

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการย่อยที่ 4

การพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายและสื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์
ทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
Developing Interpretative Program and Social Network for Sustainable
Tourism Products of Koh Phangan, Suratthani

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณะเดช เจริญสุธาสนี

รองศาสตราจารย์ ดร.มัลลิกา เจริญสุธาสนี

ดร. พิมลภัส พงศกรรังศิลป์

มิถุนายน 2561

สัญญาเลขที่ RDG5950058

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการย่อยที่ 4

การพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายและสื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์
ทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
Developing Interpretative Program and Social Network for Sustainable
Tourism Products of Koh Phangan, Suratthani

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณะเดช เจริญสุธาสินี	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
รองศาสตราจารย์ ดร.มัลลิกา เจริญสุธาสินี	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
ดร. พิมลภัส พงศกรรังศิลป์	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ชุดโครงการการพัฒนาและบริการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการของ
เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

โครงการการพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายและสื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานีได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักประสานงานโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ซึ่งเป็นหน่วยงานในกำกับของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ศูนย์ความรู้เฉพาะด้านนิเวศวิทยาพยากรณ์และการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ขอขอบคุณหัวหน้าอุทยานและเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน ผู้ประกอบการที่พักโรงแรม ร้านอาหาร ธุรกิจดำน้ำ และธุรกิจนำเที่ยวในเขตอำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กฤษณะเดช เจริญสุธาสินี มัลลิกา เจริญสุธาสินี และพิมลภัส พงศกรรังศิลป์

มิถุนายน 2561

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

โครงการย่อยที่ 4

(ภาษาไทย) การพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายและสื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

(ภาษาอังกฤษ) Developing Interpretative Program and Social Network for Sustainable Tourism Products of Koh Phangan, Suratthani

แผนงานวิจัย

(ภาษาไทย) การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการของเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

(ภาษาอังกฤษ) The Integrated Sustainable Tourism Management and Development of Koh Phangan, Suratthani Province

หัวหน้าโครงการ

ชื่อ รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณะเดช เจริญสุธาสินี
หน่วยงานที่สังกัด สำนักวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
222 ไทยบุรี อ. ท่าศาลา จ. นครศรีธรรมราช 80161
โทรศัพท์ 0819220597 โทรสาร 075672005

Email krisanadej@gmail.com

ผู้ร่วมงานวิจัย

ชื่อ รองศาสตราจารย์ ดร.มัลลิกา เจริญสุธาสินี
หน่วยงานที่สังกัด สำนักวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
222 ไทยบุรี อ. ท่าศาลา จ. นครศรีธรรมราช 80161
โทรศัพท์ 0819220597 โทรสาร 075672005

Email mullica.jn@gmail.com

งบประมาณและระยะเวลาทำวิจัย

ได้รับงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 งบประมาณที่ได้รับ 650,000 บาท

ระยะเวลาทำการวิจัย 1 ปี ตั้งแต่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2559 ถึง 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2560

1) บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติและแนวปะการังที่สวยงาม การอนุรักษ์พื้นที่อุทยานทั้งทางบกและทางทะเลจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเร่งด่วน การอนุรักษ์ทรัพยากรในพื้นที่อุทยานประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วนคือ การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ในการอนุรักษ์ที่ได้ผลนั้นจะต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้ประโยชน์ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ โดยชุมชนต้องได้รับประโยชน์จากการใช้พื้นที่ แนวทางที่ชุมชนจะเข้ามาใช้ประโยชน์แล้วทำให้อุทยานแห่งชาติยังคงความหลากหลายทางชีวภาพไว้สามารถทำได้โดยผ่านช่องทางการท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติทั้งทางบกและทางทะเล เพื่อให้นักท่องเที่ยวสนุก เพลิดเพลิน มีจิตอนุรักษ์ ได้รับความรู้ และมีส่วนร่วมกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางชีวภาพไว้ให้ยั่งยืนได้นั้น การจัดทำโปรแกรมสื่อความหมายทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Interpretation) ให้กับอุทยานแห่งชาติจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและเร่งด่วนเป็นอย่างยิ่ง

เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ถูกพัฒนาไปมาก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางมาเพื่อร่วมกิจกรรมฟูลมูนปาร์ตี้ (Full moon Party) โดยอาจจะมาพักที่เกาะพะงันในช่วงกิจกรรมฟูลมูนปาร์ตี้แล้วเดินทางกลับ โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่รู้ถึงศักยภาพการท่องเที่ยวของเกาะพะงันในด้านอื่นๆ เช่นการดูนกตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติ การเที่ยวน้ำตก การเดินทางตามรอยประเพณีของลัทธิเรขกาลที่ 5 กิจกรรมดำน้ำดูปะการัง และ กิจกรรมการท่องเที่ยวทางทะเล โครงการวิจัยนี้มุ่งเน้นสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพของอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน และแนวปะการังน้ำตื้นห่างจากฝั่งไม่เกิน 500 เมตร เพื่อพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายและสื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะพะงัน เป็นกลไกสำคัญในการตอบโจทย์การเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันให้กับเกาะพะงันในทิศทางที่ยั่งยืนในอนาคตต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษากิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่เกาะพะงัน

1.2.2 เพื่อพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายและสื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวให้กับอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน และแนวปะการังน้ำตื้นห่างจากฝั่งไม่เกิน 500 เมตร

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

โครงการนี้จะพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายและสื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานีจำนวน 2 แห่งคืออุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน และพื้นที่แนวปะการังห่างจากฝั่งไม่เกิน 500 เมตร โดยทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒ กลุ่มคือ หน่วยงานภาครัฐที่บริหารจัดการอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงันและนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน เพื่อวิเคราะห์กิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งการพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายบนเส้นทางท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาสื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว

1.3 วิธีการศึกษา

พื้นที่ศึกษาวิจัย

โครงการนี้จะดำเนินการศึกษาใน 2 พื้นที่คือ (1) อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน และ (2) แนวปะการังห่างจากฝั่งไม่เกิน 500 เมตร อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้างนี้คือ ผู้ที่เข้ามาใช้พื้นที่อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

1. เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐที่บริหารจัดการอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน
2. นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 1 พื้นที่อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการวางแผนการตีความหมายสำหรับอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน
2. สํารวจพื้นที่อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงันเพื่อหาธรรมชาติและวัฒนธรรมที่สำคัญต่อการตีความหมาย เช่น พืชหรือสัตว์ชนิดพันธุ์หายากหรือแปลก ร่องรอยทางนิเวศ กระบวนการทางธรณีวิทยา ทรัพยากรดินและน้ำที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของคน การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นที่ทำได้โดยการเดินสำรวจ สัมภาษณ์ และแบบสอบถาม สำหรับแบบสอบถามจะเก็บจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มคือ

หน่วยงานภาครัฐที่บริหารจัดการอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน จำนวน 20 คน และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวอุทยาน จำนวน 100 คน ทำแบบประเมินศักยภาพการสื่อความหมายเส้นทางศึกษาธรรมชาติ น้ำตก พืชและสัตว์ในเขตอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติแบบพรรณนา (Descriptive Statistics) เช่น ค่าเฉลี่ย ความถี่ของข้อมูล และร้อยละ

3. วิเคราะห์โอกาสที่จะตีความหมาย โดยใช้ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสำรวจ จะมีการเลือกใจความสำคัญ (Theme) โดยใจความสำคัญจะต้องเกี่ยวกับลักษณะทางนิเวศวิทยา ประวัติศาสตร์ ธรณีวิทยา และนำมาพิจารณาเลือกสื่อ (Media) ทั้งแบบสื่อที่ใช้บุคคล (Personal mean) และสื่อที่ไม่ใช่บุคคล (Non-personal mean) การกำหนดหัวข้อ (Theme) ในการนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น ชีวิตในป่าดิบชื้น, ความสัมพันธ์ระหว่างพืชและสัตว์ การกระจายตัวของเมล็ดพรรณ หรือผลกระทบของมนุษย์ต่อระบบนิเวศ เป็นต้น ข้อมูลที่ได้มาออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น ลักษณะของพื้นที่ จุดที่น่าสนใจ จำนวนสถานที่ควรจัดทำ ระยะทางของเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ลักษณะของเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ เช่น แบบวงกลม แบบเลข 8 หรือแบบเส้นตรง ลักษณะของนักท่องเที่ยว ภาษาที่ใช้ในสื่อ โปรแกรมสื่อความหมายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน เช่น ออกแบบป้ายสื่อความหมาย โบรชัวร์ สิ่งพิมพ์ ทัศนศึกษา Social Network ที่จัดนิทรรศการเช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และเพิ่มระบบเสียงเข้าไป
4. การประกอบทางเลือก โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ การสำรวจ การวิเคราะห์ มองสภาพเงื่อนไขปัจจุบันและแนวโน้ม สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ความต้องการขององค์กรและผู้ใช้นำมาจัดทำทางเลือกต่างๆ พิจารณาทั้งทางบวกและทางลบของทางเลือกแต่ละอย่าง แล้วเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด
5. เลือกทางเลือกจากข้อ 4
6. ดำเนินงานตามแผน
7. ประเมินผลและการปรับปรุงแผน

ตอนที่ ๒ พื้นที่แนวปะการังห่างจากฝั่งไม่เกิน 500 เมตร

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการวางแผนการตีความหมายสำหรับพื้นที่แนวปะการังห่างจากฝั่งไม่เกิน ๕๐๐ เมตร
2. สำรวจพื้นที่แนวปะการังที่เป็นจุดดำน้ำและทรัพยากรในแนวปะการังรอบเกาะพะงัน ได้แก่ ชนิดและความชุกชุมของปะการัง ปลาในแนวปะการัง และสัตว์ทะเลอื่นๆ ที่พบในแนวปะการัง ด้วยวิธีทางนิเวศวิทยาและวิธีทาง Ecoinformatics เพื่อหาธรรมชาติและวัฒนธรรมที่สำคัญต่อการตีความหมาย

เช่น ปะการังและสัตว์ทะเลชนิดพันธุ์หายากหรือแปลก ร่องรอยทางนิเวศ กระบวนการทางธรณีวิทยา ทรัพยากรดินและน้ำที่เกี่ยวกับกิจกรรมของคน การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นที่ทำได้โดยการเดินสำรวจ สัมภาษณ์ และแบบสอบถาม สำหรับแบบสอบถามจะเก็บจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยว จำนวน 50 คน ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติแบบพรรณนา (Descriptive Statistics) เช่น ค่าเฉลี่ย ความถี่ของข้อมูล และร้อยละ

3. วิเคราะห์โอกาสที่จะตีความหมาย โดยใช้ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสำรวจ จะมีการเลือกใจความสำคัญ (Theme) โดยใจความสำคัญจะต้องเกี่ยวกับลักษณะทางนิเวศวิทยา ประวัติศาสตร์ ธรณีวิทยา และนำมาพิจารณาเลือกสื่อ (Media) ทั้งแบบสื่อที่ใช้บุคคล (Personal mean) และสื่อที่ไม่ใช้บุคคล (Non-personal mean) การกำหนดหัวข้อ (Theme) ในการนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นำข้อมูลทรัพยากรในแนวปะการังมาประกอบการกำหนดกิจกรรมและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น จุดและเส้นทางดำน้ำ กิจกรรมดำน้ำแบบ snorkeling กิจกรรมดำน้ำแบบ scuba กิจกรรมการฟื้นฟูแนวปะการัง (เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์) กิจกรรมถ่ายรูปใต้ทะเล หรือถ่ายวิดีโอ การดำน้ำกลางคืน การดำน้ำแบบ freediving เป็นต้น โปรแกรมสื่อความหมายในพื้นที่เกาะพะงัน เช่น ทำบเกี่ยวกับป้ายสื่อความหมาย โปรชัวร์ สิ่งพิมพ์ วิทยุทัศน์ Social network เช่น แนะนำสัตว์ใต้ทะเล เช่น ปะการัง ปลาในแนวปะการัง กัลปังหา ฟองน้ำ และสัตว์ทะเลต่างๆ ป้ายแนะนำนักท่องเที่ยวไม่ให้ทำลายแนวปะการังน้ำตื้น จุดพายเรือคายัค แนวหุ่นเพื่อกำหนดเขตเส้นทางดำน้ำ
4. การประกอบทางเลือก โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ การสำรวจ การวิเคราะห์ มองสภาพเงื่อนไข ปัจจุบันและแนวโน้ม สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ความต้องการขององค์กรและผู้ใช้นำมาจัดทำทางเลือกต่างๆ พิจารณาทั้งทางบวกและทางลบของทางเลือกแต่ละอย่าง แล้วเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด
5. เลือกทางเลือกจากข้อ 4
6. ดำเนินงานตามแผน
7. ประเมินผลและการปรับปรุงแผน

2) สรุปผลการศึกษา

การพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายและสื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานีสามารถสรุปผลได้ดังนี้

2.1 ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

โครงการได้ดำเนินการลงพื้นที่สำรวจเส้นทางประวัติศาสตร์ น้ำตกธารเสด็จ ที่ ร. 5 ได้ทรงเสด็จประพาสถึง 10 ครั้ง สำรวจเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง-โดมศิลา วิถีชีวิตชุมชน วัดที่สำคัญๆ ที่เกาะพะงัน และดำน้ำตามแหล่งดำน้ำสำคัญๆ รอบเกาะพะงันมากกว่า 10 จุด ผลการศึกษาพบว่า เกาะพะงันมีทรัพยากรที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูงมากและได้พัฒนาในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.2 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

โครงการได้พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เกาะพะงันจำนวน 6 เส้นทาง ดังนี้

- (1) เส้นทางประวัติศาสตร์ น้ำตกธารเสด็จ
- (2) เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง-โดมศิลา
- (3) เส้นทางไหว้พระ 9 วัดเสริมสิริมงคลใน 1 วัน
- (4) เส้นทางมะพร้าวแห่งชีวิต
- (5) เส้นทางวิถีพะงัน
- (6) เส้นทางดำน้ำ

3) ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยที่มีผู้ใช้ประโยชน์ คือ สมาคมโรงแรมเกาะพะงัน โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลและได้พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แต่ละเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ล้วนแล้วแต่น่าสนใจ และมีศักยภาพสูงที่ผู้ประกอบการสามารถนำไปใช้ได้จริง สำหรับผลสำเร็จ ความคุ้มค่าและการนำไปใช้ประโยชน์ของการวิจัยในโครงการมีหลายมิติ

4) การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

สำหรับการใช้ประโยชน์จากการวิจัยครั้งนี้ สมาคมโรงแรมเกาะพะงันได้นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์หลายด้าน ประกอบด้วย

1. ทางโครงการได้จัดทำหนังสือ 2 เล่มคือ หนังสือเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และ หนังสือ Reef Diversity at Phangan Island เพื่อให้ผู้ประกอบการโรงแรมในเกาะพะงัน สามารถนำหนังสือทั้ง 2 เล่มไปให้นักท่องเที่ยวที่เข้าพักที่โรงแรมได้อ่าน
2. สมาคมโรงแรมเกาะพะงันได้นำข้อมูลเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และรูปถ่ายของโครงการไปจัดการประชาสัมพันธ์ผลงานผ่านโซเชียลมีเดีย Facebook/travelkohphangan
3. สมาคมโรงแรมเกาะพะงันได้นำข้อมูลเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และรูปถ่ายปะการัง และมะพร้าวแห้งชีวิตของโครงการได้จัดนิทรรศการ “พระจันทร์หลากสี...ที่พะงัน” (Koh Phangan ColorMoon Festival 2017) ในระหว่างวันที่ 23-27 เมษายน 2560 ณ บริเวณลานกิจกรรมเรือหลวงพงัน บ้านท้องศาลา อ. เกาะพะงัน จ. สุราษฎร์ธานี และเผยแพร่ผลงานในวารสาร Freedom Travel จำนวน 2 ฉบับ

บทคัดย่อ

หัวหน้าโครงการ รองศาสตราจารย์ ดร. กฤษณะเดช เจริญสุธาสนี

Email krisanadej@gmail.com

ระยะเวลาดำเนินการ 1 มิถุนายน 2559-31 พฤษภาคม 2560

โครงการวิจัยนี้มุ่งเน้นการพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายและสื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะพะงัน ทางโครงการได้ดำเนินการลงพื้นที่สำรวจเส้นทางประวัติศาสตร์ น้ำตกธารเสด็จ ที่ ร. 5 ได้ทรงเสด็จประพาสถึง 10 ครั้ง สำรวจเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ น้ำตกแพง-โดมศิลา วิถีชีวิตชุมชน วัดที่สำคัญๆ ที่เกาะพะงัน และดำน้ำตามแหล่งดำน้ำสำคัญๆ รอบเกาะพะงันมากกว่า 10 จุด ผลการศึกษาพบว่า เกาะพะงันมีทรัพยากรที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูงมากและได้พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เกาะพะงันจำนวน 6 เส้นทาง ดังนี้ (1) เส้นทางประวัติศาสตร์ น้ำตกธารเสด็จ (2) เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง-โดมศิลา (3) เส้นทางไหว้พระ 9 วัดเสริมสิริมงคลใน 1 วัน (4) เส้นทางมะพร้าวแห่งชีวิต (5) เส้นทางวิถีพะงัน และ (6) เส้นทางดำน้ำ ได้จัดทำหนังสือ 2 เล่มคือ หนังสือเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และ หนังสือ Reef Diversity at Phangan Island เพื่อให้ผู้ประกอบการโรงแรมในเกาะพะงันสามารถนำหนังสือทั้ง 2 เล่มไปให้นักท่องเที่ยวที่เข้าพักที่โรงแรมได้อ่าน และได้จัดการประชาสัมพันธ์ผลงานผ่านโซเชียลมีเดีย Facebook/travelkohphangan ได้ร่วมจัดนิทรรศการ “พระจันทร์หลากสี...ที่พะงัน” (Koh Phangan ColorMoon Festival 2017) และเผยแพร่ผลงานในวารสาร Freedom Travel จำนวน 2 ฉบับ

Abstract

Head of Project Associate Professor Krisanadej Jaroensutasinee, Ph.D.

Email krisanadej@gmail.com

Duration 1 June 2016-31 May 2017

In this study, we aim at developing interpretative programs and social network for sustainable tourism products of Koh Phangan, Suratthani. We conducted our field survey at Thasade waterfalls where King Rama the V visited 10 times, Dome Sila Nature Trail, community way of life, important temples around Phangan and diving sites around Phangan Island. Our results indicate that Phangan Island has high potential for tourism. We developed six creative tour programs: (1) Thansadej Historical Trail, (2) Dome Sila Nature Trail, (3) Make merit at nine temples in one day creating positive karma to ourselves, (4) Coconut is life, (5) Phangan Way of Life, and (6) Diving at Phangan. We wrote two books: (1) Creative tour programs at Phangan Island and (2) Reef Diversity at Phangan Island. Koh Phangan Hotels Association plans to print these two books and displays at all hotels in Phangan Island. In addition, we advertised all six creative tour programs via social network at Facebook/travelkohphangan, displayed our study at Koh Phangan Color Moon Festival 2017 and published some articles in the Freedom Travel Magazine.

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ซ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ณ
สารบัญ	ญ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของแผนงาน	1
1.3 กรอบขั้นตอนการวิจัย	2
1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	3
1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย	5
1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล และการแปลผล	6
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา	7
2.2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	44
บทที่ 3 การดำเนินงานวิจัย	45
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	45
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	48
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	53
บทที่ 4 ผลการศึกษา	54
4.1 การศึกษาเรื่องเส้นทางที่ 1 เส้นทางประวัติศาสตร์ 4 รัชกาล น้ำตกธารเสด็จ	54
4.2. การศึกษาเรื่องเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง-โดมศิลา	72
4.3 การศึกษาเรื่องเส้นทางที่ 3 ไหว้พระ 9 วัด เสริมสิริมงคลใน 1 วัน	95
4.4 การศึกษาเรื่องเส้นทางที่ 4 มะพร้าวแห่งชีวิต	101

4.5 การศึกษาเรื่องเส้นทางที่ 5 วิถีคนพะงัน	104
4.6 การศึกษาเรื่องเส้นทางที่ 6 เส้นทางดำน้ำ	113
4.7 การศึกษาเรื่องการโปรโมทการท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์	141
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	142
5.1 สรุปผลการวิจัย	142
5.2 อภิปรายผล	143
5.3 ข้อเสนอแนะ	144
บรรณานุกรม	145
ภาคผนวก	148
ภาคผนวก 1 สิ่งมีชีวิตที่พบในเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง – โดมศิลา	149
ภาคผนวก 2 จุดดำน้ำและรูปแบบปะการังของเกาะพะงัน	155
ภาคผนวก 3 บทความเผยแพร่	157
ภาคผนวก 4 นิทรรศการพระจันทร์หลากสี...ที่พะงัน	163

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1	ความหมายตัวชี้วัดศักยภาพทรัพยากรฐานป่าไม้
ตารางที่ 4.1	ผลการประเมินศักยภาพเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จ เกาะพะงัน
ตารางที่ 4.2	การวิเคราะห์สภาพพื้นที่จัดตั้งแผนป้ายสื่อความหมาย
ตารางที่ 4.3	ข้อมูลทางภูมิสารสนเทศสำหรับจุดติดตั้งป้ายสื่อความหมาย เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จ
ตารางที่ 4.4	ผลการประเมินศักยภาพเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง-โดมศิลา
ตารางที่ 4.5	การวิเคราะห์สภาพพื้นที่เพื่อจัดเตรียมเนื้อหาและออกแบบแผนป้ายสื่อความหมาย
ตารางที่ 4.6	ข้อมูลทางภูมิสารสนเทศสำหรับจุดติดตั้งป้ายสื่อความหมาย เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง-โดมศิลา
ตารางที่ 4.7	ชนิด รายละเอียด และจุดที่พบปะการังบริเวณเกาะพะงันจากการสำรวจ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย 2
ภาพที่ 2.1	หาดและอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี 21
ภาพที่ 2.2	แผนภูมิสถิตินักท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ - เกาะพะงัน รายเดือน ประจำปี 2559 31
ภาพที่ 2.3	แผนภูมิสถิตินักท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ - เกาะพะงัน ปีงบประมาณ 2547 – 2559 33
ภาพที่ 3.1	ลักษณะของเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติแบบวงกลม แบบเลข 8 และแบบเส้นตรง (Ham, 1992) 46
ภาพที่ 4.1	บริเวณลานพระรูป ร. 5 เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี 56
ภาพที่ 4.2	เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จ หมายเลข 1-13 แสดงจุดติดแผ่นป้าย สื่อความหมาย (เส้นความสูง: เส้นประต่างกันเส้นละ 5 เมตร, เส้นทึบต่างกันเส้น ละ 50 เมตร) 60
ภาพที่ 4.3	เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จ ตามระดับความสูง หมายเลข 1-13 60 แสดงจุดติดแผ่นป้ายสื่อความหมาย (ความสูงอ้างอิงกับระดับน้ำทะเลปานกลาง, ระยะทางอ้างอิงกับทรวงรีอ้างอิง WGS84)
ภาพที่ 4.4	ตัวอย่างเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง-โดมศิลา หมายเลข 1-8 แสดงจุด ติดแผ่นป้ายสื่อความหมาย (เส้นความสูง: เส้นประต่างกันเส้นละ 5 เมตร เส้นทึบ ต่างกันเส้นละ 50 เมตร) 78
ภาพที่ 4.5	เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง-โดมศิลา ตามระดับความสูง หมายเลข 1-8 78 แสดงจุดติดแผ่นป้ายสื่อความหมาย (ความสูงอ้างอิงกับระดับน้ำทะเลปานกลาง, ระยะทางอ้างอิงกับทรวงรีอ้างอิง WGS84)

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติและแนวปะการังที่สวยงาม การอนุรักษ์พื้นที่อุทยานทั้งทางบกและทางทะเลจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง การอนุรักษ์ทรัพยากรในพื้นที่อุทยานประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วนคือ การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ในการอนุรักษ์ที่ได้ผลนั้นจะต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้ประโยชน์ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ โดยชุมชนต้องได้รับประโยชน์จากการใช้พื้นที่ แนวทางที่ชุมชนจะเข้ามาใช้ประโยชน์แล้วทำให้อุทยานแห่งชาติยังคงความหลากหลายทางชีวภาพไว้สามารถทำได้โดยผ่านช่องทางการท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติทั้งทางบกและทางทะเล เพื่อให้นักท่องเที่ยวสนุก เพลิดเพลิน มีจิตอนุรักษ์ ได้รับความรู้ และมีส่วนร่วมกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางชีวภาพไว้ให้ยั่งยืนได้นั้น การจัดทำโปรแกรมสื่อความหมายทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Interpretation) ให้กับอุทยานแห่งชาติจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและเร่งด่วนเป็นอย่างยิ่ง

เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ถูกพัฒนาไปมาก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางมาเพื่อร่วมกิจกรรมฟูลมูนปาร์ตี้ (Full Moon Party) โดยอาจจะมาพักที่เกาะพะงันในช่วงกิจกรรมฟูลมูนปาร์ตี้แล้วเดินทางกลับ โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่รู้ถึงศักยภาพการท่องเที่ยวของเกาะพะงันในด้านอื่นๆ เช่นการดูนกตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติ การเที่ยวน้ำตก การเดินทางตามรอยประเพณีของล้านเกล้ารชกาลที่ 5 กิจกรรมดำน้ำดูปะการัง และ กิจกรรมการท่องเที่ยวทางทะเล โครงการวิจัยนี้มุ่งเน้นทำการความหลากหลายทางชีวภาพของอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน และแนวปะการังน้ำตื้นห่างจากฝั่งไม่เกิน 500 เมตร เพื่อพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายและสื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะพะงัน เป็นกลไกสำคัญในการตอบโจทย์การเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันให้กับเกาะพะงันในทิศทางที่ยั่งยืนในอนาคตต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของแผนงาน

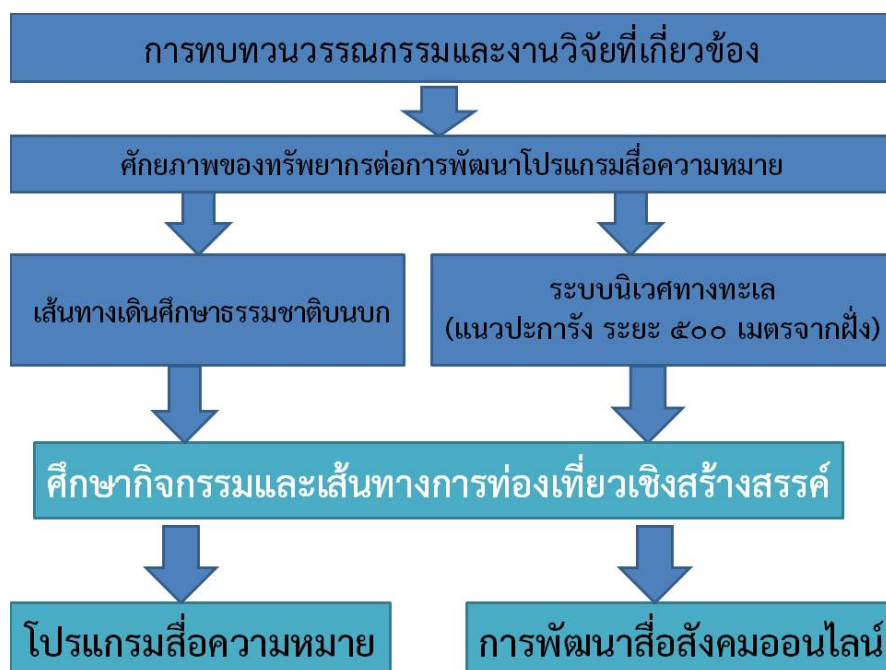
1.2.1) เพื่อศึกษากิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่เกาะพะงัน

1.2.2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายและสื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวให้กับอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน และแนวปะการังน้ำตื้นห่างจากฝั่งไม่เกิน 500 เมตร

1.3 กรอบขั้นตอนการวิจัย

โครงการนี้จะพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายและสื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานีจำนวน 2 เส้นทาง คือ (1) เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง-จุดชมวิวดมศิลา และ (2) เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จ อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน โดยทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่มคือ หน่วยงานภาครัฐที่ทำการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงันและนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน เพื่อวิเคราะห์กิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งการพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายบนเส้นทางท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาสื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว นอกจากนี้ทางโครงการจะสำรวจพื้นที่แนวปะการังห่างจากฝั่งไม่เกิน 500 เมตร และพัฒนา Booklet เพื่อแนะนำทรัพยากรทางทะเลที่น่าสนใจของเกาะพะงัน

โครงการนี้จะศึกษาพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายและสื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานีจำนวน 2 แห่งคืออุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงันและพื้นที่แนวปะการังห่างจากฝั่งไม่เกิน 500 เมตร ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

นักท่องเที่ยว หมายถึง ประชาชนทั่วไปที่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปทัศนศึกษาในอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน

ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง ทรัพยากรทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี และการบริการที่มีอยู่ในอำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง การกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ และการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในอำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้อย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้ให้นาน และให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นทางด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชน และการเกษตร ที่มีอยู่ภายในอำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความพร้อมของทรัพยากรในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยพื้นที่จะต้องมีความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก มีสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนการบริหารจัดการที่ดี

การประเมินศักยภาพ หมายถึง ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยพิจารณาตามลักษณะทางกายภาพ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านธรรมชาติ ด้านการเกษตร และด้านบริหารและการจัดการ

เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง เส้นทางที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น โดยการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญภายในอำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเป็นเส้นทางมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม และการเกษตร เพื่อเสนอเป็นเส้นทางท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่เข้าร่วมเดินทางท่องเที่ยวในอำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามโปรแกรมที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น

ความมีเอกลักษณ์โดดเด่นของฐานทรัพยากรในเส้นทาง (Uniqueness) หมายถึง ความถี่ในการพบทรัพยากรที่มีความจำเพาะเฉพาะจุดนั้น ๆ เอกลักษณ์บ่งบอกถึงลำดับความสำคัญของทรัพยากร หรือลักษณะเฉพาะของจุดนั้น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับพื้นที่โดยรวม โดยทั่วไปแล้วหากทรัพยากรยังมีความเป็นเอกลักษณ์หรือเป็นจุดที่จำเพาะมากนั้น จะยังมีความสำคัญต่อการนำเสนอมากกว่าจุดอื่นๆ

ความโดดเด่นของสังคมพืช (Uniqueness of plant communities) หมายถึง ลักษณะโดดเด่นของสังคมพืชที่พบเห็นได้ง่ายเมื่อเข้าไปประกอบกิจกรรมในแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติที่ฐานทรัพยากรป่าไม้

ความมีเสน่ห์ของเส้นทาง (Attractiveness) หมายถึง ลักษณะทางธรรมชาติของทรัพยากรหรือจุดนั้น ๆ ที่สร้างความตื่นเต้น กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของนักท่องเที่ยว จุดที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจมากกว่าควรเป็นจุดที่ได้คะแนนสูงกว่าจุดอื่น

ความง่ายของเส้นทางในการประกอบกิจกรรม (Access to a diverse public) หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของเส้นทางที่เหมาะสมต่อการเข้าถึงของนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น เส้นทางที่ไม่ลาดชันจนเกินไปและเข้าถึงยากจนเกินไป ทำให้เด็ก ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงได้

นัยสำคัญต่อการสื่อความหมายธรรมชาติ (Coherent subject matter) หมายถึง ความโดดเด่นของสภาพธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งนั้นจนสามารถนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างเรื่องราว/เค้าโครงในการสื่อความหมาย (Interpretive theme) เพื่อให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยว

ความเหมาะสมของทรัพยากรต่อการประกอบกิจกรรมนันทนาการ (Instructional representativeness) หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวก แผนที่ แผ่นป้ายความรู้ ป้ายเตือน กราฟิก หรืออื่น ๆ ที่ได้จัดเตรียมไว้ในเส้นทางเพื่อให้นักท่องเที่ยว

ความคงทนของสภาพแวดล้อมที่จะรองรับการใช้ประโยชน์ยังคงลักษณะเดิมของระบบนิเวศ (Resistance to impact) หมายถึง ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ความคงทนของธรรมชาติในการเปลี่ยนแปลงไป เมื่อเกิดการใช้ประโยชน์ในพื้นที่

ความปลอดภัย (Safety) หมายถึง ความปลอดภัยโดยพิจารณาโดยรวมจากทั้งพืชมีพิษ สัตว์ป่าที่อาจทำอันตราย ภัยธรรมชาติ และอื่นๆ ภายในแหล่งนันทนาการ

ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการประกอบกิจกรรมในรอบปี (Seasonality) หมายถึง ระยะเวลาหรือช่วงเวลา ฤดูกาล สภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่

โอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่า (Chance to see wildlife) หมายถึง โอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่าแต่ละประเภท โดยประเมินจากจำนวนชนิดสัตว์ป่าที่พบเห็นได้ขณะที่นักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมนันทนาการในบริเวณ

คุณภาพด้านทัศนียภาพของภูมิทัศน์ (Scenic quality of a landscape) หมายถึง ลักษณะและองค์ประกอบของบริเวณที่ประกอบกันขึ้นเป็นสภาพทิวทัศน์ตามธรรมชาติที่ปรากฏแก่สายตาตามผู้มาเยือนพิจารณาจากภาพรวมของตำแหน่ง มุมมอง ระยะห่างของภูมิทัศน์ที่ปรากฏแก่สายตา

สื่อ หมายถึง วิธีการ ตัวกลางที่นำสาร ข้อมูล ความรู้จักแหล่งข่าวสาร (ผู้ส่งสาร) โดยการผ่านช่องทางการรับรู้ต่างๆ ไปยังผู้รับสาร

สื่อความหมายธรรมชาติ หมายถึง การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติและพื้นที่ธรรมชาติ โดยอาศัยสื่อต่างๆ เช่น นิทรรศการ เอกสารสิ่งพิมพ์ สไลด์ประกอบการบรรยาย เป็นต้น เพื่อให้ นักทัศนศึกษาได้รับความเพลิดเพลิน เป็นการกระตุ้นให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม

โปรแกรมการสื่อความหมายธรรมชาติ หมายถึง รายการกิจกรรมการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ทางเดินศึกษาธรรมชาติ วิถีทัศน์ ป้ายสื่อความหมายธรรมชาติ สไลด์ประกอบเสียงและนิทรรศการ เป็นต้น

ความรู้ หมายถึง เรื่องราวหรือเนื้อหาข่าวสารที่นักท่องเที่ยวได้รับจากสื่อต่างๆ ทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับสภาพพื้นที่ และนันทนาการ

เส้นทางศึกษาธรรมชาติ หมายถึง เส้นทางที่มีอยู่ภายในบริเวณเขตอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน ซึ่งมีอยู่ 2 เส้นทาง มีความสวยงามที่ให้นักทัศนศึกษาเดิน และได้เพลิดเพลินกับธรรมชาติและสัตว์ป่าที่น่าสนใจหลายรูปแบบตามระยะทางต้องมีการจัดทำสื่อแผ่นป้าย หรือเจ้าหน้าที่บรรยายให้ความรู้ หรือคำแนะนำประกอบเพื่อให้ความรู้แก่นักทัศนศึกษาจะได้เรียนรู้ธรรมชาติ หรือเกิดความรู้สึกว่าตัวเองได้พบหรือสัมผัสได้ด้วยตนเอง หรือที่เรียกว่า first hand experiences

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายและสื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวิธีการในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.5.1 พื้นที่การศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้มีพื้นที่ในการศึกษาคือ เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.5.2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา การศึกษาครั้งนี้ มีประชากรที่ใช้ในการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐที่บริหารจัดการอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวในเกาะพะงัน

1.5.3 ข้อมูลในการศึกษา การศึกษาในครั้งนี้จะเก็บรวบรวมจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี อุทยานแห่งชาติ และชุมชน

1.5.4 ระยะเวลาในการศึกษา การศึกษาครั้งนี้จะใช้ระยะเวลา 1 ปี

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล และการแปลผล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับจากระเบียบวิธีวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณมา ตรวจสอบความถูกต้องเบื้องต้นของข้อมูล นำข้อมูลที่ได้ไปปรึกษากับกรมศิลปากรที่ 14 และร่วมกับแปลผลกับผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ของกรมศิลปากรที่ 14

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ

การวิจัยโปรแกรมสื่อความหมายในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน และแนวปะการังน้ำตื้นมีประโยชน์ที่ได้รับดังนี้

1.7.1 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทราบข้อมูลกิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.7.2 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทราบเกี่ยวกับโปรแกรมสื่อความหมายในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน และแนวปะการังน้ำตื้น เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อจัดเป็นโปรแกรมท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่เกาะพะงัน

1.7.3 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการตลาดและการบริหารจัดการเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายและสื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์และสนับสนุนผลการศึกษาวิจัย ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

2.1.1 แนวคิดด้านทรัพยากรท่องเที่ยว

2.1.2 แนวคิดด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

2.1.3 แนวคิดด้านการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

2.1.4 แนวคิดด้านการจัดเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยว

2.1.5 บริบทพื้นที่ศึกษา

2.1.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อ (Media) โดยทั่วไป

2.1.7 สื่อกับธรรมชาติ

2.1.8 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับโปรแกรมการสื่อความหมายธรรมชาติ (Interpretation)

2.1.1 แนวคิดด้านทรัพยากรท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชม ประโยชน์มากมายจากทรัพยากรการท่องเที่ยวก่อให้เกิดกระแสการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว และพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม การสร้างจิตสำนึก รวมถึงการมีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวคงอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป

2.1.1.1 ความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้นมีทั้งประเภทที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่มีคุณค่าของประเทศ นับได้ว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความสำคัญมากต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยมีความสำคัญดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2545)

ก. ความสำคัญด้านจิตวิทยา คือ เป็นสิ่งดึงดูดใจให้มีการเดินทางท่องเที่ยว และเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดความสุขลดความตึงเครียด

ข. ความสำคัญด้านเศรษฐกิจ คือ เป็นแหล่งที่มาของรายได้ของท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาครัฐ

ค. ความสำคัญด้านสังคม คือ ช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชน และช่วยเปิดโลกทัศน์ให้กับประชาชน รวมถึงช่วยสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่

ง. ความสำคัญด้านวัฒนธรรม คือแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ สะท้อนให้เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาบรรพชน

จ. ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อเป็นสิ่งดึงดูดในนักท่องเที่ยว ซึ่งแตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่นที่เน้นการนำเอาทรัพยากรมาใช้ประโยชน์

2.1.1.2 หลักการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ประกอบด้วยหลักการ 10 ประการ ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2545)

ก. อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (Using resource sustainable) หมายถึงผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยว ต้องมีวิธีการจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เดิม ทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ดั้งเดิมอย่างเพียงพอหรือใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และใช้อย่างประหยัด ให้คุ้มค่า โดยคำนึงถึงต้นทุนอันเป็นคุณค่า คุณภาพของธรรมชาติ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข. ลดการบริโภค ใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นและลดการก่อของเสีย (Reducing over-consumption and waste) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องร่วมกันวางแผนกับผู้เกี่ยวข้องจัดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพหรือจัดหาทรัพยากรอื่นที่มีคุณสมบัติ มีคุณภาพเหมือนกัน ใช้ทดแทนกันได้เพื่อลดการใช้ทรัพยากรที่หายาก เช่น สิ่งก่อสร้างที่ใช้ไม้จากธรรมชาติหากลดการใช้ไม้ลง โดยใช้วัสดุที่มีคุณสมบัติคล้ายไม้สร้างเสริมประกอบ จะเป็นการช่วยลดการตัดไม้ลงได้ เป็นต้น

ค. รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม (Maintain diversity) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องวางแผนขยายฐานการท่องเที่ยว โดยการรักษาและส่งเสริมให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิม โดยการเพิ่มคุณค่าและมาตรฐานการบริการเพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาท่องเที่ยวในสถานที่นั้นนานขึ้นหรือกลับไปเที่ยวซ้ำอีก เช่น แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นน้ำตก อาจเพิ่มกิจกรรมการดูนก การปีนหน้าผา หรือหมู่บ้านวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีอาจเพิ่มกิจกรรมการนั่งเกวียนเทียมวัวหรือควาย เป็นต้น

ง. ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว (Integrating tourism into planning) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวไม่เพียงแต่ทำงานตามแผนที่วางไว้ จะต้องประสานแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวกับแผน

กลยุทธ์การพัฒนาชาติ แผนพัฒนาของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาของสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาของกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว

จ. ต้องนำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น (Supporting local economy) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยสรรหาความโดดเด่นของทรัพยากรในท้องถิ่นนำไปประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเที่ยวให้มากขึ้น เป็นการสร้างรายได้กระจายสู่ประชากรที่ประกอบการในท้องถิ่นนั้น

ฉ. การมีส่วนร่วม การสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น (Involving local communities) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมทำงานท้องถิ่นแบบเป็นองค์กรร่วมโดยเข้าร่วมในลักษณะหน่วยงานร่วม จัด เช่น เป็นหน่วยงานร่วมทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เป็นหน่วยงานร่วมวิเคราะห์หรือร่วมแก้ปัญหา เป็นหน่วยงานร่วมส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวด้วยกัน เป็นต้นนอกจากนั้นยังต้องประสานเครือข่ายระหว่างองค์กรและท้องถิ่นเพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ช. ประชุมปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน (Consulting stakeholders and the public) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องประสานกับประชาคมในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่ ประชุมปรึกษาทั้งการเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งท่องเที่ยว การประเมินผลกระทบการท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและด้านการตลาด โดยจัดการประชุมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อร่วมปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน เป็นการลดการขัดแย้งในผลประโยชน์ที่ต่างกัน เช่น การใช้ที่สาธารณะประโยชน์ การใช้น้ำดื่มเพื่อบริโภคจากแหล่งเดียวกัน การจัดการขยะ การบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น

ซ. การพัฒนาบุคลากร (Training staff) การให้ความรู้ การฝึกอบรม การส่งพนักงานดูงานอย่างสม่ำเสมอ ให้ความรู้ มีแนวคิด และวิธีปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืน นับเป็นการพัฒนาบุคลากรในองค์กร เป็นการช่วยยกระดับมาตรฐานการบริการท่องเที่ยว

ณ. จัดเตรียมข้อมูลคู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อม (Marketing tourism responsibility) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องร่วมกับผู้เกี่ยวข้องจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว ข่าวสาร การบริการการขายให้พร้อมเพียงพอต่อการเผยแพร่ อาจจัดทำในรูปสื่อทัศนูปกรณ์รูปแบบต่าง ๆ เช่น คู่มือการท่องเที่ยว คู่มือการตลาด การท่องเที่ยวที่เป็นเอกสารแผ่นพับ หนังสือคู่มือวีดีโอ แผ่นซีดีรอม เป็นต้น

ญ. ประเมินผล ตรวจสอบและวิจัย (Undertaking research) ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวและผู้ประกอบการจะต้องมีการประเมินผล การตรวจสอบผลกระทบ และการศึกษาวินิจฉัยอย่างสม่ำเสมอ โดยการ

สอบถามจากผู้ใช้บริการโดยตรง จากใบประเมินผล หรือการวิจัยตลาดการท่องเที่ยวเพื่อให้ทราบผลของการบริการนำมาปรับปรุงและแก้ไขการจัดการการบริการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อความประทับใจ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวได้

2.1.1.3 วิธีการดำเนินการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว

ระพีพรรณ ทองห่อ และคณะ (2549) ได้กล่าวถึงการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว (Resource management) ควรประกอบด้วยวิธีการดำเนินการต่อไปนี้

2.1.1.3.1 การวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อประเมินศักยภาพและจัดระดับ

การวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อประเมินศักยภาพ และจัดระดับทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง การวิเคราะห์หาจุดเด่นที่มีเอกลักษณ์ของทรัพยากรภายในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อจะได้วิเคราะห์ความเหมาะสมต่อการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนดังนี้

ก. ขั้นตอนการวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ผู้ที่รับผิดชอบควรเริ่มต้นด้วยการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่เพื่อประกอบการตัดสินใจในการกำหนดทิศทางในการดำเนินงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ว่ามีทรัพยากรการท่องเที่ยวอะไรบ้าง เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทใด และมีสภาพอย่างไร ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีคุณลักษณะและความเหมาะสมที่แตกต่างกันตามศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมสูงสุด จึงควรได้รับการจัดการที่ถูกต้อง ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมน้อยควรได้รับการพิจารณาในด้านรูปแบบและการจัดการที่ทำให้สามารถรองรับการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว และมีระบบการจัดการที่สามารถเอื้อประโยชน์และตอบสนองความต้องการโดยรวมของประเทศ

ข. ขั้นตอนการประเมินศักยภาพและจัดระบบของทรัพยากรภายในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย ขั้นตอนการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว โดยกำหนดระดับการให้คะแนน 5-1 จากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- ชนิดของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการพิจารณาสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว ความเกี่ยวเนื่องของระบบนิเวศในพื้นที่ โอกาสในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น กำหนดให้แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติหรือวัฒนธรรมที่สมบูรณ์ ได้คะแนนเท่ากับ 5 และแหล่งท่องเที่ยวที่มีการปรับปรุงแก้ไขสภาพของพื้นที่เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเล็กน้อยได้คะแนน 4 เป็นต้น

- ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการพิจารณาจากสภาพโดยทั่วไปใน 3 ปัจจัย คือ ระบบนิเวศภายในแหล่งท่องเที่ยว ความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ และการมีองค์ประกอบที่หลากหลาย เช่น มีโบราณสถานภายในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มีความเหมาะสมของทรัพยากรในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว ได้คะแนน 5 เป็นต้น

2.1.1.3.2 การประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

เป็นการประเมินปริมาณของนักท่องเที่ยว รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว และระดับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะสามารถรองรับได้โดยไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศ และการลดลงของคุณภาพ ประสบการณ์ หรือนันทนาการที่นักท่องเที่ยวควรจะได้รับจากการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยววนั้น ๆ การประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ควรพิจารณาปัจจัยสำคัญ 3 ด้าน ดังนี้

ก. ขีดจำกัดทางสภาพแวดล้อม หมายถึง ขีดความสามารถในการรักษาสสมดุลระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพกับจำนวนนักท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งถ้าขาดความสมดุลจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวทางกายภาพ เช่น จำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพและระบบนิเวศ และไม่ทำให้ประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับน้อยลง

ข. ขีดจำกัดทางการตลาด หมายถึง ขีดความสามารถในการรองรับตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นความสามารถในการรักษาสสมดุลระหว่างปริมาณนักท่องเที่ยวกับกิจกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่รองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งมีผลกระทบต่อนักท่องเที่ยวเชิงจิตวิทยา เช่น จำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นจนถึงจุดวิกฤต ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกว่าประสบการณ์ที่ได้รับด้อยคุณภาพ เช่น รถติดบริเวณทางเข้าแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากถนนแคบและมีรถจำนวนมาก ที่พักรถไม่เพียงพอที่จะรองรับปริมาณนักท่องเที่ยว เป็นต้น

ค. ขีดจำกัดของชุมชน หมายถึง ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งหากมีจำนวนนักท่องเที่ยวมากเกินไป จะเกิดผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่นความหนาแน่นของพื้นที่ใช้สอยในชุมชน เช่น ในร้านอาหาร ร้านค้า หรือบริเวณชายหาด เป็นต้น

2.1.1.3.3 การกำหนดเขตการใช้พื้นที่หรือเขตการจัดการในแหล่งท่องเที่ยว

บริเวณแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งต้องมีการกำหนดเขตการใช้พื้นที่เพื่อประโยชน์ต่างๆ (Zoning) หรือเพื่อการจัดการ (Management zone) ให้เหมาะสมตามสภาพและขนาดของทรัพยากรที่จะรองรับปริมาณนักท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้น โดยสามารถป้องกันผลกระทบที่จะมีผลต่อระบบนิเวศโดยรวมด้วย โดยมีแนวทางการดำเนินการต่อไปนี้

ก. การจัดให้มีเขตบริการหรือศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (Visitor center) ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวควรจัดให้อยู่ในบริเวณที่เหมาะสม และเป็นพื้นที่ราบมากพอที่จะจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการให้บริการ ข้อมูลและความรู้แก่นักท่องเที่ยว มีเอกสารสิ่งพิมพ์ นิทรรศการ แผ่น

ป้ายบรรยาย จัดให้เส้นทางเดินเท้าหรือเส้นทางเดินป่า ให้สามารถแนะนำและอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติ รวมถึงสิ่งที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว

ข. การจัดเขตสงวนหรือบริเวณพื้นที่ที่มีความเปราะบางด้านนิเวศ พื้นที่ที่มีความเปราะบางทางด้านนิเวศและพื้นที่ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ ควรจัดไว้เป็นเขตสงวนหรือเขตพื้นที่อนุรักษ์ที่จำเป็น ต้องมีการควบคุมการใช้ประโยชน์อย่างเข้มงวดเพื่อรักษาสมดุลทางด้านนิเวศ

2.1.1.3.4 การควบคุมดูแลรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว

เป็นการควบคุมการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางกายภาพให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมในพื้นที่ การรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการมีระบบป้องกันและกำจัดมลภาวะที่เหมาะสม

2.1.2 แนวคิดด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว คือ ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การปรับปรุง หรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง รวมถึงความน่าสนใจของท้องถิ่นนั้นว่ามีเพียงพอที่จะดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นหรือไม่

วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี (2529) ได้เสนอหลักเกณฑ์การพิจารณา และการกำหนดศักยภาพ หรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญทางลัทธิและศาสนา บรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ และวิถีชีวิต
2. ความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่ สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว
3. สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และการรักษาความปลอดภัย
4. สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ ระบบนิเวศ และสภาพอื่นๆ ของแหล่งท่องเที่ยว
5. ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อจำกัดด้านพื้นที่ ข้อจำกัดทางด้านบริการสาธารณูปโภค ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว
6. ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ได้แก่ ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของ วิภา ศิริระทุ (2551) โดยต้องครอบคลุมองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านพื้นที่ คือ การดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะ หรือมีความเป็นเอกลักษณ์ ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานที่มีความเกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศ วัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น รวมทั้งต้องมีปัจจัยอื่นที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้แก่ ลักษณะภูมิทัศน์ ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น สภาพของเส้นทาง ฤดูกาล ระยะทางจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้น

2. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการจัดการ คือ ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในพื้นที่ และบริเวณใกล้เคียง การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึง เช่น ถนน ไฟฟ้า แหล่งน้ำ การจัดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยว ไม่ให้เกินขีดความสามารถในการรองรับ การจัดการควบคุมกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่

3. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านกิจกรรม และกระบวนการ คือ การพิจารณาถึงความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ โอกาสในการสร้างจิตสำนึก และการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

4. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม คือ การพิจารณาว่า องค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใดบ้าง และประชาชนในท้องถิ่นมีความพอใจ หรือสนใจที่จะให้แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่

ทั้งนี้ในการพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนา เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการศึกษาทรัพยากรที่มีอยู่ ก่อนที่จะวางแผนพัฒนาหรือสิ่งเสริมใดๆ เพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายและได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างมีประสิทธิภาพ

ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร (2542) แบ่งองค์ประกอบที่นำมาเป็นเครื่องบ่งชี้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

1. ปัจจัยจูงใจหลักของการท่องเที่ยว พิจารณาจากสถานที่ตั้งและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวนั้นต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวหลายๆ ด้าน เช่น ความต้องการในด้านความสงบในการพักผ่อน ความสนุกสนาน การหาประสบการณ์ ซึ่งปัจจัยจูงใจหลักแบ่งได้ 3 ชนิด ได้แก่ ปัจจัยจูงใจด้านธรรมชาติ ปัจจัยจูงใจด้านประวัติศาสตร์และศาสนา และปัจจัยจูงใจทางด้านกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น

2. ปัจจัยประกอบ ได้แก่ คุณค่าดึงดูดใจจากสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และลักษณะภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน สภาพเศรษฐกิจและสังคม ภัยธรรมชาติ และการเมือง

3. ปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐานด้านที่พักและอาหาร การสื่อความหมาย ข้อมูลข่าวสาร การให้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ร้านจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น

4. ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม ต้องพิจารณาถึงโครงข่ายการคมนาคมทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ บริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า น้ำ การระบายน้ำ การกำจัดขยะ ตลอดจนระบบการสื่อสาร โทรคมนาคม

2.1.3 แนวคิดด้านการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

2.1.3.1 การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2545) ได้ให้แบบการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งต้องมีขั้นตอนและกระบวนการ ดังต่อไปนี้

2.1.3.1.1 ทำความเข้าใจทรัพยากรท่องเที่ยว

ก. ประเภทของทรัพยากร มีทรัพยากรหลักซึ่งเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว และทรัพยากรรองหรือทรัพยากรสนับสนุน เพื่อสนับสนุนทรัพยากรหลักในการดึงดูดนักท่องเที่ยว

ข. ชนิดของทรัพยากร แบ่งได้ 5 ชนิด

ทรัพยากรธรรมชาติ : พืช สัตว์ ภูมิทัศน์ ภูมิอากาศ น้ำ

ทรัพยากรวัฒนธรรม : ศาสนา มรดกวัฒนธรรม ชาติพันธุ์

ทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ : งานมหกรรม การแข่งขัน ธุรกิจ โชว์ต่างๆ

ทรัพยากรกิจกรรม : นันทนาการ สิ่งอำนวยความสะดวก

ทรัพยากรบริการ : การขนส่ง ที่พัก การต้อนรับ อาหาร บริการ

2.1.3.1.2 การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

ก. เขียนรายงานทรัพยากรที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

รายการทรัพยากรที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งน่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวสิ่งดึงดูดในรูปแบบต่าง ๆ สำหรับนักท่องเที่ยว สิ่งบริการสำหรับนักท่องเที่ยว กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวบนพื้นที่ และประเภทของที่พักที่ให้บริการกับนักท่องเที่ยว

รายการทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ทรัพยากรนั้นมีความโดดเด่นอะไรภายในพื้นที่ มีความสำคัญอะไรที่แตกต่างจากแหล่งอื่น และสิ่งนั้นมีความสำคัญเพียงพอเพื่อดึงดูดในปัจจุบันและในอนาคต ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติได้ดังนี้ ชื่อ ที่ตั้ง ห่างจากศูนย์กลาง หรือศูนย์ข้อมูลเท่าไร ฤดูกาลและเวลาที่ใช้ การเข้าถึง การจัดการดูแล ใครเป็นเจ้าของ ใครจัดการ การติดต่ออำนวยความสะดวก สถิตินักท่องเที่ยว ลักษณะ

การเดินทางของนักท่องเที่ยว มีระดับการใช้มากหรือน้อย ใครมาเที่ยว มาจากไหน มาทำอะไร มีลักษณะประชากรอย่างไร ค่าธรรมเนียมภายในแหล่งท่องเที่ยว

รายการทรัพยากรวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวนั้นมีความโดดเด่นอะไรในด้านทรัพยากรวัฒนธรรม มีสิ่งดึงดูดอะไรที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมสังคม มีอำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลดังนี้ ชื่อ ที่ตั้งจากศูนย์ข้อมูล การเข้าถึงภายในแหล่งท่องเที่ยว ทางเข้า ใครเป็นเจ้าของ ใครจัดการ ติดต่อใคร สถิตินักท่องเที่ยวมีระดับการใช้มากหรือน้อย การติดต่อประชาสัมพันธ์ ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว ช่วงเวลาที่ใช้ เป็นใคร มาจากไหน มีลักษณะประชากรอย่างไร ค่าธรรมเนียมภายในแหล่งท่องเที่ยว

รายการทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวนั้นมีความโดดเด่นอย่างไร มีสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวอย่างไร เหตุการณ์นั้นเสริมหรือเป็นคู่แข่งกับเหตุการณ์ในท้องถิ่นหรือไม่ และความถี่ในการเกิดขึ้น ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลดังนี้ ชื่อ ที่ตั้งของเหตุการณ์สำคัญจากศูนย์ข้อมูล ช่วงเวลา ฤดูกาล และระยะเวลายาวนานของเทศกาล การจัดการ สิ่งอำนวยความสะดวก จำนวนผู้เข้าชมทั้งนักท่องเที่ยว และประชากรท้องถิ่น กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวภายในเหตุการณ์นั้น ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว ค่าธรรมเนียมในการเข้าชม

รายการทรัพยากรกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมนั้นมีความโดดเด่นอย่างไร สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวหรือไม่ ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลดังนี้ ชื่อ ที่ตั้งจากศูนย์ข้อมูล ช่วงเวลา ฤดูกาล การเข้าถึง เจ้าของ ผู้ดูแลกิจการ การประชาสัมพันธ์ ระดับกิจกรรม สถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทาง ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว ค่าธรรมเนียมในการเข้าชม

รายการทรัพยากรบริการ ได้แก่ ชื่อและที่อยู่ผู้ให้บริการ การติดต่อกับผู้ให้บริการ เวลาที่เปิดทำการ บริการที่เสนอให้ ข้อมูลที่มีให้ ติดต่อใคร ระดับการใช้ปัจจุบัน ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลดังนี้

- บริการด้านที่พักแรม ชื่อและที่ตั้งของสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทและอันดับของบริการ ลักษณะของการบริการ ระยะเวลาที่เปิด การเข้าถึงแหล่งบริการ ด้านการจัดการและมาตรฐานของการบริการ รวมทั้งอัตราค่าบริการ

- บริการด้านอาหาร ได้แก่ ชื่อและที่ตั้ง ประเภทและอันดับของบริการด้านอาหาร การจัดการด้านการบริการอาหาร สถานที่ขนาดการเปิดปิดบริการ ประเภทของผู้ใช้บริการ และราคามาตรฐานของอาหารที่ให้บริการ

- บริการการต้อนรับ ได้แก่ ชื่อและที่ตั้งของผู้ให้บริการ เวลาที่เปิดทำการบริการที่เสนอให้ ข้อมูลที่มีให้ สถิตินักท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว รวมถึงค่าธรรมเนียมภายในแหล่งท่องเที่ยว

ข. ประเมินทรัพยากร

คุณภาพทรัพยากร พิจารณาดังนี้ ทรัพยากรนั้นมีความแตกต่างจากทรัพยากรที่อื่นอย่างไร รวมทั้งมีจุดอ่อนใดต้องปรับปรุง การบริการมีคุณภาพสม่ำเสมอเพียงใด ตลอดจนอุปสรรคต่อการพัฒนาทรัพยากรในเรื่องใด

ความโดดเด่นของทรัพยากร พิจารณาดังนี้ สิ่งใดทำให้ทรัพยากรนั้นมีความโดดเด่นกว่าทรัพยากรอื่น และมีความแตกต่างเรื่องใด และทรัพยากรดังกล่าวสะท้อนถึงคุณภาพภูมิใจในสถานที่นั้นๆ

อำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยว พิจารณาดังนี้ สิ่งนี้มีบทบาทอะไรในกิจกรรมปัจจุบันของนักท่องเที่ยว มีการวัดระดับการใช้และประเมินการใช้อย่างไร ทำอย่างไรให้แหล่งท่องเที่ยวมีเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยว

ฐานข้อมูลของทรัพยากรท่องเที่ยว พิจารณาดังนี้ ทรัพยากรนั้นมีประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยวอย่างไร ปัจจุบันการท่องเที่ยวประเภทใดเหมาะสมและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวในอนาคตได้ และทรัพยากรนั้นมียุทธศาสตร์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคตอย่างไร

2.1.4 แนวคิดด้านการจัดเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยว

2.1.4.1 เส้นทางท่องเที่ยวในเมือง (Rubinstein, 1992)

เส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าเป็นวิธีการท่องเที่ยวที่ใช้ได้สำหรับเมืองเกือบทุกเมือง และเป็นวิธีที่ค่อนข้างอิสระ สะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็ก และกลุ่มใหญ่ เนื่องจากการเดินเท้าไม่มีการกำหนดระยะเวลา นักท่องเที่ยวสามารถหยุดแวะตามจุดสนใจได้ตามต้องการ และหยุดพักนานเท่าใดก็ได้ ทำให้สามารถเห็นรายละเอียดของสภาพบ้านเมือง วิถีชีวิตของผู้คนเมืองต่าง ๆ เป็นวิธีการที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะแก่เมือง และเป็นการออกกำลังกายด้วย ในขณะเดียวกันการจัดทำทางเดินเท้าในเมืองสามารถทำได้ง่าย ใช้พื้นที่ไม่มาก ลงทุนน้อย และประชากรของเมืองได้รับประโยชน์จากการมีทางเดินเท้า (เดชา บุญค้ำ, 2539) เหตุผลสำคัญในการพัฒนาทางเดินเท้าในเมืองคือ การขยาย และพัฒนาพื้นที่ในบริเวณศูนย์กลางการจับจ่ายใช้สอย หรือสร้างภาพพจน์ใหม่ให้กับเมือง ก่อให้เกิดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น นิทรรศการ การแสดง เทศกาล และกิจกรรมอื่น ๆ โดยต้องเตรียมพื้นที่อำนวยความสะดวก ได้แก่ ทางเดินเท้า ที่นั่งพักผ่อน ประติมากรรม น้ำพุ ร้านอาหาร ร้านค้า และกิจกรรมยามค่ำคืน ทางเดินเท้าหากได้รับการออกแบบ และวางแผนที่ดี จะช่วยปรับปรุงสภาพแวดล้อม สังคม และพื้นที่เกี่ยวเนื่องให้ได้รับการพัฒนาด้วยเช่นกัน

ประโยชน์ของเส้นทางเดินเท้า (Untermann, 1984) มีดังนี้

- ก. ส่งเสริมสุขภาพ ฟื้นฟูเศรษฐกิจ และป้องกันไม่ให้น่านใจกลางเมืองขยายตัวออกไปยังชานเมือง ใช้ในการวางแผนพัฒนาเมืองเพื่อปรับปรุงการเข้าถึงย่านใจกลางเมือง และรักษาสภาพแวดล้อมเมือง
- ข. ช่วยให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้เดินเท้า รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการจับจ่าย
- ค. ลดปัญหาจราจร และปัญหาการกีดขวางทางสัญจรของยานพาหนะ

- ง. ช่วยปรับปรุงลักษณะทางจินตภาพของชุมชนเมืองให้สวยงามและชัดเจนยิ่งขึ้น
- จ. ลดมลภาวะทางเสียง และมลภาวะทางอากาศ ที่เกิดจากการจราจรบนถนน
- ฉ. รองรับปริมาณนักท่องเที่ยว และนำนักท่องเที่ยวเข้าสู่สถานที่ได้อย่างสะดวก และใกล้ชิดยิ่งขึ้น
- ช. ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคมภายในเมืองให้บริการสาธารณะและกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชน เช่น การพบปะสังสรรค์ การแสดงต่าง ๆ เป็นต้น
- ซ. ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน อาคารทางประวัติศาสตร์ ป้องกันไม่ให้โบราณสถานทรุดโทรมอันเนื่องจากแรงสั่นสะเทือนของรถยนต์ เป็นต้น

2.1.4.2 เส้นทางประวัติศาสตร์

การท่องเที่ยวในเมืองประวัติศาสตร์ คือรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมสูงในปัจจุบัน เนื่องจากเมืองประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเหล่านี้ได้รับการวางแผนในด้านการอนุรักษ์ ตลอดจนการพัฒนาให้เกิดกิจกรรมที่หลากหลายขึ้น เช่น การจัดนิทรรศการ เทศกาล การจัดแสดงแสงสี เสียง เพื่อเพิ่มความน่าสนใจแก่นักท่องเที่ยว

หลักการจัดเส้นทางท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ มีดังนี้

ก. นำเสนอวัฒนธรรม ความเชื่อ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ รวมถึงธรรมเนียม ประเพณี การแต่งกาย ระเบียบแบบแผนในการดำรงชีวิต ศาสนา การได้เข้าไปมีส่วนร่วมในวิถีของท้องถิ่น

ข. นำเสนอศิลปะท้องถิ่น เช่น ดนตรี การละเล่น การฟ้อนรำ และศิลปหัตถกรรมที่ผลิตขึ้น เช่น ภาพวาด งานประติมากรรม เครื่องมือเครื่องใช้ นอกจากนี้รูปแบบทางสถาปัตยกรรมก็เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่สำคัญ

ค. นำเสนอกิจกรรมทางเศรษฐกิจ จากการสำรวจความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จ นั้น มีผลจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่น่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ เช่น การแสดงช้างในป่าเขตร้อนชื้น เทศกาลล่าสัตว์ งานแสดงสินค้า เกษตรกรรม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเทคนิคในการจัดการของแหล่งท่องเที่ยว การเที่ยวชมอุตสาหกรรมท้องถิ่น ตลาด ชุมชน ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมาก และเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ถูกจัดอยู่ในโปรแกรมการท่องเที่ยวของบริษัทนำเที่ยวทั่วไป

ง. นำเสนอความแตกต่างของเมือง และชุมชน ความแตกต่างของเมือง และชนบทอาคารบ้านเรือน ความเป็นอยู่ของผู้คนในเมือง ย่านศูนย์กลางเมือง ร้านค้า ร้านอาหาร สิ่งอำนวยความสะดวก สวนสาธารณะ พิพิธภัณฑ์ และอาคารสาธารณะ เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบการศึกษาเรียนรู้ และซึมซับความรู้สึกที่มีต่อเมืองท่องเที่ยวนั้น การนั่งรถไปตามถนนสายสำคัญภายในเมือง ผ่านสถานที่สำคัญ เมืองท่องเที่ยวบางแห่ง

ยังได้จัดกิจกรรมกลางแจ้งเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งการแสดงเหล่านี้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเสมอ

จ. นำเสนอรูปแบบทางวัฒนธรรมผ่านทางพิพิธภัณฑ์ เป็นการบอกกล่าวเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ อารยธรรม ชาติพันธุ์ งานศิลปะท้องถิ่น หรือแม้กระทั่งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี โดยวัตถุประสงค์หลักของพิพิธภัณฑ์นั้นเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในเมือง และดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติ

ฉ. นำเสนอประเพณี เทศกาลท้องถิ่น ความเชื่อ ค่านิยมในท้องถิ่น หรืออิทธิพลทางศาสนา ประเพณี และเทศกาล สิ่งเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดฤดูกาลท่องเที่ยวจากความนิยมของนักท่องเที่ยว (Inskeep, 1999)

2.1.4.3 เส้นทางธรรมชาติ

เส้นทางธรรมชาติเป็นเส้นทางสำคัญสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพราะนอกจากการทำหน้าที่เชื่อมโยงจุดท่องเที่ยวแล้ว ยังช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวจากผลกระทบของการเหยียบย่ำ และกิจกรรมการใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ได้อีกด้วย สามารถเป็นสื่อกลางที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเรียนรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจ และซาบซึ้งต่อธรรมชาติอย่างใกล้ชิดมากขึ้น

หลักการจัดเส้นทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีดังนี้

ก. เส้นทางเดินชมธรรมชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำนักท่องเที่ยวเข้าไปชื่นชมธรรมชาติ ระหว่างการใช้เส้นทางอาจมีการศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติบ้าง

ข. เส้นทางเดินป่าระยะไกล เป็นเส้นทางเดินชมธรรมชาติ เพื่อเสริมสร้างความแข็งแรงของร่างกาย หรือเพื่อการเรียนรู้ และเข้าใจความเป็นไปของธรรมชาติ

ค. เส้นทางสื่อความหมายธรรมชาติ เป็นเส้นทางที่สร้างขึ้นเพื่อการสื่อความหมาย ให้ความรู้ และความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยว มีระยะทางยาวไม่มาก ควรเป็นเส้นทางแบบวงรอบ ซึ่งจุดเริ่มต้น และจุดสิ้นสุดเส้นทางควรมาบรรจบอยู่บริเวณเดียวกัน เส้นทางสื่อความหมายนี้สามารถแบ่งเป็น เส้นทางสื่อความหมายที่มีบุคคลนำ หรือเส้นทางสื่อความหมายโดยให้ศึกษาธรรมชาติด้วยตนเอง (กลัยรัตน์ ศิริรัตน์, 2550)

ง. เส้นทางเชื่อมโยงจุดท่องเที่ยว หรือสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นเส้นทางที่สร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์หลักในการนำนักท่องเที่ยวจากจุดหมายหนึ่งไปยังอีกจุดหมายหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยว มักออกแบบให้เป็นระยะทางที่สั้นที่สุดเพื่อไปถึงจุดหมายปลายทางที่ต้องการอย่างรวดเร็วที่สุด

2.1.4.4 เส้นทางแบบผสมผสาน

หลักการจัดเส้นทางท่องเที่ยวแบบผสมผสาน มีดังนี้ (เดชา บุญค้ำ, 2539)

ก. การกำหนดเส้นทาง ควรสำรวจ และสังเกตการณ์จากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ประกอบกับแนวโน้มที่ควรจะเป็นในการจัดเส้นทาง เริ่มต้นจากการพิจารณาตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ จัดลำดับความสำคัญ และความน่าสนใจ จากนั้นจึงพิจารณาความสามารถในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

ข. การจัดเส้นทางในลักษณะวงจรบรรจบ ทำให้นักท่องเที่ยวได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ เกิดความเพลิดเพลินตลอดเส้นทาง โดยไม่ต้องย้อนกลับไปเส้นทางเดิม

ค. การจัดเส้นทางให้มีความแตกต่าง การกำหนดเส้นทางอาจทำขึ้นหลายเส้นทาง หรือหลายระบบก็ได้ เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีเวลาต่างกัน ความแตกต่างกันอันเนื่องมาจากความสนใจของนักท่องเที่ยว เช่น เส้นทางสำหรับผู้สนใจศิลปะ และวัฒนธรรมอาจพานักท่องเที่ยวไปตามแม่น้ำลำคลองเพื่อดูวิถีชีวิต และสภาพบ้านเมือง หรืออาจเป็นเส้นทางที่มีความหลากหลาย และมีความน่าสนใจหลายด้านอยู่ร่วมกัน

ง. การจัดประเภทพาหนะตามสภาพภูมิประเทศ และภูมิอากาศ แต่ละเส้นทางอาจใช้พาหนะในการเดินทางต่างกัน ทำให้เกิดความน่าสนใจแตกต่างกัน ตามสภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ และลักษณะเฉพาะของเมืองนั้น ๆ

จ. ความต่อเนื่องกับเส้นทางท่องเที่ยวภายนอกเมือง เส้นทางท่องเที่ยวไม่ควรจำกัดอยู่เพียงภายในเมืองเท่านั้น แต่ควรต่อเนื่องกับเส้นทางท่องเที่ยวภายนอกเมืองในแหล่งธรรมชาติด้วย

2.1.5 บริบทพื้นที่ศึกษา

2.1.5.1 ข้อมูลพื้นฐานของเกาะพะงัน

เกาะพะงันมีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองรองจากเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ห่างจากเกาะสมุยไปทางทิศเหนือประมาณ 20 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 30 นาที อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 100 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 120,625 ไร่ หรือ 168 ตารางกิโลเมตร มีประชาชนประมาณ 12,159 คน ประกอบด้วย 3 ตำบล 17 หมู่บ้านคือ ตำบลเกาะพะงัน จำนวน 8 หมู่บ้าน ตำบลบ้านใต้ จำนวน 6 หมู่บ้าน และ ตำบลเกาะเต่า จำนวน 3 หมู่บ้านรวม ถึงเกาะน้อยใหญ่ คือ เกาะนางยวน เกาะแตนนอก เกาะแตนใน และ เกาะม้า โดย เกาะพะงันเป็นหนึ่งในจำนวน 48 เกาะที่ตั้งอยู่ในช่องอ่างทอง ได้รับการยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอ เมื่อ พ.ศ. 2513 และเป็นอำเภอเกาะพะงัน เมื่อ พ.ศ. 2520

เกาะพะงันตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก ซึ่งเป็นชายฝั่งทะเลยกตัวและฝั่งทะเลเปิดของคาบสมุทร เป็นส่วนติดต่อกับเทือกเขาหลวง เขตจังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดนครศรีธรรมราช เกาะพะงันเป็นส่วน

เหนือสุดของหินแกรนิตของเทือกเขานี้ที่โผล่ให้เห็น ภูมิประเทศของเกาะพะงันคือมีภูเขาอยู่ตรงกลางเกาะ ทอดตัวจากทิศเหนือจดทิศใต้ ประมาณร้อยละ 77 เป็นเทือกเขา มีที่ราบทางด้านทิศตะวันตกของเกาะ ส่วนทางทิศตะวันออกเป็นเทือกเขาจดทะเล บางแห่งก็มีอ่าวเล็กอ่าวน้อยเรือเข้าจอดได้เป็นบางฤดู ช่วงมรสุมตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึงเดือนมกราคม จะมีลมตะวันออกพัดผ่านซึ่งไม่เหมาะแก่การเดินทางท่องเที่ยว ยอดเขาที่สำคัญได้แก่

เขาตาหลวง อยู่ทางทิศเหนือ สูง 627 เมตร เป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในเกาะพะงัน

เขาหრა อยู่ทางทิศเหนือ สูง 627 เมตร

เขาไม้งาม อยู่ทางทิศใต้ สูง 535 เมตร

เขาหินนก อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้

เขากินนอน อยู่ทางทิศเหนือ สูง 438 เมตร

เขากันไฟไหม้ อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ สูง 240 เมตร

เขาลาดไม้แก้ว อยู่ทางทิศออก สูง 378 เมตร

พื้นที่สำหรับการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกธารเสด็จ-เกาะพะงัน ประกอบด้วยดังนี้

1. พื้นที่ทางบก 29,375 ไร่ หรือประมาณ 47 ตารางกิโลเมตร
2. พื้นที่ทางทะเล 11,875 ไร่ หรือประมาณ 19 ตารางกิโลเมตร

รวมพื้นที่ทั้งหมด 41,250 ไร่ หรือ 66 ตารางกิโลเมตร

ภาพที่ 2.1 หาดและอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ที่มา: http://park.dnp.go.th/visitor/nationparkshow.php?PTA_CODE=9143

เกาะพะงันเป็นเกาะที่มีผู้คนอาศัยอยู่เป็นเวลานาน สันนิษฐานว่าพวกแรกที่มาอยู่บนเกาะพะงัน น่าจะเป็นแขกจากมลายูที่อยู่แถบจังหวัดนครศรีธรรมราช หรือไม่ก็เป็นพวกแขกที่มาจากปัตตานี มาอาศัยทำการประมงเป็นหลัก โดยสังเกตจากชื่อของเกาะและสถานที่บางแห่งบนเกาะ เพราะเกาะพะงัน มีความหมายมาจากคำว่า (หลังงัน) เป็นภาษาถิ่นหมายถึง สันทรายที่ไหลพันน้ำเมื่อยามน้ำลง เกาะพะงันเป็นเกาะแห่งประวัติศาสตร์ เกาะแห่งความภาคภูมิใจ เนื่องจากมีพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี เสด็จประพาสถึง 4 พระองค์ คือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 โดยเฉพาะรัชกาลที่ 5 ทรงเสด็จประพาสถึง 14 ครั้ง ดังมีหลักฐานรอยจารึกพระปรมาภิไธยย่อของทุกพระองค์ ปรากฏ ณ บริเวณน้ำตกธารเสด็จ น้ำตกธารประพาสและน้ำตกธารประเวศ

อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน

อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน (ภาพที่ 2.1) ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลเกาะพะงัน และตำบลบ้านใต้ อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ห่างจากฝั่งจังหวัดสุราษฎร์ธานีประมาณ 80 กิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศทั่วไปเป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อนทอดยาวตามแนวทิศเหนือ-ใต้ มีที่ราบตามหุบเขาและบริเวณอ่าวต่างๆ รอบเกาะ โดยมียอดเขาสูงสุด คือ ยอดเขาหระ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 627 เมตร มีป่าเขาที่อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญของเกาะพะงัน

ในปี 2510 พระครูสุภัทรธรรมาภิรม (วิฑูร ธรรมวโร) เจ้าอาวาสวัดราษฎร์เจริญ ตำบลเกาะพะงัน อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ริเริ่มก่อตั้ง “วนอุทยานน้ำตกแพง” ขึ้นในบริเวณน้ำตกแพง บ้านมะเดื่อหวาน ตำบลเกาะพะงัน โดยเห็นว่าพื้นที่ดังกล่าวมีความอุดมสมบูรณ์ มีน้ำตกสวยงาม มีสัตว์ป่าชุกชุม อยู่ใกล้ชุมชน และได้เริ่มมีชาวบ้านเข้าไปบุกรุกจับจองพื้นที่ พระครูสุภัทรธรรมาภิรมจึงได้ชักชวนพระ เณร และชาวบ้าน ตัดถนนเข้าไปที่ตัวน้ำตกแพงระยะทาง 1 กิโลเมตร โดยตกลงกับชาวบ้านยุติการบุกรุกบริเวณน้ำตกแพง ให้ช่วยกันอนุรักษ์แทนการทำลาย และในปี 2520 พระครูสุภัทรธรรมาภิรมได้มอบวนอุทยานน้ำตกแพง กลับคืนให้กับกรมป่าไม้ ในขณะนั้นเพื่อให้ประกาศเป็น “วนอุทยานน้ำตกแพง”

ในปี 2530 นายประทีป หวยเจริญ สมาชิกสภาจังหวัดเขตอำเภอเกาะพะงันได้มีหนังสือถึงกรมป่าไม้ ว่า พื้นที่ของเกาะพะงันซึ่งเป็นป่าสงวนแห่งชาติป่าเกาะพะงัน มีธารน้ำตก ป่าไม้ และสัตว์ป่าที่อุดมสมบูรณ์ สามารถที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต จึงเสนอให้กรมป่าไม้ประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ กองอุทยานแห่งชาติจึงให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ไปทำการสำรวจเพื่อผนวกเป็นอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง ผลรายงานการสำรวจสรุปได้ว่า พื้นที่ที่ทำการสำรวจบริเวณป่าสงวนแห่งชาติป่าเกาะพะงัน ได้รับการประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติตามกฎกระทรวงฯ ฉบับที่ 1030 พ.ศ. 2526 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 31 ธันวาคม 2526 ตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอเกาะพะงัน ซึ่งเป็นเกาะอยู่ในทะเลอ่าวไทย มีสภาพป่าที่สมบูรณ์ เป็นป่าต้นน้ำลำธาร มีสัตว์ป่านานาชนิด และมีธรรมชาติที่สวยงาม

เหมาะแก่การจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ มีพื้นที่ประมาณ 39.12 ตารางกิโลเมตร ซึ่งกองอุทยานแห่งชาติได้มีหนังสือเสนอกรมป่าไม้ให้ป่าไม้เขตสุราษฎร์ธานีส่งเจ้าหน้าที่เข้าตรวจตราดูแลพื้นที่ ไม่ให้มีการบุกรุกเข้าไปทำลายสภาพป่าเพื่อรักษาธรรมชาติอันสมบูรณ์ไว้

ต่อมาในปี 2532 กรมป่าไม้โดยกองอุทยานแห่งชาติได้สั่งการให้เจ้าหน้าที่มาดำเนินการสำรวจพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าเกาะพะงัน ป่าน้ำตกธารเสด็จ ป่าเขาลาดแก้ว ป่าเขาค่าย ป่าเขาตาหลวง ป่าเขาหินหมาก ป่าแหลมโพธิ์-แหลมกระทะคว่ำ และป่าเขาไฟไหม้ เพื่อเตรียมการประกาศเป็น “อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน” ซึ่งต่อมาได้มีการสำรวจเพิ่มเติมหมู่เกาะรอบๆ เกาะพะงัน และได้ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2542 ปัจจุบันอยู่ระหว่างรอผลการตรวจสอบการทับซ้อนกับพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

ลักษณะภูมิประเทศ

อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ – เกาะพะงัน ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลเกาะพะงัน ตำบลบ้านใต้และตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 44.99 ตารางกิโลเมตร อยู่ห่างจากฝั่งจังหวัดสุราษฎร์ธานี 80 กิโลเมตร

ลักษณะภูมิประเทศทั่วไปเป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อนทอดยาวตามแนวทิศเหนือ – ใต้ มีที่ราบทางด้านทิศตะวันตกของเกาะ ส่วนทางทิศตะวันออกเป็นเทือกเขาจดทะเล บางแห่งก็มีอ่าวเล็กอ่าวน้อยเรือเข้าจอดได้เป็นบางฤดู โดยมียอดเขาสูงที่สุด คือ ยอดเขาหรา มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 627 เมตร เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญของเกาะพะงัน เช่น คลองธารเสด็จ คลองธารประเวศ คลองธารประพาส และคลองจอมทอง

ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพอากาศโดยทั่วไปเย็นสบายตลอดปี มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี ประมาณ 28 °C อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดในเดือนพฤษภาคมประมาณ 33 °C ซึ่งเป็นช่วงที่มีอากาศร้อน อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุดในช่วงเดือนธันวาคมและเดือนมกราคม ประมาณ 24 °C เป็นช่วงที่อากาศเริ่มเย็นตัวลง มี 2 ฤดู คือ ฤดูร้อนระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – เดือนพฤษภาคม เดือนที่อากาศร้อนที่สุดคือเดือนพฤษภาคม – เดือนตุลาคม ซึ่งอยู่ในอิทธิพลลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดผ่านมหาสมุทรอินเดีย ช่วงที่สองระหว่างเดือนพฤศจิกายน – เดือนมกราคมเป็นช่วงที่อยู่อิทธิพลของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดผ่านอ่าวไทย ปริมาณน้ำฝนตลอดปี ประมาณ 2,390 มิลลิเมตร เดือนกุมภาพันธ์ มีปริมาณน้ำฝนน้อยที่สุด ประมาณ 0 มิลลิเมตร เดือนพฤศจิกายนมีปริมาณน้ำฝนมาก ประมาณ 1,160 มิลลิเมตร

ทรัพยากรป่าไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน

ในเขตอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงันสามารถจำแนกชนิดของพันธุ์ไม้ออกได้ตามประเภทของป่าเป็น ป่าดงดิบชื้น มีพันธุ์ไม้ที่สำคัญได้แก่ ยาง ยุง ตะเคียน กระท่อน ขนุนปาน จิกเขา ตำเสา นาคบุตร

พิกุลป่า หว้า เหมียง หลาวชะโอน เป็นต้น สำหรับพืชชั้นล่างประกอบด้วย ไม้ชนิดต่างๆ ระกำ หวาย เต่าร้าง ตลอดจนพืชชั้นต่ำที่อาศัยลำต้นหรือเรือนยอดของต้นไม้ขนาดใหญ่ หรือเกิดขึ้นร่วมกับไม้อื่นๆ เช่น กล้วยไม้ มอส เฟิร์น และเถาวัลย์ชนิดต่างๆ ป่าดงดิบแล้ง พบขึ้นปกคลุมตามไหล่เขา ตามร่องน้ำที่เป็นเขาหินเป็นส่วนใหญ่ มีเนื้อดินเป็นชั้นบางๆ จึงประกอบด้วยไม้ที่มีขนาดเล็ก ลำต้นไม่สูงมากนัก พันธุ์ไม้ที่สำคัญได้แก่ พลองใบใหญ่ รังเขา หัวค่าง เกด พลองตาเป็ด พลองกินลูก เจียด ชม้ง หลงไหล ข่อยหนาม ตังหน มังตาล ยมหิน ยอป่า ฯลฯ

ป่าดงดิบชื้น มีพันธุ์ไม้ที่สำคัญได้แก่ ยาง ยุง ตะเคียน กระทอน ขนุนปาน จิกเขา ตำเสา นากบุด พิกุลป่า หว้า เหมียง หลาว ชะโอน สำหรับพืชพื้นล่างประกอบด้วย ไม้ ระกำ หวาย เต่าร้าง ตลอดจนพืชชั้นต่ำที่อาศัยลำต้นหรือเรือนยอดของต้นไม้ขนาดใหญ่หรือเกิดขึ้นร่วมกับไม้อื่นๆ เช่น กล้วยไม้ มอส เฟิร์น และเถาวัลย์ชนิดต่างๆ รวมทั้งกล้วยไม้ที่มีลำต้นใหญ่ที่สุด ได้แก่ เพชรหิรัญหรือว่านหางช้าง โดยลำต้นมีความสูงกว่า 2 เมตร

ป่าดงดิบแล้ง พบขึ้นปกคลุมตามไหล่เขา ตามร่องน้ำที่เป็นเขาหินเป็นส่วนใหญ่ มีเนื้อดินเป็นชั้นบางๆ จึงประกอบด้วยไม้ที่มีขนาดเล็ก ลำต้นไม่สูงมากนัก พันธุ์ไม้ที่สำคัญได้แก่ พลองใบใหญ่ รังเขา หัวค่าง เกด ชม้ง พลองตาเป็ด พลองกินลูก หลงไหล ข่อยหนาม ตังหน ยอป่า มังตาน ยมหิน

ป่าเขาหินปูน พบตามบริเวณ เกาะแก่งต่างๆ พันธุ์ไม้ที่พบเป็น ไทร โพทะเล ปอทะเล เขียด และ สลัดได

ทรัพยากรสัตว์ป่าในเขตอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน

อุทยานแห่งชาติเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าหลายชนิด สามารถจำแนกออกได้เป็น

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ได้แก่ กวางป่า หมูป่า ลิง ค่างแว่นถิ่นใต้ พญากระรอกดำ กระแต อีเห็น ชะมด และหนูชนิดต่างๆ

นก ได้แก่ เหยี่ยวรุ้ง นกออก นกเอี้ยง นกขุนทอง อีกา นกตุเหว้า นกกิ้งกัก นกกระปูดใหญ่ นกกระเต็น นกยางเขนดง นกยางเขนบ้าน นกเขา นกเขาเขียว และนกปรอดคอลาย

สัตว์เลื้อยคลาน ได้แก่ เต่า ตะพาบน้ำ กิ้งก่า ตุ๊กแก แย้ จิ้งเหลน ตะกวด งูเห่า งูจงอาง งูเขียว และงูเหลือม

สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ได้แก่ กบ เขียด

ปลาและสัตว์น้ำอื่นๆ ได้แก่ ปลาดุก ปลาช่อน ปลาหมอ กุ้ง และปูน้ำตก ในท้องทะเลของอุทยานแห่งชาติอุดมสมบูรณ์ด้วยปะการัง ปู ปลา และหอยชนิดต่างๆ เช่น ปลากะเบนจูดขาว ปลากะเบนราหู

ฉลามวาฬ ปลาการ์ตูนอินเดียนแดง หอยนางรม หอยมือเสือ หอยร้อยรู หมึกกล้วย หมึกกระดอง หมึกสาย เต่าตะนุ และเต่ากระ

2.1.5.2 ทรัพยากรธรรมชาติ

สภาพธรณีวิทยา

ลักษณะทางธรณีสัณฐานของพื้นที่เกาะพะงัน เป็นส่วนเหนือสุดของหินแกรนิตเทือกเขาหลวง ในเขต จังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดนครศรีธรรมราช (ภาพที่ 2.2)

ลักษณะดิน

กลุ่มดินที่พบบริเวณเกาะพะงัน มีทั้งหมด 9 กลุ่มดิน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะโดยสังเขปดังนี้

1. Alluvial soil เป็นดินที่เกิดขึ้นใหม่ มีอายุน้อยเกิดจากตะกอนแม่น้ำ และน้ำทะเลที่ถูกพัดพามาทับถมกัน หรืออาจพบตามเชิงเขาที่เรียกว่าหินตะกอน (Alluvial) ลักษณะของดินยังไม่แบ่งให้เห็นชัดเจน เนื้อดินไม่จำกัด จะเป็นอะไรก็ได้ แต่ส่วนใหญ่เป็นดินร่วน (Loam) กับดินเหนียว (Clay) ถ้าพบในบริเวณที่ราบลุ่มดินชั้นบนจะมีสีค่อนข้างเข้ม ส่วนดินชั้นล่างจะมีสีน้ำตาลหรือสีเทา มีจุดประตลอดชั้นดินโดยมากดินจะมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง ถึงดี การระบายน้ำเลวถึงเลวมาก เหมาะสำหรับการทำนา แต่ถ้าเป็นที่ดินบนสันริมแม่น้ำ (Natural-River) จะมีการระบายน้ำค่อนข้างดี มีการตั้งรกรากและเพาะปลูก

2. Hydromorphic alluvial soil คือดินชนิดนี้ระบายน้ำได้ค่อนข้างเลวมาก

3. Regusols เป็นดินที่มีอายุน้อย ลักษณะของชั้นดินยังไม่เกิดขึ้นให้เห็นชัดเจน ยกเว้นดินชั้นบน ดินชั้นนี้เกิดจากวัตถุดินกำเนิดเป็นทรายจัด พบบริเวณชายหาดหรือเป็นทรายชายทะเล (Sand dune) หรือเป็นทรายที่ถูกทับถมโดยลำน้ำเก่า ดินพวกนี้จะไม่พบบริเวณที่ราบลุ่ม การระบายน้ำดีหรือการระบายน้ำมากเกินไป

4. Lithosols เป็นดินที่ตื้นมาก ลึกไม่เกิน 30 เซนติเมตร มักพบบริเวณที่ลาดเชิงเขา เนื้อดินมีเศษหินที่ยังไม่ผุพังสลายตัว หรือกำลังสลายตัวน้อยอยู่เป็นส่วนใหญ่ ดินนี้ไม่เหมาะสมต่อการทำการเกษตร คงปล่อยให้คงสภาพเป็นป่าเขาตามธรรมชาติ

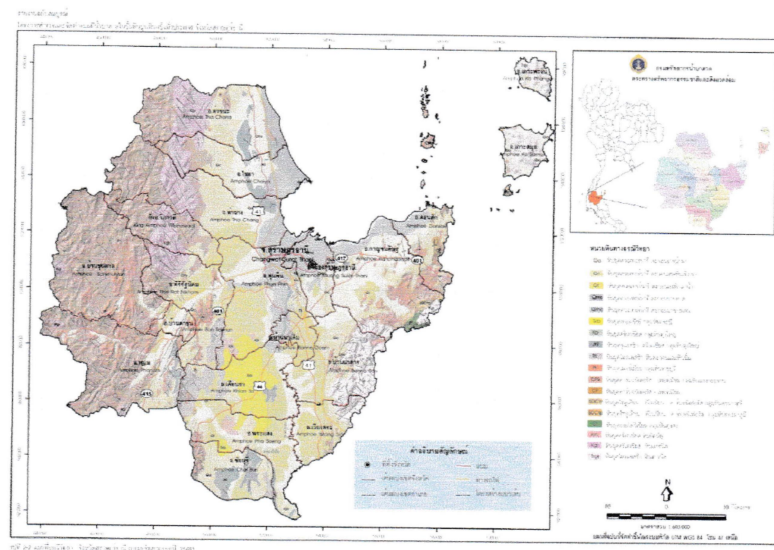
5. Low-Humic Gley Soils ดินพวกนี้พบในที่ราบต่ำ มีการระบายน้ำเลว ระดับใต้ดินตื้น ดังนั้นมักมีจุดประมาท เป็นดินที่เกิดจากตะกอนของน้ำที่ถูกพัดพามาทับถมกันเป็นเวลานาน ตามปกติลักษณะของดินชั้นล่างละเอียดกว่าดินชั้นบน ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นดินร่วนปนทราย (Sandy clay loam) ถึงดินเหนียว (Clay) มีค่า pH 4.5-5.5 มีอินทรีย์วัตถุสะสมอยู่ในดินชั้นบน และมีปริมาณธาตุที่เป็นด่างน้อย ดินพวกนี้จะเป็นดินที่ใช้ทำนาเป็นส่วนใหญ่

6. Gley podzolc Soil เป็นดินที่มีการระบายน้ำดีหรือค่อนข้างดี มีอายุค่อนข้างมาก ดินพวกนี้มีลักษณะชั้นดินเกิดขึ้นให้เห็นอย่างชัดเจน ดินชั้นบนส่วนใหญ่แล้วจะมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย (Sandy loam) ส่วนดินชั้นล่างมักเหนียวขึ้นตามชั้นความลึก ซึ่งอาจเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย

7. Regozolic Gray Podzolic Soil คือดิน Gray Podzolic Soil ลักษณะโน้มเอียงไปหาดิน Regosols คือเนื้อดินเป็นดินทรายปนดินร่วนในดินบน และมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายในดินล่างๆ หรืออาจจะมีเนื้อดินเป็นดินทรายปนดินร่วน ตลอดทั้งดินบนและดินล่าง

8. Hydromorphic Regosolic Gray podzolic Soil คือดิน Gley podzolic Soil ที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเลวหรือเลว เราจะพบจุดประ (Mottling) ในดินล่าง

9. Red-yellow Podzolic Soil เป็นดินที่มีการระบายน้ำดี ดินบนมีลักษณะเป็นเนื้อดินตั้งแต่ดินร่วนปนทราย (Sandy loam) ถึงดินร่วน (Loam) มีสีน้ำตาลปนเทา ส่วนดินชั้นล่างมักจะมีเนื้อดินร่วนเหนียวปนทราย (Sandy clay loam) หรือดินเหนียวปนทราย (Sandy clay) สีแดงหรือสีเหลืองบางแห่งจะพบกรวดลูกวิ่ง ปะปนอยู่ในดินชั้นล่าง ดินพวกนี้จะมีค่า pH 4.5-5.5 และมักจะมีแนวโน้มว่าค่า pH จะลดลงตามความลึก ดินพวกนี้ส่วนใหญ่ใช้ทำไร่หรือปลูกไม้ยืนต้นต่างๆ

ภาพที่ 2.2 ลักษณะทางธรณีสัณฐานของพื้นที่เกาะพะงัน

ทรัพยากรการท่องเที่ยว นันทนาการและการจัดการการท่องเที่ยว

น้ำตกธารเสด็จและหาดธารเสด็จ

อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญหลายแห่งโดยเฉพาะ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์บริเวณน้ำตกธารเสด็จ ที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้พระราชทานชื่อน้ำตกไว้ตั้งแต่ พ.ศ. 2431 น้ำตกธารเสด็จเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเพราะนอกจากตัวน้ำตกแล้วยังมีชายหาดที่สวยงามอยู่ในที่เดียวกัน

น้ำตกแพง เป็นน้ำตกที่เป็นที่รู้จักและนิยมเดินทางเข้ามาพักผ่อน น้ำตกแพงเป็นน้ำตกที่มีความสวยงามมี 6 ชั้น เช่น แพงน้อย แพงใหญ่ ธารน้ำรัก ขันบันได ทางสองแพร่ง ธารกล้วยไม้ และมีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติให้กับผู้สนใจจะศึกษาพรรณไม้บริเวณน้ำตกแพง

จุดชมทิวทัศน์โดมศิลา เป็นจุดชมทิวทัศน์ที่มีความงามแห่งหนึ่งบนเกาะพะงันเป็นจุดที่ชมดวงอาทิตย์ตกที่สวยงามมากอยู่ห่างจากน้ำตกแพงประมาณ 500 เมตร

เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง – โดมศิลา เป็นเส้นทางที่มีความยาวประมาณ 2.5 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินประมาณ 2 ชั่วโมง ในเส้นทางดังกล่าวจะได้พบกับพรรณไม้ต่างๆ ทั้งไม้ยืนต้นพืชพื้นล่าง รวมทั้งกล้วยไม้เพชรหิิง น้ำตกแพงตั้งอยู่บริเวณ 108 หมู่ 3 บ้านมะเดื่อหวาน ตำบลเกาะพะงัน สามารถเดินทางจากท่าเรือบ้านท้องศาลา เลี้ยวซ้ายไปตามถนนสาละโนสกลหล้า ผ่านที่ว่าการอำเภอพะงัน ประมาณ 3 กิโลเมตร ถึงบ้านมะเดื่อหวาน เลี้ยวขวาอีก 1 กิโลเมตร ถึงน้ำตกแพง

ยอดเขาหระ เป็นยอดเขาที่สูงที่สุดบนเกาะพะงันอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ สูง 627 เมตรจากระดับน้ำทะเลสามารถชมทิวทัศน์ได้รอบด้าน ที่มีราบบนยอดเขาประมาณ 50 ตารางวา เป็นจุดที่ชมทะเลหมอกในยามเช้าที่สวยงามห่างจากน้ำตกแพง ประมาณ 3 กิโลเมตร

เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ น้ำตกแพง – จุดชมวิวโดมศิลา เป็นเส้นทางที่มีความยาวประมาณ 2.5 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 2 ชั่วโมง ลัดเลาะไปตามน้ำตกแพงน้อย เส้นทางดังกล่าวจะพบพรรณไม้ต่างๆ ทั้งไม้ยืนต้นและไม้พื้นล่าง ลำธารและน้ำตก ยังคงความเป็นธรรมชาติ รวมทั้งกล้วยไม้ ซึ่งมีความหลากหลายชนิดไว้ให้ศึกษา เรียนรู้ และเป็นห้องเรียนธรรมชาติที่สามารถค้นคว้าได้ไม่มีที่สิ้นสุด

น้ำตกธารเสด็จและอ่าวธารเสด็จ แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นน้ำตกซึ่งมีลักษณะเป็นธารน้ำไหลจากภูเขาตกลงมาตามโขดหินเป็นช่วงๆ อยู่ท่ามกลางธรรมชาติป่าเขาร่มรื่น มี 3 ชั้น ไหลลงทะเลทางด้านทิศตะวันออกบริเวณอ่าวธารเสด็จซึ่งมีหาดทรายขาวละเอียด และโขดหินแปลกตา เมื่อปี พ.ศ. 2432 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสเกาะพะงัน และน้ำตกธารเสด็จทรงจารึกพระปรมาภิไธยย่อ จ.ป.ร. ไว้บนก้อนหินข้างน้ำตก และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพลับพลาที่ประทับไว้ ปัจจุบัน กรมศิลปากรได้สร้างขึ้นมาใหม่แทนหลังเดิมที่มีเพียงเสา และได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานน้ำตกธารเสด็จตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลบ้านใต้ อำเภอพะงัน

น้ำตกธารประพาสและน้ำตกธารประเวศ เป็นน้ำตกแห่งที่ 2 และ 3 ของเกาะพะงันที่ได้รับพระราชทานนามจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อคราวเสด็จประพาสรอบอ่าวบ้านดอน เมื่อปี พ.ศ. 2432 และ 2441

จุดดำนํ้าที่เกาะพะงัน

ชายฝั่งตะวันตกของเกาะพะงันเป็นแหล่งดำนํ้า ซึ่งมีปะการังโขดที่ระดับความลึกถึง 20 เมตร แหล่งดำนํ้าที่มีชื่อเสียงรอบๆ เกาะพะงันก็มีเกาะเล็กๆ เช่นเกาะแตนอก เกาะแตนใน กองใหญ่ และกองนุ้ย ซึ่งมีปะการังอ่อนและฝูงปลาทะเลสวยงาม

เกาะม้า ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ 6 กิโลเมตร เกาะม้าเป็นจุดที่ได้รับความนิยมจากนักดำนํ้าที่เกาะพะงันมีจุดดำนํ้า 2 จุด เป็นจุดที่มีความหลากหลายของปะการังโขด ปะการังกิ่งโขด

ปะการังนิ้วมือ ปะการังอ่อน ปลาและดอกไม้ทะเลสูงมาก ปลาในแนวปะการังที่หลากหลายเช่น ปลาเก๋า ปลาผีเสื้อ ปลาสลิดหิน กุ้ง หมึกกระดอง ทากเปลือย เม่นทะเล สำหรับนักดำน้ำตื้น ท่านสามารถเดินจากหาดแม่หาดไปดำน้ำที่เกาะม้าได้ หรือท่านจะเช่าเรือหางยาวไปดำน้ำรอบเกาะม้าก็ได้ เหมาะสำหรับการดำน้ำแบบ snorkeling และการดำน้ำแบบ scuba โดยสามารถลงดำน้ำจากหาดได้เลย

หาดยาว มีแนวปะการังที่สมบูรณ์ เป็นแหล่งดำน้ำตื้น เหมาะสำหรับการสอนดำน้ำแบบ snorkeling และการดำน้ำแบบ scuba มีปะการังโต๊ะ ปะการังสมอง ฟองน้ำ ปลากระเบนลายจุดสีฟ้า ปลาปักเป้า ปลานกแก้ว โดยสามารถลงดำน้ำจากหาดได้เลย

หาดสลัด เป็นหาดที่สงบมีแนวปะการังรอบอ่าว อยู่ทางด้านใต้ของเกาะ เป็นจุดที่เหมาะสมกับการดำน้ำแบบ snorkeling และการดำน้ำแบบ scuba มีปะการังสมองและปะการังโต๊ะหลายขนาด มีปลาผีเสื้อ ปลาโนรี ปลานกแก้ว

หาดเจ้าพั่ว เป็นจุดดำน้ำที่ใกล้หาดยาว มีปลาในแนวปะการังลายชนิด เช่น ปลากระเบนจุดสีฟ้าและ ทากเปลือย มีความลึกประมาณ 12 เมตร

กองน้ย เป็นกองหินขนาดเล็กได้น้ำอยู่ทางด้านใต้ของหาดยาว นั่งเรือหางยาวไปประมาณ 15 นาที เป็นแหล่งดำน้ำเพื่อชมปะการังอ่อน ปลาสิงโต และกัลปังหา ลึกประมาณ 16 เมตร

กองใหญ่ เป็นกองหินขนาดเล็กที่อยู่ใกล้กองน้ย เป็นเกาะที่ชาวประมงชอบเพราะมีปลาอยู่จำนวนมาก และเป็นแหล่งดำน้ำที่สวยงาม มีฝูงปลาสาคร และปลากะพง มีแนวหินใต้น้ำที่สามารถว่ายน้ำผ่านได้ ลึกประมาณ 18 เมตร

ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว

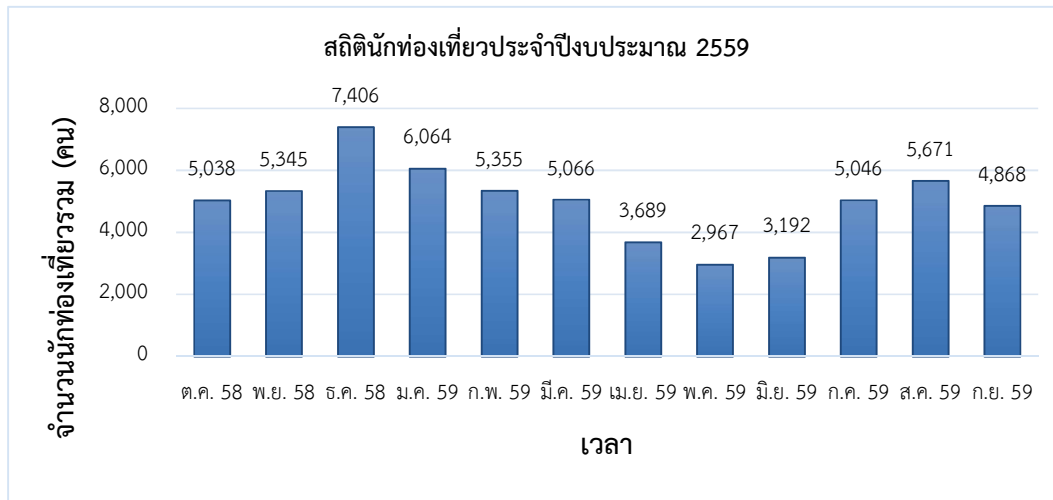
อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงันมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทั้งทะเล ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก และสถานที่ประวัติศาสตร์ สามารถที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต หากอุทยานแห่งชาติได้ประกาศอย่างเป็นทางการ และได้รับงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ และประสานขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการปรับปรุงและพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาในอุทยานแห่งชาติในอนาคต

นักท่องเที่ยวและลักษณะการเข้ามาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

ปัจจุบันอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวจำนวนมาก เนื่องจากเกาะพะงันมีเทศกาลฟูลมูนปาร์ตี้เป็นประจำทุกเดือน ที่นักท่องเที่ยวทั่วโลกเข้ามาในช่วงเวลาดังกล่าวมักใช้เวลาในการท่องเที่ยวก่อนและหลังเทศกาลฟูลมูนปาร์ตี้ ไปตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ บนเกาะพะงัน และอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน ที่มีพื้นที่อยู่ในโปรแกรมท่องเที่ยวของบริษัทนำเที่ยวต่างๆ พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ มักนิยมเที่ยวน้ำตก และชมวิว หรือไม่ศึกษาธรรมชาติในเส้นทางที่อุทยานแห่งชาติจัดไว้ให้ แต่เนื่องจากอุทยานแห่งชาติเตรียมประกาศฯ เรายังไม่มีบ้านพักไว้บริการนักท่องเที่ยว แต่มีบริการลานกางเต็นท์ไว้ให้ หากนักท่องเที่ยวต้องการค้างพักรม แต่นักท่องเที่ยวต้องนำเต็นท์มาเอง

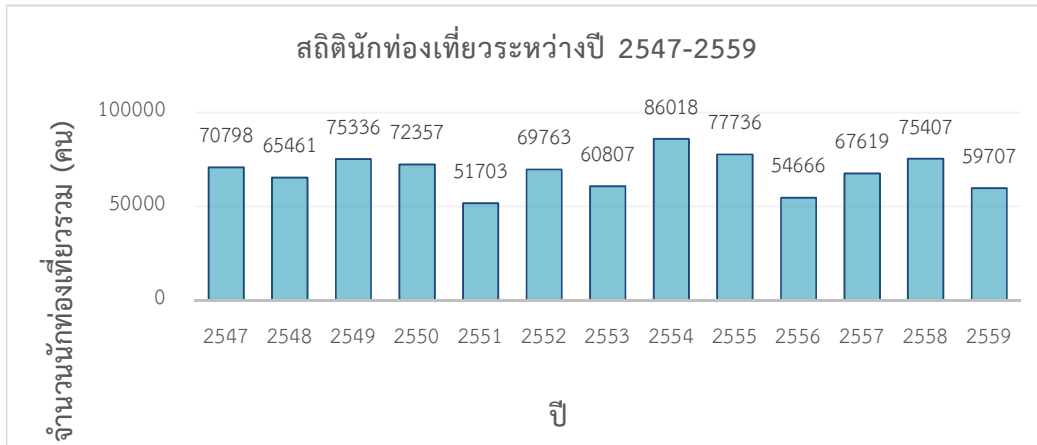
**จำนวนนักท่องเที่ยวบริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน (น้ำตกแพง) ประจำปี
งบประมาณ 2559**

ปีงบประมาณ 2559 อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ - เกาะพะงัน มีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากเข้ามาเยือนอุทยานแห่งชาติโดยเฉพาะเดือนธันวาคม 2558 จำนวน 7,406 คน ส่วนเดือนที่นักท่องเที่ยวน้อยที่สุดคือเดือนพฤษภาคม 2559 จำนวน 2,967 คน จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดยปี 2559 เท่ากับ 57,707 คน เฉลี่ยเดือนละ 4,976 คน

ภาพที่ 2.3 แผนภูมิสถิตินักท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ - เกาะพะงัน รายเดือน ประจำปี 2559

ในช่วงปี 2547 – 2559 อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ - เกาะพะงันมีจำนวนนักท่องเที่ยว 887,378 คน โดยเฉพาะปี 2554 มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากที่สุด 86,018 คน ส่วนปีที่นักท่องเที่ยวน้อยที่สุดคือปี 2551 จำนวน 51,703 คน โดยเฉลี่ยนักท่องเที่ยวปี 2547 – 2559 ปีละ 68,260 คน

ภาพที่ 2.4 แผนภูมิสถิตินักท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ - เกาะพะงัน ปีงบประมาณ 2547 – 2559
กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ

อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน เป็นอุทยานเตรียมการประกาศจัดตั้ง มีกฎหมายที่ใช้บังคับ
พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.2484

พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.2484 เป็นกฎหมายแม่บทสำหรับว่าด้วยเรื่องการป่าไม้ เพื่อควบคุมการทำไม้หวงห้ามของป่าหวงห้าม トラประทับไม้ การควบคุมการแปรรูปไม้ การกำหนดชนิดของป่าหวงห้ามในส่วนที่เกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ เช่น ความในมาตรา 11 ผู้ใดทำไม้ หรือเจาะ หรือสับ หรือเผา หรือทำอันตรายด้วยประการใดๆ แก่ไม้หวงห้าม ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือได้รับสัมปทานตามความในพระราชบัญญัตินี้ และต้องปฏิบัติ ตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงหรือในการอนุญาต

2.1.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อ (Media) โดยทั่วไป

ความหมายของสื่อ

อนันตธนา อังกนันท์ และ เกื้อกูล คุปรัตน์ (2523) ให้ความหมายของสื่อว่าเป็นสิ่งที่ช่วยในการถ่ายทอดความหมาย เช่น ภาษา คำพูด สัญญาณมือ สัญญาณไฟ ส่วนในด้านการสื่อสารมวลชน หมายถึง หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดข่าวสาร

วราภรณ์ ศิริวรรณ (2526) กล่าวไว้ว่า สื่อเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะนำความรู้ แนวความคิด ความรู้สึก หรือความรู้สึกจากสิ่งที่ได้กำหนดความรู้นั้นไปสู่ผู้รับ

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2520) ได้ให้ความหมายของสื่อว่า เป็นวัตถุที่ใช้เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวแลกเปลี่ยนแนวความคิด ค่านิยม และทักษะระหว่างบุคคล กลุ่มชนและสังคม

ดังนั้น สื่อ จึงหมายถึง เครื่องมือที่ใช้เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดข่าวสาร เรื่องราวระหว่างผู้สื่อสารกับ ผู้รับสาร เพื่อให้เกิดการรับรู้ ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนแนวความคิด ค่านิยม และทักษะระหว่างบุคคล กลุ่ม ชน และสังคม

ประเภทของสื่อ

วิจิตร อวาทกุล (2522) ได้แบ่งสื่อออกตามลักษณะของสื่อ พอสรุปได้ดังนี้

1. สื่อประเภทคำพูด เป็นการถ่ายทอดข่าวสารโดยใช้การพูดซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไป แต่ละอย่างมี ลักษณะที่เหมาะสมกับการเวลาและโอกาส สื่อประเภทนี้ได้แก่การพูดทั่วไป การติดต่อสนทนา การปราศรัย การอภิปราย การประชุม การฝึกอบรม การพูดโทรศัพท์ และการสัมมนา เป็นต้น

2. สื่อประเภทที่เป็นภาพและเสียง นับได้ว่าเป็นสื่อประเภทโสตทัศนูปกรณ์ ซึ่งเมื่อพูดถึง โสตทัศนูปกรณ์แล้ว คนทั่วไปจะหมายถึงภาพยนตร์และฟิล์มสไลด์ ปัจจุบันวงการทุกวงการที่เกี่ยวข้องกับการ สื่อสาร เพื่อถ่ายทอดข่าวสารข้อมูลแก่กลุ่มประชาชนเป้าหมายจะนิยมใช้สื่อประเภทนี้น้อยอย่างแพร่หลาย จาก เหตุผลที่ว่าประสิทธิภาพในการรับรู้ด้วยตามีมากกว่าหู คือคนทั่วไปจะจดจำได้เพียงร้อยละ 10 จากสิ่งที่ได้ยิน ได้ฟัง แต่จะจดจำรับรู้ได้ถึงร้อยละ 50 จากสิ่งที่ได้เห็นจากตา การใช้โสตทัศนูปกรณ์ส่วนใหญ่จะมีทั้งภาพ และเสียง จะเห็นได้ว่าภาพยนตร์มีเสียงในฟิล์มหรือฟิล์มสตริป จะใช้ควบคู่กับการอัดเสียงลงเทป จึงกล่าวได้ว่า ถ้ามีการวางแผนผลิตอย่างมีประสิทธิภาพแล้วถือได้ว่าเป็นเครื่องมือประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ สื่อ ประเภทนี้ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพถ่าย รูปภาพ สไลด์ ภาพยนตร์ เครื่องขยายเสียง เครื่อง บันทึกละเอียด แผ่นเสียง และโสตทัศนูปกรณ์อื่นๆ เป็นต้น

3. สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ จัดได้ว่าเป็นสื่อที่มีความสำคัญยิ่งอันหนึ่งในการประชาสัมพันธ์ และเป็นสื่อที่มี ความคงทนถาวร สามารถให้รายละเอียดได้มาก สื่อประเภทนี้ได้แก่ แผ่นปลิว แผ่นพับหนังสือเรียน หนังสือ ภาพ หนังสือพิมพ์ หนังสือคู่มือ จดหมายติดต่อ วารสาร นิตยสารต่างๆ รายงานประจำปี

4. สื่อประเภทกิจกรรม การจัดหรือการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นสื่อการส่งเสริมและเผยแพร่ได้ เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการศาสนาที่วัด ได้แก่ วันสำคัญทางศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา วันพระ เป็นต้น ด้าน การศึกษาวัฒนธรรม เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม การรณรงค์ต่างๆ เช่น การทำความสะอาด พัฒนาชุมชน เป็นต้น การส่งเสริมการศึกษาของชุมชน การอบรม การสอน การอบรมวิชาชีพการให้ความรู้สัมมนา การ ประกวดเรียงความ วรรณคดี โต้วาที เป็นต้น ด้านสังคมชุมชนโดยส่งเสริมผ่านกิจกรรมและวาระสำคัญต่างๆ ดังนี้ คือ วันสำคัญต่างๆ ของชุมชน งานประจำปี วันสถาปนา เป็นต้น การมอบรางวัลเกียรติยศหรือผู้ประกอบ คุณงามความดี ส่งเสริมผู้ทำประโยชน์ให้ความร่วมมือต่อชุมชนการแสดงอื่นๆ เช่น ศิลปะ ดนตรี วรรณคดี ละคร ภาพยนตร์ เป็นต้น

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2520) ได้แบ่งประเภทของสื่อออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ได้ดังนี้ คือ

1. สื่อบุคคล หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่ส่งผ่านข่าวสารถึงผู้รับ โดยอาศัยช่องทางจากบุคคลถึงบุคคล จะเป็นการติดต่อสื่อสารที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารจะมีจำนวน 2 คน หรือมากกว่าก็ได้ สื่อประเภทนี้นิยมใช้อย่างกว้างขวางเกือบทุกหน่วยงาน ได้แก่ การพบปะเยี่ยมเยียน การนัดประชุม การอภิปราย การพูดคุย การพูดโทรศัพท์ การบรรยาย การฝึกอบรม และการติดต่อจดหมาย เป็นต้น

2. สื่อมวลชนหรือสื่อสารมวลชน หมายถึง เครื่องมือที่ใช้สื่อสารเข้าถึงกลุ่มคนจำนวนมากที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจาย และมีความแตกต่างกันทางฐานะ อายุ เพศ การศึกษาค่านิยมทางสังคม และอื่น ได้แก่ แผ่นภาพ สมุดภาพ โปสเตอร์ กราฟ แผนภูมิ ป้ายนิเทศ เอกสารคำแนะนำ จดหมายข่าว สิ่งพิมพ์สาธารณะ ห้องสมุด ที่อ่านหนังสือสาธารณะ รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ ทัศนศึกษา เป็นต้น

สำหรับ Roger และ Shoemaker (1971) กล่าวว่า

สื่อบุคคลใช้ในการติดต่อระหว่างบุคคล (Interpersonal channels) ซึ่งเข้าถึงบุคคลได้ในขอบเขตค่อนข้างจำกัด ส่วนสื่อมวลชน (Mass media channels) ใช้ในการติดต่อกับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างกว้างขวาง จึงช่วยให้กระจายความรู้อย่างรวดเร็ว สื่อทั้ง 2 ประเภทดังกล่าว มีหลายรูปแบบตามลักษณะของเทคนิคในการผลิตสื่อ เช่น สื่อรูปแบบการเขียน การพิมพ์ การพูด โสตทัศนูปกรณ์ และ อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ทั้งนี้อาจแยกเทคนิคการผลิตสื่อออกได้ 2 ลักษณะ ที่สำคัญคือ สื่อที่ผลิตโดยอาศัยวิทยาการแผนใหม่ของหน่วยงานของนักวิชาการด้านสื่อระบบสังคมของกลุ่มเป้าหมาย (Cosmopolite media) กับสื่อที่ผลิตขึ้น โดยอาศัยวิทยาการพื้นบ้าน จัดเป็นสื่อระบบสังคมของกลุ่มเป้าหมาย (Localite media)

หน้าที่ของสื่อ

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2520) ให้ความเห็นว่าหน้าที่ของสื่อมี 3 ประการคือ

1. ถ่ายทอดเรื่องราวหรือข่าวสารที่น่าสนใจให้ประชาชนทราบ
2. เพิ่มพูนความรู้ให้แก่ประชาชน
3. เสริมสร้างความคิดค่านิยมใหม่ๆ และกิจกรรมต่างๆ

Schramm (1964) สรุปไว้ว่า หน้าที่ของสื่อในการพัฒนาจะมีดังนี้ คือ

1. รายงานหรือแจ้งข่าวสารให้แก่ประชาชนทราบ
2. ขยายทัศนวิสัยให้กว้างขวางขึ้นแก่ประชาชน เช่น นำสิ่งที่ไม่เคยพบไม่เคยเห็นไม่เคยได้ยินเข้ามาสู่ประสบการณ์ของประชาชน
3. สร้างความสนใจเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ให้เกิดขึ้นกับประชาชน
4. เสริมสร้างความทะเยอทะยานทั้งในส่วนบุคคลและส่วนรวม ตัดความเชื่ออย่างงมงาย ความกลัวต่อการเปลี่ยนแปลงของประชาชน

5. สร้างบรรยากาศสำหรับการพัฒนาตั้งแต่การกระตุ้นด้วยข่าวสารเพื่อให้เกิดการพัฒนา ขยายทัศนวิสัยของประชาชนในด้านความรู้ต่างๆให้กว้างขวาง ก่อให้เกิดความสนใจต่อประเด็นต่างๆ จึงเป็นจุดมุ่งหมายของการพัฒนา

ความแตกต่างระหว่างสื่อชนิดต่างๆ

วิจิตร อวระกุล (2522) ได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างสื่อชนิดต่างๆ ว่า ผู้ใช้สื่อควรจะทราบถึงลักษณะของสื่อต่างๆไว้ด้วย เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ในการใช้ซึ่งอาจจะพิจารณาจำแนกได้ดังนี้

1. เนื้อที่-เวลา ตัวอย่าง เช่น เอกสารคำแนะนำ แผ่นภาพ เป็นสื่อประเภทเนื้อที่ที่มีลักษณะคงทน คือผู้อ่านอาจอ่านซ้ำแล้วซ้ำอีกได้ ถ้าหากตอนไหนอ่านแล้วไม่เข้าใจ วิद्यเป็นสื่อประเภทเวลา เสนอข่าวได้เร็วกว่าเอกสารคำแนะนำ แต่เสนอครั้งเดียวผ่านไป ถ้าผู้ใดฟังไม่ชัดก็ไม่มีโอกาสได้ฟังอีก นอกจากใช้วิธีการบันทึกเสียงไว้

2. ลักษณะการมีส่วนร่วม กล่าวคือสื่อนั้นจะมีลักษณะให้ประชาชนได้มีความรู้สึกเข้าไปมีส่วนร่วมหรือประสบการณ์ให้กับประชาชนตามความมากน้อยของสื่อแต่ละประเภท เช่น ถ้าพูดจะให้ประสบการณ์แก่ผู้ฟังน้อยที่สุด

3. ความเร็ว วิद्य โทรทัศน์ เป็นสื่อที่มีความเร็วสูง สามารถถ่ายทอดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสดๆ ไปยังประชาชนได้ทันที เสนอข่าวได้เร็วกว่าเอกสารคำแนะนำ เนื่องจากเอกสารคำแนะนำต้องเตรียมต้นฉบับจัดพิมพ์ และแจกจ่าย แต่อย่างไรก็ตามสื่อที่มีความเร็วขึ้นน้อยจะมีความคงทนและมีสาระเพื่อการศึกษาค้นคว้า

4. ความคงทนถาวร เอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆมีลักษณะในเรื่องความคงทนถาวร รองลงไปได้แก่ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ เครื่องมือที่มีความคงทนถาวรมากเสนอเรื่องที่เป็นหลักการสิ่งที่มีความหมายแน่นอน ใช้สำหรับอ้างอิง ส่วนเครื่องมือที่มีความถาวรน้อยมักใช้ในการเสนอข่าวสาร และชักจูงโน้มน้าวจิตใจ ปลูกใจ เป็นต้น

สื่อประเภทต่างๆที่กล่าวมานี้ สื่อบุคคลมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ก่อให้เกิดการปฏิบัติได้ ผู้รับสามารถที่จะเก็บเนื้อหาสาระละเอียดต่างๆ ได้ และเมื่อเกิดความสงสัยก็สามารถซักถามและทบทวนได้ แต่ในการปฏิบัติจริงต้องใช้เวลามาก อาจไม่มีเวลาพอที่จะติดต่อกับทุกคนได้

สื่อมวลชนประเภทเอกสารหรือสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เป็นสื่อที่สามารถแพร่ออกไปยังกลุ่มชนได้มาก ไปได้ไกลและมีความคงทนถาวร สามารถเสนอรายละเอียดต่างๆได้เป็นอย่างดี ผู้รับสามารถเลือกรับในเวลาที่เหมาะสมสบายที่สุด และสามารถทบทวนหรืออ่านซ้ำได้เมื่อเกิดความสงสัยไม่เข้าใจ แต่มีข้อจำกัดต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง

สื่อมวลชนประเภทภาพและเสียง เช่น ภาพยนตร์ วิद्य โทรทัศน์ เป็นสื่อที่มีแรงจูงใจและสามารถแพร่ไปยังผู้รับได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะวิद्य โทรทัศน์ ไปได้ไกลทุกหนทุกแห่ง แต่ไม่สามารถนำเสนอรายละเอียดของเนื้อหาได้ ผู้รับไม่สามารถจับใจความได้ตลอด รับแล้วก็ผ่านไปไม่สามารถทบทวนหรือซักถามได้ นอกจากนั้นยังเสียค่าใช้จ่ายมาก ผู้รับอาจไม่มีเวลาที่จะฟังหรือชมในขณะที่ออกอากาศเพราะทำงานอย่างอื่น

การติดต่อสื่อสาร

สุโชติ ดาวสุโข (2529) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารเป็นกระบวนการ หรือวิธีการในการที่บุคคลทำการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้ แนวความคิด และทัศนคติซึ่งกันและกัน ข่าวสารความรู้แนวความคิดและทัศนคติของบุคคลที่ดำเนินการติดต่อสื่อสารจะถูกถ่ายทอดออกมาในลักษณะสัญญาณเสียง สัญญาณภาพ หรือรูปแบบอื่นเพื่อให้ผู้รับได้เข้าใจความหมาย

Roger (1973) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารคือกระบวนการที่ความคิดหรือข่าวสารถูกส่งออกจากแหล่งสารไปยังผู้รับสารด้วยเจตนาที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมบางประการของผู้รับสารหรือความคิดไปยังผู้รับสารก็เพื่อก่อให้เกิดผลบางประการที่ผู้ส่งสารปรารถนาในตัวผู้รับสาร ผลที่เกิดขึ้นในตัวผู้รับสารอาจจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในความรู้ เปลี่ยนในทัศนคติหรือเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมผู้รับสารก็ได้ ลักษณะการติดต่อสื่อสารจะเป็นกระบวนการซึ่งหมายถึงการมีลักษณะต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา ไม่มีจุดเริ่มต้น และไม่มีจุดสิ้นสุด ไม่มีการหยุดนิ่ง กล่าวคือ ในกระบวนการติดต่อสื่อสารจะเป็นการกระทำตอบกลับไปกลับมาระหว่างผู้ส่งสารตลอดเวลา ผู้สื่อสารกลายเป็นผู้รับสาร

หลักและวิธีการติดต่อสื่อสาร

อนันต์ อนันตโชติ (2531) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารจะไม่สมความตั้งใจถ้าหากว่าผู้รับและผู้ส่งสารไม่เข้าใจกัน ไม่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เมื่อผู้ส่งสื่อความหมายไปยังผู้รับ ผู้รับย่อมตีความหมายของข่าวสารจากความรู้และประสบการณ์ของเขาเอง ถ้าจะต้องอธิบายกันอย่างละเอียดกระบวนการสื่อความหมายมีขั้นตอนที่ซับซ้อนหลายขั้นตอนด้วยกัน เริ่มจากต้นตอหรือผู้ส่งสาร (Sender) ที่ต้องการจะถ่ายทอดความคิดข่าวสารความรู้สึกไปยังผู้รับจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องวิเคราะห์ความคิด ความรู้สึก หรือรวบรวมข่าวสารต่างๆ เพื่อส่งไปด้วยวิธีการต่างๆ โดยสมองของผู้ส่งสาร (Encode) ซึ่งจะแปลงความคิดให้เห็นสัญญาณผ่านช่องทาง (Channel) ไปยังผู้รับ สำหรับในส่วนของผู้รับก่อนที่ผู้รับจะเข้าใจในสัญญาณจำเป็นจะต้องตีความหมายในสัญญาณให้เป็นข่าวสารที่เข้าใจได้ง่าย หรือต้องทำการแปลสารที่ได้รับจากต้นตอ (Decode) เสียก่อน เพื่อผู้รับจะเข้าใจได้อย่างแจ่มแจ้ง และช่วยให้กระบวนการสื่อสารดำเนินต่อเนื่องกันไป

นอกจากนี้ความเข้าใจเรื่องราวอย่างถูกต้องระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารยังขึ้นอยู่กับขอบเขตของประสบการณ์ (Experience) รวมทั้งสองฝ่าย คือ ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับ เป็นต้นว่า อายุพื้นฐานความรู้ เพศ ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี สถานการณ์ ความรู้สึกนึกคิด รสนิยม ภูมิปัญญา เป็นต้น ในเมื่อทั้งสองฝ่ายมีประสบการณ์ร่วมกันที่จะสามารถแปลความหมายของสัญญาณ และเข้าใจเรื่องราวได้อย่างถูกต้องและมีปฏิกิริยาโต้ตอบกันไปซึ่งกันและกัน (Feed back) ก็จะช่วยให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารเข้าใจได้ว่าสารที่ส่งออกไปนั้นจะได้ผลมากน้อยเพียงใด ถ้าหากมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้น ย่อมจะแก้ไขปรับปรุงสารนั้นให้มีประสิทธิภาพได้

จะเห็นได้ว่าถ้าหากผู้ส่งสารกับผู้รับสารมีความรู้และประสบการณ์คล้ายคลึงกันหรือใกล้เคียงกันมากเท่าใด การสื่อความหมายย่อมทำได้ง่ายมากขึ้นเท่านั้น ในทางตรงข้ามเมื่อทั้งสองฝ่ายขาดประสบการณ์ร่วมกัน การสื่อสารก็จะประสบปัญหาได้ หรือที่เรียกว่า Communication breakdown

ปัจจัยที่ทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ

การสื่อสารที่จะให้ผลสมบูรณ์อย่างแท้จริงนั้นขึ้นอยู่กับหลักสำคัญ 7 ประการของกรรมวิธีสื่อสาร ดังนี้ (อนันต์, 2531)

1. Credibility หมายถึง การติดต่อสื่อสารจำเป็นต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความเชื่อถือ ข่าวสารต้องไม่บิดเบือนความจริง ผู้รับต้องเชื่อถือผู้ส่งด้วย
2. Context หมายถึง การติดต่อสื่อสารจะต้องให้โอกาสประชาชนเป้าหมายมีส่วนร่วมในการสื่อสารด้วย และข่าวสารควรจะกระฉ่าง มีคำอธิบายช่วยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ช่วยให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น
3. Content หมายถึง เนื้อหาของข่าวสารจะต้องให้ความหมายหรือเรื่องราวที่เป็นจริงเพื่อที่ ผู้ส่งสารและผู้รับจะได้เข้าใจและมีประสบการณ์ร่วมกัน
4. Clarity หมายถึง ข่าวสารนั้นควรใช้ภาษาหรือภาพในรูปแบบง่ายๆ และสั้นมีความหมายที่แน่นอนไม่เปลี่ยนแปลง สามารถเข้าใจได้ดีทั้งผู้ส่งและผู้รับ
5. Continuity and consistency หมายถึง การติดต่อสื่อสารนั้นต้องเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน การส่งสารและรับสารนั้นต้องดำเนินไปด้วยความสม่ำเสมอ
6. Channels หมายถึง ช่องทางที่จะส่งข่าวนั้นควรที่จะเลือกใช้สื่อที่ผู้รับสารนั้นเห็นแล้วน่าศรัทธาและมีความเชื่อถือ เพราะว่าสื่อแต่ละชนิดนั้นย่อมมีลักษณะในการยังผลและความสะดวกในการใช้แตกต่างกันออกไป เช่น ทางชนบทชอบใช้วิทยุ ในแหล่งชุมชนหนาแน่นก็ควรใช้ป้ายโฆษณา เป็นต้น
7. Capability of audience หมายถึง การติดต่อสื่อสารนั้นจะต้องพิจารณาอย่างละเอียดถึงความสามารถของผู้รับสาร เช่น พื้นฐานความรู้ การอ่าน การฟัง และความเข้าใจของผู้รับสาร เป็นต้นจากที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การติดต่อสื่อสารที่จะได้ผลดีนั้น ผู้ส่งสารนั้นจะต้องเป็นผู้รู้เรื่องราวและเข้าใจข้อเท็จจริงของข่าวสารที่จะเผยแพร่ให้ดีที่สุดเสียก่อน เนื้อหาของสารควรจะเหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของผู้รับตรงกับสถานการณ์ของสังคมนั้นๆ ต่อจากนั้นต้องหาวิธีและเครื่องมือในการเผยแพร่ที่เหมาะสมกับประชาชนกลุ่มเป้าหมาย นั่นก็คือการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมนั่นเอง

2.1.7 สื่อกับธรรมชาติ

เกษม จันทรแก้ว (2530) ได้ให้ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ และให้ประโยชน์ต่อมนุษย์ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง

ขบวนการในการประชาสัมพันธ์ การให้ข่าวสาร การให้ความรู้ ความเข้าใจ การให้การศึกษา ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และทรัพยากรธรรมชาติ ย่อมต้องอาศัยการสื่อความหมาย ธรรมชาติเป็นสื่อกลางเพื่อเป็นเครื่องมือช่วยให้การประชาสัมพันธ์ การให้ข่าวสาร การให้ความรู้ความเข้าใจ และการให้การศึกษาบรรลุผล กล่าวคือเป็นการยังผลให้นักสื่อความหมายหรือเนื้อหาที่จะสื่อสารไปยังผู้รับเกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนถูกต้อง รวดเร็ว แต่การจะใช้อะไร อย่างไรจะบังเกิดผลตามความต้องการนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย เราจะต้องเข้าใจกับสื่อความหมายธรรมชาติเหล่านี้ให้ดีที่สุดเสียก่อน เราจำเป็นต้องเรียนรู้ถึงธรรมชาติและหน้าที่ของสื่อความหมาย

ธรรมชาติแต่ละชนิดซึ่งแตกต่างกัน รวมทั้งจะต้องลำบากที่จะต้องเลือกใช้สื่อที่ถูกต้องและได้ผลตามต้องการ นอกจากนั้นเราต้องรู้จักพิจารณาเพื่อวางแผนการใช้สื่อความหมายธรรมชาติให้เหมาะสมอีกด้วย โดยเราต้องคำนึงถึงส่วนประกอบอื่นๆ เช่น เราพอจะหาสื่อความหมายธรรมชาติอะไรมาใช้ได้บ้าง (ประสานจิตต์ ลิมโกคา, 2527) ผู้รับมีขีดความสามารถที่จะรับข่าวและเข้าใจข่าวสารได้แค่ไหน การสื่อความหมายธรรมชาติอย่างไหนจึงจะให้ผลดีกว่ากัน แต่อย่างไรก็ตามการสื่อความหมายธรรมชาตินั้นนอกจากจะช่วยให้ข่าวสารความรู้ที่ถูกต้องในพื้นที่แล้วยังสามารถให้ความรู้ความเข้าใจในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย

2.1.8 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับโปรแกรมการสื่อความหมายธรรมชาติ (Interpretation)

ความหมายของการสื่อความหมายธรรมชาติ

สรณรัชฎ์ กาญจนะวณิช(2540) กล่าวว่า การสื่อความหมายธรรมชาติ คือรูปแบบหนึ่งของสิ่งแวดล้อมศึกษา ฉะนั้นหลักการสำคัญจึงไม่ต่างไปจากหลักการศึกษาที่อื่น ๆ นั่นคือ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยมี “ผู้สอน” เป็นผู้นำทางไปสู่การค้นพบความรู้อย่างสนุกสนานน่าติดตาม จนก่อให้เกิดเป็นความรักและความเข้าใจ นำไปสู่การดูแลสิ่งแวดล้อมที่ดีได้

Tilden (1987) ได้ให้ความหมายของการสื่อความหมายธรรมชาติไว้ว่า เป็นกิจกรรมให้การศึกษาอย่างหนึ่งที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปิดเผยถึงความหมาย และความสัมพันธ์ โดยการใช้วัตถุสิ่งของการสัมผัสโดยประสบการณ์ตรง และสื่อกลางที่แสดงไว้ ซึ่งค่อนข้างจะง่ายกว่าการบอกกล่าวข้อมูลตามข้อเท็จจริง

Chettamart (1983) กล่าวว่า การสื่อความหมายธรรมชาติคือ การเลือกใช้วิธีการและเทคนิคในการถ่ายทอดข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับธรรมชาติและผลผลิตทางวัฒนธรรม ในลักษณะที่ง่ายต่อการเข้าใจของนักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความเพลิดเพลิน และเป็นการกระตุ้นให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม และความสำคัญของการอนุรักษ์

สาวิตรี ศรีสุข (2537) กล่าวว่า การสื่อความหมายธรรมชาติ เป็นการสื่อความหมายหรือแปลข้อเท็จจริงให้ออกมาในลักษณะที่เข้าใจได้ง่ายหรืออาจพูดได้ว่า ในพื้นที่นั้นหนาแน่นการประเพณีใดก็ตามวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้เข้าไปรับบริการได้มีความรู้ความเข้าใจและความเพลิดเพลินในระบบของธรรมชาติและระบบทางวัฒนธรรม ก็คือ การสื่อความหมายธรรมชาตินั่นเอง

Anderson et al. (1995) กล่าวว่า การสื่อความหมายธรรมชาติเป็นแผนอย่างหนึ่งที่มีความพยายามอย่างดีที่สุดเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ และความสำคัญของเหตุการณ์ ผู้คน และวัตถุสิ่งของซึ่งเกี่ยวเนื่องกับพื้นที่แห่งนั้น

ฉลอง นุ้ยฉิม (2542) กล่าวว่า การสื่อความหมายธรรมชาติ หมายถึง รูปแบบ วิธีการในการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่พบเห็นในพื้นที่นั้น ๆ มาเป็นสื่อกลางในการอธิบายเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้และความเข้าใจตลอดจนเกิดความเพลิดเพลิน อันเป็นหนทางที่จะช่วยกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อไป

หลักการสื่อความหมายธรรมชาติ

หลักการสื่อความหมายธรรมชาติโดยสรุปมี 6 ข้อ ดังนี้ (Tilden, 1987)

1. การสื่อความหมายธรรมชาติไม่ว่าจะโดยวิธีการใดก็ตาม จะต้องกระทำให้สอดคล้องสัมพันธ์กับบุคลิกลักษณะหรือประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว
2. การให้ข้อมูลข่าวสาร มิใช่ถือว่าการสื่อความหมายธรรมชาติ แต่การสื่อความหมายธรรมชาติเป็นเพียงแสดงให้เห็นถึงการนำข้อมูลข่าวสารมาใช้เป็นพื้นฐาน ซึ่งเป็นสิ่งที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง อย่างไรก็ตามการสื่อความหมายธรรมชาติทั้งหมดจะต้องประกอบไปด้วยข้อมูล
3. การสื่อความหมายธรรมชาติเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่รวมเอาศิลปะแขนงต่าง ๆ เข้าด้วยกันในการนำเสนอไม่ว่าจะเป็นเรื่องทางวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือสถาปัตยกรรม เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ
4. หัวใจหลักของการสื่อความหมายธรรมชาติ ไม่ใช่เป็นการแนะนำสั่งสอน แต่เป็นการกระตุ้นปลุกเร้าสำนึกความรู้สึกรักของนักท่องเที่ยวให้เกิดขึ้น
5. การสื่อความหมายธรรมชาติ จะต้องมุ่งไปสู่การนำเสนอภาพที่เป็นองค์รวมทั้งหมดมากกว่าการแยกส่วน
6. การสื่อความหมายธรรมชาติสำหรับเด็กและผู้ใหญ่ จะต้องเป็นไปตามมูลฐานวิธีการที่แตกต่างกัน ซึ่งถ้าจะให้ดีที่สุดก็จำเป็นที่จะต้องใช้โปรแกรมการสื่อความหมายธรรมชาติที่แยกออกจากกัน

วัตถุประสงค์ของการสื่อความหมายธรรมชาติ

Sharpe (1982) กล่าวว่า การสื่อความหมายธรรมชาติในพื้นที่ใดก็ตาม มุ่งเน้นที่วัตถุประสงค์ 3 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. เป็นการช่วยให้นักท่องเที่ยวมีความรู้ ความเข้าใจและความพึงพอใจต่อสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่อันอาจก่อให้เกิดความตระหนักและมีจิตสำนึกที่ดี ต้องการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อไป
2. เป็นเครื่องมือในการจัดการพื้นที่ เพราะการสื่อความหมายธรรมชาติ ช่วยกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวรู้จักและมีความรับผิดชอบในการใช้ทรัพยากรในการท่องเที่ยวมากขึ้น โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในพื้นที่

3. เป็นการช่วยประชาสัมพันธ์หน่วยงาน ซึ่งการสื่อความหมายธรรมชาติที่ดีย่อมทำให้ภาพพจน์ของหน่วยงานที่มีต่อนักท่องเที่ยวดีขึ้น อันจะช่วยให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

Knudson et al. (1995) ได้สรุปถึงวัตถุประสงค์ของการสื่อความหมายไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. เพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ ความตระหนัก และรู้ถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางธรรมชาติในพื้นที่ให้นักท่องเที่ยว
2. เพื่อเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับธรรมชาติและวัฒนธรรม รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติกระบวนการทางประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์ทางนิเวศวิทยาและบทบาทของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อต้องการให้ประชาชนเกิดความซาบซึ้งถึงคุณค่าของธรรมชาติและประวัติศาสตร์ โดยผ่านประสบการณ์ตรงกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม
4. เพื่อปรับพฤติกรรมและเจตคติของสาธารณชนต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติการรักษาวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติและรู้จักรับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม
5. เพื่อสร้างความเพลิดเพลินและเพิ่มพูนประสบการณ์
6. เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจสาธารณะ และสนับสนุนในฐานะเป็นบทบาทของตัวแทนนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดการ

พิชา พิทยขจรวุฒิ (2540) กล่าวว่า สาเหตุที่ต้องมีการสื่อความหมายธรรมชาติเพราะ

1. การพักผ่อนของคนตามปกติมักเกิดการหย่อนใจ ทำให้ไม่ใส่ใจกับความเสียหายที่ตนทำไว้แก่ธรรมชาติ
2. ธรรมชาติมีความสลับซับซ้อนมาก มีเรื่องราวที่คนไม่รู้นานกว่าที่คนรู้แล้ว
3. การทำลาย (Vandalism) เป็นสัญชาตญาณดิบที่มีอยู่ในจิตใจของมนุษย์ ถ้าได้รับการกล่อมเกล่าอย่างถูกต้องจะแปรไปเป็นการสร้างสรรค์ (Creative) ได้เสมอ
4. อารยธรรม (Civilization) ของคนโดยมากเกิดขึ้นขณะปลอดจากงาน การผลักดันความเจริญในลำดับมนุษย์จึงอยู่ที่การรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์เป็นสำคัญ

ประเภทของการสื่อความหมายธรรมชาติ

การสื่อความหมายธรรมชาติ โดยยึดนักสื่อความหมายเป็นหลัก สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท (Wells, 1997) คือ

1. Personal Interpretation เป็นการสื่อความหมายธรรมชาติโดยใช้นักสื่อความหมาย (Nature interpreter) เป็นการสื่อความหมายธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวพบและสัมผัสกับนักสื่อความหมายโดยตรงสามารถตอบสนองซึ่งกันและกันได้ (Two-way communication) เช่น การพูดสื่อความหมายธรรมชาติ

(Interpretative talk) การเดินเพื่อทำความเข้าใจธรรมชาติ (interpretative walk) การจัดกิจกรรมกลุ่ม (Conducted activity) และการใช้สไลด์สื่อความหมายธรรมชาติ (Slide talk) เป็นต้น

2. Non-personal Interpretation เป็นการสื่อความหมายธรรมชาติโดยไม่ใช้นักสื่อความหมาย ดังนั้นจึงไม่สามารถทราบผลตอบสนองจากนักท่องเที่ยวได้ เพราะเป็นการสื่อความหมายทางเดียว (One-Way communication) จึงต้องใช้ความเชื่อถือและไว้วางใจในอุปกรณ์หรือเครื่องมือต่าง ๆ ที่จะสื่อไปยังนักท่องเที่ยว การสื่อความหมายประเภทนี้ ได้แก่ ทางเดินศึกษาธรรมชาติด้วยตนเอง (Self guiding trail) นิทรรศการ (Exhibition) สไลด์ประกอบเสียง (Slide-tape program) เครื่องหมาย (Signs) แผ่นป้ายบรรยาย (Labels) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (Visitor center) และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ (Publications) เช่น จดหมายข่าว (News letters) แผ่นพับ (Folders) หนังสือเล่มเล็ก (Booklets)

2.2 เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายและสื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืนของเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษามาก่อน ผู้วิจัยจึงนำผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาอ้างอิงเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

สินชัย หอมจันทร์และคณะ (2014) ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายในเส้นทางจักรยานพื้นที่บางกะเจ้าอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายในเส้นทางจักรยานโดยสำรวจสภาพกายภาพของเส้นทางจักรยาน และศึกษาความคิดเห็นของนักปั่นจักรยานในการกำหนดจุดที่เหมาะสม ประเด็นเนื้อหาสาระ และรูปแบบของการสื่อความหมาย โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลนักปั่นจักรยานกลุ่มตัวอย่าง 308 คน ทำการประมวลผลใช้สถิติเชิงพรรณนาในรูปของร้อยละและค่าเฉลี่ย เพื่อนำมาพิจารณากำหนดจุดสื่อความหมายที่เหมาะสมประเด็นเนื้อหา สาระ และรูปแบบของการสื่อความหมาย ในเส้นทางจักรยานพื้นที่บางกะเจ้าอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า นักปั่นจักรยานส่วนใหญ่เป็นชายมากกว่าหญิง อยู่ในช่วงอายุ 26-45 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี ได้รับความรู้ในเส้นทางจักรยานน้อย นักปั่นจักรยานมีความต้องการให้เส้นทางจักรยานนี้มีการพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายเพื่อให้นักปั่นจักรยานได้รับความรู้และความเพลิดเพลินเพิ่มขึ้น โดยต้องการให้มีการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่น่าสนใจของบางกะเจ้าในเส้นทางจักรยานด้วยชุดแผ่นพิมพ์เคลือบพลาสติกใช้คล้องคอนักปั่นจักรยาน และเสนอแนะให้ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในเส้นทาง การพัฒนาเส้นทางจักรยานบางกะเจ้ากำหนดให้เส้นทางจักรยานที่มีการสื่อความหมายมีระยะทาง 20.7 กิโลเมตร ผ่านบริเวณตลาดน้ำวัดบางน้ำผึ้ง และสวนศรีนครเขื่อนขันธ์ และจุดอื่น ๆ ที่น่าสนใจ รวม 10 จุด ใช้ระยะเวลาในการปั่นประมาณ 2-3 ชั่วโมง กำหนดเค้าโครงเรื่องในการสื่อความหมายคือ “บางกะเจ้าหลากหลายมิติของความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นทางด้านธรรมชาติ วิถีชีวิตของชุมชนประเพณี วัฒนธรรมที่มีความสอดคล้องกลมกลืน ท่ามกลางความเจริญของเขตเมือง”

สิริรัตน์ สุขสุเสียง และคณะ (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินศักยภาพเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติระยะไกลในอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจลักษณะทางกายภาพของเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติระยะไกลการใช้ประโยชน์ สภาพปัจจุบันของเส้นทาง และประเมินศักยภาพทรัพยากรนันทนาการทางกายภาพในเส้นทางในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก อุทยานแห่งชาติดอยเวียงผา และอุทยานแห่งชาติแม่ตะไคร้ จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งสิ้น 10 เส้นทางผลการศึกษาพบว่า เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติระยะไกลทั้งหมดมีระยะทางอยู่ในช่วง 3-12 กิโลเมตรไม่มีการพักค้าง 7 เส้นทาง ส่วนใหญ่ต้องใช้คนนำทาง จุดเด่น คือ ทิวทัศน์ ชนิดพันธุ์พืชหายากหรือชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น ความหลากหลายของสังคมพืช นก ผีเสื้อ น้ำตก และถ้ำ ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการท่องเที่ยวคือ เดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม สิ่งอำนวยความสะดวกที่พบส่วนใหญ่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อความปลอดภัย ขนาดกลุ่มในการเดินอยู่ในช่วง 10-15 คนต่อกลุ่ม เส้นทางส่วนใหญ่มีความลาดชันอยู่ในระดับปานกลาง (อยู่ในช่วงร้อยละ 10-20) เส้นทางที่มีความลาดชันสูงสุด คือ ยอดดอยเวียงผา (คิดเป็นร้อยละ 20.64) อุทยานแห่งชาติดอยเวียงผาการศึกษาสภาพปัจจุบันของเส้นทางโดยใช้วิธีการประเมินอย่างรวดเร็ว (Rapid assessment) พบว่ามีรากไม้โผล่พื้นดิน และการกร่อนของดินในเส้นทางอยู่ในระดับสูง การประเมินศักยภาพเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติระยะไกล โดยใช้ตัวชี้วัดทั้งหมด 19 ตัวชี้วัด และใช้สมการถ่วงน้ำหนักอย่างง่าย (Weighting score equation) ในการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มีศักยภาพอยู่ในระดับสูง 4 เส้นทางได้แก่ น้ำพุร้อน-กิ่วลม ยอดดอยฟ้าห่มปก และโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก และเส้นทางยอดดอยเวียงผา อุทยานแห่งชาติดอยเวียงผา

เอกชัย พรหมแสง และคณะ (2014) ได้ทำการศึกษาเรื่องการออกแบบโปรแกรมการสื่อความหมายธรรมชาติบริเวณเส้นทางเดินป่าระยะไกลในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินศักยภาพทรัพยากรนันทนาการทางธรรมชาติ และเพื่อออกแบบโปรแกรมการสื่อความหมายบนพื้นฐานของทรัพยากรกล้วยไม้ป่า ในบริเวณเส้นทางเดินป่าระยะไกลโหล่นแต่ โดยมีระยะทาง 12.60 กิโลเมตร ดำเนินการศึกษาตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2554 ถึงกันยายน พ.ศ. 2555 โดยการประเมินศักยภาพทรัพยากรนันทนาการ ได้กำหนดตัวชี้วัด 11 ตัวชี้วัดเพื่อนำไปประเมินศักยภาพของเส้นทางโดยใช้สมการถ่วงน้ำหนัก (Weighting score equation) ผลการประเมินศักยภาพพบว่า เส้นทางเดินป่าระยะไกลโหล่นแต่ มีศักยภาพอยู่ในระดับสูง (High potential) โดยปัจจัยที่ได้ค่าคะแนนสูงสุด คือ ความมีเอกลักษณ์โดดเด่นของฐานทรัพยากรบริเวณเส้นทาง ความโดดเด่นของสังคมพืช ความยากง่ายของเส้นทางในการประกอบกิจกรรมคุณภาพด้านทัศนียภาพของภูมิทัศน์ นัยสำคัญต่อการสื่อความหมายธรรมชาติ ความเหมาะสมของทรัพยากรต่อการประกอบกิจกรรมนันทนาการและภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการประกอบกิจกรรม การออกแบบโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติ ได้พิจารณาจากข้อมูลศักยภาพทรัพยากรนันทนาการร่วมกับการวิเคราะห์ปัจจัยทางชีวภาพและกายภาพ ที่มีศักยภาพในการสื่อความหมาย ได้แก่ ความหลากหลายและชีพลักษณะของกล้วยไม้ป่า สภาพสังคมพืช และสภาพความลาดชันของเส้นทาง เพื่อกำหนดเค้าโครงเรื่อง (Theme) ในการสื่อความหมายธรรมชาติ จากการศึกษาได้กำหนดเค้าโครงเรื่องจำนวน 3 หัวข้อ คือ 1) ความหลากหลายของสังคมพืชในเส้นทางเดินป่าระยะไกลโหล่นแต่ 2) ชีพลักษณะและความสำคัญของกล้วยไม้ป่า และ 3) ช่วงเวลาการออกดอก

ของกล้วยไม้ป่าตามลำดับและรูปแบบโปรแกรมการสื่อความหมายที่เหมาะสมคือ การจัดทำคู่มือศึกษาธรรมชาติ เพื่อลดผลกระทบจากสิ่งก่อสร้างในการสื่อความหมายธรรมชาติ เพื่อให้ทรัพยากรกล้วยไม้คงอยู่อย่างยั่งยืน

2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

โครงการนี้จะศึกษาพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายและสื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี กรอบแนวคิดในการวิจัยของโครงการมีดังนี้

1. โครงการการศึกษาศักยภาพด้านต่างๆ ของเกาะพะงันเพื่อนำมาจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยจะมีมิติด้านต่างๆ 6 ด้านคือ เส้นทางประวัติศาสตร์ 4 รัชกาลที่น้ำตกธารเสด็จ เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง-โดมศิลา วอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน เส้นทางไหว้พระ 9 วัดเสริมสิริมงคลใน 1 วัน เส้นทางมะพร้าวแห่งชีวิต เส้นทางวิถีพะงัน และเส้นทางดำน้ำในพื้นที่แนวปะการังห่างจากฝั่งไม่เกิน 500 เมตร

2. โครงการจัดทำหนังสือ 2 เล่มคือ Reef diversity at Phangan Island และ หนังสือเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เกาะพะงัน

3. โครงการจัดทำประชาสัมพันธ์ผ่านโซเชียลมีเดียที่ Facebook.travelkohphangan

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงประยุกต์เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และสื่อสังคมออนไลน์เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในการดำเนินการวิจัยที่ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพกับผู้ที่เกี่ยวข้องและเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งท่องเที่ยว และชุมชนในพื้นที่ โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้ที่เข้ามาใช้พื้นที่อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือ

ผู้เชี่ยวชาญและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐที่บริหารจัดการอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน จำนวน 20 คน

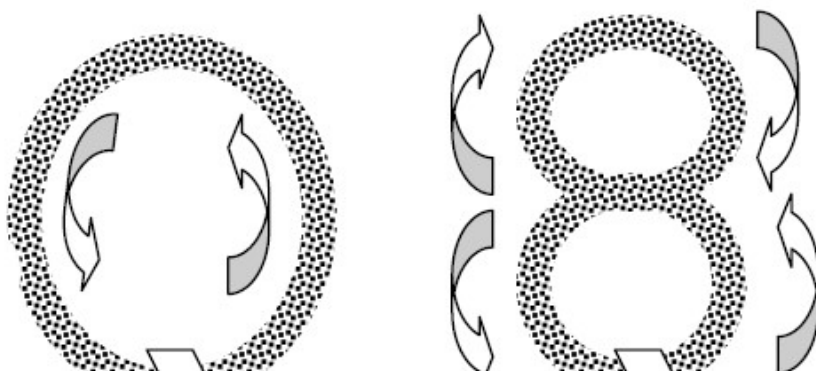
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการวิจัยที่ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพกับผู้ที่เกี่ยวข้องและเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งท่องเที่ยว และชุมชนในพื้นที่

ตอนที่ 1 พื้นที่อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการวางแผนการตีความหมายสำหรับอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน
2. สำรวจพื้นที่อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงันเพื่อหาธรรมชาติและวัฒนธรรมที่สำคัญต่อการตีความหมาย เช่น พืชหรือสัตว์ชนิดพันธุ์หายากหรือแปลก ร่องรอยทางนิเวศ กระบวนการทางธรณีวิทยา ทรัพยากรดินและน้ำที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของคน การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นที่ทำได้โดยการเดินสำรวจ สัมภาษณ์ และแบบประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานภาครัฐที่บริหารจัดการอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน และทีมผู้วิจัย จำนวน 20 คน ทำแบบประเมินศักยภาพการสื่อความหมายเส้นทางศึกษาธรรมชาติ น้ำตก พืชและสัตว์ในเขตอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติแบบพรรณนา (Descriptive statistics) เช่นค่าเฉลี่ย ความถี่ของข้อมูล และร้อยละ ทั้งสองเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ
3. วิเคราะห์โอกาสที่จะตีความหมาย โดยใช้ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสำรวจ จะมีการเลือกใจความสำคัญ (Theme) โดยใจความสำคัญจะต้องเกี่ยวกับลักษณะทางนิเวศวิทยา ประวัติศาสตร์ ธรณีวิทยา และนำมาพิจารณาเลือกสื่อ (Media) การกำหนดหัวข้อ (Theme) ในการนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น ชีวิตในป่าดิบชื้น, ความสัมพันธ์ระหว่างพืชและสัตว์ การกระจายตัวของเมล็ดพรรณหรือผลกระทบของมนุษย์ต่อระบบนิเวศ เป็นต้น ข้อมูลที่ได้มาออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิง

สร้างสรรค์ เช่น ลักษณะของพื้นที่ จุดที่น่าสนใจ จำนวนสถานที่ควรจัดทำ ระยะทางของเส้นทางเดิน
ศึกษาธรรมชาติ ลักษณะของเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ เช่น แบบวงกลม แบบเลข 8 หรือแบบ
เส้นตรง (ภาพที่ 3.1) ลักษณะของนักท่องเที่ยว ภาษาที่ใช้ในสื่อ โปรแกรมสื่อความหมายในพื้นที่
อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน เช่น ออกแบบป้ายสื่อความหมาย โบรชัวร์ สิ่งพิมพ์ วิกิทัศน์
Social Network ที่จัดนิทรรศการเช่นศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และเพิ่มระบบเสียงเข้าไป

ภาพที่ 3.1 ลักษณะของเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติแบบวงกลม แบบเลข 8 และแบบเส้นตรง (Ham, 1992)

4. การประกอบทางเลือก โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ การสำรวจ การวิเคราะห์ มองสภาพเงื่อนไข
ปัจจุบันและแนวโน้ม สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ความต้องการขององค์กรและผู้ใช้นำมาจัดทำทางเลือก
ต่างๆ พิจารณาทั้งทางบวกและทางลบของทางเลือกแต่ละอย่าง แล้วเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด
5. เลือกทางเลือกจากข้อ 4
6. ดำเนินงานตามแผน
7. ประเมินผลและการปรับปรุงแผน

ตอนที่ 2 พื้นที่แนวปะการังห่างจากฝั่งไม่เกิน 500 เมตร

1. สำรวจพื้นที่แนวปะการังที่เป็นจุดดำน้ำและทรัพยากรในแนวปะการังรอบเกาะพะงัน ได้แก่ ชนิดและ
ความชุกชุมของปะการัง ปลาในแนวปะการัง และสัตว์ทะเลอื่นๆ ที่พบในแนวปะการัง ด้วยวิธีทาง
นิเวศวิทยาและวิธีทาง Ecoinformatics เพื่อหาธรรมชาติและวัฒนธรรมที่สำคัญต่อการตีความหมาย
เช่น ปะการังและสัตว์ทะเลชนิดพันธุ์หายากหรือแปลก ร่องรอยทางนิเวศ กระบวนการทางธรณีวิทยา
ทรัพยากรดินและน้ำที่เกี่ยวกับกิจกรรมของคน
2. นำข้อมูลทรัพยากรในแนวปะการังมาประกอบการกำหนดกิจกรรมและเส้นทางท่องเที่ยวเชิง
สร้างสรรค์ เช่น จุดและเส้นทางดำน้ำ กิจกรรมดำน้ำแบบ snorkeling กิจกรรมดำน้ำแบบ scuba
กิจกรรมการฟื้นฟูแนวปะการัง (เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์) กิจกรรมถ่ายรูปใต้ทะเล หรือถ่ายวิดีโอ
การดำน้ำกลางคืน การดำน้ำแบบ free diving เป็นต้น โปรแกรมสื่อความหมายในพื้นที่เกาะพะงัน
เช่นทำงานเกี่ยวกับป้ายสื่อความหมาย โบรชัวร์ สิ่งพิมพ์ วิกิทัศน์ Social network เช่น แนะนำสัตว์ใต้

ทะเล เช่น ปะการัง ปลาในแนวปะการัง กัลปังหา ฟองน้ำ และสัตว์ทะเลต่างๆ ป้ายแนะนำนักท่องเที่ยวไม่ให้ทำลายแนวปะการังน้ำตื้น จุดพายเรือคายัค แนวท่อนเพื่อกำหนดของเขตเส้นทางดำน้ำ

3. พัฒนาเล่ม Booklet แนะนำทรัพยากรทางทะเล ที่น่าสนใจของเกาะพะงันจำนวน 1 เล่ม

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การออกแบบเครื่องมือ

การวิจัยนี้ประยุกต์ตัวชี้วัดศักยภาพทรัพยากรนันทนาการ จากโครงการวิจัยเรื่องระบบสนับสนุนการวางแผนการจัดการแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน ระยะที่ 1 (นภวรรณและคณะ, 2548) ในการประเมินศักยภาพของทรัพยากรฐานป่าไม้ โดยแต่ละตัวชี้วัดมีความหมายดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความหมายตัวชี้วัดศักยภาพทรัพยากรฐานป่าไม้

ลำดับ	ตัวชี้วัด	ความหมาย
1.	ความโดดเด่นของสังคมพืช (Uniqueness of plant communities)	ลักษณะโดดเด่นของสังคมพืชที่พบเห็นโดยง่ายเมื่อเข้าไปประกอบกิจกรรมในแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติที่ฐานทรัพยากรป่าไม้
2.	โอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่า (Chance to see wildlife)	โอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่าแต่ละประเภท โดยประเมินจากจำนวนชนิดสัตว์ป่าที่พบเห็นได้ขณะที่นักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมนันทนาการในบริเวณ
3.	ความมีเอกลักษณ์โดดเด่นของฐานทรัพยากรในเส้นทาง (Physical uniqueness of resource-base)	ความถี่ในการพบทรัพยากรที่มีความจำเพาะเฉพาะจุดนั้น ๆ เอกลักษณ์บ่งบอกถึงลำดับความสำคัญของทรัพยากร หรือลักษณะเฉพาะของจุดนั้น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับพื้นที่โดยรวมโดยทั่วไปแล้วหากทรัพยากรยังมีความเป็นเอกลักษณ์หรือเป็นจุดที่จำเพาะมากนั้น จะยังมีความสำคัญต่อการนำเสนอมากกว่าจุดอื่นๆ
4.	คุณภาพด้านทัศนียภาพของภูมิทัศน์ (Scenic quality of a landscape)	ลักษณะและองค์ประกอบของบริเวณที่ประกอบกันขึ้นเป็นสภาพทิวทัศน์ตามธรรมชาติที่ปรากฏแก่สายตาตามผู้มาเยือน พิจารณาจากภาพรวมของตำแหน่ง มุมมอง ระยะห่างของภูมิทัศน์ที่ปรากฏแก่สายตา
5.	นัยสำคัญต่อการสื่อความหมายธรรมชาติ (Coherent Subject matter)	ความโดดเด่นของสภาพธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งนันทนาการที่สามารถนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างเรื่องราว/เค้าโครงในการสื่อความหมาย (Interpretive theme) เพื่อให้ความรู้

		และความเปลี่ยนแปลงแก่นักท่องเที่ยว
6.	ความเหมาะสมของทรัพยากรต่อการประกอบกิจกรรมนันทนาการ (Instructional representativeness)	สิ่งอำนวยความสะดวก แผนที่ แผนที่ความรู้ ป้ายเตือน กราฟิก หรืออื่น ๆ ที่ได้จัดเตรียมไว้ในเส้นทางเพื่อให้นักท่องเที่ยว
7.	ความคงทนของสภาพแวดล้อมที่จะรองรับการใช้ประโยชน์ยังคงลักษณะเดิมของระบบนิเวศ (Resistance to impact)	ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ความคงทนของธรรมชาติในการเปลี่ยนแปลงไป เมื่อเกิดการใช้ประโยชน์ในพื้นที่
8.	ความเชื่อมโยงกับแหล่งนันทนาการอื่น (Connection of the site to other)	จำนวนแหล่งนันทนาการใกล้เคียงและระยะทางระหว่างแหล่งนันทนาการอื่น ๆ ทั้งในประเภทเดียวกันและต่างประเภทที่อยู่ใกล้เคียงที่สุด
9.	ความปลอดภัย (Safety)	ความปลอดภัยโดยพิจารณาโดยรวมจากทั้งพืชมีพิษ สัตว์ป่าที่อาจทำอันตราย ภัยธรรมชาติ และอื่นๆ ภายในแหล่งนันทนาการ
10.	ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการประกอบกิจกรรมในรอบปี (Weather)	ระยะเวลาหรือช่วงเวลา ฤดูกาล สภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ เช่น อุณหภูมิเฉลี่ยต่อปี ความชื้นสัมพัทธ์ จำนวนวันที่ฝนตกต่อปี เป็นต้น

แบบประเมินศักยภาพเส้นทางศึกษาธรรมชาติ อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน

แบบประเมินนี้จัดทำขึ้นเพื่อประเมินศักยภาพของทรัพยากรนันทนาการในด้านการท่องเที่ยวและด้านการอนุรักษ์ของเส้นทางเดินป่าระยะใกล้ ข้อมูลจากแบบประเมินนี้จะถูกใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบโปรแกรมสื่อความหมายที่เหมาะสมต่อเส้นทางศึกษาธรรมชาติ อันจะเป็นประโยชน์ต่ออุทยานแห่งชาติฯ ในการจัดการทรัพยากรและจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

ผู้ประเมิน.....ตำแหน่ง.....
หน่วยงานต้นสังกัด.....วันที่ประเมิน.....

ลำดับ	ตัวชี้วัด	คะแนนการประเมินศักยภาพเส้นทางศึกษาธรรมชาติ				
		5 (สูงมาก)	4 (สูง)	3 (ปานกลาง)	2 (ต่ำ)	1 (ต่ำมาก)
1.	ความโดดเด่นของสังคมพืช (Uniqueness of plant communities)					
	1.1 จำนวนต้นไม้ที่มีขนาดเส้นรอบวงมากกว่า 100 ซม. (ต้น/100 ม.)	20	16-20	11-15	6-10	<5
	1.2 การปรากฏของหมู่ไม้ครบทุกกลุ่ม โครงสร้างชั้นเรือนยอดมองเห็นได้ (ครบ/ไม่ครบ)	ครบทุกชั้นเรือนยอด			ไม่ครบทุกชั้นเรือนยอด	
	1.3 เปอร์เซ็นต์การปกคลุมของเรือนยอด (%)	>80	60-80	40-59	20-39	<20
2.	โอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่า (Chance to see wildlife)					
	2.1 จำนวนชนิดนก (ชนิด)	>40	30-40	20-29	10-19	<10
	2.2 จำนวนชนิดสัตว์ป่าขนาดเล็ก-ขนาดกลาง (ชนิด)	>2	1-2	0		
	2.3 จำนวนชนิดสัตว์ป่าขนาดใหญ่ (ชนิด)	>1	1	0		
3.	ความมีเอกลักษณ์โดดเด่นของฐานทรัพยากรในเส้นทาง (Uniqueness)					
	3.1 ความกว้างบริเวณฐานน้ำตกชั้นที่กว้างที่สุด	> 40	30-40	20-29	10-19	< 10
	3.2 ความสูงของน้ำตกชั้นที่สูงที่สุด	> 80	60-80	40-59	20-39	< 20
	3.3 จำนวนชั้นของน้ำตก	> 4	4	3	2	1
	3.4 จำนวนเดือนที่มีปริมาณน้ำไหลไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของปริมาณน้ำสูงสุดในภาวะ	≥ 8	6-8	4-5	2-3	< 2

	ปกติ (เดือน)					
	3.5 ความหลากหลายของภูมิประเทศที่พบเห็นบนเส้นทาง (ค่าระดับ)	สูงมาก	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำมาก
4.	คุณภาพด้านทัศนียภาพของภูมิทัศน์ (Scenic quality of a landscape)	งดงามมาก	งดงาม	ปานกลาง	ไม่งดงาม	ไม่งดงามอย่างมาก
5.	นัยสำคัญต่อการสื่อความหมายธรรมชาติ (Coherent Subject matter)	มีความโดดเด่นสูงมาก/มีศักยภาพสูงมาก สามารถกำหนดเป็นเค้าโครงหลักและรองได้หลากหลายมาก	มีความโดดเด่นมาก/มีศักยภาพสูงสามารถกำหนดเป็นเค้าโครงหลักและรองได้หลากหลาย	มีความโดดเด่นปานกลาง/มีศักยภาพระดับปานกลาง สามารถกำหนดเป็นเค้าโครงได้แต่ไม่หลากหลาย	มีศักยภาพต่ำ ไม่โดดเด่นและไม่สามารถกำหนดเค้าโครงที่ชัดเจนในการสื่อความหมายได้	ศักยภาพต่ำมาก ไม่สามารถกำหนดเค้าโครงในการสื่อความหมายได้
6.	ความเหมาะสมของเส้นทางต่อนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย (Access to a diverse public)					
	6.1 ขนาดพื้นที่รองรับกิจกรรมเล่นน้ำที่สามารถเข้าถึงโดยปลอดภัย (ตารางเมตร)	> 1,600	900-1,600	400-899	200-399	< 200
	6.2 ความขุ่นของน้ำ (NTU)	< 3.0	3.0-5.9	6.0-8.9	9.0-11.0	> 11.0
	6.3 ความลาดชันเฉลี่ยของเส้นทาง (%)	< 10	10-15	16-20	21-25	> 25
	6.4 ลักษณะวงรอบของเส้นทาง	เป็นวงรอบมีจุดเริ่มต้นจุดสิ้นสุดเป็นจุดเดียวกัน	เป็นวงรอบแต่จุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดคนละบริเวณ		ไม่เป็นวงรอบ/ต้องเดินย้อนกลับทางเดิม	
	6.5 ความยาวของเส้นทาง (เมตร)	1,501-3,000		500-1,500	< 500	
7.	ความคงทนของสภาพแวดล้อมที่จะรองรับการใช้ประโยชน์ยังคงลักษณะเดิมของระบบนิเวศ (Resistance to impact)					
	7.1 ความคงทนต่อการเหยียบย่ำ/บดอัดของดิน (กิโลกรัม/ตร.ซม.)	> 2.00	1.00-2.00	0.50-0.99	0.25-0.49	< 0.25
	7.2 ความยืดหยุ่นของเนื้อดิน (กิโลกรัม/ตร.ซม.)	> 4.00	2.00-4.00	1.00-	0.50-0.99	< 0.50

	ชม.)			1.99		
	7.3 ประเภทของสังคมพืช (ค่าระดับ)	ทุ่งหญ้า ป่ารุ่นสอง สวนป่า สังคมพืช ดัดแปลง	ป่าเต็งรัง เต็งรัง ผสมผสาน ป่าสน ป่า ชายหาด	ป่าผสม ผลัดใบ หรือป่า เบญจ พรรณ	ป่าดิบแล้ง ป่าดิบเขา ป่าดิบชื้น	ป่าชายเลน ป่าพรุ
	7.4 ความลาดชันของพื้นที่	< 8%	8-16%	17-24%	25-35%	> 35%
	7.5 การมีอยู่ของสัตว์ป่าเฉพาะถิ่นที่ อ่อนไหวต่อการรบกวน (มี/ไม่มี)	ไม่มี			มี	
8.	ความเชื่อมโยงกับแหล่งนันทนาการอื่น					
	8.1 ระยะทางระหว่างแหล่งที่ประเมินกับ แหล่งนันทนาการที่ใกล้ที่สุด (กม.)	>10	10-19	20-29	30-40	>40
	8.2 จำนวนแหล่งนันทนาการใกล้เคียงใน ระยะ 80 กม. (แหล่ง)	>50	40-50	30-39	20-29	<20
9.	ความปลอดภัย (Safety)					
	9.1 โอกาสในการสัมผัสพืชมีพิษขณะ ประกอบกิจกรรม (มี/ไม่มี)	ไม่มี			มี	
	9.2 โอกาสในการพบสัตว์ที่เป็นอันตราย ขณะประกอบกิจกรรม (มี/ไม่มี)	ไม่มี			มี	
	9.3 โอกาสในการเกิดภัยธรรมชาติในฤดูกาล ที่เปิดให้ประกอบกิจกรรม (วัน/ปี)	>50	40-50	30-39	20-29	<20
10.	ภูมิอากาศ (Weather)					
	10.1 อุณหภูมิเฉลี่ยต่อปี (องศาเซลเซียส)	20-25	26-30	> 30		
	10.2 ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	65.0-75.0	75.1-80.0	> 80.0		
	10.3 จำนวนวันฝนตกต่อปี (วันต่อปี)	< 120	120-150	151-180	181-210	>210

วิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง-จุดชมวิวดมศิลาและเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จ โดยใช้สมการถ่วงน้ำหนัก (Weighting score equation) ในการประเมินศักยภาพเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ (Evaluation of hiking trail's potential: EHTP) คำนวณจาก

$$EHTP = (W_1R_1+W_2R_2+W_3R_3+.....W_nR_n/W_1+W_2+W_3+.....+W_n)$$

โดยที่ R_n = ค่าคะแนนศักยภาพของตัวชี้วัดที่ 1 ถึง n

W_n = ค่าถ่วงน้ำหนักตัวชี้วัดที่ 1 ถึง n

จากนั้นเปรียบเทียบระดับศักยภาพกับเกณฑ์ที่กำหนด โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ -ระดับศักยภาพของทรัพยากรนั้นหนาแน่น

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = (4.1133-0.8192)/5$$

$$3.4548 - 4.1137 = \text{ศักยภาพสูงมาก (very high potential)}$$

$$2.7959 - 3.4547 = \text{ศักยภาพสูง (high potential)}$$

$$2.1370 - 2.7958 = \text{ศักยภาพปานกลาง (moderate potential)}$$

$$1.4781 - 2.1369 = \text{ศักยภาพต่ำ (low potential)}$$

$$0.8192 - 1.4780 = \text{ศักยภาพต่ำมาก (very low potential)}$$

(นภวรรณและคณะ, 2548)

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติ เลือกใช้วิธีการสถิติแบบพรรณนา (Descriptive statistics) ประกอบด้วยค่าความถี่ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการอธิบายภูมิหลังของนักท่องเที่ยวและความคิดเห็นต่อเส้นทางศึกษาธรรมชาติและรูปแบบของการสื่อความหมายที่ต้องการ

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในการวิจัยเรื่องเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และสื่อสังคมออนไลน์ เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีผลการศึกษาได้ดำเนินการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ออกเป็น 6 เส้นทาง ดังนี้

4.1 การศึกษาเรื่องเส้นทางที่ 1 เส้นทางประวัติศาสตร์ 4 รัชกาล น้ำตกธารเสด็จ

4.2.1 เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จ

การสำรวจพื้นที่เพื่อพิจารณาจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติในครั้งนี้ ได้กำหนดจุดเริ่มต้นที่อนุสาวรีย์ ร. 5 อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและจัดทำระบบสื่อความหมาย และสิ่งอำนวยความสะดวกในเส้นทาง เพื่อให้ผู้มาท่องเที่ยวในเส้นทางได้รับความสะดวก ปลอดภัย และได้รับความรู้ ความเข้าใจของธรรมชาติในเส้นทาง เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่อไป

ผลการประเมินศักยภาพเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จ

ตารางที่ 4.1 ผลการประเมินศักยภาพเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จ เกาะพะงัน

ที่	ตัวชี้วัด	ค่าถ่วงน้ำหนัก (W _i)	ค่าคะแนน ศักยภาพ (R _i)
1	ความโดดเด่นของสังคมพืช (Uniqueness of plant communities)		
	1.1 จำนวนต้นไม้ที่มีขนาดเส้นรอบวงมากกว่า 100 ซม. (ต้น/100 ม.)	2	1
	1.2 การปรากฏของหมู่ไม้ครบทุกกลุ่มโครงสร้างชั้นเรือนยอด มองเห็นได้ (ครบ/ไม่ครบ)	2	1
	1.3 เปอร์เซ็นต์การปกคลุมของเรือนยอด (%)	2	4
2	โอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่า (Chance to see wildlife)		
	2.1 จำนวนชนิดนก (ชนิด)	1	1
	2.2 จำนวนชนิดสัตว์ป่าขนาดเล็ก-ขนาดกลาง (ชนิด)	1	4
	2.3 จำนวนชนิดสัตว์ป่าขนาดใหญ่ (ชนิด)	1	4
3	ความมีเอกลักษณ์โดดเด่นของฐานทรัพยากรในเส้นทาง (Uniqueness)		
	3.1 ความกว้างบริเวณฐานน้ำตกชั้นที่กว้างที่สุด	2	1
	3.2 ความสูงของน้ำตกชั้นที่สูงที่สุด	2	3
	3.3 จำนวนชั้นของน้ำตก	2	3

	3.4 จำนวนเดือนที่มีปริมาณน้ำไหลไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของปริมาณน้ำสูงสุดในภาวะปกติ (เดือน)	2	5
	3.5 ความหลากหลายของภูมิประเทศที่พบเห็นบนเส้นทาง (ค่าระดับ)	2	2
4	คุณภาพด้านทัศนียภาพของภูมิทัศน์ (Scenic quality of a landscape)	1	4
5	นัยสำคัญต่อการสื่อความหมายธรรมชาติ (Coherent Subject matter)	2	5
6	ความเหมาะสมของเส้นทางต่อนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย (Access to a diverse public)		
	6.1 ขนาดพื้นที่รองรับกิจกรรมเล่นน้ำที่สามารถเข้าถึงโดยปลอดภัย (ตารางเมตร)	2	1
	6.2 ความขุ่นของน้ำ (NTU)	2	1
	6.3 ความลาดชันเฉลี่ยของเส้นทาง (%)	2	5
	6.4 ลักษณะวงรอบของเส้นทาง	2	3
	6.5 ความยาวของเส้นทาง (เมตร)	2	5
7	ความคงทนของสภาพแวดล้อมที่จะรองรับการใช้ประโยชน์ยังคงลักษณะเดิมของระบบนิเวศ (Resistance to impact)		
	7.1 ความคงทนต่อการเหยียบย่ำ/บดอัดของดิน (กิโลกรัม/ตร.ซม.)	2	1
	7.2 ความยืดหยุ่นของเนื้อดิน (กิโลกรัม/ตร.ซม.)	2	1
	7.3 ประเภทของสังคมพืช (ค่าระดับ)	2	2
	7.4 ความลาดชันของพื้นที่	2	4
	7.5 การมีอยู่ของสัตว์ป่าเฉพาะถิ่นที่อ่อนไหวต่อการรบกวน (มี/ไม่มี)	2	5
8	ความเชื่อมโยงกับแหล่งนันทนาการอื่น		
	8.1 ระยะทางระหว่างแหล่งที่ประเินกับแหล่งนันทนาการที่ใกล้ที่สุด (กม.)	2	4
	8.2 จำนวนแหล่งนันทนาการใกล้เคียงในระยะ 80 กม. (แหล่ง)	2	1
9	ความปลอดภัย (Safety)		
	9.1 โอกาสในการสัมผัสพืชมีพิษขณะประกอบกิจกรรม (มี/ไม่มี)	2	2
	9.2 โอกาสในการพบสัตว์ที่เป็นอันตรายขณะประกอบกิจกรรม (มี/ไม่มี)	2	2

	9.3 โอกาสในการเกิดภัยธรรมชาติในฤดูกาลที่เปิดให้ประกอบกิจกรรม (วัน/ปี)	2	1
10	ภูมิอากาศ (Weather)		
	10.1 อุณหภูมิเฉลี่ยต่อปี (องศาเซลเซียส)	2	3
	10.2 ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	2	3
	10.3 จำนวนวันฝนตกต่อปี (วันต่อปี)	2	3
$\Sigma(W_i \times R_i) / \Sigma(W_i)$		2.71	
ระดับศักยภาพ		ศักยภาพปานกลาง (Moderate potential)	

แนวคิดและรูปแบบในการพัฒนาเส้นทาง

เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จ เป็นเส้นทางเดินแบบเส้นตรงไม่วนกลับ โดยจะมีจุดเริ่มต้นที่พลับพลาที่ประทับ และเดินขึ้นไปจนถึงอนุสาวรีย์ ร.5 เป็นระยะทางทั้งหมด 2.6 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินตลอดเส้นทางประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที

เส้นทางศึกษาธรรมชาติเส้นนี้เป็นเส้นทางประวัติศาสตร์ที่โดดเด่นมาก มีจารึกพระปรมาภิไธยย่อของพระมหากษัตริย์ไทยจำนวน 4 พระองค์ คือรัชกาลที่ 5 รัชกาลที่ 6 รัชกาลที่ 7 และรัชกาลที่ 9 จุดเริ่มต้นของเส้นทางที่ชายทะเลที่มีพลับพลาที่ประทับและลานจอดรถ เดินผ่านน้ำตกและป่าดิบแล้งที่อุดมสมบูรณ์เลียบน้ำตกไปสิ้นสุดที่ลานพระรูป ร. 5 (ภาพที่ 4.1) แต่ละจุดจะมีความยากง่ายของการเข้าถึงที่แตกต่างกัน

ภาพที่ 4.1 บริเวณลานพระรูป ร. 5 เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทรัพยากรและภูมิทัศน์ในเส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จ สามารถนำมาใช้ในการสื่อความหมาย ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของทรัพยากร เพื่อสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติให้นักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี จากการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงสามารถกำหนดจุดเริ่มต้น

แนวคิดในการสื่อความหมาย

การจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาประวัติศาสตร์การเสด็จ ประพาสเกาะพะงันของพระมหากษัตริย์ไทยและพระบรมวงศานุวงศ์ในแต่ละรัชการ นักท่องเที่ยวที่เลือก เดินเส้นทางนี้จะได้รับรู้ข้อมูลสำคัญของเส้นทาง ลักษณะของเส้นทาง และเรื่องราวที่น่าสนใจเป็นความรู้ตลอด การเดิน 2.6 กิโลเมตร ป้ายสื่อความหมายจะประกอบด้วย ป้ายต้นทาง 1 ป้าย และสถานีสื่อความหมาย 5 สถานี โดยมีรายละเอียดของแนวคิดในการสื่อความหมายและปรับปรุงเส้นทางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 การวิเคราะห์สภาพพื้นที่จัดตั้งแผ่นป้ายสื่อความหมาย

สภาพพื้นที่	การวิเคราะห์สภาพพื้นที่	ป้ายสื่อความหมาย
สถานีที่ 1 จารึกน้ำตกธารเสด็จ 	บริเวณพลับพลา ป้ายต้นทาง (Trail Head) อยู่บริเวณ พลับพลา เนื้อหาในป้ายจะประกอบด้วย ชื่อของเส้นทางและตำแหน่งจุดศึกษาต่างๆ ประวัติศาสตร์ รวมทั้งสิ่งที่น่าสนใจในแต่ละจุดศึกษา	- ติดตั้งป้ายจุดเริ่มต้น เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ทางซ้ายมือ ขนาด 140 x 90 เซนติเมตร
สถานีที่ 2 จารึก “ธารเสด็จ” 	บริเวณน้ำตกธารเสด็จที่ร.5 พระราชทาน ชื่อน้ำตกและจารึกชื่อน้ำตกว่า “ธารเสด็จ” เนื้อหาในป้ายจะเป็นเนื้อหา และภาพที่ ร. 5 ฉายพระรูปกับน้ำตกตรงตำแหน่งที่ท่าน จารึก “ธารเสด็จ”	- ติดตั้งป้ายจุดเริ่มต้น เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ทางซ้ายมือ ขนาด 140 x 90 เซนติเมตร
สถานีที่ 3 Royal Passed ภ.ป.ร. วันที่ 23 เมษายน 2505	จุดนี้มีจารึกพระปรมาภิไธยย่อของร. 9 ที่ได้เสด็จประพาสเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2505 และจารึกพระปรมาภิไธยย่อของ รพ. เนื้อหาจะเป็นปีพศ. ที่ ร. 5, ร. 6, ร.7, รพ. และ ร. 9 ทรงเสด็จน้ำตกธารเสด็จ เกาะพะงัน	- ติดตั้งป้ายจุดเริ่มต้น เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ทางซ้ายมือ ขนาด 260 x 90 เซนติเมตร

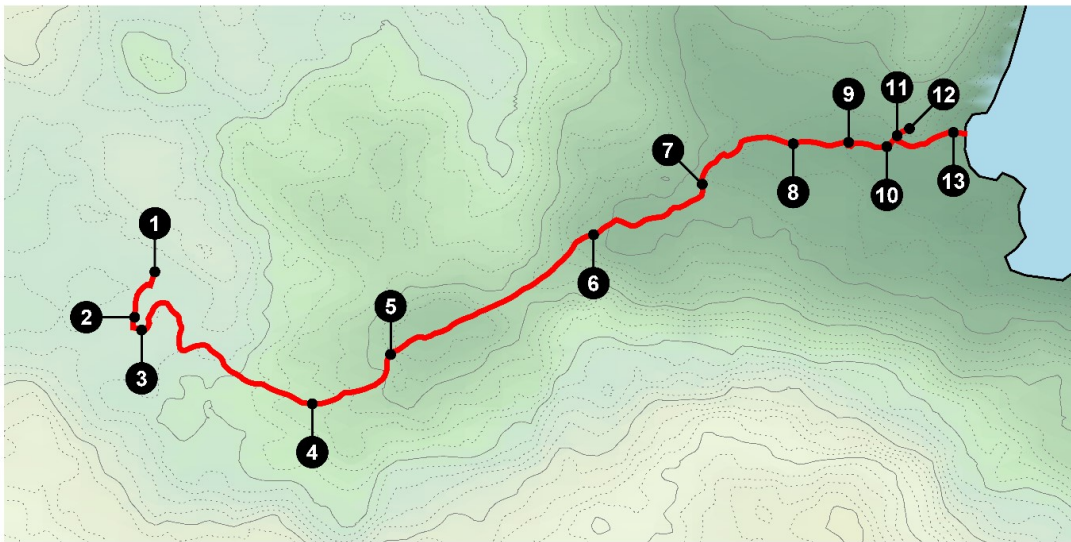
		
	ร.พ.	
สถานที่ 4 จารึก จปร และจุลศักราช จารึก ร. 5, ร. 6, ร. 7 จ.ป.ร. แห่งที่ 1	จุดนี้มีจารึกพระปรมาภิไธยย่อของ ร.5, ร. 6 และ ร.7 รวมทั้งจุลศักราชทั้งหมดที่ ร.5 เสด็จประพาสทั้ง 10 ครั้ง เนื้อหาจะประกอบด้วย วันเวลาที่ ร. 5 เสด็จทั้ง 10 ครั้ง ศักราชทั้งหมดที่ ร. 5 เสด็จประพาส 1250, 1251, 1252, 1259, 1260, 1261, 1262, 1263, 1267, 1271	- ติดตั้งป้ายจุดเริ่มต้นเส้นทางศึกษาธรรมชาติทางซ้ายมือ ขนาด 140 x 90 เซนติเมตร
สถานที่ 5 พุสามปัน 	พุสามปันเป็นน้ำตกที่ ร. 5 ทรงฉายพระภาพที่เกาะพะงัน	- ติดตั้งป้ายจุดเริ่มต้นเส้นทางศึกษาธรรมชาติทางซ้ายมือ ขนาด 140 x 90 เซนติเมตร
สถานที่ 6 เส้นทางประพาสเกาะพะงัน	ลานพระบรมรูป ร.5 ติดตั้งป้าย Thasadet Through Time และ ป้ายเส้นทางประพาสเกาะพะงัน	- ติดตั้งป้ายจุดเริ่มต้นเส้นทางศึกษาธรรมชาติทางซ้ายมือ ขนาด 260 x 90 เซนติเมตรและขนาด 180 x 140 เซนติเมตร

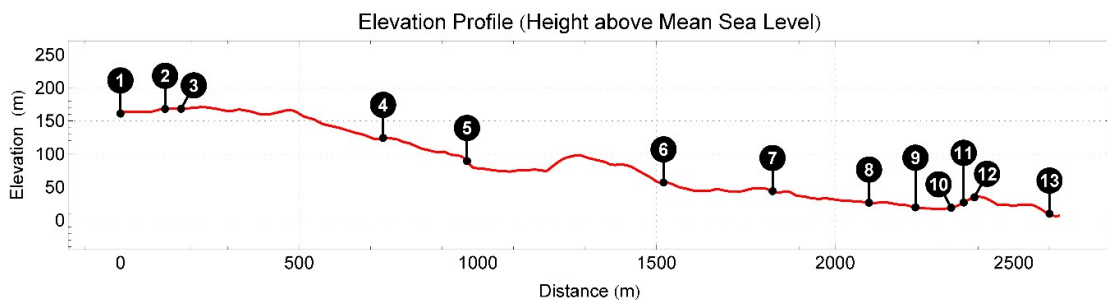
อนุสาวรีย์ ร. 5

การออกแบบเส้นทางและตัวอย่างแผนที่เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จ

ผู้วิจัยได้เดินทางไปสำรวจและเก็บพิกัดทางภูมิศาสตร์ของเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จ และได้จัดทำแผนที่เส้นทางพร้อมทั้งเสนอจุดที่ควรติดตั้งแผ่นป้ายสื่อความหมายตลอดเส้นทางดังภาพที่ 4.2

ภาพที่ 4.2 เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จ หมายเลข 1-13 แสดงจุดติดตั้งป้ายสื่อความหมาย (เส้นความสูง: เส้นประต่างกันเส้นละ 5 เมตร, เส้นที่ต่างกันเส้นละ 50 เมตร)

ภาพที่ 4.3 เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จ ตามระดับความสูง หมายเลข 1-13 แสดงจุดติดตั้งป้ายสื่อความหมาย (ความสูงอ้างอิงกับระดับน้ำทะเลปานกลาง, ระยะทางอ้างอิงกับทรวงรีอ้างอิง WGS84)

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลทางภูมิสารสนเทศสำหรับจุดติดตั้งป้ายสื่อความหมาย เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกธารเสด็จ

ที่	ชื่อสถานที่	ละติจูด (เหนือ)	ลองจิจูด (ตะวันออก)	ความสูงจาก MSL (m)	ระยะทาง ตาม WGS84 (m)	ระยะทาง ตามเส้นทาง (m)
1.	อนุสาวรีย์ ร.5	9°44'51.16"	100°3'27.24"	161	0	0
2.	อาศรมท่อนาง	9°44'47.78"	100°3'25.72"	168	125	126
3.	จารึก ร.5, ร.7	9°44'46.82"	100°3'26.24"	168	171	171
4.	น้ำตกพุดสามปัน	9°44'41.33"	100°3'38.98"	124	735	742
5.	ลานหิน	9°44'45.00"	100°3'44.82"	89	970	981
6.	น้ำตกพุดแดง	9°44'53.92"	100°3'59.96"	57	1,520	1,543
7.	จารึก ร.5, ร.6, ร.7	9°44'57.67"	100°4'8.07"	44	1,825	1,850
8.	จารึก ร.9	9°45'0.69"	100°4'14.86"	26	2,095	2,121
9.	น้ำตกธารเสด็จ	9°45'0.80"	100°4'18.98"	19	2,225	2,252
10.	จารึกจีน ร.๕	9°45'0.47"	100°4'21.84"	19	2,325	2,352
11.	จารึก ร.5, ร.7, ร.9	9°45'1.29"	100°4'22.60"	27	2,360	2,388
12.	พลับพลา	9°45'1.82"	100°4'23.52"	35	2,390	2,419
13.	หาดธารเสด็จ	9°45'1.53"	100°4'26.80"	10	2,600	2,633

หัวเรื่อง โครงเรื่อง และเนื้อหา

จากแนวคิดในการสื่อความหมายและการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและผู้วิจัยได้ออกแบบเนื้อหา/ข้อความของการสื่อความหมาย ดังนี้

ป้ายต้นทาง (Trailhead)

จุดพลับพลาหน้าตึกธารเสด็จเป็นจุดเริ่มต้นเส้นทางศึกษาประวัติศาสตร์ และเป็นจุดที่นักท่องเที่ยวต้องเดินไปถึง

ป้ายที่ 1 จารึกน้ำตกธารเสด็จ “Thansadet Historical Trail”

1. จารึกพระปรมาภิไธยอักษรย่อสามรัชกาล

๑. พระปรมาภิไธย จปร ๑๒๖๓ รศ ๑๒๐

๒. พระปรมาภิไธย ปปร ๒๔๖๙ ๒๔๗๑

๓. พระปรมาภิไธย ภปร ๒๓ เมษ ๒๕๐๕

2. พระปรมาภิไธยอักษรจีนย่อ รศ. ๑๑๙ (พระปรมาภิไธยอยู่ในรัชกาลที่ ๕)

3. จารึกอักษร ธารเสด็จ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดฯ ให้จารึกวันที่ ๑๘ กรกฎาคม รศ. ๑๐๘

4. จารึกพระปรมาภิไธยอักษรย่อ รพ

จารึกว่า รพ ๑๐ เมษายน ๒๕๑๕

รพ เป็นจารึกพระปรมาภิไธยอักษรย่อในสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗

จารึกนี้อยู่ทางฝั่งเหนือของลำธารเสด็จตรงข้ามกับจารึก ภปร วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๐๕

5. จารึกพระปรมาภิไธยอักษรย่อ ภปร

เป็นจารึกในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช อักษรจารึกว่า ภปร วันที่ ๒๓ เมษายน

๒๕๐๕ จารึกนี้อยู่ทางฝั่งใต้ลำน้ำธารเสด็จตรงข้ามกับจารึก รพ ๑๐ เมษายน ๒๕๑๕

6. จารึกพระปรมาภิไธยอักษรย่อ ปปร รพ

จารึกอักษรว่า ปปร รพ ๒๔๖๙ ปปร นั้นเป็นพระปรมาภิไธยย่อในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้า

เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ส่วน รพ นั้นเป็นพระปรมาภิไธยย่อในสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗

7. จารึกพระปรมาภิไธยอักษรย่อ จปร และจุลศักราชที่ทรงประกาศ

จารึกนี้มีสองด้าน ด้านหนึ่งจารึกพระปรมาภิไธยย่อ จปร ส่วนอีกด้านหนึ่งจารึกมีจุลศักราชที่เสด็จประกาศทั้งหมดบันทึก

8. จารึกพระปรมาภิไธยย่อ วปร

มีอักษรจารึกว่า วปร ๑๓๐ วปร เป็นพระปรมาภิไธยย่อในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๖ ซึ่งทรงเสด็จประพาสเกาะพะงันใน ร.ศ.๑๓๐

9. จารึกพระปรมาภิไธยย่อ ปปร

อักษรจารึกว่า ปปร ๒๔๖๙ ๒๔๗๑ เป็นพระปรมาภิไธยย่อในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๗ ปัจจุบันอยู่ริมธารเสด็จบริเวณอาศรมท้องนาง

10. จารึกพระปรมาภิไธยย่อ จปร

อักษรจารึกว่า จปร ๑๐๘ ต่อไปมีไร่ ปัจจุบันอยู่ริมธารเสด็จ บริเวณอาศรมท้องนางบริเวณเดียวกับจารึก
พระปรมาภิไธยย่อ ปปร ๒๔๖๙ ๒๔๗๑

12. ลานพระบรมรูป พระเจ้าหลวง ร. ๕

ป้ายที่ 2 จารึก “ธารเสด็จ”

จุลศักราช ๑๒๕๑ ตรงกับ ร.ศ.๑๐๘ เสด็จในวันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๓๒

“... วันที่ ๑๖ เวลา ๓ โมงเช้า ทอดสมอที่อ่าวเสด็จ ขึ้นบกเดินตามลำธารไปถึงที่จารึกครั้งก่อน จารึกศักราช
๑๒๕๑ เติมลงอีกบรรทัดหนึ่ง แล้วเดินต่อไปเป็นลำธารทรายราบๆ บ้าง เป็นก้อนศิลาบ้าง มีน้ำตกที่งามๆ อีกสี่
แห่ง ...”

พระราชหัตถเลขาฉบับที่ ๑ (ร.ศ.๑๐๘)

ในพระราชหัตถเลขาเรื่องเสด็จประพาสแหลมมลายู หน้า ๙-๑๑

ป้ายที่ 3 Royal Passage

- 2431 H.M. King Rama V
- 2432 H.M. King Rama V
- 2433 H.M. King Rama V
- 2439 H.M. King Rama V
- 2441 H.M. King Rama V
- 2442 H.M. King Rama V
- 2443 H.M. King Rama V
- 2444 H.M. King Rama V H.M. King Rama VI
- 2448 H.M. King Rama V
- 2452 H.M. King Rama V
- 2469 H.M. King Rama VII H.M. Queen Rambai Barni
- 2471 H.M. King Rama VII
- 2505 H.M. King Rama IX
- 2415 H.M. Queen Rambai Barni

ป้ายที่ 4 จารึก จปร และจุลศักราช

- จุลศักราช ๑๒๕๐ ตรงกับ ร.ศ.๑๐๗ เสด็จในวันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๓๑
- จุลศักราช ๑๒๕๑ ตรงกับ ร.ศ.๑๐๘ เสด็จในวันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๓๒
- จุลศักราช ๑๒๕๒ ตรงกับ ร.ศ.๑๐๙ เสด็จในวันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๓๓
- จุลศักราช ๑๒๕๔ ตรงกับ ร.ศ.๑๑๕ เสด็จในวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๓๙
- จุลศักราช ๑๒๖๐ ตรงกับ ร.ศ.๑๑๗ เสด็จในวันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๔๑
- จุลศักราช ๑๒๖๑ ตรงกับ ร.ศ.๑๑๘ เสด็จในวันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๔๒
- จุลศักราช ๑๒๖๒ ตรงกับ ร.ศ.๑๑๙ เสด็จในวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๔๓
- จุลศักราช ๑๒๖๓ ตรงกับ ร.ศ.๑๒๐ เสด็จในวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๔๔
- จุลศักราช ๑๒๖๗ ตรงกับ ร.ศ.๑๒๔ เสด็จในวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๔๘
- จุลศักราช ๑๒๗๑ ตรงกับ ร.ศ.๑๒๘ เสด็จในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๕๒

ป้ายที่ 5 พุทธามัน

จุลศักราช ๑๒๕๔ ตรงกับ ร.ศ.๑๑๕ เสด็จในวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๓๙

“... เรือมาถึงเกาะพังเวลาเกือบ ๕ โมง ทอดที่นำธารเสด็จลงเรือเล็กไปขึ้นบก มีคนลงมาอยู่ที่หาดหลายคน บอกว่าเดี๋ยวนี้มีคนมาตั้งทำไร่ประมาณ ๕๐ ครัว ที่เขาช้างลำธารเห็นรอยตัดไม้ลงมาก ทางที่ขึ้นไปทำกว้าง แต่ยังเป็นสูงๆต่ำๆอยู่ศาลาทำแล้วเสร็จฝีมือเรียบร้อยดี ไปที่ตรงจากช่อธารแล้วเดินขึ้นทางไหล่เขา ไปที่จากอยู่ที่ ๑ จากจุลศักราช ๑๒๕๔ ลงให้เต็ม ๕๐-๕๑ แล ๕๒ แล้วถ่ายรูป กลับลงมาตามทางเดิมไปอาบน้ำ ถ่ายรูปเมื่ออาบน้ำแห่งหนึ่ง กลับลงมาบ่าย ๓ โมง พอพร้อมแล้วออกเรือ วันนี้มีคลื่นน้อยๆ เพราะเรือตัดออกลึก ...”

ระยะทางเที่ยวขวากว่าสองเดือน หน้า ๔๒๐-๔๒๓

จุลศักราช ๑๒๖๑ ตรงกับ ร.ศ.๑๑๘ เสด็จในวันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๔๒

“... วันที่ ๑๗ เวลาเช้า ๒ โมงครึ่งถึงเกาะพัง เรือพระที่นั่งทอดที่อ่าวธารเสด็จ เวลาเช้า ๔ โมงเศษเสด็จลงเรือ พระที่นั่งกระเชียงขึ้นบก มีพันพุ่มอนุราชปลัดเมืองกาญจนดิฐ กับข้าหลวงคลังอีกคนหนึ่งมารับเสด็จ เสด็จขึ้นที่ศาลาลักอักษรพระนามชั้นที่ ๑ โปรดให้จารึกศักราช ๑๒๖๑ เติมลง แลฉายพระรูป แล้วเสด็จมาประทับใต้ต้นไทรที่ทรง ทรงเครื่องใหญ่แล้วสรงน้ำในลำธาร แล้วเสด็จมาประทับเสวยกลางวันศาลา ...”

จดหมายเหตุระยะทางเสด็จประพาสในรัชกาลที่ ๕ เสด็จประพาสหัวเมืองในแหลมมลายู

รัตนโกสินทรศก ๑๑๗, ๑๑๘, ๑๑๙ รวม ๓ คราว หน้า๒๔-๒๖

จุลศักราช ๑๒๖๒ ตรงกับ ร.ศ.๑๑๙ เสด็จในวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๔๓

“... วันที่ ๒๑ พฤษภาคม เวล่าย่ำรุ่งเศษ ถึงเกาะเต่า หยุดเรือพระที่นั่งที่เกาะเต่าด้านตะวันออก แต่ไม่ได้เสด็จขึ้นประพาสเพราะทางด้านตะวันออกขึ้นบกยาก หาดอยู่ทางด้านตะวันตก แต่เวลานั้นมีลมทางตะวันตก คลื่นใหญ่ เวลาเช้า ๒ โมงเศษเรือพระที่นั่งจากเกาะเต่าถึงเกาะพะงัน เวลาเช้า ๔ โมงเศษเสด็จขึ้นประพาสที่ธารเสด็จเหมือนอย่างเคย เสด็จทรงพระราชดำเนินไปตามทางที่ขึ้นไปถึงอักษรพระนามขึ้นต้น โปรดเกล้าให้จารึกศักราช ๑๒๖๒ หมายถึงที่เสด็จพระราชดำเนินที่หน้าผาเต็มลงเสร็จแล้ว ทรงฉายพระรูปแล้วเสด็จกลับลงมาสงบน้ำที่น้ำตกซึ่งเป็นที่สงรับ แล้วประทับเสวยกลางวันศาลา เวลาบ่าย ๓ โมงเศษเสด็จกลับเรือพระที่นั่ง ...”

จดหมายเหตุพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

เสด็จประพาสแหลมมลายูคราว ร.ศ.๑๐๙, ๑๑๗, ๑๑๙, ๑๒๔, และ ๑๒๘ หน้า ๘๐-๘๒

ป้ายที่ 6 Thansadet through time

รัชกาลที่ 5

จุลศักราช ๑๒๕๐ ตรงกับ ร.ศ.๑๐๗ เสด็จในวันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๓๑

“... วันศุกร์เดือน ๙ แรม ๙ ค่ำ ทอดที่เกาะพะงันด้านตะวันออก เวลา ๕ โมงเสด็จขึ้นบกไปที่ลำธารน้ำตก ...”
(ธารน้ำตกแห่งนี้ มีปรากฏในแผนที่บอกแต่ว่ามีน้ำจืด ครั้งเสด็จไปทอดพระเนตรเห็นเป็นลำธารใหญ่เป็นที่สุขสบาย จึงพระราชทานนามว่า “ธารเสด็จ” เป็นที่โปรดเสด็จประพาสต่อมาจนตลอดรัชกาล)

จดหมายเหตุพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

เสด็จประพาสแหลมมลายู คราว ร.ศ.๑๐๗ แล ๑๐๘ หน้า ๒-๓

จุลศักราช ๑๒๕๑ ตรงกับ ร.ศ.๑๐๘ เสด็จในวันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๓๒

“... วันที่ ๑๖ เวลา ๓ โมงเช้า ทอดสมอที่อ่าวเสด็จ ขึ้นบกเดินตามลำธารไปถึงที่จารึกครั้งก่อน จารึกศักราช ๑๒๕๑ เต็มลงอีกบรรทัดหนึ่ง แล้วเดินต่อไปเป็นลำธารทรายราบๆบ้าง เป็นก้อนศิลาบ้าง มีน้ำตกที่งามๆอีกสี่แห่ง ...”

พระราชหัตถเลขาฉบับที่ ๑ (ร.ศ.๑๐๘)

ในพระราชหัตถเลขาเรื่องเสด็จประพาสแหลมมลายู หน้า ๙-๑๑

จุลศักราช ๑๒๕๒ ตรงกับ ร.ศ.๑๐๙ เสด็จในวันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๓๓

“... วันที่ ๑๗ วันอังคารเดือน ๘ ขึ้น ๑ ค่ำ ออกเรือตี ๑๑ ครั้ง อยู่ใน ๕ โมงเช้าทอดที่อ่าวเสด็จ บ่ายโมง ๑ ลงเรือกระเชี่ยงไปดูธารประพาส เห็นสายน้ำตกที่หน้าเขาอย่างแต่ก่อน แต่ไม่มีเวลาที่จะอยู่นานเพราะจะไปดูสุรยที่ธารเสด็จ แต่ฝนตั้งมาเสียมากแล้ว ... ไปประเดี่ยวนั่งถึงจารึก มีชั้นบันไดลงไป แล้วเดินในลำธารน้อยหนึ่ง ที่นี้ก็เขาจะร้องลิกและลงรักปิดทองเหมือนกัน จารึกศักราช ๑๒๕๒ เต็มอีกบรรทัด ๑ พอลงมือเราฝนก็ตก ...”

เสด็จประพาสแหลมมลายูเล่ม ๒ หน้า ๒๒๘-๒๒๙

จุลศักราช ๑๒๕๘ ตรงกับ ร.ศ.๑๑๕ เสด็จในวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๓๙

“... เรือมาถึงเกาะพังเวลาเกือบ ๕ โมง ทอดที่ท่าธารเสด็จลงเรือเล็กไปขึ้นบก มีคนลงมาอยู่ที่หาดหลายคน บอกว่าเดี๋ยวนี้มีคนมาตั้งทำไร่ประมาณ ๕๐ ครัว ที่เขาข้างลำธารเห็นรอยตัดไม้ลงมาก ทางที่ขึ้นไปทำกว้าง แต่ยังเป็นสูงๆต่ำๆอยู่ศาลาทำแล้วเสร็จฝีมือเรียบร้อยดี ไปที่ตรงจากช่อธารแล้วเดินขึ้นทางไหล่เขา ไปที่จำกุกที่ ๑ จากจุลศักราช ๑๒๕๘ ลงให้เต็ม ๕๐-๕๑ แล ๕๒ แล้วถ่ายรูป กลับลงมาตามทางเดิมไปอาบน้ำ ถ่ายรูปเมื่ออาบน้ำแห่งหนึ่ง กลับลงมาบ่าย ๓ โมง พอพร้อมแล้วออกเรือ วันนี้มีคลื่นน้อยๆ เพราะเรือตัดออกลึก ...”

ระยะทางที่ียวาวกว่าสองเดือน หน้า ๔๒๐-๔๒๓

จุลศักราช ๑๒๖๐ ตรงกับ ร.ศ.๑๑๗ เสด็จในวันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๔๑

“... รุ่งขึ้นวันที่ ๖ เวลาบ่ายเข้าไปดูตารางซึ่งตั้งไว้ในป้อมมุมเมืองตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วไปตามถนนใน กำแพง ซึ่งฉายเชิงเทินลงมา กำแพงด้านนี้ชำรุดรื้อลงมาเหลือไว้แต่ต่างๆทางยาวตามกำแพงเมือง ๕๐ เส้นเป็น ถนนกว้างใหญ่และแข็งแรงพอใช้ได้ ... เมืองนครศรีธรรมราช เป็นชัยภูมิดีมาก พิเคราะห์ดูน่าที่จะจัดการอิริ เกณฑ์ได้ ไม่เหมือนกันแท้และไม่เท่าถึงแต่ทำนองเมืองอียิปต์ ถ้ามีอินเอยเนียออกมาจัดการเห็นจะได้ประโยชน์ มากขึ้น เวลา ๘ ทุ่มออกเรือ เวลาเช้าถึงเกาะพัง ขึ้นไปสลักศักราชเดิมที่ จ.ป.ร.ที่ ๑ แล้วออกเรือมาถึงเมือง หลังสวนเวลาทุ่มครึ่ง ...”

พระราชหัตถเลขาฉบับที่ ๑ (ร.ศ.๑๑๗)

ในพระราชหัตถเลขาเรื่องเสด็จประพาสแหลมมลายู หน้า ๒๓๗-๒๔๒

จุลศักราช ๑๒๖๐ ตรงกับ ร.ศ.๑๑๗ เสด็จในวันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๔๑

“... รุ่งขึ้นวันที่ ๖ เวลาบ่ายเข้าไปดูตารางซึ่งตั้งไว้ในป้อมมุมเมืองตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วไปตามถนนใน กำแพง ซึ่งฉายเชิงเทินลงมา กำแพงด้านนี้ชำรุดรื้อลงมาเหลือไว้แต่ต่างๆทางยาวตามกำแพงเมือง ๕๐ เส้นเป็น ถนนกว้างใหญ่และแข็งแรงพอใช้ได้ ... เมืองนครศรีธรรมราช เป็นชัยภูมิดีมาก พิเคราะห์ดูน่าที่จะจัดการอิริ เกณฑ์ได้ ไม่เหมือนกันแท้และไม่เท่าถึงแต่ทำนองเมืองอียิปต์ ถ้ามีอินเอยเนียออกมาจัดการเห็นจะได้ประโยชน์ มากขึ้น เวลา ๘ ทุ่มออกเรือ เวลาเช้าถึงเกาะพัง ขึ้นไปสลักศักราชเดิมที่ จ.ป.ร.ที่ ๑ แล้วออกเรือมาถึงเมือง หลังสวนเวลาทุ่มครึ่ง ...”

พระราชหัตถเลขาฉบับที่ ๑ (ร.ศ.๑๑๗)

ในพระราชหัตถเลขาเรื่องเสด็จประพาสแหลมมลายู หน้า ๒๓๗-๒๔๒

จุลศักราช ๑๒๖๒ ตรงกับ ร.ศ.๑๑๙ เสด็จในวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๔๓

“... วันที่ ๒๑ พฤษภาคม เวลาบ่ายรุ่งเช้า ถึงเกาะเต่า หยุดเรือพระที่นั่งที่เกาะเต่าด้านตะวันออก แต่ไม่ได้เสด็จ ขึ้นประพาสเพราะทางด้านตะวันออกขึ้นบกยาก หาดอยู่ทางด้านตะวันตก แต่เวลานั้นมีลมทางตะวันตก คลื่น ใหญ่ เวลาเช้า ๒ โมงเศษเรือพระที่นั่งจากเกาะเต่าถึงเกาะพัง เวลาเช้า ๔ โมงเศษเสด็จขึ้นประพาสที่ธาร เสด็จเหมือนอย่างเคย เสด็จทรงพระราชดำเนินไปตามทางที่ขึ้นไปถึงอักษรพระนามชั้นต้น โปรดเกล้าให้จารึก

ศักราช ๑๒๖๒ หมายปีที่เสด็จพระราชดำเนินที่หน้าผาเดิมลงเสร็จแล้ว ทรงฉายพระรูปแล้วเสด็จกลับลงมาสร่ง น้ำที่น้ำตกซึ่งเป็นที่สร่ง แล้วประทับเสวยกลางวันศาลา เวลาบ่าย ๓ โมงเศษเสด็จกลับเรือพระที่นั่ง ...”

จดหมายเหตุพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
เสด็จประพาสแหลมมลายูคราว ร.ศ.๑๐๙, ๑๑๗, ๑๑๙, ๑๒๔, และ ๑๒๘ หน้า ๘๐-๘๒

จุลศักราช ๑๒๖๓ ตรงกับ ร.ศ.๑๒๐ เสด็จในวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๔๔

“... วันที่ ๒๑ กรกฎาคม เวลารุ่งเช้าเรือพระที่นั่งผ่านเกาะสมุย เวลาเช้า ๔ โมงเศษถึงเกาะพังตรงอ่าวธาร เสด็จ ทอดเรือพระที่นั่งที่นี้ พระกาญจนดิษฐ์ตลงมาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทในเรือพระที่นั่ง มีพระราชดำรัส ตามสมควร เวลาบ่ายโมงเศษเสด็จขึ้นประพาสบนเกาะ พระกาญจนดิษฐ์ติดทางใหม่และถางที่พลับพลา ทอดพระเนตรที่ซึ่งจะสร้างพลับพลาแล้ว เสด็จพระราชดำเนินขึ้นไปประทับที่ศาลาจารึกอักษรพระนามขึ้นที่ ๑ โปรดให้เติมศักราช ๑๒๖๓ หมายปีที่เสด็จพระราชดำเนินประพาส แล้วเสด็จกลับมาที่สร่งน้ำแล้ว เสด็จมา เสวยกลางวันศาลาซึ่งเคยเสด็จประทับทุกคราวมานั้น เวลาบ่าย ๓ โมงเศษเสด็จกลับเรือพระที่นั่งมหาจักรี ...”

จดหมายเหตุเสด็จประพาสเกาะเขาในรัชกาลที่ ๕ ทั้ง ๓ คราว หน้า ๑๓๐

จุลศักราช ๑๒๖๗ ตรงกับ ร.ศ.๑๒๔ เสด็จในวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๔๘

“... วันที่ ๒๔ เวลาบ่ายครึ่ง ถึงเกาะพังแขวงเมืองไชยา ทอดเรือพระที่นั่งตรงอ่าวธารเสด็จ เวลาเช้า ๕ โมง เศษเสด็จขึ้นประพาสมีราษฎรเฝ้าเสด็จ ขึ้นทอดพระเนตรศาลาสรางใหม่บนเนินสูงยังไม่แล้วเสด็จขึ้นไป ณ ที่ จารึกอักษรพระนาม จ.ป.ร. ขึ้นที่ ๑ เติมเป็นเครื่องหมายในการเสด็จประพาสอีกครั้ง โปรดเกล้าฯให้จารึก ศักราช ๑๒๖๗ กลับมาสร่งน้ำ ณ ที่ซึ่งเคยสร่ง และเสวยกลางวันในศาลาเดิมที่นี้ เสวยแล้วเสด็จทรงเรือไฟ ชุมพรประพาสหาดทรายในอ่าวธารประเวศ บ่าย ๕ โมงเสด็จกลับเรือพระที่นั่ง เวลาทุ่มเศษออกเรือพระที่นั่ง จากเกาะพัง ...”

จดหมายเหตุพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
เสด็จประพาสแหลมมลายูคราว ร.ศ.๑๐๙, ๑๑๗, ๑๑๙, ๑๒๔, และ ๑๒๘ หน้า ๑๐๖-๑๐๗

จุลศักราช ๑๒๗๑ ตรงกับ ร.ศ.๑๒๘ เสด็จในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๕๒

“... วันที่ ๒๔ พฤษภาคม เวลา ๒ โมงเช้า ๔๕ นาที เสด็จพระราชดำเนินขึ้นประพาสเกาะพังจนถึง จ.ป.ร.ที่ ๑ ทรงจารึกศักราช ๑๒๗๑ ที่ก้อนศิลาใหญ่หมายจุลศักราชเสด็จประพาส แล้วเสด็จกลับลงมาสร่งน้ำที่ธาร เสด็จแลเสวยกลางวันพลับพลาปลายลำธาร เสด็จกลับลงเรือพระที่นั่ง เวลาบ่าย ๒ โมงครึ่งออกเรือพระที่นั่ง ไปเกาะสมุย ทอดสมอเรือพระที่นั่งที่หน้าเกาะสมุยด้านเหนือ คือหน้าแม่น้ำ เวลาบ่าย ๔ โมงครึ่งประทับแรม ...”

จดหมายเหตุพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
เสด็จประพาสแหลมมลายูคราว ร.ศ.๑๐๙, ๑๑๗, ๑๑๙, ๑๒๔, และ ๑๒๘ หน้า ๑๑๐-๑๑๑

ป้ายที่ 7 เส้นทางประพาสเกาะพะงัน “King Rama V Voyages”

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ได้เสด็จประพาสเกาะพะงันโดยเรือพระที่นั่งอูบลบูรพทิศ เรือพระที่นั่งรองเวสตรี และเรือพระที่นั่งมหาจักรี มีเส้นทางดังนี้

๑. เสด็จประพาสคราว ร.ศ. ๑๐๗ (พ.ศ. ๒๔๓๑) เสด็จโดยเรือพระที่นั่งอูบลบูรพทิศเป็นเรือพระที่นั่ง เรือเวสตรีเป็นเรือพระที่นั่งรองโดยเสด็จจาก กรุงเทพฯ - เกาะสีชัง - ปรามบุรี - ชุมพร - หลังสวน - เกาะพะงัน - ปากน้ำเมืองสงขลา - กลันตัน - ตรังกานู - เทียวกลับจาก ตานี - นครศรีธรรมราช - หลังสวน - สามร้อยยอด - พระสมุทรเจดีย์ - ทหาราชวรดิฐ

๒. เสด็จประพาสคราว ร.ศ. ๑๐๘ (พ.ศ. ๒๔๓๒) เสด็จโดยเรือพระที่นั่งอูบลบูรพทิศเป็นเรือพระที่นั่ง เรือเวสตรีเป็นเรือพระที่นั่งรองโดยเสด็จจาก ทหาราชวรดิฐ - สมุทรปราการ - เกาะหลัก - เกาะง่าม - อ่าวหาดรี - เกาะกุลา - เกาะงั่ว - เกาะพะงัน - เกาะสมุย - แหลมตะลุมพุก - สงขลา - พัทลุง - เทียวกลับจาก สงขลา - ตานี - เมืองเทพา - ไชยา - หลังสวน - กาญจนดิฐ - ชุมพร - ท่ายาง - สามร้อยยอด - ปรามบุรี - ปากน้ำเจ้าพระยา - ป้อมผีเสื้อสมุทร - ทหาราชวรดิฐ

๓. เสด็จประพาสคราว ร.ศ. ๑๐๙ (พ.ศ. ๒๔๓๓) เสด็จโดยเรือพระที่นั่งอูบลบูรพทิศเป็นเรือพระที่นั่ง โดยเสด็จจากสมุทรปราการ - ชุมพร - กระบุรี - มลิวัน - ระนอง - ภูเก็ต - พังงา - เกาะตะรุเตา (แขวงเมืองไทรบุรี) - ลังกาวี - เกาะปินัง - มะละกา - สิงคโปร์ - ปาหัง - ตรังกานู - กลันตัน - สงขลา - หมู่เกาะช่องอ่าวทอง - เกาะสมุย - เกาะพะงัน - ชุมพร - สามร้อยยอด - ปากน้ำ

๔. เสด็จประพาสคราว ร.ศ. ๑๑๗ (พ.ศ. ๒๔๔๑) เสด็จโดยเรือพระที่นั่งมหาจักรีเป็นเรือพระที่นั่ง โดยเสด็จจากทหาราชวรดิฐ - สมุทรปราการ - เกาะพะงัน - กาญจนดิฐ - สงขลา - กลันตัน - ตรังกานู - เทียวกลับสายบุรี - นครศรีธรรมราช - เกาะพะงัน - เกาะลังกาจิว - ชุมพร - หลังสวน - ชุมพร - บางสะพาน - เกาะหลัก - ประจวบคีรีขันธ์ - เกาะสีชัง - พระสมุทรเจดีย์ - ทหาราชวรดิฐ

๕. เสด็จประพาสคราว ร.ศ. ๑๑๘ (พ.ศ. ๒๔๔๒) เสด็จโดยเรือพระที่นั่งมหาจักรีเป็นเรือพระที่นั่ง โดยเสด็จจากวัดราชาธิวาส - สมุทรปราการ - ป้อมผีเสื้อสมุทร - เกาะสีชัง - ศรีมหาราช - เกาะสีชัง - เกาะคราม - เมืองกำเนิดนพคุณ - ปากน้ำเมืองชุมพร - เกาะพะงัน - เกาะเต่า - เกาะลังกาจิว - เทียวกลับจาก สามร้อยยอด - เกาะสีชัง - ปากน้ำ - ทหาราชวรดิฐ

๖. เสด็จประพาสคราว ร.ศ. ๑๑๙ (พ.ศ. ๒๔๔๓) เสด็จโดยเรือพระที่นั่งมหาจักรีเป็นเรือพระที่นั่ง โดยเสด็จจากนครเขื่อนขันธ์ - เกาะสีชัง - ศรีมหาราช - สามร้อยยอด - เกาะเต่า - เกาะพะงัน - นครศรีธรรมราช - กลันตัน - เทียวกลับจากสายบุรี - ตานี - จะนะ - สงขลา - เกาะยอ - เกาะพะงัน - เกาะสมุย - ศรีมหาราช - เกาะสีชัง

การออกแบบป้ายสื่อความหมาย

การออกแบบป้ายสื่อความหมาย เน้นการออกแบบที่เรียบง่าย ด้านสีสันไม่ฉูดฉาด ไม่สะท้อนแสงเข้าตา และสามารถดึงดูดความสนใจของผู้มาพบเห็นได้ โดยจะใช้ทั้งภาพถ่าย ภาพวาด ภาพกราฟิกและสัญลักษณ์ประกอบการอธิบายเพื่อให้เข้าใจง่ายสอดคล้องกับเนื้อหาที่สื่อและเกิดความสวยงามโดย

ป้ายต้นทาง เป็นการให้ข้อมูลทั่วไปของเส้นทาง สื่อที่ใช้ในจุดนี้จะเป็นป้ายขนาด 140×90 วางในแนวนอน

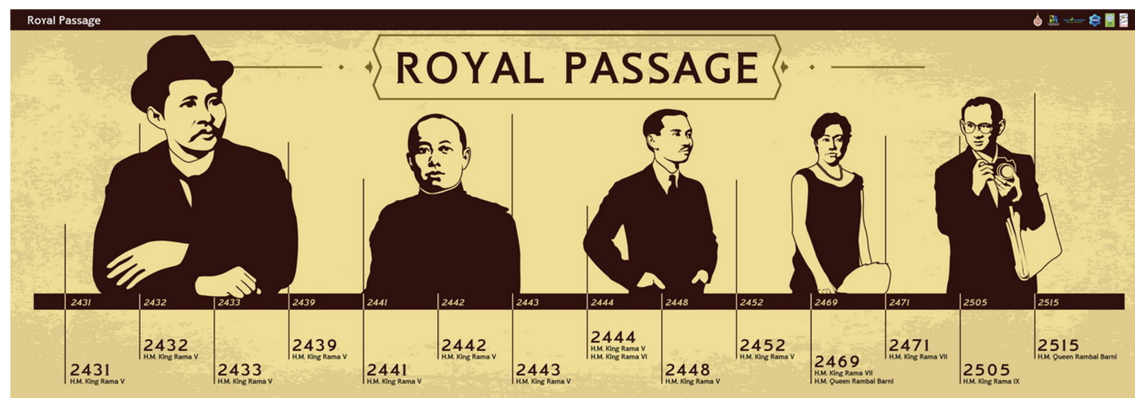
ป้ายที่ 1 Thansadet Historical Trail

ป้ายที่ 2 จารึก “ธารเสด็จ”

ป้ายที่ 3 Royal Passage

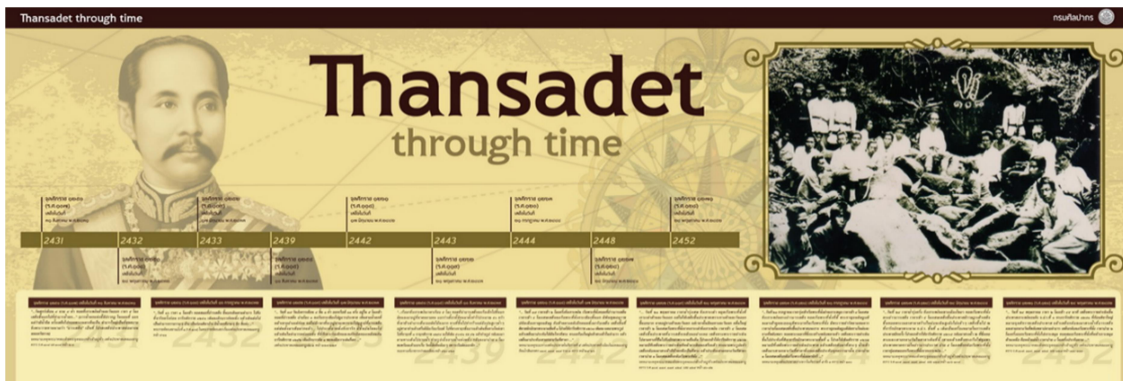
ป้ายที่ 4 จารึก จปร และหลาย ร.ศ.

ป้ายที่ 5 พุสามปัน

ป้ายที่ 6 Thansadet through time

ป้ายที่ 7 King Rama V Voyages

4.2. การศึกษาเรื่องเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง-โดมศิลา

การสำรวจพื้นที่เพื่อพิจารณาจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติในครั้งนี้ ได้กำหนดไว้ที่บริเวณทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง-โดมศิลา ตำบลเกาะพะงัน อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและจัดทำระบบสื่อความหมาย และสิ่งอำนวยความสะดวกในเส้นทาง เพื่อให้ผู้มาท่องเที่ยวในเส้นทางได้รับความสะดวก ปลอดภัย และได้รับความรู้ ความเข้าใจของธรรมชาติในเส้นทาง เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่อไป

ผลการประเมินศักยภาพเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง-โดมศิลา

ตารางที่ 4.4 ผลการประเมินศักยภาพเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง-โดมศิลา

ที่	ตัวชี้วัด	ค่าถ่วงน้ำหนัก (W _i)	ค่าคะแนน ศักยภาพ (R _i)
1	ความโดดเด่นของสังคมพืช (Uniqueness of plant communities)		
	1.1 จำนวนต้นไม้ที่มีขนาดเส้นรอบวงมากกว่า 100 ซม. (ต้น/100 ม.)	2	1
	1.2 การปรากฏของหมู่ไม้ครบทุกกลุ่มโครงสร้างชั้นเรือนยอด มองเห็นได้ (ครบ/ไม่ครบ)	2	2
	1.3 เปอร์เซ็นต์การปกคลุมของเรือนยอด (%)	2	4
2	โอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่า (Chance to see wildlife)		
	2.1 จำนวนชนิดนก (ชนิด)	1	1
	2.2 จำนวนชนิดสัตว์ป่าขนาดเล็ก-ขนาดกลาง (ชนิด)	1	4
	2.3 จำนวนชนิดสัตว์ป่าขนาดใหญ่ (ชนิด)	1	3
3	ความมีเอกลักษณ์โดดเด่นของฐานทรัพยากรในเส้นทาง (Uniqueness)		
	3.1 ความกว้างบริเวณฐานน้ำตกชั้นที่กว้างที่สุด	2	4
	3.2 ความสูงของน้ำตกชั้นที่สูงที่สุด	2	3
	3.3 จำนวนชั้นของน้ำตก	2	5
	3.4 จำนวนเดือนที่มีปริมาณน้ำไหลไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของ ปริมาณน้ำสูงสุดในภาวะปกติ (เดือน)	2	3
	3.5 ความหลากหลายของภูมิประเทศที่พบเห็นบนเส้นทาง (ค่า ระดับ)	2	2
4	คุณภาพด้านทัศนียภาพของภูมิทัศน์ (Scenic quality of a landscape)	1	4

5	นัยสำคัญต่อการสื่อความหมายธรรมชาติ (Coherent Subject matter)	2	4
6	ความเหมาะสมของเส้นทางต่อนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย (Access to a diverse public)		
	6.1 ขนาดพื้นที่รองรับกิจกรรมเล่นน้ำที่สามารถเข้าถึงโดยปลอดภัย (ตารางเมตร)	2	1
	6.2 ความขุ่นของน้ำ (NTU)	2	1
	6.3 ความลาดชันเฉลี่ยของเส้นทาง (%)	2	1
	6.4 ลักษณะวงรอบของเส้นทาง	2	4
	6.5 ความยาวของเส้นทาง (เมตร)	2	3
7	ความคงทนของสภาพแวดล้อมที่จะรองรับการใช้ประโยชน์ยังคงลักษณะเดิมของระบบนิเวศ (Resistance to impact)		
	7.1 ความคงทนต่อการเหยียบย่ำ/บดอัดของดิน (กิโลกรัม/ตร.ซม.)	2	1
	7.2 ความยืดหยุ่นของเนื้อดิน (กิโลกรัม/ตร.ซม.)	2	1
	7.3 ประเภทของสังคมพืช (ค่าระดับ)	2	5
	7.4 ความลาดชันของพื้นที่	2	3
	7.5 การมีอยู่ของสัตว์ป่าเฉพาะถิ่นที่อ่อนไหวต่อการรบกวน (มี/ไม่มี)	2	2
8	ความเชื่อมโยงกับแหล่งนันทนาการอื่น		
	8.1 ระยะทางระหว่างแหล่งที่ประเินกับแหล่งนันทนาการที่ใกล้ที่สุด (กม.)	2	4
	8.2 จำนวนแหล่งนันทนาการใกล้เคียงในระยะ 80 กม. (แหล่ง)	2	1
9	ความปลอดภัย (Safety)		
	9.1 โอกาสในการสัมผัสพืชมีพิษขณะประกอบกิจกรรม (มี/ไม่มี)	2	3
	9.2 โอกาสในการพบสัตว์ที่เป็นอันตรายขณะประกอบกิจกรรม (มี/ไม่มี)	2	1
	9.3 โอกาสในการเกิดภัยธรรมชาติในฤดูกาลที่เปิดให้ประกอบกิจกรรม (วัน/ปี)	2	1
10	ภูมิอากาศ (Weather)		
	10.1 อุณหภูมิเฉลี่ยต่อปี (องศาเซลเซียส)	2	3
	10.2 ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	2	3
	10.3 จำนวนวันฝนตกต่อปี (วันต่อปี)	2	3

$\Sigma(W_i \times R_i) / \Sigma(W_i)$	2.59
ระดับศักยภาพ	ศักยภาพปานกลาง (Moderate potential)

แนวคิดและรูปแบบในการพัฒนาเส้นทาง

เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง – โคมศิลา เป็นเส้นทางเดินแบบวงรอบ 2 วงเชื่อมต่อกัน โดยมีจุดเชื่อมต่ออยู่บริเวณน้ำตกธารสองแพร่ง ระยะทางทั้งหมดยาวประมาณ 1.6 กิโลเมตร มีจุดที่น่าสนใจ เช่น น้ำตกแพงน้อย น้ำตกแพงใหญ่ และจุดชมทิวทัศน์โคมศิลา โดยมีจุดเริ่มต้น (Trail head) บริเวณทางขึ้นน้ำตกแพงน้อย ใช้เวลาเดินประมาณ 45 ชั่วโมง เส้นทางค่อนข้างชัน ลัดเลาะไปตามทางที่ไปสู่ น้ำตกแพงใหญ่ ต้องใช้ความระมัดระวัง จึงไม่เหมาะสำหรับเด็กเล็ก ผู้สูงอายุ และผู้มีปัญหาสุขภาพ

ทรัพยากรและภูมิทัศน์ในเส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง-โคมศิลา สามารถนำมาใช้ในการสื่อความหมายธรรมชาติและชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของทรัพยากร เพื่อสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่นักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี จากการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงสามารถกำหนดจุดเริ่มต้นและสถานที่ที่จะทำการติดตั้งแผ่นป้ายสื่อความหมายได้ดังนี้คือ จุดเริ่มต้น Head Trail 1 จุด และจุดติดตั้งป้ายสื่อความหมายจำนวน 8 สถานที่

เส้นทาง (Trail head) 1 จุด สถานที่สื่อความหมาย 8 สถานที่ ดังนี้

Trail Head

สถานที่ 1

สถานที่ 2

สถานที่ 3

สถานที่ 4

สถานที่ 5

สถานีที่ 6

สถานีที่ 7

สถานีที่ 8

แนวทางการพัฒนาเส้นทาง

- จุดเริ่มต้น บริเวณทางขึ้นน้ำตกเป็นที่ตั้งของป้ายต้นทาง เพื่อแนะนำ บอกรูปแบบเส้นทาง จุดเด่นของเส้นทาง และสิ่งที่ควรระมัดระวัง
- ในเส้นทาง ให้มีการปรับเป็นขั้นบันไดตามมาตรฐาน เพื่อสะดวกในการเดิน หากชันมากควรมีราวจับ โดยให้ใช้วัสดุเลียนแบบธรรมชาติ
- การสื่อความหมาย กำหนดให้เป็นป้ายสื่อความหมาย ป้ายชื่อพันธุ์ไม้ ป้ายเตือน หากบริเวณใดที่สามารถมองเห็นทิวทัศน์ในมุมกว้างได้ ให้ตัดสางกิ่งไม้ เพื่อเป็นการเปิดมุมมองทิวทัศน์ พร้อมป้ายสื่อความหมาย

แนวคิดในการสื่อความหมาย

การจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง - โคมศิลา มีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยว เรียนรู้ ชมวิทิวทัศน์ และศึกษาธรรมชาติของผู้มาท่องเที่ยวในเส้นทางได้รับความสะดวก ปลอดภัย และความรู้ ความเข้าใจของธรรมชาติในเส้นทาง ก่อให้เกิดความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดระยะทาง 1.6 กิโลเมตร จะประกอบด้วย ป้ายต้นทาง 1 ป้าย สถานีสื่อความหมาย 8 สถานี โดยมีรายละเอียดของแนวคิดในการสื่อความหมายและปรับปรุงเส้นทางดังต่อไปนี้

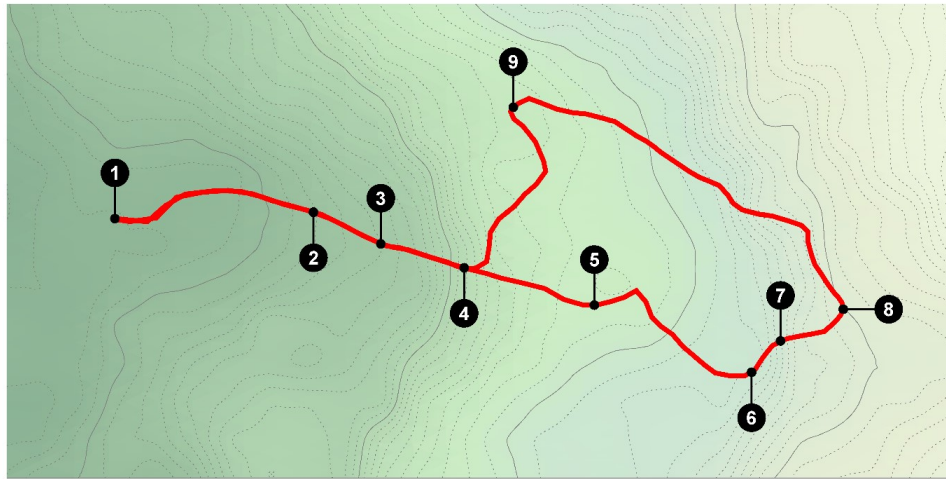
ตารางที่ 4.5 การวิเคราะห์สภาพพื้นที่เพื่อจัดเตรียมเนื้อหาและออกแบบแผ่นป้ายสื่อความหมาย

สภาพพื้นที่	การวิเคราะห์สภาพพื้นที่	แนวคิดในการสื่อความหมาย
Trail Head: ที่ทำการอุทยานฯ 	จุดเริ่มต้นเส้นทางมีบริเวณกว้าง จึงเห็นว่าควรมีจุดรวมพลก่อนที่จะเดินเข้าเส้นทาง ติดตั้งป้ายต้นทาง ซึ่งเนื้อหาในป้ายจะประกอบด้วย - ชื่อของเส้นทางและตำแหน่งจุดศึกษาต่างๆ	- ติดตั้งป้ายจุดเริ่มต้นเส้นทางศึกษาธรรมชาติทางซ้ายมือ ขนาด 90 x 120 เซนติเมตร

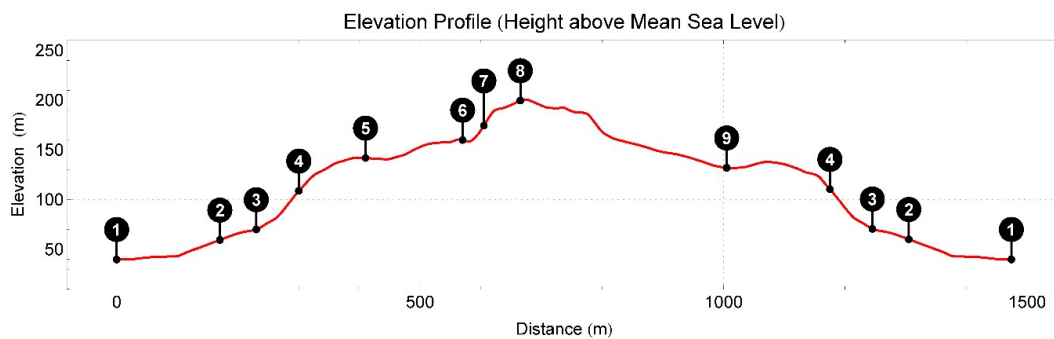
	- แผนผังเส้นทางรวมและเส้นทางศึกษาธรรมชาติ รวมทั้งสิ่งที่น่าสนใจในแต่ละจุดศึกษา - ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเส้นทาง ประกอบด้วยระยะทาง เวลาที่ใช้ในการเดิน และความยาก - ย่างของเส้นทาง - ข้อควรปฏิบัติในการใช้เส้นทาง	
สถานที่ 1 น้ำตกแพงน้อย 	เป็นบริเวณที่สามารถมองเห็นแนวทอประกายเขาที่ส่งน้ำจัดไปยังชุมชนเบื้องล่าง ควรนำเสนอเกี่ยวกับคุณค่าของน้ำตกแพง ในแง่ของการเป็นแหล่งน้ำจัดของเกาะพะงัน	- ติดตั้งป้ายจุดเริ่มต้นเส้นทางศึกษาธรรมชาติทางซ้ายมือ ขนาด 90 x 120 เซนติเมตร
สถานที่ 2 น้ำตกแพงใหญ่ 	บริเวณนี้เป็นบริเวณของน้ำตกที่เป็นจุดเด่นของอุทยานฯ และบริเวณน้ำตกได้พบสัตว์ที่อาศัยอยู่บริเวณน้ำตกหลายชนิด เช่น ปูน้ำตกกนครศรีฯ ปูลำห้วย กุ้งก้ามกราม ปลาตะเพียน แมลงปอเข็ม ฯลฯ	- ติดตั้งป้ายจุดเริ่มต้นเส้นทางศึกษาธรรมชาติทางซ้ายมือ ขนาด 90 x 120 เซนติเมตร - จัดทำป้ายสื่อความหมายเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตที่พบบริเวณน้ำตก
สถานที่ 3 ทางแยก 	ป้ายสื่อความหมายในบริเวณนี้ควรเป็นทั้งป้ายบอกทางที่นำเสนอจุดเด่นของทั้งสองเส้นทาง เช่น เลี้ยวซ้ายไปจุดชมวิวกะพะงัน เลี้ยวขวาไปจุดศึกษาธรรมชาติรอบน้ำตก	- ติดตั้งป้ายจุดเริ่มต้นเส้นทางศึกษาธรรมชาติทางซ้ายมือ
สถานที่ 4 น้ำตกธารน้ำรัก 	- บริเวณนี้ สิ่งที่น่าสนใจ และเห็นได้ชัดคือ ต้นหลาวชะโอนเขา จึงควรนำเสนอเกี่ยวกับต้นหลาวชะโอน อธิบายถึงคุณลักษณะและคุณค่าในแง่การใช้ประโยชน์ของต้นหลาวชะโอน - บริเวณที่มองเห็นโครงสร้างของป่าดิบ	- ติดตั้งป้ายจุดเริ่มต้นเส้นทางศึกษาธรรมชาติทางซ้ายมือ ขนาด 90 x 120 เซนติเมตร - ติดตั้งป้ายแสดงจุดที่แสดงข้อมูลที่น่าสนใจของ

	ขึ้นได้ชัด และมีตาน้ำคอยให้ความชุ่มชื้นตลอดทั้งปี ควรนำเสนอถึง โครงสร้างองค์ประกอบและลักษณะเด่นของป่าดิบชื้น และสิ่งที่เป็นลักษณะเด่นของบริเวณนี้ เช่นตาน้ำ, ต้นเตย, รากต้นไม้, ดงมอสส์ และเฟิร์น	ต้นหลาวชะโอน
สถานที่ 5 น้ำตกชั้นบันได 	- บริเวณนี้เป็นจุดที่มีความชุ่มชื้นเนื่องจากมีแอ่งน้ำ จึงพบดงหม้อข้าวหม้อแกงลิงขนาดใหญ่และดงมอสส์ที่มีต้นสาวสนมชื้นแซม	- ติดตั้งป้ายจุดเริ่มต้นเส้นทางศึกษาธรรมชาติทางซ้ายมือ ขนาด 90 x 120 เซนติเมตร
สถานที่ 6 น้ำตกธารสองแพร่ง 	เป็นบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำ และมีพืชที่น้ำสนขึ้นอยู่หลายชนิด อาทิ โชน หม้อข้าวหม้อแกงลิง เป็นต้น ผู้วิจัยเสนอให้นำเสนอเรื่องเกี่ยวกับหม้อข้าวหม้อแกงลิง	- ติดตั้งป้ายสื่อความหมายเรื่องหม้อข้าวหม้อแกงลิง ขนาด 90 x 120 เซนติเมตร
สถานที่ 7 น้ำตกธารกล้วยไม้ 	เป็นบริเวณที่ดงเฟิร์นขึ้นหนาแน่น และพบเหง้าของกล้วยไม้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหง้าของว่านเพชรหึง	- ติดตั้งป้ายสื่อความหมายเรื่อง ว่านเพชรหึง ขนาด 90 x 120 เซนติเมตร
สถานที่ 8 จุดชมวิวดอมศิลา 	เป็นป้ายสิ้นสุดเส้นทาง (End trail) ให้ข้อมูลเกาะแก่งต่าง ๆ ที่มองเห็นจากจุดชมวิว	- ติดตั้งป้ายจุดเริ่มต้นเส้นทางศึกษาธรรมชาติทางซ้ายมือ ขนาด 90 x 120 เซนติเมตร

การออกแบบเส้นทางและตัวอย่างแผนที่เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง – โคมศิลา

ภาพที่ 4.4 ตัวอย่างเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง-โคมศิลา หมายเลข 1-8 แสดงจุดติดแผ่นป้ายสื่อความหมาย (เส้นความสูง: เส้นประต่างกันเส้นละ 5 เมตร เส้นทึบต่างกันเส้นละ 50 เมตร)

ภาพที่ 4.5 เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง-โคมศิลา ตามระดับความสูง หมายเลข 1-8 แสดงจุดติดแผ่นป้ายสื่อความหมาย (ความสูงอ้างอิงกับระดับน้ำทะเลปานกลาง, ระยะทางอ้างอิงกับทรวงรีอ้างอิง WGS84)

ตารางที่ 4.6 ข้อมูลทางภูมิสารสนเทศสำหรับจุดติดตั้งป้ายสื่อความหมาย เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง-โดมศิลา

ที่	ชื่อสถานที่	ละติจูด (เหนือ)	ลองจิจูด (ตะวันออก)	ความสูงจาก MSL (m)	ระยะทาง ตาม WGS84 (m)	ระยะทาง ตามเส้นทาง (m)
1.	ที่ทำการอุทยานฯ	9°44'6.84"	100°0'45.85"	40	0	0
2.	น้ำตกแพงน้อย	9°44'7.01"	100°0'51.10"	60	170	172
3.	น้ำตกแพงใหญ่	9°44'6.17"	100°0'52.88"	70	230	233
4.	ทางแยก	9°44'5.54"	100°0'55.08"	110	300	314
5.	น้ำตกธารน้ำรัก	9°44'4.56"	100°0'58.52"	142	410	431
6.	น้ำตกชั้นบันได	9°44'2.79"	100°1'2.68"	160	570	593
7.	น้ำตกธารสองแพร่ง	9°44'3.61"	100°1'3.44"	174	605	634
8.	น้ำตกธารกล้วยไม้	9°44'4.45"	100°1'5.10"	200	665	701
9.	จุดชมวิวดอมศิลา	9°44'9.77"	100°0'56.38"	132	1,005	1,052
เดินกลับทางเดิม						
4.	ทางแยก	9°44'5.54"	100°0'55.08"	110	1,175	1,228
3.	น้ำตกแพงใหญ่	9°44'6.17"	100°0'52.88"	70	1,245	1,309
2.	น้ำตกแพงน้อย	9°44'7.01"	100°0'51.10"	60	1,305	1,370
1.	ที่ทำการอุทยานฯ	9°44'6.84"	100°0'45.85"	40	1,475	1,542

หัวเรื่อง โครงเรื่อง และเนื้อหา

จากแนวคิดในการสื่อความหมายและการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและผู้วิจัยได้ออกแบบเนื้อหา/ข้อความของการสื่อความหมายทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษได้ ดังนี้

ป้ายต้นทาง (Trailhead)

จุดชมวิวดอมศิลาเป็นจุดที่งดงาม มีเสน่ห์ และเป็นจุดที่นักท่องเที่ยวต้องเดินไปถึง จึงออกแบบชื่อป้ายต้นทางว่า “Dome Sila Nature Trail”

เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติโดมศิลาเป็นเส้นทางที่จะนำท่านไปพบกับป่าดงดิบที่ยังคงอุดมสมบูรณ์ มีพรรณไม้นานาชนิด ทั้งไม้ยืนต้นและไม้พื้นล่าง กล้วยไม้หลากพันธุ์ มีน้ำตกขนาดเล็กเป็นเส้นทาง ถือเป็นเส้นทางที่เป็นห้องเรียนธรรมชาติที่สามารถค้นคว้าได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

Dome Sila Nature Trail was designed to lead you to an amazing evergreen forest, lofty tall trees, undergrowth shrubs and wild orchids. Stream and waterfalls are along the trail. Endless nature is await you to discover.

แผนที่ของเส้นทางเดินศึกษาพร้อมกับจุดที่มีป้ายสื่อความหมายต่างๆ จำนวน 7 ป้าย และจุดที่เป็นน้ำตกจำนวน 6 ชั้น แสดงทางแยก แสดงศูนย์บริการนักท่องเที่ยว แสดงจุดที่นักท่องเที่ยวอ่านป้ายต้นทาง ป้ายแสดงทิศเหนือ

Tips

- วางแผนล่วงหน้าและเตรียมพร้อม (Plan ahead and prepare)
- นำเข้าไปและนำออก (Pack it in, pack it out)
- ไม่เก็บสิ่งที่พบกลับบ้าน (Leave what you find)
- ไม่รบกวนสัตว์ป่า (Respect wildlife)
- เดินบนเส้นทาง (Stay on trail)
- ทิ้งขยะให้ถูกที่ (Dispose of waste properly)
- ป้องกันไฟป่า (Prevent wild fire)
- เคารพสิทธินักท่องเที่ยวคนอื่น (Be considerate of other visitors)

ข้อมูลด้านกายภาพ

- ระยะทาง (Trail length): 1.6 km
- เวลา (Time): 45 min
- ระดับความสูงจากน้ำทะเลที่เปลี่ยน (Total elevation change): 160 m
- ผิวทางเดิน (Surface): ดิน หิน ทางเดินไม้ (Dirt, rock, boardwalk)
- อุปสรรค (Obstacles): สลื่นเมื่อเปียก (Slippery when wet)

สถานที่ 1 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวมี 2 ป้ายคือ ป้าย Phangan Wildlife และป้าย Build to Survive

สภาพป่าเป็นป่าดิบแล้ง มีพรรณพืช 286 ชนิด เห็ด 5 ชนิด พรรณไม้น้ำ 36 ชนิด พรรณไม้เด่นคือ สะเดาปีก (*Vatica harmandiana*) 340 ต้นต่อเฮกแตร์

Dry evergreen forest with 286 plant species, 5 fungi, 36 water plants. The dominant plant species is *Vatica harmandiana* with 340 trees/hectares.

อีเห็นข้างลาย (Common Palm Civet: *Paradoxurus hermaphrodites*) ขนาด 43-71 cm หากินกลางคืนบนต้นไม้ กินผลไม้สุก แมลง สัตว์เลื้อยคลานขนาดเล็ก นก

Body size: 47-71 cm, nocturnal, arboreal, emerging at night to forage ripe fruits, insect, small reptiles, and birds.

ค้างคาวหน้ายักษ์สามลิบ (Horsfield's leaf-nosed Bat: *Hipposideros larvatus*) ขนาด 40-42 mm หากินได้เรื้อนยอด

Body size: 40-42 mm, forage under forest canopy.

หมูป่า (Wild Boar: *Sus scrofa*) ขนาด 135-150 cm หากินช่วงเช้าและพลบค่ำ กินรากพืช หัว ผล อยู่กันเป็นฝูงขนาด 20 ตัว

Body size: 135-150 cm, mainly active early in the day and late afternoon, eating roots, tubers, fruits, living in large herds of up to 20 individuals.

กวางป่า (Sambar deer: *Cervus unicolor*) ขนาด 180-200 หากินกลางคืน กินหญ้า ไม้ พุ่ม ใบไม้

Body size: 180-200 cm, nocturnal, eating grasses, shrubs and leaves.

นกแขวกหางบ่วงใหญ่ (Greater Racket-tailed Drongo: *Dicrurus paradiseus*) ขนาด 29-33 cm

งูเหลือม (Reticulated Python: *Python reticulatus*)

กวางป่า สัญลักษณ์ของอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน ภายใต้หัวข้อเรื่อง “Build to Survive”

กวางป่า (Sambar deer, *Rusa unicolor*) สัญลักษณ์ของอุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน เป็นกวางที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กวางป่ากินหญ้า ใบไม้ และผลไม้ ไก่ล่ำ แหล่งน้ำในเขตอุทยาน

สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง ร. 5 ได้นำกวางป่าเหล่านี้มาปล่อยประมาณ 100 กว่าปีที่แล้ว กวางป่าหลายร้อยตัวอาศัยอยู่ที่นี้ ในศตวรรษหน้า ผึ้งกวางป่าลดจำนวนลงเนื่องจากถูกล่า เป็นโรค และการสูญเสียที่อยู่อาศัย

Sambar deer (*Rusa unicolor*), the symbol of Thasadej-Koh Phangan National Park, is the largest deer in Southeast Asia. Deer feeds on grasses, foliage, and fruit near water in the park.

King Rama V relocated this deer to Phangan Island more than 100 years ago. Hundreds of sambar deers thrived here until now. Over the next century, local herds were decimated by hunting, loss of habitat and diseases.

กวางป่าส่งเสียงร้องเตือนภัยเป็นเสียงสูง

Adults scream making high pitched sounds when alarmed.

กวางเพศผู้มีมีต่อมกลิ่นใต้กระบอกตา หลังสารที่มีกลิ่นฉุนมาก จะเอาน้ำไปเช็ดถูที่ต้นไม้เพื่อ บอกอาณาเขต ฉีดบนดินเอาตัวและเขาไปคลุกดินที่ฉีแล้วเอาเขาไปถูกับต้นไม้ ฉีบนใบหน้าตัวเอง

Stags wallow and dig antlers in urine soaked soil and rub against tree trunks. They spray urine on their own face.

กวางเพศเมียสู้โดยยืนบนขาหลังและใช้ขาหน้าเตะหน้าคู่ต่อสู้

Females fight on their hind legs and use their forelegs to hit each other in the head.

กวางป่าออกหากินเวลากลางคืนและพลบค่ำเพื่อหลีกเลี่ยงช่วงเวลาที่ผู้ล่าออกล่า

Sambar are nocturnal or crepuscular to avoid predators hunting period.

สีขนสีเหลืองอมน้ำตาลกลมกลืนไปกับธรรมชาติรอบตัว

Coat is yellowish-brown in color to match with surrounding.

กวางป่าสื่อสารโดยใช้กลิ่นและการย้ำเท้า

They communicate by scent marking and foot stamping.

สถานที่ 2 น้ำตกแพงน้อย เนื่องจากบริเวณนี้เป็นน้ำตก ผู้วิจัยจึงนำเสนอเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันของสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศน้ำตก ในหัวข้อเรื่อง “Waterfall has life”

น้ำตกเปรียบเสมือนแม่เหล็กดึงดูดสิ่งมีชีวิต เป็นแหล่งอาหารและที่หลบซ่อนของพืชและสัตว์นานาชนิด เช่น นก กบ ปลา กุ้ง ปู เต่าและแมลง

Waterfall is a magnet for life by providing food, and shelter for many plants and animals, such as birds, frogs, fish, shrimp, crab, turtle and insects.

ปูลำห้วย (*Siamthelphusa improvisa*) ชอบอาศัยอยู่ตามน้ำตกที่ตื้น ไหลช้า และสะอาด มักพบใต้ก้อนหินและที่โคนไม้ น้ำมันสามารถขุดหลุมใต้หินหลบซ่อนตัวในเวลากลางวันและออกหาเวลาพลบค่ำและกลางคืน

Siamthelphusa improvisa prefers shallow and slow flowing streams with clean water under rocks, and at the base of water plants. It can excavate depressions under rocks for shelter during the day and forage towards dusk and during the night.

ปูน้ำตกนครศรีฯ (*Demanietta nakhonsi*) ชอบอาศัยอยู่ตามน้ำตกที่ไหลเร็ว ซ่อนตัวได้ ก้อนหินบริเวณน้ำกระเด็น หรือซอกตามหน้าผาด้านหลังน้ำตก

Demanietta nakhonsi prefers fast-flowing to streams hiding under rocks in the splash zone of the stream bank or in crevices in vertical walls behind waterfalls.

กุ้งก้ามกราม (*Macrobrachium lar*) เป็นกุ้งน้ำจืดที่พบในแถบเอเชียแปซิฟิกตามสายน้ำไหล

Macrobrachium lar is a freshwater shrimp found throughout the Indo-West Pacific area in flowing streams.

ปลาตะเพียนจุด (*Barbodes binotatus*) มีจุดสีดำเป็นทรงกลมที่ครีบลึงและคอดหางแห่งละ 1 จุด อาศัยอยู่ที่น้ำนิ่ง กินแพลงตอนสัตว์ และตัวอ่อนแมลงเป็นอาหาร

Spotted barb (*Barbodes binotatus*) has black one round spot on a dorsal fin and a caudal base inhabiting in stagnant water feeding on zooplankton and insect larvae.

สถานีที่ 3 น้ำตกแพงใหญ่ น้ำตกเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้อยใหญ่ มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง สิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ที่มาอาศัยอยู่ต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่พวกมันอาศัยอยู่ ในจุดนี้ผู้วิจัยนำเสนอเรื่องการปรับตัวของสัตว์เลื้อยคลานที่พบบริเวณน้ำตก “Thrill to Adapt”

สัตว์เลื้อยคลาน เช่น กิ้งก่า จิ้งจก ต้องปรับตัวสำหรับการอยู่รอดในป่าเขตร้อนทุกวินาที มันต้องเผชิญกับอันตรายจากการถูกผู้ล่าจับกินในขณะที่มันต้องหาอาหาร

Reptiles, e.g. Lizards and geckos, have to adapt for surviving in the tropical rainforest in every second. They face dangers in the rainforest by being eaten by their predators while searching for food.

ลิ้นช่วยในการดมกลิ่นตัวของผู้ล่า

Tongue can help smell the scent of predators.

หางช่วยในการทำให้ผู้ล่าตกใจ ใช้สะสมอาหาร และช่วยในการทรงตัว

Tail is used to scare away predator, store food and help with balance.

ผิวหนังเกล็ดช่วยลดการสูญเสียน้ำ

Scaly skin to protect against water loss.

ใช้การพรางตัวทำให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม

Use camouflage to blend in with their environment.

เป็นสัตว์เลือดเย็นต้องการอาบแดดเพื่อให้ร่างกายอบอุ่น

Cold-blooded and need the sun to keep warm.

ขาแข็งแรงใช้ในการวิ่งไล่จับเหยื่อ

Strong legs for running and catching prey.

กิ้งก่ากัดและปล่อยสารพิษเพื่อฆ่าเหยื่อ

Lizard bites and releases venom to kill prey.

ต่อมเกลืออยู่บริเวณเหนือตาเพื่อกำจัดเกลือออก

Salt glands above eyes expel salt.

น้ำตกล้างของมันจะสามารถส่งไปให้กับปากได้โดยใช้หลักการแรงดูดของโมเลกุลน้ำภายในท่อเล็กๆ

Water landing on its back can be transferred to lizard's mouth using capillary action.

มีปัสสาวะที่เข้มข้นโดยการดื่มน้ำกลับ

Have concentrated urine by reabsorbing water

สถานที่ 4 น้ำตกธารน้ำรัก ต้นหลาวชะโอนเป็นพันธุ์ไม้เด่นที่พบได้ในเขตอุทยาน ผู้วิจัยจึงนำเสนอข้อมูลเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ถึงต้นไม้ชนิดนี้ ในหัวข้อเรื่อง **“Plant with Multi-Purposes”**

หลาวชะโอนเป็นพืชดอกในสกุลปาล์ม พบได้ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นพืชที่นำไปใช้ประโยชน์หลากหลาย เช่น ทำเสา ตกแต่งอาคาร ภาชนะจักสาน และเฟอร์นิเจอร์

Nibung (*Oncosperma tigilarium*) is a flowering plant in the Arecaceae family native to Southeast Asia. It has multiple uses e.g. pole, home decor, basketry, and furniture.

หลาวชะโอนสูงได้ถึง 25 ม. ขึ้นเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ 50 ต้น

Grow to 25 m in height in dense thickets of up to 50 palm trees.

ออกดอกเดือนกรกฎาคม-เดือนกุมภาพันธ์ ผลกลมขนาดเล็ก (1 ซม.) ผลอ่อนสีเขียวและเปลี่ยนเป็นสีม่วงเมื่อสุก

Flowering in July-February. Round small fruits (1 cm), young fruits are green and turn purple when ripe.

ลำต้นมีหนามสีดำยาวปกคลุม

Trunks covering with long black spines.

ใบประกอบแบบขนนก ทางใบและใบย่อยอ่อน rủลง ทางใบยาว 4 ม.

Finely pinnate leaves with drooping leaflets with the mid vein of 4.0 m.

ไทยเรียกว่า “หลาวชะโอน” ไทยถิ่นใต้เรียกว่า “หลาโอน” อินโดนีเซียเรียกว่า “นิบง” ฟิลิปปินส์เรียกว่า “อนิบง”

Common name in Thai is “Laow Cha Own”, in southern dialect is “Laow Own”, in Indonesia is “Nibung” and in Philippines is “Anibung”.

ใกล้สูญพันธุ์ในบางพื้นที่เพราะการตัดไม้ทำลายป่า และพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานที่บางเกาะเพราะมีการนำไปปลูกเป็นไม้ประดับ

Endangered in some areas due to deforestation, and invasive to a few islands where planted as an ornamental.

สถานที่ 5 น้ำตกธารสองแพร่ง นกกินปลีพบเห็นได้ทั่วไปในเขตอุทยานและเป็นนกที่สวยงามมาก ผู้วิจัยจึงนำเสนอข้อมูลเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ถึงนกชนิดนี้ ในหัวข้อเรื่อง “Ornament of the Wild”

นกกินปลีเพศผู้มีสีสวยและขนาดใหญ่กว่าเพศเมีย (ความยาว 14 cm น้ำหนัก 14 g)

นกกินปลีมีบทบาทสำคัญในการช่วยผสมเกสรของดอกไม้ที่มีกลีบดอกเป็นท่อซึ่งผึ้งและผีเสื้อไม่สามารถผสมเกสรได้

Sunbirds are sexually dimorphic with males brilliantly plumaged in iridescent colors, and larger than female (Length: 14 cm, Weight: 14 g). Sunbirds play important role in the pollination of tubular flowers that bees and butterflies cannot.

จะงอยปากโค้งยาวและลิ้นเป็นแท่งยาวและมีขนที่ปลายลิ้นเป็นการปรับตัวเพื่อกินน้ำหวาน

Long thin down-curved bills and brush-tipped tubular tongues, adaptations for nectar feeding.

ส่วนใหญ่กินน้ำหวาน แต่กินแมลงและแมงมุมในช่วงที่เลี้ยงลูกอ่อน

Feed largely on nectar but will eat insects and spiders, especially when feeding their young.

ปกป้องอาณาเขตเพื่ออาหารและการหาคู่โดยการร้องเพลงจากกิ่งที่เกาะประจำและการบินไล่ผู้บุกรุก

Defend feeding and breeding territories by singing from prominent perch and chasing intruders.

ออกหากินเวลากลางวัน อยู่กับคู่ตลอดชีวิตและมีชีวิตอยู่ได้ 7 ปีในป่า

Active diurnal, mate for a lifetime and live up to 7 years in the wild.

ฤดูกาลผสมพันธุ์จะเกิดขึ้นตรงกับช่วงที่ดอกไม้จำนวนมากออกดอก

Synchronize their breeding activities with larger numbers of flowers in bloom.

นกกินปลีเพศเมียสร้างรัง วางไข่ 4 ฟอง ฟักไข่และดูแลลูก ขณะที่นกเพศผู้จะหาอาหารมาป้อนให้

Females build the nest, lay up to 4 eggs and incubate eggs alone, though males assist in rearing nestlings.

สถานที่ที่ 6 น้ำตกธารกล้วยไม้

ว่านเพชรหึง กล้วยไม้ที่สูงที่สุดในโลกที่พบบริเวณเขตอุทยานฯ ภายใต้หัวข้อเรื่อง “Born to be the Tallest Orchid”

ว่านเพชรหึง (Giant orchid, *Grammatophyllum speciosum*) เป็นกล้วยไม้ที่สูงที่สุดในโลก ตามกินเนสบุ๊ก รายงานว่าสูงถึง 7.62 เมตร มีน้ำหนักตั้งแต่ 100-2000 กก. ออกดอกปีละ 1 ครั้ง ระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงตุลาคมบานนาน 3 เดือน

Giant orchid, *Grammatophyllum speciosum*, is listed by the Guinness Book of World Records as the world's tallest orchid (7.62 m in height). It grows to gigantic clusters weighing from 100-2000 kg. It blooms once a year and remain in bloom for up to 3 months.

ว่านเพชรหึงมีระบบรากอากาศที่มีลักษณะเหมือนตะกร้าทำหน้าที่จับใบไม้และสารอาหาร

Giant orchid has an impressive root bundles (basket-like structure) that capture leaves and nutrients.

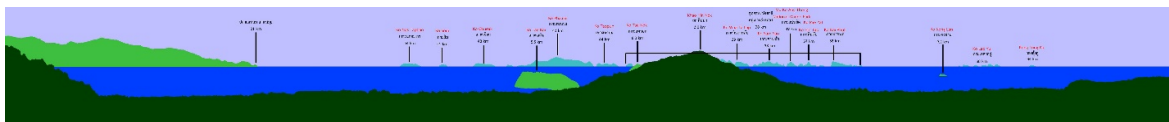
ดอกเพชรหึง, ดอกกล้วยไม้ที่ใหญ่ที่สุดในโลก, มีสีเหลืองและจุดประสีแดงเข้มมีเส้นผ่านศูนย์กลางถึง 10 เซนติเมตร ช่อดอกมีดอกมากถึง 80 ดอก

Yellow colored flowers, the largest orchid flower in the world, with dark red spots can grow up to 10 cm in diameter and bear up to 80 flowers, each 10 cm wide.

ดอกเพชรหึงพิเศษมาก ดอกด้านล่างของช่อไม่มี Lip มีกลีบดอกเพียง 4 กลีบ ดอกด้านล่างนี้ทำหน้าที่ในการปล่อยกลิ่นหอมคล้ายๆ ดอกมะลิและดอก Ylang-Ylang เพื่อดึงดูดตัวผสมเกสร โดยที่ดอกค่อยบานไปจากโคนไปสู่ปลายช่อดอก

ขึ้นบนต้นไม้อื่นเป็นพืชอิงอาศัยพบในป่าแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
It grows on other trees (epiphyte) for support. Its natural habitat in the jungles of Southeast Asia.

สถานที่ 7 จุดชมวิวดมศิลา บริเวณนี้เป็นจุดชมวิวมุมกว้าง ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะนำเสนอจุดต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวมองเห็นจากจุดชมวิว ดังนี้

การออกแบบป้ายสื่อความหมาย เน้นการออกแบบที่เรียบง่าย ด้วยสีสันไม่ฉูดฉาด ไม่สะท้อนแสง เข้าตา และสามารถดึงดูดความสนใจของผู้มาพบเห็นได้ โดยจะใช้ทั้งภาพถ่าย ภาพวาด ภาพกราฟิก และสัญลักษณ์ประกอบการอธิบาย เพื่อให้เข้าใจง่าย สอดคล้องกับเนื้อหาที่สื่อ และเกิดความสวยงาม โดย

82

ป้ายต้นทาง: Dome Sila Nature Trail

สถานีที่ 1 ที่ทำการอุทยานฯ: Phagan Wildlife

สถานที่ 2 ที่ทำการอุทยานฯ

สถานที่ 3 น้ำตกแพงน้อย

สถานีที่ 4 น้ำตกแห่งใหญ่: Thrill to Adapt

อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน

Thrill to Adapt

สัตว์เลื้อยคลาน เช่น กิ้งก่า, จิ้งจก, ตุ๊กแก ต้องปรับตัวสำหรับการอยู่รอดในป่าเขตร้อนทุกวินาที มันต้องเผชิญกับอันตรายจากการถูกผู้ล่าจับกินในขณะที่มันต้องหาอาหาร

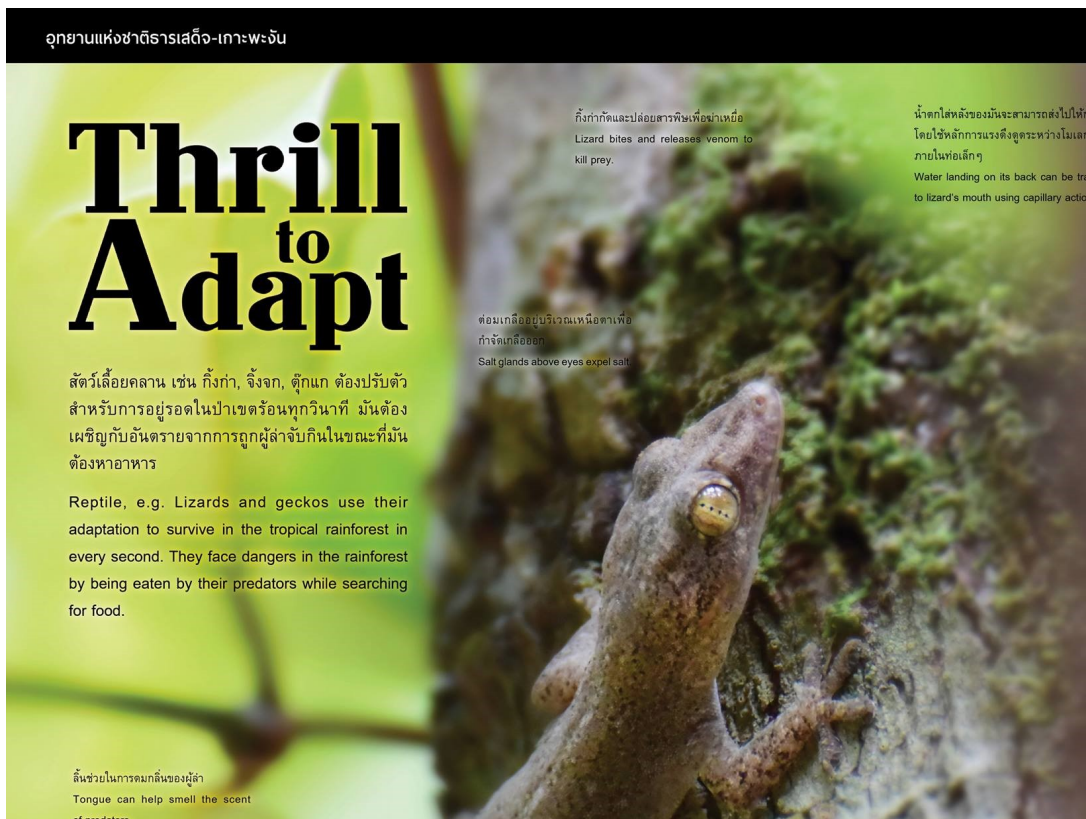
Reptile, e.g. Lizards and geckos use their adaptation to survive in the tropical rainforest in every second. They face dangers in the rainforest by being eaten by their predators while searching for food.

กิ้งก่ากัดและปล่อยสารพิษเพื่อฆ่าเหยื่อ
Lizard bites and releases venom to kill prey.

น้ำตกไหลลงของมันจะสามารถส่งไปให้กิ้งก่าโดยใช้หลักการแรงดึงดูดระหว่างโมเลกุลภายในท่อเล็กๆ
Water landing on its back can be transferred to lizard's mouth using capillary action

ต่อมเกลืออยู่บริเวณเหนือตาเพื่อกำจัดเกลือออก
Salt glands above eyes expel salt

ลิ้นช่วยในการดมกลิ่นของผู้ล่า
Tongue can help smell the scent of predators

สถานีที่ 5 น้ำตกธารน้ำรัก: Plant with Multi-Purposes

อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน

Plant with Multi Purposes

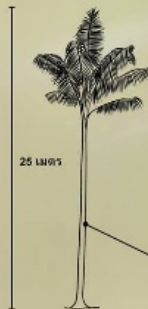
หลาวชะโอนเป็นพืชดอกในสกุลปาล์ม พบได้ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นพืชที่นำไปใช้ประโยชน์หลากหลาย เช่น ทำเสา ตกแต่งอาคาร ภาชนะจักสาน และเฟอร์นิเจอร์

Nibung (*Oncosperma tigilarium*) is a flowering plant in the Arecaceae family native to Southeast Asia. It has multiple uses e.g. pole, home decor, basketry, and furniture.

ไทยเรียกว่า "หลาวชะโอน" ไทยถิ่นใต้เรียกว่า "หลาวโชน" อินโดนีเซียเรียกว่า "นิบุง" ฟิลิปปินส์เรียกว่า "อันบูรง"
Common name in Thai is "Laow Cha On", in southern dialect is "Laow On", in Indonesia is "Nibung" and in Philippines is "Anbung".

ใกล้สูญพันธุ์ในบางพื้นที่เพราะการตัดไม้ทำลายป่า และพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานที่บางเกาะเพราะมีการนำไปปลูกเป็นไม้ประดับ

Endangered in some areas due to deforestation, and invasive to a few islands where planted as an ornamental.

หลาวชะโอนสูงได้ถึง 25 ม. ขึ้นเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ 50 ต้น
Grow to 25 m in height in dense thickets of up to 50 palm trees.

ออกดอกเดือนกรกฎาคม-เดือนกุมภาพันธ์ ผลกลมขนาดเล็ก (1 ซม.) ผลอ่อนสีเขียว และเปลี่ยนเป็นสีม่วงเมื่อสุก
Flowering in July-February. Round small fruits (1 cm), young fruits are green and turn purple when ripe.

ลำต้นมีหนามสีดำยาวปกคลุม
Trunks covering with long black spines.

ใบประกอบแบบขนนก ทางใบและใบย่อยอ่อนห้อย ทางใบยาว 4 ม.
Finely pinnate leaves with drooping leaflets with the mid vein of 4.0 m.

สถานีที่ 6 น้าตถารสองแพรง: Ornament of the Wild

อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน

Ornament of the Wild

นกกินปลีเพศผู้มีสีสวยและขนาดใหญ่กว่าเพศเมีย (ความยาว 14 cm น้ำหนัก 14 g) นกกินปลีมีบทบาทสำคัญในการช่วยผสมเกสรของดอกไม้ที่มีกลีบดอกเป็นท่อซึ่งผึ้งและผีเสื้อไม่สามารถผสมเกสรได้

Sunbirds are sexually dimorphic with males brilliantly plumaged in iridescent colors, and larger than females (length 14 cm, weight 14 g). Sunbirds play important role in the pollination of tubular flowers that bees and butterflies cannot.

นกกินปลีเพศเมียจะสร้างรังไข่ 4 ฟอง เพียงไข่และดูแลลูก ขณะที่เพศผู้จะเฝ้าหาคาหาปกป้องรัง

Females build the nest, lay up to 4 eggs and incubate eggs alone, though males assist in rearing nestlings.

นกกินปลีเพศผู้จะเฝ้าหาคาหาหาปกป้องรัง

Defend feeding and breeding territories by singing from prominent perch and chasing intruders.

นกกินปลีเพศผู้จะเฝ้าหาคาหาหาปกป้องรัง

Synchronize their breeding activities with larger numbers of flowers in bloom.

สรวยปากใสยาวและคั่นเป็นเพงยาว และใช้ช่วยในการเป็นบับตัวเพื่อกินน้ำหวาน

Long thin down-curved bills and brush-tipped tubular tongues, adaptations for nectar feeding

ออกหากินเวลากลางวัน. อยู่กินคู่ตลอดชีวิต และชีวิตอยู่ได้ 7 ปีในป่า

Active diurnal, mate for a lifetime and live up to 7 years in the wild.

สถานีที่ 7 น้าตถารกล้วยไม้: Born to be the tallest Orchid

อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ-เกาะพะงัน

Born to be the tallest Orchid

วุ้นเพชรหึง (Giant orchid, *Grammatophyllum speciosum*) เป็นกล้วยไม้ที่สูงที่สุดในโลก ตามกินเนสบุ๊ก สูง 7.62 ม. มีน้ำหนัก 100-2,000 กก. ออกดอกปีละ 1 ครั้ง ระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคมยาวนาน 3 เดือน

Giant orchid, *Grammatophyllum speciosum*, is listed by the Guinness Book of World Records as the world's tallest orchid (7.62 m in height). It grows to gigantic clusters weighing from 100-2,000 kg. It blooms once a year from July - October and remains in bloom for up to 3 months.

ดอกเพชรหึง, ดอกกล้วยไม้ที่ใหญ่ที่สุดในโลก, มีเส้นผ่าศูนย์กลางถึง 10 ซม. ข้อต่อมีดอกมาก

Yellow colored flowers, the largest orchid flower red spots can grow up to 10 cm in diameter and

ดอกเพชรหึงพิเศษมาก ดอกคั่นดอกด้านล่างนี้ทำหน้าที่ในการเพื่อดึงดูดตัวผสมเกสร โดยที่คั่น

Flowers are remarkable, low These flowers function as or pleasant fragr flowers) to

ขึ้นบนคั่นเขาเขียว

It grows in the ju

The map illustrates the layout of Mu Ko Ang Thong National Park, highlighting the following islands and their relative distances:

- Ko Samui**: 21 km from Ko Nang Talay.
- Ko Nang Talay**: 64 km from Ko Nang Talay.
- Ko Som**: 51 km from Ko Nang Talay.
- Ko Chusak**: 48 km from Ko Nang Talay.
- Ko Tao Nai**: 5.5 km from Ko Chusak.
- Ko Phaulai**: 43 km from Ko Tao Nai.
- Ko Tao Nok**: 9.3 km from Ko Phaulai.
- Ko Tao Nok**: 44 km from Ko Tao Nai.
- Hin Nok Mt.**: 3.2 km from Ko Tao Nok.
- Ko Wua Ta Lap**: 39 km from Hin Nok Mt.
- Ko Sam Sao**: 38 km from Ko Wua Ta Lap.
- Ko Pee Yat**: 39 km from Ko Sam Sao.
- Ko Hin Tap**: 37 km from Ko Sam Sao.
- Ko Lao Yu**: 38 km from Ko Hin Tap.
- Ko Kong Lan**: 9.2 km from Ko Lao Yu.
- Kong Tung Ku**: 34 km from Ko Kong Lan.
- Ko Nai Phut**: 38 km from Ko Lao Yu.
- Mu Ko Ang Thong National Park**: 38 km from the main island group.

4.3 การศึกษาเรื่องเส้นทางที่ 3 ไหว้พระ 9 วัด เสริมสิริมงคลใน 1 วัน

1. วัดพระพุทธเจดियาราม (วัดภูเขาน้อย)

วัดพระพุทธเจดियาราม หรือวัดภูเขาน้อยตั้งอยู่ที่ ต.เกาะพะงัน อ.เกาะพะงัน จ.สุราษฎร์ธานี วัดเขาน้อยเป็นวัดที่หลวงปู่เพชร วชิโร สร้างขึ้นเมื่อครั้งท่านเป็นเจ้าอาวาสวัดอัมพวัน ในปี พ.ศ. 2540 กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนวัดภูเขาน้อยให้เป็นหนึ่งในโบราณสถานที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โดยมีสิ่งก่อสร้างสำคัญอันได้แก่ เจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ มีลักษณะเป็นเจดีย์ทรงปราสาทสีขาว มีความสูง 10 เมตร มีเจดีย์บริวารล้อมรอบ 8 กลุ่ม โดยเจดีย์บริวารแต่ละองค์มีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมแตกต่างกันไป อาทิเช่น เจดีย์ทรงแปดเหลี่ยม เจดีย์ทรงระฆัง เจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง เจดีย์ทรงปราสาท เจดีย์ยกเก็จแบบพม่า เป็นต้น และมีการประดับตกแต่งรอบฐานด้วยเครื่องถ้วยจีน อุโบสถหลังเก่าเป็นอุโบสถมหาอุดต์และเป็นหนึ่งในอุโบสถที่มีขนาดเล็กที่สุดในประเทศไทย ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัย “พระขวัญเมือง” ลงรักปิดทองประดับนันทนฐานชุกชีปูนปั้นลายกลีบบัวปิดทองประดับกระจกและมีผ้าทิพย์ปูนปั้นประดับด้วยลายดอกไม้ปิดทองประดับอยู่ตรงกลางฐาน มีรูปหล่อหลวงปู่เพชร สดุดีบรรพบุรุษของหลวงปู่เพชร และรอยเท้าหลวงปู่เพชรบนก้อนหิน นอกจากนี้ยังมีรูปหล่อหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด และสมเด็จพระพุฒาจารย์ โต พรหมรังสี มีกิจกรรมอบรมสามเณรช่วงปิดเทอม เรียกว่า “สามเณรใจเพชร” ที่มีจัดขึ้นทุกๆ ปี

2. วัดอัมพวัน

วัดอัมพวันตั้งอยู่ที่ 71 บ้านวกตุ่ม หมู่ที่ 4 ต. เกาะพะงัน อ.เกาะพะงัน จ.สุราษฎร์ธานี สร้างขึ้นเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2313 วัดอัมพวันมีรูปหล่อของหลวงปู่เพชร วชิโร หลวงปู่ทวด (เหยียบน้ำทะเลจืด) สมเด็จพระพุฒาจารย์ โต พรหมรังสี มณฑปพระครูวิบูลย์ธรรมสารอนุสรณ์ พระพุทธบาทจำลอง อุโบสถมีหน้าบันเป็นรูปพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ 3 เศียร และหน้าบันเป็นรูปครุฑพาวิน รอบอุโบสถมีใบเสมา ตรงฐานของใบเสมามีรูป พระ เสือ พญานาค กบ และครุฑ

3. วัดสมัยคงคา

วัดสมัยคงคที่ตั้งอยู่ที่ 55 หมู่ 5 ต.เกาะพะงัน อ.เกาะพะงัน จ.สุราษฎร์ธานี สร้างขึ้นเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2360 ประมาณ 200 ปี ภายในวัดมีบ่อน้ำทิพย์ซึ่งมีการสร้างศาลาครอบ ที่บริเวณขอบบ่อมีอิฐลงอักขระซึ่งเป็นอิฐชุดเดียวกับวัดเวียง วัดวัง วัดหลง อ.ไชยา จ. สุราษฎร์ธานีและมีรูปหล่อพ่อท่านขวัญทองคำ ชาวบ้านมีความศรัทธาในบ่อน้ำทิพย์ มีการนำน้ำจากบ่อน้ำทิพย์ไปใช้ในการต้มยาสมุนไพรและนำไปล้างหน้า อุโบสถของวัดสมัยคงคาได้รับการบูรณะในปีพ.ศ. 2550 ภายในอุโบสถมีพระประธานคือ พระพุทธรูปปางมารวิชัยขนาดใหญ่ที่สุดในเกาะพะงัน สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2500 มีพระทรงเครื่องสร้างขึ้นในพ.ศ. 2473 มีศาลาอนุสรณ์ขุนอนันตศิริและคุณนายเคลิ้ม กระสิดน ภายในศาลามีรูปหล่อหลวงปู่กล่อม กัลยาณ

พระครูอุทัยธรรมภินันท์ (เข้า) อภินันโท และพระอธิการวิเชียร ฉั่น จิกาโม มีสวนเปรตเพื่อสอนเกี่ยวกับการเวียนว่ายตายเกิด และพระโอรพาร ธนาวุฒโท สอนเกี่ยวกับการเดินจงกลม

4. วัดศรีธนู

วัดศรีธนูตั้งอยู่ที่หมู่ 8 ต. เกาะพะงัน อ.เกาะพะงัน จ.สุราษฎร์ธานี สร้างขึ้นเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2530 วัดศรีธนูสถานที่สอนปาฏิโมกข์ที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้ (การสอนการสวดการท่องจำ) โดยเจ้าคณะอำเภอ เกาะพะงัน พระครูสิริที่ปวัด จอ. ขอ. (นิพนธ์ วรกวินโท ปธ. 5) เป็นผู้สอน มีพระมาบวชเรียน 70 รูปรุ่นละ 90 วัน ปีละ 1 รุ่น มีรูปปั้นหลวงพ่อกว พระพินเนศวร์ 2 องค์ รูปหล่อหลวงปู่เพชร วชิโร และหลวงปู่จบ ฐานธัมโม

5. วัดโลกหล้า

วัดโลกหล้าตั้งอยู่ที่บ้านโลกหล้า ต.เกาะพะงัน อ.เกาะพะงัน จ.สุราษฎร์ธานี สร้างขึ้นใน ปี พ.ศ. 2495 ตรงศาลาชั้นดีโกอนุสรณ์มีรูปหล่อ หลวงพ่อจันทร์ ชันดีโก, หลวงพ่อรบ องสุโร, หลวงพ่อบุญ ชันดีโก, หลวงปู่ทวด (เหยียบน้ำทะเลจืด), สมเด็จพระพุฒาจารย์ โต พรหมรังสี ชาวเรือมีความเลื่อมใสศรัทธาและนิยมนำสัการะขอพรจากหลวงปู่จันทร์ ชันดีโก วัดโลกหล้ามีอุโบสถที่งดงามมากได้รับการบูรณะในปี พ.ศ. 2557 ภายในโบสถ์มีพระประธานเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยทรงเครื่องมหาจักรพรรดิ ชื่อ "พระพุทธมงคลทิป" ที่ผนังอุโบสถมีจิตรกรรมฝาผนังภาพพุทธประวัติ และภาพเกจิอาจารย์ของเกาะพะงันและเกาะสมุย ตรงซุ้มประตูทางเข้าวัดมีน้ำไหลไม่หยุดตลอดปี

6. วัดมธรราราม (วัดมะเตือหวาน)

วัดมธรราราม หรือวัดมะเตือหวาน ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 3 ต.เกาะพะงัน อ.เกาะพะงัน จ.สุราษฎร์ธานี สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2152 มีอายุราว 408 ปี เป็นวัดที่เก่าแก่ที่สุดในเกาะพะงัน ควรมาถึงวัดช่วงเช้า จากเชิงเขาจะมีบันไดขึ้นไปนมัสการพระพุทธรูปโดยเดินขึ้นบันไดนาค 5 เคียรจำนวน 195 ขั้น บนยอดเขานี้มีมณฑปพระพุทธรูปจำลอง และพระพุทธรูปหยกขาวปางมารวิชัยสถาปัตยกรรมพม่า หน้าตักกว้าง 1.00 เมตร สูง 1.30 เมตร (พระศิลาวงเขาน้อย) อัญเชิญมาจากประเทศพม่า โดยพระดำ ใจกว้าง (หมื่นพยาธิบำบัด)

4.วัดเขาถ้ำ

วัดเขาถ้ำตั้งอยู่ที่ 144 หมู่ 1 ต.บ้านใต้ อ.เกาะพะงัน จ.สุราษฎร์ธานี สร้างขึ้นเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2527 เป็นวัดที่สอนการนั่งสมาธินั่งวิปัสสนา มีพระพุทธรูปจำลอง พระพุทธรูปปางป่าเลไลย์ รูปปั้นพระแม่ธรณีบีบมวยผม มณฑป ถ้ำวิเวกคูหา ก้อนหินแกะสลักเป็นรูปพระ เจดีย์ที่บรรจุอัฐิของพระครูธรรมจักร จากบริเวณมณฑป จุดชมวิวเห็นอ่าวหินสองก้อน เกาะแตนอก เกาะแตใน และเขาหินนก โดยเฉพาะชมพระอาทิตย์ตกดิน

7. วัดราษฎร์เจริญ

วัดราษฎร์เจริญตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 1 บ้านท้องศาลา ต. เกาะพะงัน อ.เกาะพะงัน จ.สุราษฎร์ธานี สร้างขึ้นเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2420 อายุราว 140 ปี สร้างโดยหมื่นนรินทร์ คงแก้ว ภายในมีอุโบสถสร้างในปี พ.ศ. 2494 หน้าบันเป็นรูปเมฆล่อแก้วและรามสูรขว้างขวาน พระประธานในพระอุโบสถสร้างในปี พ.ศ. 2496 เป็นพระปางมารวิชัย มีพระโมคคัลลน และพระสารีบุตร สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2508 มีหอนพระไตรปิฎก มีรูปหล่อพระครูสุภัทรธรรมาภิรม (หลวงพ่อบุญ) อดีตเจ้าคณะอำเภอเกาะพะงัน หลวงพ่อพริ้ง (พระครูอรุณกิจโกศล พ.ศ. 2505) หลวงพ่อพร้อม (พระครูวิบูลย์ปรีต พ.ศ. 2508) และหลวงพ่อบุญ (พระครูสุภัทรธรรมาภิบาล) ศาลา 80 ปี พระครูสุภัทรธรรมาภิรม สร้างขึ้น วันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2555 มีพระพุทธรูปศิลาสร้างโดยผู้ใหญ่บ้านสร้างถวาย พ.ศ. 2462 สำหรับตัวอาคารกุฏิของเจ้าอาวาสเดิมเป็นอาคารที่ว่าการอำเภอเกาะพะงัน จะสังเกตเห็นเสาตรงอยู่หน้ากุฏิ

8. วัดโพธิ์และโบราณสถานเจดีย์วัดใน

วัดโพธิ์ เดิมชื่อวัดสำเภาทอง หรือวัดพ่อท่านโพธิ์ ตั้งอยู่ที่ หมู่ 1 ต. บ้านใต้ อ.เกาะพะงัน จ.สุราษฎร์ธานี สร้างขึ้นเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2324 ประมาณ 236 ปี มีพระพุทธรูปหยกขาว (พระศิลาขาว) อยู่คู่กับเทพทันใจ ที่กุฏิรับรองของเจ้าอาวาส เทพทันใจเป็นเทพปกปักรักษาเจดีย์เขวดากอง ชาวพม่าที่อาศัยอยู่ที่เกาะพะงันนำมาถวายวัดเมื่อ 3 เดือนที่แล้ว ทุกๆ เดือนพฤศจิกายนของทุกปีชาวพม่าจะนิมนต์พระมาจากประเทศพม่าเพื่อมาแสดงธรรม 2 วันที่วัด ที่วัดมีหอนพระไตรปิฎกที่คุณนรินทร์ พลทรัพย์สร้างถวายในปีพ.ศ. 2558 ที่ศาลามีกลองใหญ่ทำด้วยต้นตาลทั้งต้นหุ้มด้วยหนังควาย ที่วัดมีศูนย์อบรมไพร่เพื่อสุขภาพ ประยารักษาอัมพาต เหน็บขาของพระอาจารย์จัด สุทธาทิโก เจ้าอาวาสวัดมะปริง เปิดให้บริการ 13.00-19.00 น. ทุกวัน ค่าบริการ ครั้งละ 100 บาท และมีนวดแผนไทยให้บริการนวด ชั่วโมงละ 300 บาท

โบราณสถานเจดีย์วัดในตั้งอยู่ที่หมู่ 3 ต.บ้านใต้ อ.เกาะพะงัน จ.สุราษฎร์ธานี วัดในแห่งนี้ไม่ปรากฏหลักฐานการสร้างที่ชัดเจนตัวโบราณสถานอยู่ในพื้นที่วัดร้างในเขตธรณีสงฆ์ของวัดโพธิ์ หมู่ 2 บ้านนอก ตำบลบ้านใต้ อำเภอเกาะพะงัน ชาวบ้านเรียกกันสืบมาว่าวัดใน เพราะถัดไปมีวัดนอกอีก 1 วัด บริเวณวัดในมีโบราณสถานคือ เจดีย์ 3 องค์ เจดีย์องค์แรกยังคงสภาพอยู่มากที่สุด เป็นเจดีย์สี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง ก่ออิฐถือปูน เจดีย์องค์ที่สองสร้างด้วยหินปะการังเหลือเพียงฐานปัจจุบันถูกโอบคลุมด้วยต้นโพธิ์ใหญ่ เจดีย์อีกองค์หนึ่งอยู่ด้านทิศตะวันออกของเจดีย์หินปะการังเป็นเจดีย์ขนาดเล็กก่ออิฐถือปูนเหลือเพียงส่วนฐาน

เส้นทางที่ 3

ไหว้พระ 9 วัด
เสริมสิริมงคลใน 1 วัน

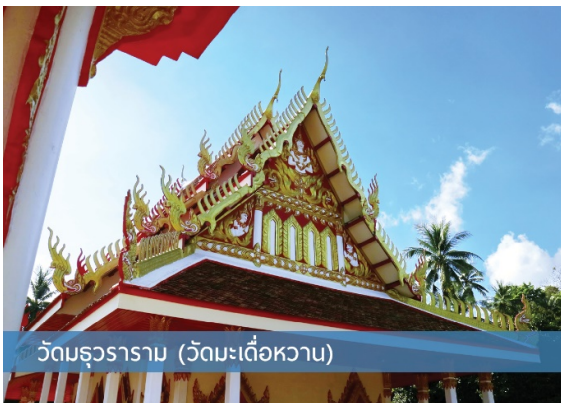
1. วัดพระพุทธเจติยาราม (วัดภูเขาน้อย)
2. วัดอัมพวัน
3. วัดสมัญคงคา
4. วัดศรีชุม
5. วัดโลกหล้า
6. วัดมธุรวราราม (วัดมะเดื่อหวาน)
7. วัดราษฎร์เจริญ
8. วัดเขาค้อ
9. วัดโพธิ์และโบราณสถานเจดีย์วัดโนน

วัดโลกหล้า

ตั้งอยู่ที่บ้านโลกหล้า ต.เกาะพะรัง อ.เกาะพะรัง จ.สุราษฎร์ธานี สร้างขึ้นใน ปี พ.ศ. 2495 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำริให้สร้างวัดนี้ขึ้น เพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวจังหวัดสุราษฎร์ธานี และเพื่อเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมของพุทธศาสนิกชนทั่วไป

พระพุทธรูปปางสมาธิที่หน้าวัดมีลักษณะงดงามยิ่ง ซึ่ง "พระพุทธรูปปางสมาธิ" ที่หน้าวัดนี้มีลักษณะงดงามยิ่ง ซึ่ง "พระพุทธรูปปางสมาธิ" ที่หน้าวัดนี้มีลักษณะงดงามยิ่ง

วัดมธุรวราราม (วัดมะเดื่อหวาน)

วัดมธุรวราราม หรือวัดมะเดื่อหวาน ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 3 ต.เกาะพะรัง อ.เกาะพะรัง จ.สุราษฎร์ธานี สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2152 มีอายุกว่า 400 ปี เป็นวัดที่เก่าแก่ที่สุดในเกาะพะรัง ตามประวัติของเจ้าเมืองสุราษฎร์ธานีได้มีคำสั่งให้สร้างวัดนี้ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2152

มาจากรูปพระพุทธรูปปางสมาธิที่หน้าวัด

วัดพระพุทธเจติยาราม (วัดภูเขาน้อย)

วัดพระพุทธเจติยาราม หรือวัดภูเขาน้อย ตั้งอยู่ที่ ต.เกาะพะรัง อ.เกาะพะรัง จ.สุราษฎร์ธานี วัดภูเขาน้อยเป็นวัดที่หลวงปู่เสาร์ กวฺรฺสโร สร้างขึ้นเมื่อครั้งท่านเป็นเจ้าอาวาสวัดอัมพวัน ในปี พ.ศ. 2540

หลวงปู่เสาร์ กวฺรฺสโร ได้มีคำสั่งให้สร้างวัดนี้ขึ้น เพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวจังหวัดสุราษฎร์ธานี และเพื่อเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมของพุทธศาสนิกชนทั่วไป

วัดอัมพวัน

วัดอัมพวันตั้งอยู่ที่ 71 ป่านวกุ่ม หมู่ที่ 4 ต. เกาะพะงัน อ.เกาะพะงัน จ.สุราษฎร์ธานี สร้างขึ้นเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2313 วัดอัมพวันมีรูปหล่อของหลวงปู่เพชร วชิโร หลวงปู่ทวด (เหยียบน้ำทะเลจืด) สมเด็จ

พระพุทธรูปปางไสยาสน์ พระพุทธเจ้า
พระองค์โต ปางปฐมนิราศ พระพุทธรูป
ปางสมาธิ พระพุทธรูปปางนาคปรก
พระพุทธรูปปางอุ้มบาตร พระพุทธรูป
ปางถวายบังคม พระพุทธรูปปางเสด็จ
พระพุทธรูปปางแสดงธรรมเทศนา

เส้นทางท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

វត្តរាមក្ស័រជេរិយ

วัดราชบูรณะเจริญตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 1 ป่านทอง ตำบล ๓. เกาะพะนัง อ.เกาะพะนัง จ.สุราษฎร์ธานี สร้างขึ้นเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2420 อายุราว 140 ปี สร้างโดย หลายนริศพร ธนกุล กษัตริย์ในสมัยรัชกาลที่ ๒ พ.ศ. 2494 ท้าหญิงเป็นอุปสมบทสาว และแล้วมาครองชีวิตฆราวาส พระประธานในพระอุโบสถสร้างในปี พ.ศ. 2496 เป็น พระงามมารวิชัย มีพระโมลีมาศ และ พระศรีวิมล สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2508 มี หลวงพระโฑยปิฎก มีรูปหล่อสมเด็จพระพุทธสิทธินารายณ์ (หลวงพ่อทอง) อดีต เจ้าคณะอำเภอเกาะพะนัง หลวงพ่อทอง (พระพุทธรูปเมืองเกาะ พ.ศ. 2505) หลวงพ่อ

พร้อม (พระครูวิบูลย์ปรีดี พศ. 2508) และหลวงพ่อทองใบ (พระครูสุภัทรธรรมภิบาล) สาลา 80 ปี พระครูสุภัทรธรรมภิบาล สวรรค์ขึ้น วันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2555 มีพระพุทธรูปศิลาตัวโดยใหญ่ปูนสีขาวทอง พศ. 2462 สำหรับตัวถาวรทางขึ้นเจ้าอาวาสจะเป็นอาคารที่ทำการค้าแลกเปลี่ยนเงินและสังเกตเห็นสาธยายอยู่หน้ากุฏิ

เส้นทางท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม

4.4 การศึกษาเรื่องเส้นทางที่ 4 มะพร้าวแห่งชีวิต

เกาะพะงันเป็นเกาะที่มีมะพร้าวคุณภาพดีที่สุดในประเทศไทยเพราะมะพร้าวเกาะพะงันเป็นมะพร้าวที่ได้มาตรฐาน GI (Geographical Indications) หรือมาตรฐานสินค้าบังคับทางภูมิศาสตร์ จากผลการวิจัยพบว่าเป็นมะพร้าวพะงันที่มีคุณค่าทางอาหารสูงมาก เนื้อหนานุ่ม เป็นมะพร้าวที่มีเนื้อ 2 ชั้น (ต่างจากเกาะอื่นในเมืองไทย ที่มีมะพร้าวมีเนื้อชั้นเดียว) แถมยังมีน้ำที่หอมอร่อย ไม่หวานจัด อุดมด้วยแร่ธาตุบำรุงสุขภาพ จนกลายเป็น "มรดกมะพร้าว" ลักษณะที่ได้รับการจดมาตรฐาน GI “มะพร้าวเกาะพะงันเป็นมะพร้าวที่มีผลทรงกลมรียาว เปลือกและเส้นใยมีความเหนียว กะลาสีน้ำตาลแก่ เนื้อมะพร้าวขาวใส เนื้อแน่น 2 ชั้น รสชาติหวานมันหอมกะทิสด”

มะพร้าวเกี่ยวข้องกับวิถีคนพะงันมาช้านาน เริ่มตั้งแต่แรกเกิด เมื่อคลอดบุตรชาวพะงันจะนำรกไปฝังดินและปลุกต้นมะพร้าวไว้ โดยเชื่อว่าเด็กจะเติบโตเช่นเดียวกับต้นมะพร้าวที่ปลูก พ่อเด็กคนนั้นแต่งงานไปสร้างบ้านใหม่ของตนเอง ก็มีการยกเสาบ้านต้นแรก ชาวพะงันจะนำห่อมะพร้าวมาผูกที่หัวเสาเพื่อเป็นสิริมงคล พ่อแม่แบ่งที่ดินให้กับลูกๆ ก็มีการปลูกมะพร้าว 2 ต้นชิดกัน เรียกว่า มะพร้าวคู่ เพื่อแสดงแนวเขตที่ดินของตนเอง จะเห็นได้ว่า วิถีคนพะงันตั้งแต่เกิดจนแบ่งทรัพย์สินสมบัติแล้วแต่เกี่ยวข้องกับมะพร้าวทั้งสิ้น ในระยะแรก พ่อค้าชาวจีนได้นำมะพร้าวพะงันไปขายในกรุงเทพฯ โดยขนขึ้นเรือสำเภา เรือกลไฟ มะพร้าวพะงันทั้งหวานมัน เนื้อหนาเป็นเนื้อ 2 ชั้น มีคุณค่าทางโภชนาการสูง ทำให้เป็นที่รู้จักในตลาดกรุงเทพฯ และจังหวัดต่างๆ ด้วยวิถีชีวิตของคนพะงันที่มีสวนมะพร้าวมากมายและเป็นมะพร้าวสายพันธุ์ดี การได้มาพะงัน มาค้นหาความงดงามของมะพร้าวและการนำมะพร้าวส่วนต่างๆ มาใช้ตามวิถีพะงัน มันทำให้เรารู้สึกถึงความพิเศษของคนพะงันและวิถีมะพร้าวของคนที่นี่

1. น้ำมันมะพร้าว น้ำมันแห่งปาฏิหาริย์

น้ำมันมะพร้าวเป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์สุขภาพยอดนิยมของคนไทยและชาวต่างชาติ มะพร้าวพะงันผ่านการนำมาสกัดน้ำมันมะพร้าวบริสุทธิ์แบบดั้งเดิมด้วยกระบวนการหมัก 12 ชั่วโมง ไม่ผ่านความร้อนและเครื่องจักรเพื่อรสชาติ กลิ่นหอมหวาน และมีสารต้านอนุมูลอิสระสูง น้ำมันมะพร้าวบริสุทธิ์เสริมสุขภาพเพราะมีกรดไขมันอิ่มตัวสายปานกลาง ทำให้แคลอรีส่วนเกินถูกนำไปเผาผลาญได้เร็วไม่เหลือเป็นส่วนเกิน แร่ธาตุที่สำคัญและวิตามินละลายในไขมันบางชนิด ร่างกายสามารถดูดซึมไปใช้ได้ทันที การสกัดเย็นช่วยให้มีกรดลอริก ซึ่งร่างกายจะเปลี่ยนเป็นสารเพิ่มภูมิคุ้มกัน นำไปบำรุงผิว ดูแลเส้นผม นวดตัว คุณวาซินธุ์ โชติช่วง เจ้าของน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็นภายใต้แบรนด์ “พะงัน โคโคไนท์ ออยล์” ซึ่งเป็นน้ำมันมะพร้าวที่มีคุณภาพและได้รับรางวัล OTOP ระดับ 5 ดาวประเภทสบู่ ปี พ.ศ. 2552 และได้รางวัล OTOP ระดับ 4 ดาวด้านอาหาร คุณวาซินธุ์ได้เอาใจใส่การผลิตน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็นทุกขั้นตอน เริ่มต้นตั้งแต่การคัดเลือกมะพร้าวจากสวนที่มีการปลูกแบบเกษตรอินทรีย์ ไม่มีการใช้ยาปราบวัชพืช โดยเลือกมะพร้าวผลใหญ่ที่แก่จัด เปลือกเป็นสีน้ำตาล นำมาปอกเปลือกออก ผ่าซีก นำมาซูด นำไปคั้นกะทิ นำกะทิที่ได้มาผสมกับน้ำในอัตรา 1:1 ทิ้งไว้ 24 ชั่วโมง

เรียกว่า “นอนกะทิ” แล้วน้ำมันจากมะพร้าวจะแยกตัวและลอยขึ้นด้านบน กรอกน้ำมันมะพร้าวด้วยผ้าขาวจนใส และระเหยกลั่นหมั่นขึ้นให้หมด แล้วนำไปกรอกด้วยกระดาษกรองขนาด 10 ไมครอน 3 ไมครอน และ 0.9 ไมครอน นำไปบรรจุขวดขาย และมาชมวิธีการทำมะพร้าวสกัดเย็นและซื้อผลิตภัณฑ์

ที่ตั้ง 116/1 หมู่ 7 บ้านโหลกหล้า ตำบลเกาะพะงัน อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. ลูกตาบอดปอกมะพร้าว หนึ่งเดียวในสยาม

วิถีมะพร้าวของคนพะงันดำรงมาเป็นร้อยๆ ปี ตั้งแต่มะพร้าวต้นแรกเติบโตมาแทนที่ผืนป่ายางบนเกาะพะงัน ไปชมวิถีชาวสวนมะพร้าวของลุงธรรมรงค์ (ลุงขวด) สุขเจริญ อายุ 74 ปี ลุงขวดสอยมะพร้าวมากองไว้ข้างบ้านสูงเป็นภูเขาบันปันนหมื่นลูก ลุงขวดเล่าว่า ปกติจะไม่ขายมะพร้าวเป็นลูกเพราะราคาลูกละไม่กี่บาท แต่คนพะงันจะย่างมะพร้าวขายเป็นมะพร้าวแห้ง ราคา กิโลกรัมละ 10 บาท ลุงขวดรับจ้างปอกมะพร้าว คนที่นี่เรียกว่า ลิดมะพร้าว สมัยที่แกหนุ่มๆ แกสามารถปอกมะพร้าวได้วันละ 500-700 ลูก รับจ้างปอกลูกละ 70 สตางค์ ทั้งๆ ที่ลุงขวดแกตาบอด มันช่างเป็นเรื่องที่น่าทึ่งมาก ลองคำนวณเล่นๆ ดู ถ้าแกปอกมะพร้าววันละ 8 ชั่วโมง แสดงว่าแกสามารถปอกมะพร้าวได้เกือบๆ 100 ลูกต่อชั่วโมง หรือ 2 ลูกต่อนาที ลุงขวดสาธิตวิธีการปอกมะพร้าวให้ชม แกนำผลมะพร้าวแทงลงไปบนเหล็กที่มีลักษณะเหมือนใบหอก แล้วออกแรงฉีกกาบมะพร้าวออก แล้วก็ทยอยทำจนครบทั้งลูก ก็จะได้มะพร้าวปอกเสร็จ ที่น่าทึ่งคือ กาบมะพร้าวที่ลุงขวดปอกมีระยะห่างเท่าๆ กันตลอดลูก ต้องบอกว่า ลุงขวดตาบอดนี้ปอกมะพร้าวได้สุดยอดจริงๆ หลังจากนั้นก็จะนำมะพร้าวมาผ่า แล้วนำไปย่างบนไฟจนมะพร้าวแห้งดี จะแฉะเนื้อมะพร้าวออกจากกะลา ถ้าเพื่อนบ้านคนไหนมาช่วยผ่ามะพร้าว กะลาจะตกเป็นของคนนั้น เพื่อนำไปใช้เป็นถ่านในการทำกับข้าวต่อไป พอได้มะพร้าวแห้งแล้ว ปกติคนพะงันจะนำไปขายในตัวเมืองสุราษฎร์ธานี โดยการบรรทุกมะพร้าวแห้งไปกับเรื่อนอน ใช้เวลา 1 คืนเต็มๆ จากเกาะพะงันไปจังหวัดสุราษฎร์ธานี เราต้องนอนไปทั้งคืน คนที่นี่จึงเรียกว่า เรื่อนอน ลุงขวดได้นำมะพร้าวกะทิมาให้ชิม มะพร้าวกะทิจัดเป็นของหายากเพราะแต่ละสวนจะมีต้นมะพร้าวกะทิเพียง 1-2 ต้นเท่านั้น และมันก็ได้เป็นกะทิทุกลูก ลักษณะมะพร้าวกะทิจึงคือเนื้ออ่อน นุ่ม ฟุคคล้ายผิวมะกรูด เนื้อมะพร้าวหนา 2-3 เซนติเมตร รสชาติหวานมัน น้ำภายในผลน้อยและมีลักษณะเหนียวข้น สำหรับคนพะงันแล้ว จะผ่ามะพร้าวกะทิแล้วโรยน้ำตาลทราย ตักกินได้เลย อร่อยแบบธรรมชาติ หวานๆ มันๆ

ที่ตั้ง 33 หมู่ 3 บ้านเหนือ ตำบลบ้านใต้ อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. เสวียนหม้อ หัตถกรรมที่ทรงคุณค่า

ในอดีตข้าวของเครื่องใช้ภายในบ้านส่วนใหญ่ครอบครัวผลิตขึ้นเอง จากภูมิปัญญาชาวบ้านถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น สมัยโบราณเราใช้เตาถ่าน เตาฟืน กันหม้อที่ใช้จะดำ ชาวพะงันจะใช้เสวียนหม้อ หรือภาษาพื้นบ้านเรียกว่า เตยวหม้อ มารองกันหม้อไว้เพื่อให้ประอะพื้น ป้าสารภี พรหมรักษ์ เปิดบ้านให้เราชมฝีมือการทำเสวียนหม้อจากก้านมะพร้าวซึ่งเป็นวัสดุที่หาง่ายตามบริเวณบ้าน ป้าสารภีเล่าว่า “ป้าชอบทำเสวียนหม้อมาก ป้าเริ่ม

หัดทำเสวียนหม้อตั้งแต่อายุ 12 ปี ผักผัสนานาอย่าง วิธีการทำก็ไม่ยาก แต่ต้องอาศัยความอดทน ความละเอียด ใส่ใจในการทำ ป้าจะคัดเลือกก้านมะพร้าวสดที่ไม่อ่อนหรือไม่แก่จนเกินไป ก้านมะพร้าวแก่จะแข็งและกรอบเกินไป หักง่ายไม่ทนทาน เลือกก้านมะพร้าวที่ค่อนข้างยาว เหลาเอาส่วนของใบออกให้หมด นำไปตากแดดพอเหี่ยว คัดเลือกก้านมะพร้าวที่เหลือแล้วให้มีขนาดเท่าๆ กันเพื่อความสวยงาม นำก้านมะพร้าวที่ได้คัดเลือกแล้วมาแยกเป็นกอง กองละเท่าๆ กัน ประมาณ 9 หวี หรือ 18 ดอก จำนวนก้านมะพร้าวในแต่ละหวีจะขึ้นกับขนาดของเสวียนหม้อที่ต้องการทำ เราเรียกก้านมะพร้าวที่เหลือแล้วว่า ดอก เช่น (จำนวนดอก 9, 12, 15, 18 และ 21) นำมาสานขึ้นรูป เริ่มจากสานกันเสวียนให้แข็งแรงก่อนด้วย “รัดเกล้า” โดยนำก้านมะพร้าวมาสานขัดกันไปเรื่อยๆ จนได้ความสูงของเสวียนที่ต้องการ แล้วถึงก้านมะพร้าวให้แน่น สม่่าเสมอ ได้รูปทรงที่สวยงาม เก็บปลายก้านมะพร้าวให้เรียบร้อย เคลือบด้วยน้ำมันวานิช เพื่อเพิ่มความสวยงามและความคงทนเท่านี้ก็จะได้เสวียนหม้อสวยๆ มาใช้แล้วค่ะ” เสวียนหม้อของป้าสารภีขายดีมาก ทำเท่าไรก็ไม่พอ จะมีคนมาสั่งจองและขอซื้อถึงที่บ้าน เสวียนหม้อของป้าสารภีแสดงถึงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น สะท้อนให้เห็นการดำรงชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปหัตถกรรมที่ทรงคุณค่า มีรูปทรงลวดลายที่งดงามยิ่ง ควรค่าแก่การอนุรักษ์และสืบทอดต่อไปให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้

ที่ตั้ง 64 หมู่ 3 บ้านเหนือ ตำบลบ้านใต้ อำเภอกะพะงั่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4. ขนมไทย มรดกทางปัญญา

ขนมไทยหัตถกรรมความอร่อยที่แสดงออกถึงความอ่อนช้อยของความเป็นไทย คนพะงันนำนะพริ้วมาปรุงแต่งเป็นของหวานขนมแต่ละชนิดล้วนมีเสน่ห์ แสดงให้เห็นถึงความละเอียดอ่อน ประณีต ตั้งแต่การคัดสรรวัตถุดิบที่ใช้ วิธีการทำที่กลมกลืน พิถีพิถัน กลิ่นหอม รสชาติของขนมที่ละเมียดละไม ชวนให้รับประทาน ขนมไทยที่เกาะพะงั่นเป็นการนำผลิตผลทางการเกษตรที่มีอยู่มากมาย เช่นมะพร้าว กล้วย ไข่รวมกับข้าวเหนียว ข้าวเจ้า ชาวพะงั่นอยากได้กะทิ ก็สอยมะพร้าวในสวนหลังบ้านมาขูดกับกระต่ายขูดมะพร้าวที่มีกันทุกครัวเรือนนำมาคั้นกะทิ อยากได้กล้วยน้ำว่าสุกๆ ก็ไปเก็บกล้วยจากหลังบ้าน นำมาทำข้าวต้มมัดกินกันเองในครอบครัวเพื่อรรรณ (พื่อ) ยวนานนท์ ทำขนมไทยขายมานาน เช่น ขนมข้าวต้มมัด ขนมถั่วแปบ ขนมหัวล้าน ขนมโค พี่ออลเล่าว่า “ขนมถั่วแปบของคนพะงั่นจะไม่เหมือนกับขนมถั่วแปบทั่วไป เพราะพี่จะใส่ไส้มะพร้าวขูดผัดกับใส่น้ำตาล จนได้ไส้มะพร้าวหวาน แทนที่จะเป็นไส้ถั่ว ขนมข้าวต้มมัดของพี่ก็จะอร่อยเพราะพี่เลือกใช้กล้วยน้ำว่าสุก ไส้กะทิที่ขูดเอง และข้าวเหนียวที่นุ่มและเหนียวเป็นพิเศษ เคล็ดลับของความอร่อยอยู่ที่พี่ใช้เวลาในการนึ่งข้าวต้มมัดถึง 2 ชั่วโมง ทำให้ต้มมัดของพี่จะเหนียวเป็นพิเศษค่ะ” ปกติพี่ออลไม่ได้เปิดหน้าร้านแต่จะทำไปส่งขายที่ตลาดสดท้องศาลา ขนมไทยอร่อยๆ เริ่มสาบสูญไปตามกาลเวลาเพราะไม่มีใครสืบทอดภูมิปัญญาที่สั่งมาไว้ ขนมไทยเป็นมรดกทางปัญญาที่มีค่าที่บรรพบุรุษสืบทอดกันมา ร่วมกันอนุรักษ์มรดกทางปัญญานี้ไว้ การได้มาเรียนรู้ ผึกหัดทำขนมไทยกับพี่ออล และได้ชิมฝีมือขนมไทยที่ได้ทำเองกับมือ มันช่างปลื้มปริ่มจริงๆ

ที่ตั้ง 38/2 หมู่ 3 ตำบลบ้านใต้ อำเภอกะพะงั่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี

5. เลี้ยงผึ้งโพรงในต้นมะพร้าว ภูมิปัญญาคนพะงัน

ต้นมะพร้าวที่อายุมากหมดสภาพต้องโค่นทิ้ง บางต้นก็ล้มเองตามธรรมชาติ นานๆ ไปลำต้นมะพร้าวจะกลวง คนพะงันนำมำลำต้นมะพร้าวที่กลวงมาเลี้ยงผึ้งโพรง ลุงแนบ บุญญาอายุ 80 ปีเล่าให้ฟังว่า “ลุงได้เลี้ยงผึ้งโพรงโดยใช้ต้นมะพร้าวมานานกว่า 40 ปีแล้ว เริ่มแรกลุงแนบสังเกตเห็นผึ้งโพรงเข้าไปทำรังในต้นมะพร้าวที่โคนล้มและไถ่กลวง ลุงแนบก็เลยลองนำลำต้นมะพร้าวกลวงๆ มาล่อผึ้งโพรงบ้าง วิธีการทำรังผึ้งจากต้นมะพร้าวทำได้ไม่ยาก ลุงแนบตัดต้นมะพร้าวให้มีความยาวท่อนละ 70-80 เซนติเมตร ทะลวงเอาไส้ในออกให้หมด เหลือแต่เปลือกนอกที่เป็นแกนแข็งๆ จะได้รูปทรงกระบอก 1 ท่อน ทิ้งไว้ให้แห้ง จากนั้นใช้เศษไม้เป็นแผ่นขนาดปิดหัวปิดท้ายได้พอดี เจาะรูร้อยด้วยลวดเพื่อปิดกั้นทั้งสองด้าน ให้มีลักษณะเหมือนโพรงเหมือนในธรรมชาติ ใช้ไขผึ้งทาบริเวณภายในกระบอกแล้วลนไฟให้พอมีกลิ่นหอม แล้วนำไปวางบริเวณป่าไผ่ต้นไม้ ต้นมะพร้าว ก็จะมีผึ้งเข้ามาอาศัยทำรัง ต้นมะพร้าว 1 ท่อน จะมีผึ้งโพรงเข้ามาทำรังประมาณ 1-2 รัง ลุงแนบบอกว่าข้อดีรังผึ้งที่ทำด้วยต้นมะพร้าวคือน้ำหนักเบา เคลื่อนย้ายสะดวก และฟรีเพราะเราสามารถหาได้เองจากสวนมะพร้าว เราสามารถที่จะพาท่อนมะพร้าวที่ทำเสร็จแล้วไปวางในป่าเพื่อล่อผึ้งโพรงได้ครั้งละ 4 รัง นำไปวางไว้ตอนกลางวัน ทิ้งไว้ 1-2 วันไปเช็คว่า ถ้าผึ้งโพรงเข้ามาอยู่ เราจะนำกลับมาเลี้ยงที่บ้าน ผึ้งโพรงหาน้ำหวานจากดอกมะพร้าว ในการเคลื่อนย้ายต้องระมัดระวังเพราะรังผึ้งอาจร่วงได้ แกมรังผึ้งที่ทำด้วยต้นมะพร้าววางไว้ในป่ากว่า 80 รัง ลุงแนบบอกว่าน้ำผึ้งที่ดีจะมีรสขมนิดๆ สีเหลืองใส ถ้าเป็นน้ำผึ้งขำขี้ สีจะออกน้ำตาลเข้มสำหรับคนพะงันแล้ว ปกติจะนำรังผึ้งทั้งรังที่มีทั้งน้ำผึ้งและลูกผึ้งนำมาใส่ขวดโหล ราวด้วยเหล้าขาว 35 ดีกรีจนท่วมรังผึ้ง แล้วดักเอาน้ำผึ้งผสมเหล้าขาวมากินวันละนิด จิตแจ่มใส เลือดลมไหลเวียนดี อันนี้น้ำจะเรียกว่ากินอาหารเป็นยาอายุวัฒนะ” เพราะลุงแนบอายุ 80 ปี ยังคงแข็งแรงและเลี้ยงผึ้งโพรงได้นับ 50-80 รัง

ที่ตั้ง 46 หมู่ 3 ตำบลเกาะพะงัน อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4.5 การศึกษาเรื่องเส้นทางที่ 5 วิถีคนพะงัน

1. ปลาหมึกตากแห้งของดีของพะงัน

ปลาหมึกแห้งเป็นเป็นของฝากขึ้นดีของเกาะพะงัน เป็นปลาหมึกเกรดเอบวกเพราะเป็นปลาหมึกที่ไม่ผ่านกระบวนการหมักดอง แช่ฟอร์มาลีน ปลาหมึกที่นี้จะนำขึ้นมาแปรรูปแบบสดๆ ทำให้ปลาหมึกตัวใสเมื่อนำมาปรุงอาหาร จะทำให้อร่อยมาก ส่วนราคาแล้วแต่ขนาด และปลาหมึกที่ดีต้องเป็นปลาหมึกจากหมู่บ้าน โฉลกหล้า แวะไปชมการทำหมึกตากแห้งของ ป้าอรรธรณ ชาติวุฒิ ป้าอรรธรณเล่าว่า “ป้าได้เรียนรู้วิธีการทำปลาหมึกแห้งจากบรรพบุรุษ พอปลาหมึกสดๆ ขึ้นมาจากเรือประมงพื้นบ้านประมาณตี 5.00-7.00 น. ถ้าเป็นปลาหมึกตัวใหญ่ เราจะผ่าตามแนวยาวของลำตัวและเอาไส้ออก ล้างด้วยน้ำทะเล และนำไปตากแดดบนตะแกรงประมาณ 8-10 ชั่วโมง คัดขนาดและบรรจุใส่ถุงพร้อมขาย ถ้าเป็นปลาหมึกตัวเล็กจะล้างน้ำทะเลแล้วก็

นำไปตากแห้งเลย คนที่นี้เรียกว่า หมักกลม ถ้ามีไข่หมัก ปากก็จะแยกออก นำไข่หมักไปตากแห้ง ไข่ปลาหมักตากแห้งเป็นหนึ่งในอาหารอร่อยของเกาะพะงัน นับวันจะหาทานได้ยาก เพราะส่วนมากจะนำไปปรุงอาหารแบบสดๆ โดยเฉพาะยำไข่ปลาหมักสด ผัด ซุปแปงทอด ต้มกะทิ ไข่ปลาหมักตากแห้งนำไปปรุงเป็นอาหารโดยการทอดจิ้มน้ำจิ้ม หรือทอดเสร็จนำไปยำกับมะม่วงสด ราคาอยู่ที่กิโลกรัมละ 500-600 บาท” แวะมาพะงันต้องไปชมวิถีทำปลาหมักตากแห้งที่หาดโลกหล้าก่อนพระอาทิตย์ขึ้นกัน

ที่ตั้ง 2/5 หมู่ 7 บ้านโลกหล้า ตำบลเกาะพะงัน อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. น้ำผึ้ง ยาอายุวัฒนะของทุกชนชาติ

ต้นมะพร้าวที่อายุมากหมดสภาพต้องโค่นทิ้ง บางต้นก็ล้มเองตามธรรมชาติ นานๆ ไปลำต้นมะพร้าวจะกลวง คนพะงันนำมาลำต้นมะพร้าวที่กลวงมาเลี้ยงผึ้งโพรง ลุงแนบ บุญญาอายุ 80 ปีเล่าให้ฟังว่า “ลุงได้เลี้ยงผึ้งโพรงโดยใช้ต้นมะพร้าวมานานกว่า 40 ปีแล้ว เริ่มแรกลุงแนบสังเกตเห็นผึ้งโพรงเข้าไปทำรังในต้นมะพร้าวที่โคนล้มและไถ่กลวง ลุงแนบก็เลยลองนำลำต้นมะพร้าวกลวงๆ มาล่อผึ้งโพรงบ้าง วิธีการทำรังผึ้งจากต้นมะพร้าวทำได้ไม่ยาก ลุงแนบตัดต้นมะพร้าวให้มีความยาวท่อนละ 70-80 เซนติเมตร ทะลวงเอาไส้ในออกให้หมด เหลือแต่เปลือกนอกที่เป็นแกนแข็งๆ จะได้รูปทรงกระบอก 1 ท่อน ทิ้งไว้ให้แห้ง จากนั้นใช้เศษไม้เป็นแผ่นขนาดปิดหัวปิดท้ายได้พอดี เจาะรูร้อยด้วยลวดเพื่อปิดกั้นทั้งสองด้าน ให้มีลักษณะเหมือนโพรงเหมือนในธรรมชาติ ใช้ไขผึ้งทาบริเวณภายในกระบอกแล้วลนไฟให้พอมักลิ้นหอน แล้วนำไปวางบริเวณป่าไผ่ต้นไม้ ต้นมะพร้าว ก็จะมีผึ้งเข้ามาอาศัยทำรัง ต้นมะพร้าว 1 ท่อน จะมีผึ้งโพรงเข้ามาทำรังประมาณ 1-2 รัง ลุงแนบบอกว่าข้อดีรังผึ้งที่ทำด้วยต้นมะพร้าวคือน้ำหนักเบา เคลื่อนย้ายสะดวก และฟรีเพราะเราสามารถหาได้เองจากสวนมะพร้าว เราสามารถที่จะพาท่อนมะพร้าวที่ทำเสร็จแล้วไปวางในป่าเพื่อล่อผึ้งได้ครั้งละ 4 รัง นำไปวางไว้ตอนกลางวัน ทิ้งไว้ 1-2 วันไปเช็คว่า ถ้าผึ้งโพรงเข้ามาอยู่ ก็จะนำกลับมาเลี้ยงที่บ้าน ผึ้งโพรงหาน้ำหวานจากดอกมะพร้าว ในการเคลื่อนย้ายต้องระมัดระวังเพราะรังผึ้งอาจร่วงได้ ลุงมีรังผึ้งที่ทำด้วยต้นมะพร้าววางไว้ในป่ากว่า 80 รัง” ลุงแนบบอกว่า “น้ำผึ้งที่ดีจะมีรสขมนิดๆ สีเหลืองใส ถ้าเป็นน้ำผึ้งข้ามปี สีจะออกน้ำตาลเข้ม สำหรับคนพะงันแล้ว ปกติจะนำรังผึ้งทั้งรังที่มีทั้งน้ำผึ้งและลูกผึ้งนำมาใส่ขวดโหล ราดด้วยเหล้าขาว 35 ดีกรีจนท่วมรังผึ้ง แล้วตักเอาน้ำผึ้งผสมเหล้าขาวมากินวันละนิด จิตแจ่มใส เลือดลมไหลเวียนดี อันนี้น้ำจะเรียกว่า กินอาหารเป็นยาอายุวัฒนะ” ลุงแนบอายุ 80 ปี ยังคงแข็งแรงและเลี้ยงผึ้งโพรงได้นับ 50-80 รัง

ที่ตั้ง 46 หมู่ 3 ตำบลเกาะพะงัน อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. ชมบ้าน 100 ปี ทานขนมไหว้ท้าวโบราณกับขนาน้ำผึ้งผสมมะนาวเย็นๆ และฟังเพลงกล่อมเด็ก

ชมบ้านไทยภาคใต้อายุกว่า 100 ปี

เอกลักษณ์ของบ้านอายุเกือบ 100 ปีที่เกาะพะงันอยู่ที่หลังคาเรือนและ เสาเรือนจะเป็นเสาไม้ตั้งบนฐานหินปะการัง เหตุเพราะสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเกิดพายุไต้ฝุ่น พายุฝน ลมแรงเสมอ จำเป็นต้องมี

โครงสร้างที่แข็งแรง ลักษณะเรือนไทยเป็นเรือนยกพื้นสูง แต่ทำไมสูงจนเกินไป พอที่จะเดินลอดได้ เรือนหลังคาหน้าจั่วทรงสูงแบบเรือนไทยภาคกลาง แต่ไม่นิยมทำบันลุ่มและตัวเหงา ตัวเรือนจะวางเสาไว้บนตอมห้อยดินเสาซึ่งจะทำด้วยหินปะการังเมื่อต้องการจะทำการย้ายบ้านก็จะ ปลดกระเบื้องลงตีไม้ยึดโครงสร้างเสาเป็นรูปกากบาทแล้วใช้คนหามย้ายไปตั้งในที่ที่ต้องการนำกระเบื้องขึ้นมุงใหม่ ส่วนใหญ่จะใช้ไม้ในการก่อสร้างรูปทรงของเรือนเป็นเรือนไม้ ใต้ถุนสูงประมาณคนก้มตัวลอดผ่านได้ เสาทุกต้นไม่ฝังลงดินเพราะว่าดินมันชื้นและก็จะทำให้เสาผุเร็ว แต่จะตั้งอยู่บนแผ่นหินปะการัง ๆ ที่ฝังอยู่ในดินให้โผล่ขึ้นมาจากพื้นดินไม่เกิน 1 ฟุตเพื่อกันมิให้ปลวกกัดดินเสาและกันเสาผุจากความชื้นของดิน ดินเสา ตอนล่างห่างจากพื้นดิน ประมาณ 1- 2 ฟุตจะมีไม้ร้อยทะลุเสาทุกต้นตามความยาวของเรือนทั้ง 3 แถวเพื่อทำหน้าที่ยึดโครงสร้างของเรือนให้แข็งแรงมากขึ้น ตัวเรือนกันผาด้วยแผ่นกระดานตีเกร็ดตามแนวนอน กันห้องสำหรับเป็นห้องนอน 1 ห้อง อีกห้องหนึ่งปล่อยโล่ง ด้านหน้าบ้านมีระเปียงด้านข้าง เรือนเครื่องสับในภาคใต้จะทำช่องหน้าต่างแคบ ๆ หลังคาทำทรงจั่วถากจันทันให้แอ่นแบบเดียวกับเรือนไทย ภาคกลางแต่ทรวดทรงเตี้ยกว่าเล็กน้อย ติดแผ่นบันลุ่มแบบหางปลา ไม่นิยมทำตัวเหงา เรือนที่มีฐานะดีจะมีกระเบื้องขมเปือกปูนเพื่อความมั่นคงแข็งแรง บนเกาะพะงันมีบ้านเก่าอายุ 93 ปี คือ เจ้าของบ้านคือ คุณประพาส มะเตือหวาน เป็นปราชญ์ชาวบ้านเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่น ความเชื่อในการต่อเติมบ้านที่จะไม่เจาะสลักเข้าไม้กับเสาเดิม *แวะมาเยี่ยมชมความงดงามของบ้านไทยภาคใต้ อายุกว่า 100 ปี ทานขนมไหล่ำโบราณ จิบน้ำชา น้ำผึ้งผสมน้ำมะนาวและฟังเพลงกล่อมเด็ก ช่างเป็นความรู้สึกที่ได้สัมผัสวิถีคนพะงันจริงๆ*

ที่ตั้ง 45 หมู่ 3 บ้านมะเตือหวาน ตำบลเกาะพะงัน อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทานขนมไหล่ำโบราณ หนึ่งเดียวในสยาม

ขนมไหล่ำโบราณที่ขึ้นชื่อของเกาะพะงัน "ขนมไส้คำ ขนมดอกบัว ขนมหุแพะ ขนมแผ่น ขนมหน้าแตก" ถือเป็นขนมเฉพาะถิ่นของเกาะพะงัน เดิมชื่อ "ร้านแต้ซุ่น" แต่ตอนนี้ชื่อ "ร้านอุดมวาริ" เป็นร้านกาแฟและขนมโบราณซึ่งอยู่เกาะพะงันมายาวนาน 50 ปี ว่ากันว่าชาวเกาะพะงัน ชาวเกาะสมุย รุ่นห้าสิบปีขึ้นไปต้องเคยได้ลิ้มลองรสชาติ ลูกซัน สุกพันทวี เจ้าของต้นตำรับขนมไหล่ำแห่งเกาะพะงัน ขนมไส้คำที่ชาวเกาะพะงันเรียกเสียจนติดปาก แท้จริงแล้วมีสองไส้ คือไส้ถั่วกับไส้จันอับ แล้วแต่ใครจะชอบทาน ปัจจุบันได้กลายเป็นของฝากอันดับหนึ่ง ที่คนเกาะพะงันจะต้องซื้อไปฝากญาติพี่น้องที่อยู่แดนไกล หรือเมื่อกลับมาเยี่ยมบ้าน จะต้องไปทานและเมื่อจะกลับก็ต้องซื้อติดมือไปไว้ทาน จะได้หายคิดถึงบ้าน ส่วนขนมหน้าแตกก็เช่นกัน ที่คนเกาะพะงันชอบรับประทานกับกาแฟ อร่อยไม่แพ้ขนมไส้คำ จริงๆ แล้วมี "ขนมถั่วแปบ" ไส้สังขยาที่อร่อยติดใจจนลืมไม่ลง หากได้ทาน ยิ่งตอนร้อนๆ

ฟังเพลงกล่อมเด็ก สืบสานมรดกทางวัฒนธรรม

เพลงกล่อมเด็กเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สะท้อนให้เห็นถึงความรัก ค่านิยมของคนในท้องถิ่น ความรัก ความห่วงใย ไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร อาศัยการท่องจำและบอกเล่าต่อกทอดจากรุ่นปู่ย่าสู่รุ่นพ่อแม่

สืบทอดไปถึงรุ่นลูกหลาน การร้องเพลงกล่อมเด็กทำให้แม่มีความใกล้ชิดกับลูก เด็กจะนอนหลับอย่างมีความสุขหลับสนิท ตื่นมาก็สดชื่นไม่ร้องไห้โยเย ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ทางภาษา ได้รับการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับจริยธรรม วัฒนธรรมของพะงัน ตามเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็ก ยายเหื่อง พลุศรี อายุ 84 ปี ได้จดจำเพลงกล่อมเด็กที่แม่ได้ร้องกล่อมน้องๆ มาร้องให้ลูกให้หลานฟังตั้งแต่ยายเหื่องอายุ 14 ปี จะเห็นว่า 70 ปีแห่งการร้องเพลงกล่อมเด็ก มรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าของเกาะพะงัน

“เพลงต้นลอกอ”

คือน้องเหอ คือต้นลอกอ พี่ชายนั้นจอหลอ พี่มาหานกต๋อถึงนี้เหอ บ้านพี่ตั้งกว้าง เหอเออ พี่หามีนกไร
มั่ง ไม่หรือพี่ น้องบัดสีเพื่อนทั้งบ้านเหอ

“พี่ชายเหอ อย่ามาบ้านน้องให้เชื่อนๆ”

ถ้าพี่รักน้องจริง อย่ามาบ้านน้องให้เชื่อนๆ หมากรุกของน้องจะเปลือง แม่มาแต่ไร่ แม่จะดำ ถ้าพี่รัก
น้องจริง พี่ลดมาแต่คนเดียวเหอ

“พี่ไปเมืองคอน”

พี่ไปเหอไปแลเมืองคอน ไปแลพระนอนพระนั่ง พระพิงเสาดั่ง หลังกามุงเบื่อง ถัดไปในห้อง พระทอง
ทรงเครื่อง หลังกามุงเบื่อง เครื่องเล่นเครื่องรำ น้องเหอ

“ไก่เถื่อน”

ไก่เถื่อนเหอ ชนเถื่อนทั้งบ้าน ลูกสาวชี้คร้าน นอนให้แม่ปลุก ฝาตินแม่ถีบ ฝามือแม่ทุบ นอนให้แม่ปลุก
ลูกสาวชี้คร้าน การเหอ

“ต้นขี้มัน”

คือน้องเหอ คือต้นขี้มัน น้องรู้ยู่สู้ว่าพี่ชายไปได้เมียใหม่ พี่ห่มเสยผ้าพับ พี่รับเอาผ้าขม พี่เชิญเถิดทอง
ร้อยข้งเหอ

“นกเขา”

นกเขาเหอ ชนกู่ขันคู ตัวนั้นของกู ใครอย่ามาขอ เอาหนามสาบคอ ปลอกนกแขวนคอ ใครอย่ามาขอ
ผมหล่อเลาะลำเจียกเหอ

“ลำเจียก”

ลำเจียกเหอ เรียกน้องเวิร์ดๆ รักใครรักเถิด พี่รักน้องบุญลือ ถอดแหวนจากมือ ยังได้กันหรือ รักเจ้าบุญลือ ถอดแหวนจากมือ ให้เหอ

ที่ตั้ง 44 หมู่ 3 บ้านมะเดื่อหวาน ตำบลบ้านใต้ อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4. อาหารพื้นบ้านพะงัน หรอยจิ้งหู้

การได้มีโอกาสทำอาหารพื้นบ้านจากวัตถุดิบสดๆ ในท้องถิ่นจากภูเขาวะงันแท้ๆ มันช่างเป็นกิจกรรมที่ได้ความรู้สึกรู้ว่า ได้มาถึงพะงันจริงๆ ขอแนะนำเมนูการทำยำหอยกลม การทำยำหอยกลมของคนเกาะพะงันจะไม่เหมือนการยำของที่อื่น เริ่มด้วยการนำหอยกลมไปลวก แกะหอยกลมให้เหลือฝา 1 ซีก ตำกระเทียมหอมแดง พริก กะปิ เกลือ น้ำตาล น้ำมะขามเปียก ถ้ามีตะลิงปลิงก็สามารถใช้ตะลิงปลิงแทนน้ำมะขามเปียก คลุกให้เข้ากันชิมได้รสกลมกล่อม แล้วนำหอยกลมที่แกะแล้วนำไปคลุกในครก ใส่ใบมะกรูดและใบราดเลหั่นฝอย พร้อมเสิร์ฟในมะพร้าวผ่าซีก ความหวานของหอยกลม ความหอมกะปิ ความเปรี้ยวของมะขามเปียก ความหอมใบมะกรูดและใบราดเล ทานกับข้าวสวยร้อนๆ หรอยอย่างแรง จะเสิร์ฟพร้อมหมึกแดดเดียวอย่างเตาถ่าน ยำสาหร่ายช่อ สาหร่ายใบซุบแป้งทอด และปิดท้ายมื้อเที่ยงด้วย ขนมถั่วแปบและขนมข้าวต้มมัด รับรองมือนี้จะเป็นมือพิเศษสุดๆ

5. มนต์เสน่ห์ผ้ามัดย้อม ขึ้นเดียวในโลก

ผ้ามัดย้อมยี่ห้อ "แฮมม็อคโฮม" นับเป็นอีกผลิตภัณฑ์เด่นของเกาะพะงันที่มีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลก คุณกิริติ เตียวพานิช เจ้าของผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม ยี่ห้อ "แฮมม็อคโฮม" (HAMMOCK HOME) แห่งบ้านในสวน ต.เกาะพะงัน อ.เกาะพะงัน จ.สุราษฎร์ธานี ที่หลังจากเรียนจบจากวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ ก็มาเปิดร้านขายผ้าที่เกาะพะงัน โดยเริ่มจากรับแปลผ้าร่มมาจากกรุงเทพฯ มาจำหน่าย แต่ปัญหาของแปลผ้าร่มจะนอนแล้วร้อน จนกลายเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างผลิตภัณฑ์ตัวใหม่ ภายใต้ชื่อ ผ้ามัดย้อม ในเวลาต่อมา โดยตลอด 10 กว่าปีที่ผ่านมามีถือว่าเป็นการเรียนรู้ที่ไม่เคยหยุดนิ่ง เพราะมีการสร้างผสมสีใหม่ การมัดลายใหม่อยู่ตลอดเวลา "ผ้ามัดย้อมทุกผืน มีลายเดียวในโลก เพราะการย้อมทุกครั้งจะไม่ได้สวดลายแบบเดิม อย่างมากก็แค่ใกล้เคียงเท่านั้น งานมันสอนเรา อย่างการผสมสีนั้นเปลี่ยนนิดหน่อยก็มาผสมกัน จนได้สีใหม่แล้วมาย้อมก็เกิดสวยขึ้นมา นี่แหละคือสิ่งที่ฝรั่งชอบ เพราะเป็นงานแฮนด์เมด ขึ้นเดียวลายเดียวในโลกดูคล้ายกันแต่ไม่เหมือนกันสักผืน มันเป็นเอกลักษณ์ นี่คือนมตเสน่ห์ของผ้ามัดย้อม" มาที่นี่ คุณกิริติจะสอนเทคนิคการทำผ้ามัดย้อม ให้นักท่องเที่ยวได้ย้อมเสื้อตัวของตนเอง ย้อมเสร็จก็สามารถรับกลับบ้านได้ ช่างเป็นอะไรที่เป็น Art ด้วยฝีมือเรา ขึ้นเดียวในโลก

6. ลากวายุใช้ปูจิ้งจอก

มาพะงัน ถ้ายังไม่ได้อินวายต์มกะทิ ก็ถือว่ายังไม่ถึงพะงัน การหาปูเป็นหนึ่งในชีวิตของที่นี่ ลุงวรพันธ์ ศรีทองกุล อายุ 56 ปี เล่าว่า “ลุงได้ลากวายุมากกว่า 40 ปีแล้ว วิธีการลากวายุทำได้ไม่ยาก เริ่มจากไปหาปูจิ้งจอก (ปูหนุมนาน) ขนาดความกว้างของกระดองประมาณ 5 เซนติเมตรมาประมาณ 20-30 ตัว ถ้าปูจิ้งจอก

ตัวใหญ่เกินไป วายมันจะกลัวถูกปูหนีบไม่กล้าออกมากิน ถ้าปูจันง่อยตัวเล็กเกินไป วายมันก็ไม่ออกมากินอีก แล้วนำไม้ไผ่ยาวประมาณ 6 เมตร นำเชือกเอ็นยาว 1.5 เมตรมาผูกประมาณ 6 จุด แต่ละจุดห่างกันประมาณ 30 เซนติเมตร แล้วนำปูจันง่อยมารัดกับเชือกเอ็นให้ปูจันง่อยเดินไปในน้ำในช่วงที่น้ำลง ระดับน้ำควรจะอยู่ประมาณระดับเอว ถ้าน้ำลึกเกินไปเดินไม่ไหว ถ้าน้ำตื้นเกินไปก็ลากวายเป็นได้ วายที่หลบซ่อนอยู่ตามซอกหินจะออกมากินปูจันง่อย เราจะสังเกตได้จากเส้นเอ็นจะตึง หลังจากนั้น ลุงจะดำน้ำไปจับวายขึ้นมา นำวายเป็นร้อยกับลวดแขวนไว้กับไม้ไผ่ที่ใช้ลากวาย เทำนนี้ก็จะได้วายกลับบ้านไปทำวายต้มกะทิกินแล้ว” วายที่เกาะพะงันที่พบเห็นอยู่ในเกาะพะงันมีอยู่ประมาณ 3 ชนิด คือ วายขาว วายแดง วายแมงมุม แต่ละชนิดมีถิ่นที่อยู่อาศัยและมีลักษณะที่แตกต่างกัน จะอาศัยอยู่ตามแนวปะการังน้ำตื้นและในทะเลน้ำลึกวายเป็นภาษาทางการจะเรียกว่าหมึกยักษ์ ส่วนภาษาท้องถิ่นของเกาะพะงันจะเรียกว่าวาย วายจะอาศัยอยู่บริเวณปะการังต่างๆ และบริเวณพื้นทรายเพื่อมันจะสามารถจะซุกตัวได้และเป็นบริเวณน้ำตื้น ส่วนชนิดที่อาศัยบริเวณน้ำลึกส่วนใหญ่จะหาได้โดยชาวประมงที่ทำอวนลาก วายที่อาศัยในบริเวณน้ำตื้นจะมีขนาดเล็กกว่าวายที่อาศัยบริเวณน้ำลึก วายบริเวณน้ำลึกจะหาว่ายากกว่าวายบริเวณน้ำตื้นเพราะสามารถใช้อวนลากขึ้นมาได้ทีละหลายๆ ทำให้วายน้ำลึกมีมากในท้องตลาดแต่คนมักไม่นิยมซื้อกันเพราะว่ามันไม่อร่อยเหมือนวายน้ำตื้น วายน้ำตื้นหายากกว่า และมีราคาที่สูงกว่าแต่คนก็ยังนิยมทานกันมากส่วนมากแล้วมักจะนิยมซื้อมากกว่าหาเองเพราะวายเริ่มมีน้อยและเป็นเพราะมันหายากด้วย

7. หาดหอยกลม ชมวิถีพะงัน

หาดหินกองเป็นหาดโคลนและค่อนข้างตื้น มีป่าโกงกางขึ้นอยู่ทั่วไป มีหมู่บ้านประมงชายฝั่งที่มีวิถีชีวิตการทำประมงและมีเรือต่อเรือขนาดเล็กของชาวบ้านให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาถึงวิถีชาวเกาะได้เป็นอย่างดี ที่สำคัญเป็นแหล่งที่ชาวบ้านมักออกหาหอยกลม กันอย่างเป็นล่ำเป็นสันในช่วงเวลาน้ำลง สังเกตได้จากรูปปั้นหอยกลมตั้งอยู่กลางอ่าว ชาวเกาะพะงันบางส่วนเรียก หาดหินกอง ว่า ดอนหอยกลม ผู้ใหญ่ปูพาเราไปหาหอยกลม ผู้ใหญ่ปูเล่าว่า "การหาหอยกลมเป็นวิถีชีวิตของชาวพะงันมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายาย โดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านออกไปหาหอยกลมในทะเลด้วยการเอาน้ำมันพืชที่ใช้แล้วใส่ขวดแชมพู แล้วนำไปหยดลงไปบนผิวน้ำทะเลจะทำให้เห็นน้ำทะเลใสขึ้นสามารถมองเห็นหอยกลมน้ำตื้นได้ หอยกลมนี้น่าจะมีรสชาติหวานอร่อยนำมาทำอาหารได้หลายอย่าง เช่น ยำหอยกลม ผัดกะเพรา ผัดน้ำมันหอย ต้มกะทิและเอาเนื้อมาแกงกินได้ ในปีหนึ่งจะมีเทศกาลจับหอยกลมกัน 1 ครั้ง ประมาณเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคมซึ่งเป็นช่วงที่มีหอยชนิดนี้เข้ามา"

8. ชมพระอาทิตย์ตกดินกับต้นมะพร้าวเอน

ที่อ่าวหินกองมีต้นมะพร้าวเอนอายุ 100 ปี ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีโดยเฉพาะในหมู่ชาวต่างชาติ มะพร้าวเอนต้นนี้เอนมาตั้งแต่รุ่นพ่อแม่คาดว่าจะมีอายุกว่า 100 ปีแล้ว นับเป็นสิ่งมหัศจรรย์น่าค้นหาเป็นอย่างยิ่งว่ามันเอนจนแทบจะติดกับพื้นน้ำแต่สามารถยืนยงคงกระพันผ่านคลื่นลมมรสุมมาถึงวันนี้ได้อย่างไร กล่าวกันว่ามะพร้าวต้นนี้มีนักท่องเที่ยวทั่วโลกมาถ่ายภาพไปแล้วไม่น้อยกว่า 1 ล้านภาพ สำหรับมุมที่สวยงามที่สุดจะเป็นมุมถ่ายภาพยามพระอาทิตย์ตกกับมะพร้าวเอน ปัจจุบันเป็นสัญลักษณ์ที่ขึ้นชื่อที่สุดอย่างหนึ่งของเกาะพะงัน

9. โละกึ่งในยามสิ้นแสงสุริยัน

เกาะพะงันช่วงอุดมสมบูรณ์เสียจริงๆ ช่วงน้ำลงประมาณ 1-2 ทุ่มชาวบ้านที่เกาะพะงันก็จะไปโละกุ้งกัน ฟู้บลรัตน์ บัวอิน พาไปโละกุ้งกัน “เราจะโละกุ้งในคืนเดือนมืดที่มีช่วงน้ำลงตอนหัวค่ำ ใช้ไฟฉายกับสวิงและ ถังกระสอบไปเดินบริเวณที่มีน้ำลงประมาณต่ำกว่าตาตุ่ม ตอนที่เราส่องไฟฉายไป เราจะเห็นตากุ้งได้ชัดเจน แล้วก็เอาสวิงไปครอบ แล้วก็จับกุ้งมาใส่ในถังกระสอบ เดินหาซัก 30 นาทีก็จะได้กุ้งไปทำกุ้งน้ำปลากินกันใน ครอบครัวสบายๆ แล้ว”

[illegible]

ชมบ้านไทยภาคใต้อายุกว่า 100 ปี

ที่ตั้ง 45 หมู่ 3 บ้านมะเดื่อหวาน
ตำบลเกาะพะงัน อำเภอเกาะพะงัน
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

[illegible]

ทานชนมโหลำโบราณ หนึ่งเดียวในสยาม

เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เกาะพะงัน

ฟังเพลงกล่อมเด็ก
สืบสานมรดกทางวัฒนธรรม

[illegible]

“เพลงต้นลอกอ”

[illegible]

ที่ตั้ง 44 หมู่ 3 บ้านมะเลื่อหว
ตำบลบ้านใต้ อำเภอเกาะพะงัน
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

[illegible]

อาหารพื้นบ้านพะจัน หรอยจังหู้

ព្រឹត្តិការណ៍ប្រកួតប្រជែងកីឡាស្រីក្នុងក្របខណ្ឌកីឡាស្រីក្រុងភ្នំពេញ ឆ្នាំ២០១២

มนต์เสน่ห์ผ้ามัดย้อม ขึ้นเดียวในโลก

ผ้ามัดย้อมที่ชื่อ "มนต์เสน่ห์" นับเป็นอีกหนึ่งผลิตภัณฑ์ของภาคตะวันออกที่ขึ้นชื่อโด่งดังไปทั่วโลก คุณกิตติ เดี่ยวใจ เจ้าของแบรนด์ผ้ามัดย้อมชื่อดัง "มนต์เสน่ห์" (MANMANTHINK) (HMF) แห่งบ้านนาบอน อ.นาบอน จ.นาบอน ผู้ซึ่งได้แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผ้ามัดย้อมนี้มาจากคุณพ่อและคุณแม่ ซึ่งคุณพ่อเป็นช่างทำร่มและคุณแม่เป็นช่างเย็บผ้า คุณกิตติได้แรงบันดาลใจจากผ้ามัดย้อมที่เห็นในทีวีและในอินเทอร์เน็ต และได้คิดค้นและพัฒนาจนได้ผ้ามัดย้อมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งผ้ามัดย้อมนี้ใช้เวลาในการผลิตประมาณ 10-15 วัน และต้องผ่านการตากแดดประมาณ 10-15 วัน เพื่อให้ผ้าแห้งสนิทและคงทน

มนต์เสน่ห์ผ้ามัดย้อม ขึ้นเดียวในโลก

สถานที่ผลิตผ้ามัดย้อมที่บ้านนาบอน

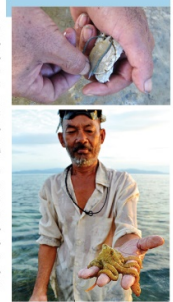
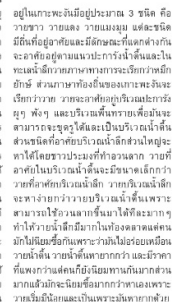
13

ลากวายุใช้ปูจันทอง

ลากวายุ เป็นวิธีการจับปูจันทองที่ใช้กันมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยจะใช้ไม้ยาวประมาณ 3-4 เมตร และใช้เชือกยาวประมาณ 1-2 เมตร เพื่อผูกกับปูจันทอง และใช้มือจับปูจันทองขึ้นมาได้

ลากวายุใช้ปูจันทอง

สถานที่ผลิตผ้ามัดย้อมที่บ้านนาบอน

15

หาหอยกลม ชมวิถีพะงัน

หาหอยกลม เป็นวิถีชีวิตของชาวพื้นถิ่นที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยจะใช้มือจับหอยกลมขึ้นมาได้

หาหอยกลม ชมวิถีพะงัน

สถานที่ผลิตผ้ามัดย้อมที่บ้านนาบอน

17

ชมพระอาทิตย์ตกดินกับดินมะพร้าวเอน

ชมพระอาทิตย์ตกดินกับดินมะพร้าวเอน

สถานที่ผลิตผ้ามัดย้อมที่บ้านนาบอน

19

4.6 การศึกษาเรื่องเส้นทางที่ 6 เส้นทางดำน้ำ

จากการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพของแนวปะการังที่เกาะพะงัน ขอแนะนำจุดดำน้ำ 3 จุดคือ เกาะกง-ธารเสด็จ หาดขวด และเกาะม้า

เกาะกงธารเสด็จ

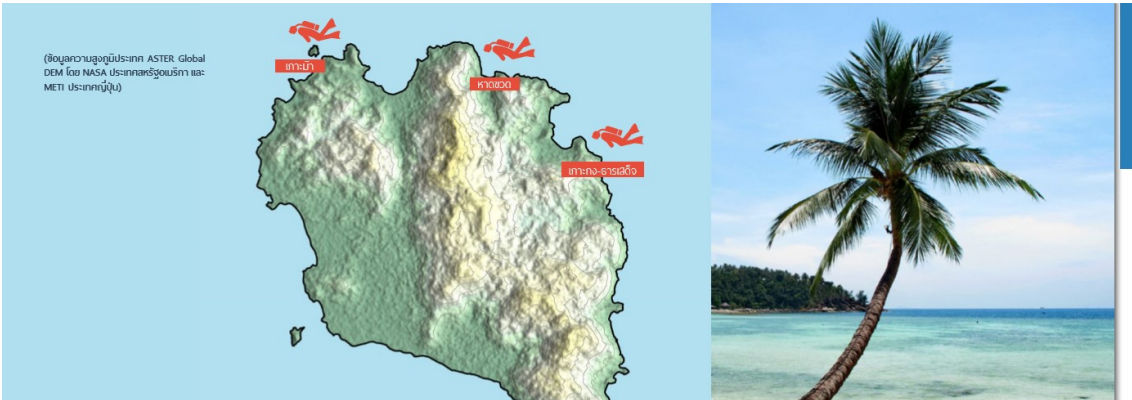
เกาะกงธารเสด็จเป็นเกาะที่อยู่ใกล้กับอ่าวธารเสด็จ สามารถเข้าถึงได้ด้วยเรือหางยาวที่หาดโฉลกหล้า หรือที่หาดขวด มีแนวปะการังกว้างประมาณ 10-20 เมตร ส่วนใหญ่เป็นปะการังโขด

หาดขวด

หาดขวดเป็นหาดที่สามารถเข้าถึงได้โดยการนั่งเรือหางยาวหรือเดินเท้าผ่านเส้นทางที่เป็นป่าเท่านั้น ที่นี่จะมีหาดทรายขาว เหมาะมากสำหรับผู้ที่ต้องการความเป็นส่วนตัวและเงียบสงบท่ามกลางความสวยงามต่างๆ พื้นที่ถูกห้อมล้อมด้วยหินแกรนิต เป็นที่ที่เหมาะสมแก่การว่ายน้ำ ดำน้ำดูปะการัง เป็นชายหาดที่เหมาะสมสำหรับแขกที่มาเป็นครอบครัวและมีเด็กเล็กๆ แต่สิ่งที่ควรระวังคือควรตรวจสอบสภาพอากาศก่อนที่จะเดินทางมาที่นี่ เพราะเรือสามารถเล่นได้ในเวลาอากาศปกติเท่านั้น

เกาะม้า

เกาะม้าเป็นหนึ่งจุดที่ได้รับความนิยมจากนักดำน้ำที่เกาะพะงัน เป็นจุดที่มีความหลากหลายของปะการัง ปะการังอ่อน ปลา และดอกไม้ทะเลสูงมาก สำหรับนักดำน้ำตื้น เกาะม้าอยู่ใกล้กับหาดแม่หาด เดินไปไม่กี่กิโลเมตร รอบๆ เกาะมีแนวปะการังที่สมบูรณ์และสวยงามมากที่สุดบนเกาะพะงัน รอบๆ นักดำน้ำสามารถเห็นปะการังโขด ปะการังกิ่งโขด ปะการังนิ้วมือ ปลาสลิดหิน เม่นทะเล และอื่นๆ อีก จัดว่า เกาะม้าเป็นจุดดำน้ำที่สวยงามมากจุดหนึ่ง นักท่องเที่ยวจึงนิยมมาดำน้ำที่นี่ แล้วยังเป็นเกาะที่สงบและไม่มีคนพลุกพล่านอีกด้วย อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ 6 กิโลเมตร

เกาะงาช้าง

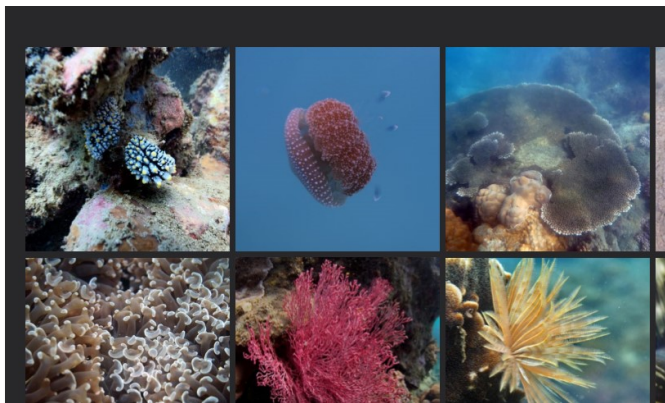
เกาะงาช้างเป็นเกาะที่อยู่ใกล้กับอ่าวสารพัด สามารถเข้าถึงได้ด้วยเรือหางยาวที่หาได้ทั่วโลกสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีแนวปะการังกว้างประมาณ 10-20 เมตร ส่วนใหญ่เป็นปะการังโขด

เกาะวัว

หาดขุดเป็นหาดที่สามารถเข้าถึงได้โดยการนั่งเรือหางยาวหรือเดินเท้าผ่านเส้นทางที่เป็นป่าเท่านั้น ที่นี้จะมีชายหาดที่สวยงาม เหมาะมากสำหรับผู้ที่ต้องการความสงบและวิวที่สวยงาม หาดขุดมีความสวยงามด้วยหินแกรนิต เป็นที่ที่เหมาะมากแก่การว่ายน้ำ ดำน้ำดูปะการัง เป็นชายหาดที่เหมาะสำหรับนกที่มีเป็นครอบครัว และนกอื่นๆ

เกาะม้า

เกาะม้าเป็นหนึ่งจุดที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวที่เกาะพะงัน เป็นจุดที่มีความหลากหลายของปะการัง ปะการังอ่อน ปลาและดอกไม้ทะเลสูงมาก สำหรับนักดำน้ำตื้น เกาะม้า อยู่ใกล้กับหาดแม่หาด เดินไปไม่กี่นาที รอบๆ เกาะมีแนวปะการังที่สวยงามและสวยงามมากที่ดูบนเกาะพะงันรอบๆ นักดำน้ำสามารถเห็นปะการังโขด ปะการังกิ่งโขด ปะการังนิ้วมือ ปลาสลิดหิน เม่นทะเล และอื่นๆ อีก จัดว่า เกาะม้าเป็นจุดดำน้ำที่สวยงามมากจุดหนึ่ง นักท่องเที่ยวจึงนิยมมาดำน้ำกันที่นี่ แต่ยังเป็นเกาะที่มีความสงบ และไม่มีคนพลุกพล่านอีกด้วย อยู่ห่างจากทำการอุทยานแห่งชาติไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ 6 กิโลเมตร สภาเทศบาลเมืองเกาะพะงัน

Reef Diversity at Phangan

ตารางที่ 4.7 ชนิด รายละเอียด และจุดที่พบปะการังบริเวณเกาะพะงันจากการสำรวจ

ผู้วิจัยได้ออกแบบคู่มือ Reef diversity at Phangan เพื่อนำเสนอปะการังและสิ่งมีชีวิตในแนวปะการังที่สำรวจพบ (เอกสารแนบ)

PHYLUM PORIFERA : SPONGES ฟองน้ำ	
ข้อมูลเฉพาะ	บริเวณที่พบ
<i>Xestospongia</i> sp., Blue Sponge, ฟองน้ำแจกันสีน้ำเงิน ลักษณะ: ฟองน้ำแจกันสีน้ำเงินอยู่รวมกันเป็นโคลน แต่แต่ละตัวมีลักษณะคล้ายแจกันสีน้ำเงิน มีช่องน้ำออกขนาดใหญ่ ทางด้านบนเห็นได้ชัดเจน เส้นผ่านศูนย์กลางช่องน้ำออก 1 เซนติเมตร แผ่นคลุมพื้นที่ปะการังประมาณ 1 ตารางฟุต สี: น้ำเงิน ม่วง การกระจายตัว: พบอาศัยอยู่ในแนวปะการัง	เกาะม้า หาดรีน หาดเทียน เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย
<i>Xestospongia testudinaria</i> (Lamarck, 1814), Giant Barrel Sponge, ฟองน้ำครก ลักษณะ: ฟองน้ำครกเป็นฟองน้ำชนิดเด่นในแนวปะการัง มักพบปลิงสร้อยไข่มุกอาศัยร่วมด้วยแบบพึ่งพาอาศัยกัน ปลิงสร้อยไข่มุกกินตะกอนที่ปกคลุมฟองน้ำครกเป็นอาหาร ทำความสะอาดผิวลำตัวและช่วยลดการอุดตันของท่อน้ำเข้าของฟองน้ำ มีเส้นผ่านศูนย์กลางกว่า 1 เมตร รูปทรงกระบอกคล้ายถังน้ำมัน ผิวลำตัวเป็นสันเรียงในแนวรัศมีรอบตัว มีท่อน้ำออกเพียงท่อเดียวและขนาดใหญ่ สี: น้ำตาลแดง การกระจายตัว: พบตามแนวปะการังฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน	หาดเจ้าเกาะ เกาะม้า เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย
<i>Clathrin toxifera</i> (Hentschel, 1912), Veined Sponge, ฟองน้ำลายตาข่าย ลักษณะ: ฟองน้ำลายตาข่ายแผ่นคลุมพื้นหินหรือซากปะการังเป็นแผ่นโดยมีช่องน้ำออกเรียงตัวกระจายกันห่าง ๆ และมีลวดลายคล้ายท่อน้ำคล้ายรากไม้กระจายเชื่อมโยงกับตัวข้างเคียง เนื้อเยื่อฟองน้ำบริเวณที่มีรูพรุนขนาดเล็ก สี: แดง การกระจายตัว: พบเจริญแผ่คลุมซากปะการังเป็นบริเวณกว้าง	เกาะม้า
PHYLUM CNIDARIA : CNIDARIANS ในตาเรีย	
<i>Lytocarpus</i> sp., Sea Feather, ขนนกทะเล ลักษณะ: ขนนกทะเลเป็นไฮโดรซัวที่อาศัยอยู่รวมกันเป็นโคลน ลักษณะคล้ายขนนกที่มีแกนยาวแตกแขนงออกทางด้านสองข้างในระนาบเดียวกันคล้ายขนนกหรือใบเฟิร์น ตัวขนนกทะเลเป็นซออยด์ (Zooid) ขนาดเล็กฝังตัวเรียงตัวกันอยู่บนแขนง ขณะอยู่ตามธรรมชาติจะยึดตัวออกมาจับเหยื่อเป็นอาหาร ขนนกทะเลเป็นสัตว์ที่มีพิษ หากสัมผัสกับผิวหนังจะทำให้เกิดแผลผื่นไหม้คล้ายถูกแมงกะพรุนไฟ สี: น้ำตาลอ่อน ใบสีขาว การกระจายตัว: พบอยู่รวมกันเป็นหย่อมๆ ในบริเวณแนวปะการังทั้งอ่าวไทยและอันดามัน	เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย
<i>Millepora platyphylla</i> Hemprich & Ehrenberg, 1834, Blade Fire Coral, ปะการังไฟแผ่น ลักษณะ: ปะการังไฟไม่ใช่ปะการังแท้จริง แต่เป็นไฮโดรซัวที่มีการสร้างหินปูนเป็นฐานรองรับโพลิปที่เรียกว่า ซออยด์ แต่ช่องที่อยู่ของซออยด์นั้นไม่มีสันจัดเรียงตัวในแนวรัศมีบนพื้นฐานมีช่องเล็กๆ อยู่สองขนาดประกอบด้วยช่องที่อยู่ของซออยด์กินอาหาร (gastrozooid) ล้อมรอบด้วยช่องขนาดเล็กกว่าของซออยด์รับสัมผัส (dactylozooid) ปะการังไฟแผ่นชนิดนี้อาจแผ่ขยายครอบคลุมพื้นที่กว้างของแนว	เกาะกง-ธารเสด็จ เกาะม้า

ปะการัง สี: น้ำตาลอ่อน การกระจายตัว: พบทั้งในอ่าวไทยและอันดามัน	
<i>Millepora tenera</i> Boschma, 1949, Branching Fire Coral, ปะการังไฟกิ่ง ลักษณะ: ปะการังไฟกิ่งมีรูปร่างของคอร์อลัมแตกแขนงคล้ายกิ่งไม้หรือปะการังเขากวาง โดยชูยอดมีขนาดเล็ก ในสภาพธรรมชาติอาจสังเกตเห็นมีลักษณะคล้ายขนเป็นเส้นเล็กๆ ยื่นออกมารอบฐานรองรับส่วนใหญ่มีสีน้ำตาลอมเหลือง ปะการังไฟเป็นสัตว์ทะเลมีพิษ หากสัมผัสผิวหนังจะทำให้เกิดรอยผื่นแดง การดำน้ำศึกษาปะการังจึงควรและระมัดระวังสัตว์คล้ายคลึงปะการังชนิดนี้ สี: น้ำตาล การกระจายตัว: พบบริเวณแนวปะการัง	เกาะม้า หาดรีน หาดเทียน เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย
<i>Phyllorhiza punctate</i> von Lendenfeld, 1884, Australian Spotted Jellyfish, แมงกะพรุนส้มโอ ลักษณะ: แมงกะพรุนส้มโอเป็นแมงกะพรุนขนาดใหญ่ที่มีระฆังเจลาตินที่กลมสีน้ำตาลใสหรือมีสีน้ำตาลอมเหลืองมีจุดสีขาวขนาดเล็กจำนวนมากอยู่ใกล้พื้นผิว สี: น้ำตาลแดง การกระจายตัว: พบได้ทั่วไปตามชายฝั่งทะเลทั้งอ่าวไทยและอันดามัน	หาดรีน หาดเทียน
<i>Rhopilema</i> sp., Edible Jellyfish, แมงกะพรุนหนัง ลักษณะ: แมงกะพรุนหนังเป็นแมงกะพรุนแท้จริง ร่างกายเป็นก้อนวุ้นโปร่งใส มีรูปร่างคล้ายร่ม ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 30 เซนติเมตร บริเวณขอบร่มเป็นริ้ว ตรงศูนย์กลางเว้า มีส่วนยื่นออกไปเป็นข้อคล้ายดอกกะหล่ำที่มีปากอยู่ตรงกลาง สี: น้ำตาลอ่อน การกระจายตัว: พบได้ทั่วไปตามชายฝั่งทะเลทั้งอ่าวไทยและอันดามัน	เกาะกง-ธารเสด็จ หาดขอม
<i>Stichodactyla gigantea</i> (Forskål, 1775), Giant Carpet Anemone , ดอกไม้ทะเลหนวดยาว ลักษณะ: ดอกไม้ทะเลหนวดยาวมีลำตัวลักษณะคล้ายดอกไม้ มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของฐานหนวดไม่เกิน 80 เซนติเมตร หนวดเรียบมันสีน้ำตาลอ่อนหรือสีน้ำตาล มักพบปลาการ์ตูน อาศัยอยู่ร่วมกันแบบพึ่งพา สี: น้ำตาลอ่อน การกระจายตัว: พบในอาศัยอยู่ตามแนวปะการังระดับใต้เขื่อน้ำขึ้นน้ำลง	เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ หาดรีน หาดเทียน เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย
<i>Heteractis magnifica</i> (Quoy & Gaimard, 1833), Magnificent Sea Anemone, ดอกไม้ทะเล ลักษณะ: ดอกไม้ทะเลมีสีส้มที่สวยงามมีขนาดประมาณ 20-50 เซนติเมตร แต่ในบางครั้งอาจมีขนาดได้ถึง 1 เมตร มีหนวดจำนวนมาก ความยาวประมาณ 8 เซนติเมตร หนวดเรียบมัน มักจะพบปลาการ์ตูนอินเดียแดงอาศัยอยู่แบบพึ่งพา สี: น้ำตาลอ่อน ขาว การกระจายตัว: พบได้ทั่วไปตามชายฝั่งทะเลทั้งอ่าวไทยและอันดามัน	เกาะกง – ธารเสด็จ
<i>Ricordae</i> sp., Mushroom Anemone, เห็ดทะเล ลักษณะ: เห็ดทะเลมีรูปร่างคล้ายดอกไม้ทะเล (<i>Actiniaria</i>) มาก มีแผ่นปากกลม โดยแผ่นปากจะมีช่องปากอยู่ตรงกลาง และมีฐานสำหรับยึดเกาะ เห็ดทะเลบางชนิดจะมีหนวดที่รอบปากที่สั้นกว่า ดอกไม้ทะเลหรือบางชนิดก็ไม่มีหนวดรอบปากหรือไม่สามารถมองเห็นจากภายนอกได้ เห็ดทะเลถูกแยกออกจาก	หาดกรวด เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย

ดอกไม้ทะเล เพราะมีโครงสร้างคล้ายกับปะการังโครงแข็งมากกว่าดอกไม้ทะเล สี: เขียว เหลือง การกระจายตัว: พบอาศัยอยู่ในแนวปะการังน้ำตื้นของเขตร้อนทั่วโลก	
<i>Zoanthus pulchellus</i> (Duchassaing & Michelotti, 1860), Mat Zoanthid, พรหมทะเล ลักษณะ: พรหมทะเลเป็นโซแอนทิดที่มีโคโลนีแผ่ขยายเคลือบคลุมพื้นหินเป็นบริเวณกว้างหลายตารางเมตร แต่ละตัวมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 1 เซนติเมตร ขณะที่น้ำทะเลตโพลิปะจะหด ลำตัวและหนดแนบติดกับหิน เมื่อน้ำทะเลขึ้นท่วมบริเวณที่อยู่อาศัยจึงจะคลี่หนดและยืดตัวออกจับอาหารในน้ำ สี: พื้นผิวลำตัวสีเหลืองอมน้ำตาลเป็นมัน การกระจายตัว: พรหมทะเลชนิดนี้พบเกาะเคลือบหินในระดับน้ำขึ้นน้ำลง	เกาะม้า
<i>Acropora aspera</i> (Dana, 1845), Cluster Acropora, ปะการังเขากวางกิ่งสั้น ลักษณะ: ปะการังเขากวางกิ่งสั้นมีโคโลนีคล้ายช่อดอกไม้หรือเป็นโต๊ะที่มีกิ่งหนา ความยาวของกิ่งขึ้นกับความแรงของคลื่น แอ็คเซียลคอรัลไลท์มีขนาดเล็กแต่เห็นได้เด่นชัด เรเดียลคอรัลไลท์มี 2 ขนาดหนาแน่น มีลักษณะด้านล่างของใบที่ยื่นออกมาคล้ายปาก ทำให้แลดูคล้ายเกล็ดปลา มีขนาดเท่าๆ กัน ตลอดแนวกิ่ง พบบ่อยในบริเวณน้ำตื้น สี: เทาฟ้า เขียว ครีมน้ำตาล การกระจายตัว: ด้านในของอ่าวไทยที่ระดับความลึกไม่เกิน 15 เมตร พบได้ทั่วไปตามแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะกง-ธารเสด็จ หาดจอม เกาะม้า หาดริน หาดเทียน เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย
<i>Acropora digitifera</i> (Dana, 1846), Corymbosa Staghorn Coral, ปะการังเขากวางดิ่งพุ่ม ลักษณะ: ปะการังเขากวางดิ่งพุ่มมีโคโลนีคล้ายนิ้วมือ และมักยึดติดกันเป็นแผ่น อาจมีขนาดกว้างถึง 1 เมตร กิ่งมีขนาดเล็กทรงกระบอกปลายกิ่งแหลมและอาจมีกิ่งย่อย แอ็คเซียลคอรัลไลท์มีขนาดเล็ก เรเดียลคอรัลไลท์เป็นแท่ง มีขนาดเท่าๆ กันตลอดแนวกิ่ง พบบ่อยในบริเวณน้ำตื้น สี: น้ำตาล ครีมน้ำเหลือง การกระจายตัว: ด้านในของอ่าวไทยที่ระดับความลึกไม่เกิน 15 เมตร พบได้ทั่วไปในแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะกง-ธารเสด็จ หาดจอม เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย
<i>Acropora gemmifera</i> (Brook, 1892), Staghorn Coral, ปะการังพุ่ม ลักษณะ: ปะการังพุ่มมีโคโลนีคล้ายนิ้วมือ กิ่งหนา ปลายกิ่งค่อยๆ เรียวลงไปหาแอ็คเซียลคอรัลไลท์ขนาดเล็ก เรเดียลคอรัลไลท์มี 2 ขนาดปกติเรียงเป็นแถวๆ คอรัลไลท์ขนาดใหญ่เมื่อเข้าใกล้กิ่งที่ฐานซึ่งเป็นบริเวณที่มีอินซิเบียนแอ็คเซียลคอรัลไลท์อยู่เยอะ สี: ม่วง ฟ้า ครีมน้ำตาลที่ปลายกิ่งมีฟ้าหรือขาว การกระจายตัว: พบทั่วไปในอ่าวไทยที่ระดับความลึกไม่เกิน 15 เมตร พบได้ทั่วไปในแถบอินโดแปซิฟิก	หาดเจ้าฬา เกาะม้า เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย
<i>Acropora kimbeensis</i> Wallace, 1999, Staghorn Coral, ปะการังพุ่ม ลักษณะ: ปะการังพุ่มมีโคโลนีเป็นกลุ่มก้อนหนาแน่นเป็นพุ่ม กิ่งมีขนาดเล็กตั้งตรงปลายแหลม และเชื่อมต่อกันแบบไม่มีรูปทรง (ซิสพิโทส) กิ่งย่อยมีการพัฒนามาจากแอ็คเซียลคอรัลไลท์มีระยะห่างเท่ากัน แอ็คเซียลคอรัลไลท์มีขนาดเล็กแต่เห็นได้ชัดเจน เรเดียลคอรัลไลท์เป็นแท่งและมีรูปเปิดเล็กๆ เส้นผ่านศูนย์กลางน้อยกว่า 1 มิลลิเมตร สี: เหลือง ครีมน้ำฟ้า การกระจายตัว: พบบริเวณด้านบนของแนวปะการังลาดชันและลากูน	เกาะกง-ธารเสด็จ หาดจอม
<i>Acropora microclados</i> (Ehrenberg, 1834), Strawberry Shortcake, ปะการังพุ่ม ลักษณะ: ปะการังพุ่มมีโคโลนีเป็นแบบกิ่งพุ่ม-โต๊ะ ขนาดมักไม่เกิน 1 เมตร เรเดียลคอรัลไลท์มีขนาดคงที่	หาดเจ้าฬา เกาะกง-ธารเสด็จ

เป็นแบบเกล็ดบางขอบกว้างชี้ขึ้น แต่อันที่อยู่ใกล้โคนกิ่งเป็นแบบถ้วยครึ่งซีก ส่วนพื้นผิวระหว่างเรเดียลคอรัลไลท์ เป็นร่างแหที่มีหนามขึ้นกระจายหรือหนามเรียงเป็นแถวเส้นขนาน สี: น้ำตาล น้ำตาลอมเหลือง การกระจายตัว: พบน้อย ส่วนใหญ่จะพบบนโซนไหล่แนวปะการังลาดชัน	หาดขอม เกาะม้า
<i>Acropora millepora</i> (Ehrenberg, 1834), Flaringlip Staghorn Coral, ปะการังเขากวางเกล็ดซ้อน ลักษณะ: ปะการังเขากวางเกล็ดซ้อนมีโคโลนีเป็นกิ่งหลายๆ กิ่งออกไปในแนวขวาง แล้วก็มีกิ่งสั้นๆ ที่ชี้ขึ้นด้านบน มีกิ่งสั้นๆ เท่าๆ กัน แอ็คเซียลคอรัลไลท์มีลักษณะจำเพาะรูปทรงแท่ง เรเดียลคอรัลไลท์ขนาดเท่ากันอยู่ชิดแน่นติดกันมีลักษณะด้านล่างของใบที่ยื่นออกมาคล้ายปาก หรือคล้ายใบเกล็ด สี: เขียวมีปลายกิ่งส้มอมชมพู ชมพูอมส้มสด เขียวซีด ฟ้า การกระจายตัว: พบทั่วไปในอ่าวไทย ที่ระดับความลึกไม่เกิน 15 เมตร พบได้ทั่วไปในแถบอินโดแปซิฟิก	หาดกรวด หาดเจ้าเกาะ เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ หาดรีน หาดเทียน เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย
<i>Acropora polystoma</i> (Brook, 1891), Staghorn Coral, ปะการังเขากวาง ลักษณะ: ปะการังเขากวางมีโคโลนีเป็นกลุ่มก้อนหรือยึดติดกันเป็นแผ่น กิ่งตั้งปลายกิ่งแหลม มีขนาดและความยาวใกล้เคียงกัน แอ็คเซียลคอรัลไลท์มีขนาดเล็กแต่มองเห็น เรเดียลคอรัลไลท์เรียงติดกันเป็นแถวลงมาทางข้าง ลักษณะของเรเดียลคอรัลไลท์เป็นแบบแท่งมีรูปแบบไม่แน่นอน ทำให้โคโลนีดูคล้ายหนาม สี: ครีมี ฟ้า เหลือง การกระจายตัว: พบน้อย พบตามแนวปะการังลาดชันที่มีคลื่นลมแรง	หาดกรวด เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ หาดขอม หาดรีน หาดเทียน
<i>Alveopora excelsa</i> Verrill, 1863, Branching Flowerpot Coral, ปะการังกระถางดอกไม้ ลักษณะ: ปะการังกระถางดอกไม้มีโคโลนีเป็นแบบกิ่งโขด มักจะเป็นหยักๆ มีขนาดถึง 2 เมตร คอรัลไลท์มีผนังเป็นหนามที่ไม่แน่นอน โพลิปจะหดในตอนกลางวัน และจะยืดออกมาจับอาหารในตอนกลางคืน สี: เทา น้ำตาลอมชมพูตอนโพลิปหดตัว สีน้ำตาลเมื่อโพลิปยื่นออก การกระจายตัว: พบน้อย พบตามแนวปะการังลาดชัน	เกาะกง-ธารเสด็จ
<i>Astreopora gracilis</i> Bernard, 1896, Conical Face Coral, ปะการังผิวกรวย ลักษณะ: ปะการังผิวกรวยเป็นโคโลนีแบบครึ่งวงกลม คอรัลไลท์มีลักษณะเป็นโคนหรือเป็นแท่ง ชี้ไปหลายทิศทาง ขนาดคละกันทั้งขนาดเล็กและใหญ่ ทำให้โคโลนีดูไม่เป็นระเบียบ สี: ครีมีอ่อน เขียว น้ำตาล การกระจายตัว: พบได้ทั่วไป โดยเฉพาะบริเวณน้ำตื้นๆ	หาดเจ้าเกาะ หาดรีน หาดเทียน เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย
<i>Astreopora ocellata</i> Bernard, 1896, Conical Face Coral, ปะการังผิวกรวย ลักษณะ: ปะการังผิวกรวยเป็นโคโลนีแบบโดมหรือเรียบแบน คอรัลไลท์ขนาดใหญ่ หนาแน่น รูเปิดกว้าง มีคอรัลไลท์ขนาดเล็กเกิดขึ้นระหว่างคอรัลไลท์ขนาดใหญ่ ซีโนสเตียม (ส่วนที่ว่างระหว่างคอรัลไลท์) หยาบ สี: ครีมี เหลือง การกระจายตัว: เป็นปะการังที่หายาก อ่าวไทยพบที่ระดับความลึก 1.5-30 เมตร พบได้ทั่วไปในแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า
<i>Cirrhopathes</i> sp. (de Blainville, 1830), Black coral, ปะการังแฉ้ ลักษณะ: ปะการังแฉ้มีโครงสร้างกระดูกสีเข้มซึ่งเป็นลักษณะของปะการังสีดำทุกชนิด ยาวได้ถึง 3 เมตร ปะการังในสกุลนี้มีรูปแบบต่างๆ ในการได้รับสารอาหาร บางชนิดมีซูแซนเทลลีอาศัยอยู่แบบพึ่งพา	เกาะม้า หาดรีน หาดเทียน

สี: เหลือง แดง การกระจายตัว: พบได้ทั่วไปในแถบอินโดแปซิฟิก	
<i>Cyphastrea microphthalmia</i> (Lamarck, 1816), Small Star Coral, ปะการังดาวเล็ก ลักษณะ: ปะการังดาวเล็กเป็นโคโลนีแบบโซด กลายเป็นแบบเคลือบบางๆ ในบริเวณที่มีปริมาณแสงน้อย มักจะเจริญกลายเป็นลูกบอลที่เคลื่อนที่ได้ (คอร์ลไลท์) คอร์ลไลท์สูงและเป็นกรวย หนาแน่นในโคโลนีที่ได้รับปริมาณแสงเยอะ และกระจายๆ ในโคโลนีแบบเคลือบ ปกติมีเซบต่าหลักจำนวน 10 เซบต่า จำนวนเซบต่าอาจจะไม่เท่ากันระหว่างคอร์ลไลท์ สี: น้ำตาล ครีม เขียว การกระจายตัว: พบทั่วไป	เกาะม้า
<i>Dendrophyllia micranthus</i> (Ehrenberg, 1834), Tree Coral, ปะการังกิ่งไม้ ลักษณะ: ปะการังกิ่งไม้เป็นช่อคล้ายกิ่งไม้สีน้ำตาลอมเขียว บริเวณฐานกลมแต่ปลายกิ่งแบน และแตกกิ่งไม่นานนัก คอร์ลไลท์เป็นรูปทรงกระบอกโดยอยู่เป็นคู่สลับกันคนละข้าง ตัวที่อยู่ปลายกิ่งมีขนาดใหญ่สุด ขนาดของคอร์ลไลต์ประมาณ 2-3 ฟุต สี: น้ำตาลอมเขียว การกระจายตัว: พบอาศัยอยู่ระดับค่อนข้างลึกของแนวปะการัง ทั้งในอ่าวไทยและฝั่งมหาสมุทรอินเดีย	หาดรีน หาดเทียน
<i>Diploastrea heliopora</i> Lamarck, 1816, Double Star Coral, ปะการังดาวใหญ่ ลักษณะ: ปะการังดาวใหญ่มีโคโลนีแบบโดมที่มีผิวสม่ำเสมอ สูงถึง 2 เมตร ความกว้างถึง 5 เมตร มีโครงสร้างหินปูนหนาแน่น คอร์ลไลท์เป็นกรวยเดี่ยวๆ ที่มีรูเปิดขนาดเล็กและมีผนังหนา โคลูเมลลามีขนาดใหญ่ เซบต่ามีขนาดเท่าๆ กันและผนังหนาและบริเวณที่โคลูเมลลามาเชื่อมต่อกันจะมีผนังบาง หนวดยื่นออกมาเฉพาะเวลากลางคืน สี: ครีม เทา เขียว การกระจายตัว: พบทั่วไปทั้งบริเวณที่มีคลื่นและไม่มีคลื่นแรง	หาดเจ้าเกาะ เกาะกง-ธารเสด็จ เกาะม้า
<i>Euphyllia fimbriata</i> (Spengler, 1799), Bean Coral, ปะการังหนวดถั่ว ลักษณะ: ปะการังหนวดถั่วมีคอร์ลไลต์ลักษณะเป็นช่อที่มีแคลไลซ์ยกขึ้นมาเป็นกำแพงกันสูงและวกลงไป ปลายปะการังสมอง บางคอร์ลไลต์มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางถึง 2 เมตร เส้นที่จัดเรียงตัวตามแนวรัศมีเรียงเรียงตัวกัน 3 ชุด มีหนวดที่ยื่นออกมาปลายหนวดแบนโค้งเป็นรูปถั่ว สี: ขาว เหลือง เขียว การกระจายตัว: ปะการังชนิดนี้พบเจริญอยู่ใต้เขตน้ำขึ้นน้ำลงเป็นส่วนใหญ่	เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนัย
<i>Favia speciosa</i> (Dana, 1846), Ring Coral, ปะการังวงแหวน ลักษณะ: ปะการังวงแหวนเป็นโคโลนีแบบโซด คอร์ลไลท์เป็นวงกลมและในบริเวณน้ำตื้น คอร์ลไลท์อยู่ชิดกันมากและในบริเวณน้ำลึกคอร์ลไลท์อยู่ห่างกัน เซบต่ามีขนาดเล็ก จำนวนมาก และมีรูปทรงปกติ ปกติตั้งขอบด้านในของเซบต่าพัฒนาไม่ดี สี: เทาอ่อน เขียว น้ำตาล ปกติผิวของคอร์ลไลท์มีสีตัดกัน การกระจายตัว: พบได้ตามแนวปะการังทั่วไป	หาดเจ้าเกาะ เกาะม้า
<i>Favia stelligera</i> (Dana, 1846), Knob Coral, ปะการังวงแหวน ลักษณะ: ปะการังวงแหวนเป็นโคโลนีรูปทรงกลม มีคอลัมน์แบบมูม เนินราบที่มีความยาวหลายเมตร คอร์ลไลท์มีการกระจายอย่างสม่ำเสมอเป็นทรงกรวยที่มีผนังหนาและมีช่องเปิดเล็ก ๆ คอสต์มีความยาว	เกาะม้า

เท่ากัน สี: น้ำตาล การกระจายตัว: พบได้ทั่วไปตามบริเวณแนวปะการังทั้งอ่าวไทยและอันดามัน	
<i>Favia veroni</i> Moll and Borel-Best, 1984, Ring Coral, ปะการังวงแหวน ลักษณะ: ปะการังวงแหวนมีโคโลนีแบบโชด คอรัลไลท์อยู่รวมกันแน่น มักจะมีรูปทรงไม่แน่นอน เส้นขอบคอรัลไลท์มีรูปร่างไม่แน่นอน ตรงกลางคอรัลไลท์มีขนาดใหญ่มีความลึกถึง 10 มิลลิเมตร ไม่มีติ่งขอบด้านในของเซปต้า สี: น้ำตาลเข้ม แดง มีแผ่นปากสีครีม การกระจายตัว: พบน้อยมาก พบตามแนวปะการังลาดชัน	หาดกรวด เกาะกง-ธารเสด็จ เกาะม้า
<i>Favites abdita</i> (Ellis and Solander, 1786), Larger Star Coral, ปะการังช่องเหลี่ยม ลักษณะ: ปะการังช่องเหลี่ยมเป็นโคโลนีแบบโชดกลม หรือเป็นเนินเขา โคโลนีมีขนาด 1 เมตร คอรัลไลท์กลมมีผนังหนา เซปต้าตรงมีพื้นยื่นออกมา สี: สีเข้มบริเวณที่มีน้ำขุ่น สีน้ำตาลอ่อนบริเวณน้ำไม่ขุ่นมี มีแผ่นปากสีน้ำตาลหรือสีเขียว การกระจายตัว: พบได้ทั่วไป บริเวณใต้แนวปะการังทั่วไป	เกาะกง-ธารเสด็จ เกาะม้า
<i>Favites halicora</i> (Ehrenberg, 1834), Larger Star Coral, ปะการังช่องเหลี่ยม ลักษณะ: ปะการังช่องเหลี่ยมเป็นโคโลนีแบบโชดกลม เป็นเนินเขา คอรัลไลท์มีผนังหนามากมักจะกลายเป็นผนังของตนเอง อาจมีติ่งขอบด้านในของเซปต้า สี: น้ำตาลอมเหลือง น้ำตาลอมเขียว สีเดียวทั้งก้อน การกระจายตัว: พบน้อย พบในแนวปะการังน้ำตื้น	เกาะม้า
<i>Fungia fungites</i> (Linnaeus, 1758), Mushroom Coral, ปะการังเห็ด ลักษณะ: ปะการังเห็ดเป็นโพลีปวงกลม มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 280 มิลลิเมตร ผนังของเซปต้าเป็นรูปสามเหลี่ยมยื่นออกมาและสันกลางที่ชัดเจน ตั้งอยู่ที่จุดเริ่มต้นของเซปต้าอาจจะมิให้เห็น หนามด้านล่าง (คอสด้า) สูง เรียบและแหลมเป็นทรงกรวย สี: น้ำตาล บางครั้งเป็นจุดๆ ดวงๆ มักมีติ่งที่อยู่จุดเริ่มต้นของเซปต้าสีซีดจาง การกระจายตัว: พบทั่วไป บริเวณแนวปะการังลาดชัน ลากูนความลึก 2-30 เมตร กระจายอยู่ทั่วแถบอินโดแปซิฟิก	หาดกรวด เกาะม้า หาดริน หาดเทียน
<i>Galaxea fascicularis</i> (Linnaeus, 1767), Galaxy Coral, ปะการังกาแล็กซี่ ลักษณะ: ปะการังกาแล็กซี่เป็นโคโลนีเล็กรูปรางคล้ายหมอน โดมเดี่ยวๆ หรือไม่มีรูปร่างที่แน่นอน โคโลนีขนาดใหญ่เป็นแท่งหรือแบบโชด มักจะมีขนาดใหญ่กว่า 5 เมตร คอรัลไลท์มีหลายขนาด ปกติคอรัลไลท์มีเส้นผ่านศูนย์กลางน้อยกว่า 10 มิลลิเมตร มีเซปต้าจำนวนมากยื่นมาถึงศูนย์กลางของคอรัลไลท์ หนวดจะยืดยาวออกมาในเวลากลางวัน หนวดและเซปต้ามักมีสีตัดกัน หนวดมักมีส่วนปลายสีขาวที่เห็นได้ชัด สี: เขียว เทา แดง น้ำตาล การกระจายตัว: พบทั่วไป แนวปะการังหลายๆ แบบ เป็นชนิดเด่นในแนวปะการังชายฝั่งด้านใน	หาดกรวด หาดเจ้าเกาะ เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ
<i>Goniastrea pectinata</i> (Ehrenberg, 1834), Honeycomb Coral, ปะการังรังผึ้ง ลักษณะ: ปะการังรังผึ้งเป็นโคโลนีแบบกึ่งโชดหรือแบบเคลือบ คอรัลไลท์เป็นแบบซีรียอด (คือใช้ผนังร่วมกันกับโพลิบที่อยู่ติดกัน) ไปจนถึงแบบซับแมนดรอยด์ (คือกึ่งๆ คอรัลไลท์ที่ไม่มีโพลิบแต่มีลักษณะเหมือนหุบเขาลงไปแทน) ถ้าเป็นแบบซับแมนดรอยด์ คอรัลไลท์จะมีศูนย์กลางได้น้อยกว่า 4 แท่ง มีผนัง	หาดเจ้าเกาะ เกาะกง-ธารเสด็จ เกาะม้า

หนา มีติ่งขอบด้านในของเขี้ยวที่พัฒนาดี สี: น้ำตาลจางๆ ชมพู สีจะเข้มข้นในน้ำลึกหรือน้ำขุ่น การกระจายตัว: พบทั่วไป ส่วนใหญ่พบบริเวณน้ำตื้น	
<i>Goniastrea retiformis</i> (Lamarck, 1816), Smooth Lesser Star Coral, ปะการังสมองผิวเรียบ ลักษณะ: ปะการังสมองผิวเรียบเป็นโคโลนีแบบโขด กิ่งโขด แบน หรือแท่ง ปกติมีขนาดมากกว่า 1 เมตร คอร์รัลไลท์เป็นแบบ 4-6 เหลี่ยม เขี้ยวยาวและสั้นสลับกัน ผิวด้านบน มีติ่งพาลิฟอร์มบางๆ พัฒนาดี สี: ครีมน้ำตาลอ่อน ชมพู เขียว การกระจายตัว: พบทั่วไป บางครั้งเป็นชนิดหลักบริเวณเขตน้ำขึ้นน้ำลง	หาดกรวด หาดเจ้าเกาะ เกาะกง-ธารเสด็จ เกาะม้า
<i>Goniopora</i> sp. (Blainville, 1830), Anemone Coral, ปะการังดอกไม้ ลักษณะ: ปะการังดอกไม้ไม่มีโคโลนีเป็นแบบโขด กิ่งโขด แต่ละโพลีย่อนออกมาจากฐานยาว ลักษณะคล้ายดอกไม้ทะเลที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม แต่มีหนวดจำนวนน้อยกว่า สี: น้ำตาล เขียว การกระจายตัว: พบทั่วไปทั้งในระดับน้ำทะเลตื้นถึงลึก	หาดกรวด หาดเจ้าเกาะ เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย
<i>Leptastrea pruinosa</i> Crossland, 1952, Crust Coral, ปะการังเคลือบ ลักษณะ: ปะการังเคลือบเป็นโคโลนีเคลือบ คอร์รัลไลท์เป็นแบบซีรียอยด์ (คือใช้ผนังร่วมกันกับโพลิบที่อยู่ติดกัน) เขี้ยวมีลักษณะเป็นวงกลมชัดเจน มีลักษณะเป็นเม็ดๆ ด้านข้างและที่บริเวณขอบ หนวดมักจะยื่นออกเวลากลางวัน สี: น้ำตาลช็อคโกแลต ชมพู มีผนังคอร์รัลไลท์สีเขียวหรือสีครีม การกระจายตัว: พบน้อย บริเวณน้ำตื้นที่ใส	เกาะม้า
<i>Lobophyllia flabelliformis</i> Veron, 2000 Lobed Brain Coral ปะการังถ้วยสมอง ลักษณะ: ปะการังถ้วยสมองเป็นโคโลนีขนาดใหญ่รูปโดม มีหุบเขาที่หนาแน่นยาวติดกันแต่ไม่มีผนังร่วมกัน โคโลนีขนาดใหญ่สามารถแยกออกจากกันได้ โพลิบมีแมนเทิลที่หนาเนื้อเยื่อ ทำให้มองไม่เห็นโครงสร้างหินปูนด้านล่าง ทำให้เมื่อดูใต้น้ำแล้วมันดูเหมือนกับ ปะการังสมอง (<i>Symphyllia</i> sp.) มาก ถ้าสัมผัสกับแมนเทิลมันจะหดตัว ทำให้สามารถมองเห็นโครงสร้างหินปูน บริเวณหุบเขาไม่มีผนัง แมนเทิลปกคลุมพาลิลาวยาวๆ ที่มีลักษณะคล้ายหนวด สี: น้ำตาล เทาเข้ม การกระจายตัว: พบน้อย พบที่ระดับความลึก 4-10 เมตร พบไม่บ่อยนักในแถบแปซิฟิกตะวันตกเฉียงใต้	หาดเจ้าเกาะ เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ
<i>Lobophyllia hemprichii</i> (Ehrenberg, 1834), Lobed Brain Coral, ปะการังถ้วยสมอง ลักษณะ: ปะการังถ้วยสมองเป็นโคโลนีแบนไปจนถึงครึ่งทรงกลม มีขนาดมากกว่า 5 เมตร มีหลายสีและมีแมนเทิลหลายแบบ เป็นกลุ่มก้อนใหญ่ก้อนเดียว โคโลนีเป็นแบบพาสซิลอยด์ ไปจนถึงแบบพลาเบลโลแมนดรอยด์ (คือคอร์รัลไลท์หุบเขาแต่ไม่ผนังร่วมกัน) แบบพลาเบลโลแมนดรอยด์นี้หุบเขาแบ่งไม่เท่ากันตามพื้นที่สำหรับการเติบโตจะมีให้ สันของเขี้ยวหนาขึ้นมาเป็นผนังสำหรับโคลูเมลลา และมีพื้นที่แหลมสูง โพลิบหนาและมีเนื้อเยื่อสามารถหดตัวได้ ผิวของโพลีอาจจะเรียบหรือขรุขระก็ได้ สี: น้ำตาลอ่อน การกระจายตัว: มักเป็นชนิดเด่น พบด้านบนของแนวปะการังลาดชัน	หาดเจ้าเกาะ เกาะม้า

<i>Lobophyllia pachysepta</i> Chevalier, 1975, Multicolored Lobed Brain Coral, ปะการังถ้วยสมอง ลักษณะ: ปะการังถ้วยสมองมีโคโลนีเป็นแบบแบนหรือครึ่งวงกลม โครงสร้างหินปูน คล้ายกอลฟ์หรือบางส่วนมีลักษณะขดไปขดมาคล้ายพัด โคโลนีมีขนาดไม่เกิน 0.5 เมตร คอรัลไลท์มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 40-50 มิลลิเมตร เส้นรอบวงจะมีรูปร่างไม่แน่นอน เซปต้าหลักจะหนา มีซี่ฟันอยู่ 3-5 อัน โคลูเมลมีขนาดใหญ่และมักจะแยกออกจากกัน คอสต์พัฒนาน้อย สี: เขียวเข้ม เทา เซปต้ามีสีเหลือง การกระจายตัว: พบน้อย มักพบตามโซนไหล่แนวปะการังลาดชันและลากูน	หาดเจ้าฬา
<i>Montastrea multipunctata</i> Hodgson, 1985, False Knob Coral, ปะการังหินสมอง ลักษณะ: ปะการังหินสมองเป็นโคโลนีเป็นแบบเคลือบขนาดไม่เกิน 0.3 เมตร คอรัลไลท์มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 5-9 มิลลิเมตร มีเยื่อหนากคลุมคอรัลไลท์ มีเซปต้าแยกออกจากกันเด่นชัด 3-4 อัน เซปต้าหลักมีฟัน 1 หรือ 2 จุด เหนือผนังชั้นบน บางครั้งเห็นได้ชัด น้ำพลิฟอร์มโลบพัฒนาน้อย ร่องและปุ่มพัฒนาได้ดี บางครั้งจะพบหนอนตัวแบน ทลาย และสาหร่ายเต่า สี: น้ำตาลแดง การกระจายตัว: พบยาก อาศัยอยู่ตามน้ำตื้น อาจยึดติดตามพื้นทราย	เกาะกง-ธารเสด็จ
<i>Montipora informis</i> Bernard, 1897, Pore Coral, ปะการังเกล็ดน้ำแข็ง ลักษณะ: ปะการังเกล็ดน้ำแข็งเป็นโคโลนีแบบโขดและแบบเคลือบ คอรัลไลท์ฝังอยู่กระจายตัวสม่ำเสมอ ซิโนสเต็มปกคลุมด้วยพาพิลลาที่ยาวเท่า ๆ กัน พาพิลลาอาจมีปลายสีขาวหรือสีฟ้า หนวดสีขาวอาจจะยื่นออกมาในเวลากลางวัน สี: น้ำตาล ตาลลายจุดขาว การกระจายตัว: พบได้ทั่วไป ด้านบนของแนวปะการังลาดชัน	หาดเจ้าฬา เกาะกง-ธารเสด็จ เกาะม้า
<i>Montipora meandrina</i> (Ehrenberg, 1834), Pore Coral, ปะการังเกล็ดน้ำแข็ง ลักษณะ: โคโลนีมีขนาดเล็ก ปกติมีขนาดเล็กกว่า 0.2 เมตร พื้นผิวถูกปกคลุมด้วยเวอรูซีขนาดใหญ่ไร้รูปทรง บิดเบี้ยว เวอรูซีขนาดใหญ่ (เวอรูซีหมายถึงซิโนสเต็มเป็นเนินสูงระหว่างคอรัลไลท์ที่มีขนาดกว้างกว่าคอรัลไลท์) เวอรูซีไม่เชื่อมต่อเป็นรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง คอรัลไลท์มีขนาดเล็ก โพลีปมีสีเดียวกันกับซิโนสเต็มที่เป็นเนินสูงหรือสไลกว่า สี: น้ำตาลอ่อน ชมพู การกระจายตัว: พบแถบอินโดแปซิฟิกพบบริเวณขอบปะการังน้ำตื้น	เกาะม้า
<i>Oulophyllia bennettiae</i> (Veron and Pichon, 1977), Brain Coral, ปะการังหินสมอง ลักษณะ: ปะการังหินสมองเป็นโคโลนีแบบโขด คอรัลไลท์แบบเหลี่ยมมีขนาดใหญ่ ในหนึ่งคอรัลไลท์ได้ถึงสามโคลูเมลลา เซปต้าอยู่ห่างกัน มีฟันเป็นวงกลม บ้างพัฒนาเป็นวงพลิฟอร์ม เซปต้าของแต่ละคอรัลไลท์เรียงติดกัน สี: เขียวเทา ปากมีสีเขียว การกระจายตัว: พบน้อย บริเวณอ่าวไทยและอันดามันที่แนวปะการังลาดชัน	หาดกรวด หาดเจ้าฬา เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ หาดริน หาดเทียน เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย
<i>Pachyseris speciosa</i> (Dana, 1846), Serpent Coral, ปะการังลายลูกฟูก	หาดเจ้าฬา

ลักษณะ: ปะการังลายลูกฟูกเป็นโคโลนีแบบแผ่นหน้าเดียวตามแนวขวาง อาจมีสันขึ้นมาหรือเป็นแท่งตั้งตรงขึ้นมาบนแผ่น เป็นโคโลนีขนาดใหญ่หลายเมตร มีคอร์รัลไลท์มากกว่า 1 แถวระหว่างสัน ไม่มีโคลูเมลลา สี: น้ำตาลอ่อน เทาเข้ม มักมีขอบสีจาง การกระจายตัว: พบทั่วไปแถบอินโดแปซิฟิก อ่าวไทยพบที่ระดับความลึก 1-35 เมตร	เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ
<i>Pavona decussata</i> (Dana, 1846), Flower Coral, ปะการังลายดอกไม้ ลักษณะ: ปะการังลายดอกไม้เป็นโคโลนีแบบแผ่นหน้าหรือแผ่นหน้าที่ยึดติดกันมี 2 หน้า เป็นแผ่นตั้งตรงขึ้นมา หรืออาจจะเป็นกิ่งก้าน อาจจะมีหรือไม่มีตั้งแนวขวางที่ขอบก็ได้ คอร์รัลไลท์ไม่มีรูปร่างที่แน่นอน ฝังอยู่ บางครั้งอาจจะเรียงขนานกับขอบ หรือแนวรัศมีกับสัน สี: น้ำตาล เหลืองครีม เขียว การกระจายตัว: พบทั่วไปแถบอินโดแปซิฟิก อ่าวไทยพบที่ระดับความลึก 1-11 เมตร	หาดเจ้าฬา เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ
<i>Pavona frondifera</i> (Lamarck, 1816), Flower Coral, ปะการังลายดอกไม้ ลักษณะ: ปะการังลายดอกไม้เป็นโคโลนีแบบแผ่นบาง หรือเป็นใบที่หักงอ ที่ฐานใบแคบที่แบ่งออกจากกันแบบไร้รูปทรงที่แน่นอน แผ่นมักจะมียอดตามแนวรัศมีที่ยึดติดกันกับใบ คอร์รัลไลท์วางตัวเป็นหลุมตื้นๆ ไร้รูปแบบแต่ก็ขนานกับขอบใบ สี: น้ำตาลอ่อน น้ำตาลเข้ม การกระจายตัว: พบทั่วไปแถบอินโดแปซิฟิก อ่าวไทยพบที่ระดับความลึก 1-11 เมตร	หาดกรวด หาดเจ้าฬา เกาะกง-ธารเสด็จ เกาะม้า
<i>Pectinia lactuca</i> (Pallas, 1766), Lettuce Coral, ปะการังดอกจอก ลักษณะ: ปะการังดอกจอกมีโคโลนีแบบกิ่งโขด หรือใบหนาๆ มักมีขนาดมากกว่า 1 เมตร มีร่องยาว ผงสูงเท่ากัน ร่องมาจากตรงกลางของโคโลนีถึงขอบ มีผนังของคอร์รัลไลท์ที่แข็งแรง สี: เทา น้ำตาล เขียว การกระจายตัว: พบทั่วไปแถบอินโดแปซิฟิกบริเวณน้ำตื้น	เกาะม้า
<i>Physogyra lichtensteini</i> Milne Edwards & Haime, 1851, Bubble Coral, ปะการังลูกโป่งเล็ก ลักษณะ: ปะการังลูกโป่งเล็กโคโลนีแบบโขด หรือแผ่นหนา ที่มีลักษณะแบนมน เซบดำขนาดใหญ่ แข็ง ผิวเรียบ ยื่นออกมาและกระจายเป็นวงกว้าง ผงแข็ง ไม่มีโคลูเมลลา หนวดยื่นออกมาเฉพาะตอนกลางคืน ในตอนกลางวันโคโลนีทั้งหมดจะปกคลุมไปด้วยถุงที่มีลักษณะเหมือนองุ่นเม็ดเล็กๆ ที่สามารถหดตัวได้เมื่อถูกรบกวน สี: น้ำตาล เทาอ่อน เขียว การกระจายตัว: พบทั่วไปแถบอินโดแปซิฟิก บริเวณที่อุณหภูมิน้ำตื้นที่มีกระแสน้ำไหลที่ระดับความลึก 6-20 เมตร	หาดเจ้าฬา เกาะม้า
<i>Platygyra sinensis</i> (Milne Edwards & Haime, 1849), Brain Coral, ปะการังสมองร่องเล็ก ลักษณะ: ปะการังสมองร่องเล็กเป็นโคโลนีแบบโขดหรือแผ่นแบน ปกติจะมีคอร์รัลไลท์แบบแมนดรอยด์เต็มรูปแบบ มีผนังบาง เซบดำบางและค่อนข้างจะเป็นสัน โคลูเมลลาไม่ค่อยพัฒนาและไม่มีศูนย์กลางของโคลูเมลลา สี: น้ำตาลอ่อน น้ำตาลเข้ม การกระจายตัว: พบน้อย พบตามแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ หาดริน หาดเทียน
<i>Pocillopora damicornis</i> (Linnaeus, 1758), Cauliflower Coral, ปะการังดอกกะหล่ำ	หาดกรวด

ลักษณะ: ปะการังดอกกะหล่ำเป็นโคโลนีแบบกลุ่มก้อนหนาแน่นมีขนาดใหญ่หลายเมตร ไม่มีความแตกต่างชัดเจนระหว่างซีโนสเต็มเป็นเนินสูงระหว่างคอร์ลไลท์ที่มีขนาดกว้างกว่าคอร์ลไลท์และกิ่งเพราะมันเชื่อมต่อกัน บริเวณที่รับคลื่นลมแรงกิ่งปะการังจะแข็งแรง บริเวณที่น้ำลึกและบริเวณที่ไม่มีคลื่นลมแรงกิ่งปะการังจะบอบบาง สี: น้ำตาลอ่อน เขียว ชมพู การกระจายตัว: พบทั่วไป พบในแนวปะการังแหล่งน้ำตื้น	หาดเจ้าเกาะ เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ
<i>Polyphyllia talpina</i> (Lamarck, 1801), Feather Coral, ปะการังรองเท้าแตะ ลักษณะ: ปะการังรองเท้าแตะเป็นโคโลนียาว เป็นก้อนรูปไข่ บางครั้งโคโลนีอาจเป็นรูป Y, T, X ยาว 25 เซนติเมตร โคโลนีไม่ยึดติดกับพื้นเซบด้าสัน หนวดยึดยาวในตอนกลางวัน มีหนวดยาวและจำนวนมาก มักพบที่เดียวกับปะการังเห็ด สี: เทา เขียว ครีมี มีสีขาวตรงปลายหนวด การกระจายตัว: พบอาศัยอยู่ตามแนวปะการัง ในเขตน้ำขึ้นน้ำลงต่ำสุดทางฝั่งมหาสมุทรอินเดีย	เกาะม้า
<i>Porites cumulates</i> Nemenzo, 1955, Branching Coral, ปะการังโขดแบบกิ่ง ลักษณะ: ปะการังโขดแบบกิ่งเป็นโคโลนีกิ่งแบน คอร์ลไลท์เป็นเหลี่ยมและตื้น ผิวกิ่งเรียบ สี: ครีมี น้ำตาลอ่อน การกระจายตัว: พบน้อยมาก พบตามแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิก	หาดกรวด เกาะม้า
<i>Porites lutea</i> Edwards & Haime, 1860, Mountain Coral, ปะการังโขด ลักษณะ: ปะการังโขดเป็นโคโลนีครึ่งทรงกลม มีขนาดมากกว่า 4 เมตร บริเวณน้ำขึ้นจะสร้างปะการังทรงแท่ง บางครั้งก็สร้างเกาะที่เกิดขึ้นโดยแนวปะการัง ในเขตน้ำขึ้นน้ำลง ผิวค่อนข้างเรียบ สี: ครีมี เหลือง น้ำตาล การกระจายตัว: พบทั่วไปแถบอินโดแปซิฟิก ขอบปะการังด้านหลัง ลากูนและแนวปะการังแบบชายฝั่ง	หาดกรวด หาดเจ้าเกาะ เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ หาดริน หาดเทียน เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย
<i>Porites stephensoni</i> Crossland, 1952, Mountain Coral, ปะการังโขด ลักษณะ: ปะการังโขดเป็นโคโลนีเป็นเคลือบ ครึ่งทรงกลม หรือแท่ง และมักจะมีขนาดเล็กกว่า 0.1 เมตร สี: ครีมี น้ำตาล การกระจายตัว: พบน้อย บริเวณปะการังแนวราบ	เกาะกง-ธารเสด็จ
<i>Psammocora digitata</i> Milne Edward & Haime, 1851, Columnar Coral, ปะการังแท่ง ลักษณะ: ปะการังแท่งเป็นโคโลนีแบบแท่ง คอร์ลไลท์เล็กและตื้น มีเซบด้ายื่นออกมาเล็กน้อย เป็นปะการังที่มีโอกาสเกิดการฟอกขาวสูง สี: ม่วง เทา น้ำตาล การกระจายตัว: พบน้อยตามแนวปะการังทั่วไป แถบมหาสมุทรอินเดีย อินโดแปซิฟิก	หาดเจ้าเกาะ
<i>Sarcophyton</i> sp., Leather Coral, ปะการังหนัง ลักษณะ: ปะการังหนังเป็นปะการังอ่อนที่มีลักษณะคล้ายแผ่นหนัง มีความเหนียวแต่อ่อนนุ่ม เมื่อเต่งตัวขึ้นมีลักษณะคล้ายดอกเห็ดขนาดใหญ่และมีโพลิปยื่นออกมาจากเนื้อเยื่อส่วนบน แต่ละโพลิปยืดยาวออกบานหนวดทั้ง 8 เส้นเพื่อจับแบลงค์ตอนในน้ำแต่ละโคโลนี หนึ่งบานมีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 30	เกาะกง-ธารเสด็จ

เมตร แต่เมื่อหัดตัวจะมีขนาดเล็กลง ในบางบริเวณของแนวปะการังเราอาจพบปะการังอ่อนเจริญครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง สี: เหลือง เหลืองอมเขียว การกระจายตัว: เจริญอยู่ใกล้ระดับน้ำลงต่ำสุด	
<i>Sarcophyton trocheliophorum</i> von Marenzeller, 1886, Mushroom Leather Coral, ปะการังดอกเห็ดหนัง ลักษณะ: ปะการังดอกเห็ดหนังเป็นปะการังอ่อนมีลักษณะคล้ายแผ่นหนัง มีความเหนียวแต่อ่อนนุ่ม เมื่อเต่งตัวขึ้นมีลักษณะคล้ายดอกเห็ดขนาดใหญ่และมีโพลีปีนยาวออก มีหนวด 8 เส้น เพื่อจับแพลงก์ตอนในน้ำ แต่ละโคโลนีขณะบานมีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 50 เซนติเมตร แต่เมื่อหัดตัวจะมีขนาดเล็กลง สี: เหลือง เหลืองอมเขียว การกระจายตัว: พบบางบริเวณของแนวปะการัง อาจครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง	เกาะกง-ธารเสด็จ หาดริน หาดเทียน
<i>Symphyllia agaricia</i> Milne Edwards & Haime, 1849, Large Brain Coral, ปะการังสมองร่องใหญ่ ลักษณะ: ปะการังสมองร่องใหญ่เป็นโคโลนีครึ่งทรงกลมไปจนถึงแบนราบ หุบเขาค่อนข้างคดโค้งไปมาหรือเป็นเส้นตรง มีความกว้าง 35 มิลลิเมตร และปกติมักจะแยกออกจากกันโดยร่องแคบๆ ผนังโพลีปีมีเนื้อเยื่อหนา เซปตัมหนา มีฟันใหญ่ ปกติแล้วโคโลนีแตกแขนงออกเป็น 2 แถว สี: น้ำตาล เขียว แดง อาจจะมีผนังและหุบเขาที่มีสีตรงกันข้ามกัน การกระจายตัว: พบน้อย ด้านบนของแนวปะการังลาดชันที่โดนคลื่นลมแรงที่ระดับความลึก 6-20 เมตร กระจายตัวทั่วแถบอินโดแปซิฟิก	หาดกรวด หาดเจ้าภาพ เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ
<i>Turbinaria mesenterina</i> (Lamarck, 1816), Disc Coral, ปะการังจาน ลักษณะ: ปะการังจานเป็นโคโลนีแผ่นหน้าเดียวที่มีความโค้งงอและเชื่อมต่อกันเมื่อเจริญที่เขตน้ำขึ้นน้ำลง โคโลนีตั้งตรงในเขตนํ้าบนของแนวปะการังลาดชัน และมีลักษณะเจริญแนวขวางในน้ำลึก ความหลากหลายในรูปแบบการเจริญเติบโตนี้ขึ้นกับปริมาณแสงที่ปะการังได้รับ โคโลนีมีขนาดเล็กกว่า 1 เมตร แต่อาจจะมีขนาดใหญ่ในแนวปะการังแบบชายฝั่ง คอรัลไลท์อยู่กันหนาแน่น ยื่นออกมาเล็กน้อย มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางเฉลี่ย 2.5 มิลลิเมตร สี: เขียวเทา น้ำตาลเทา การกระจายตัว: พบทั่วไปแถบอินโดแปซิฟิก อ่าวไทยพบที่ระดับความลึก 1-30 เมตร	เกาะม้า กง-ธารเสด็จ หาดริน หาดเทียน
<i>Lemnalia</i> sp. Gray, 1868, Purple Cauliflower Coral, ปะการังอ่อนสีม่วง ลักษณะ: ปะการังอ่อนสีม่วงเป็นปะการังอ่อนที่มีโครงสร้างแตกแขนงคล้ายต้นไม้ออกจากก้านใบหลัก แต่ละก้านจะถูกปกคลุมไปด้วยชิ้นส่วนเล็ก ๆ ที่มีขนยาว มีชูแซนเทลลี สี: ม่วง ชมพู น้ำตาล การกระจายตัว: พบทั่วไปแถบอินโดแปซิฟิก อ่าวไทย บริเวณน้ำตื้น	เกาะม้า
<i>Sinularia</i> sp. May, 1898, Finger Leather Coral, ปะการังนิ้วหนัง ลักษณะ: ปะการังนิ้วหนังเป็นปะการังอ่อน มีก้านเหมือนต้นไม้และแตกแขนงเล็ก ๆ มีโพลีปีขนาดเล็กที่สามารถในการหัดได้เต็มที่ เนื้อเยื่อของมันยังเหนียวและไม่ฉีกขาดง่าย สี: ม่วง ชมพู เทา เขียว เหลือง น้ำตาลครีม การกระจายตัว: พบได้ทั้งมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดีย	เกาะม้า

<i>Ctenocella pectinata</i> (Pallas, 1766), Harp Coral, กัลปังหาพิณ ลักษณะ: กัลปังหาพิณโคโลนีมีลักษณะคล้ายกิ่งไม้สีแดงยึดติดกับพื้นและแตกแขนงออกมาในระนาบเดียวกันคล้ายสายพินหรือซี่หวีขนาดยาว โดยมีโพลิปขนาดเล็กสีขาวอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ขนาดความสูงของโคโลนีประมาณ 1 เมตร สี: ขาว ส้ม แดง เหลือง การกระจายตัว: พบทั่วไปแถบอินโดแปซิฟิกในระดับความลึกประมาณ 10-18 เมตร	เกาะม้า
<i>Echinogorgia</i> sp., Maze sea fan, กัลปังหาเมส ลักษณะ: กัลปังหาเมสมีลักษณะเป็นกิ่ง สูง 10-15 เซนติเมตร กิ่งเป็นแท่งทรงกระบอก มีโพลิปขนาดเล็กสีขาวออกมารอบกิ่ง กัลปังหาชนิดนี้ไม่มี zooxanthellae อาศัยอยู่ สี: ส้ม เหลือง ชมพู ขาว แดง การกระจายตัว: พบทั่วไปแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า
<i>Gorgonia</i> sp., Gorgonian Sea Fan, กัลปังหาพุ่ม ลักษณะ: กัลปังหาพุ่มมีรูปร่างคล้ายต้นไม้ มีโพลิปสีขาวมีหนวด 8 เส้น ใช้จับแพลงก์ตอนเป็นอาหาร สี: ม่วง แดง เหลือง การแพร่กระจาย: พบในเขตทะเลน้ำลึกและตื้นทั้งในอ่าวไทยและทะเลอันดามัน	เกาะม้า หาดรีน หาดเทียน เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย
<i>Subergorgia</i> sp., Bushy Sea Fan, กัลปังหาพุ่มไม้ ลักษณะ: โคโลนีแตกแขนงออกคล้ายกิ่งไม้ ค่อนข้างหนาแน่น ฐานรองรับโพลิปมีสีน้ำตาลอมแดง ตัวกัลปังหาโพลิปขนาดเล็กสีขาวแต่ละตัวมีหนวด 8 เส้นใช้จับอาหาร สี: ม่วง แดง เหลือง การกระจายตัว: อาศัยอยู่ตามแนวปะการัง ระดับความลึก 10-30 เมตร	เกาะม้า หาดรีน หาดเทียน เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย
<i>Cavernularia</i> sp. Milne Edwards & Haime, 1850, Sea Pen, ปากกาทะเล ลักษณะ: ปากกาทะเลมีโคโลนีอ่อนคล้ายกระบอกฝังอยู่ในทราย ด้านบนที่โผล่พ้นทรายมีลักษณะเป็นโพลิปเหมือนดอกไม้ยื่นออกมาหาอาหาร กลางวันจะฝังตัวอยู่ในทราย กลางคืนยืดอกโพลิปออกมาหาอาหาร บางชนิดสามารถสังเคราะห์แสงได้ สี: ส้มอ่อน น้ำตาล การกระจายตัว: พบได้ตามแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า
PHYLUM ANNELIDA : SEGMENTED WORMS หนอนปล้อง	
<i>Sabellastarte spectabilis</i> (Grube, 1878), Peacock fan worm, หนอนดอกไม้หางนกยูง ลักษณะ: หนอนดอกไม้หางนกยูงมีตัวเป็นท่อนยาวฝังอยู่ในหลอดที่สร้างขึ้นมาจากดินตะกอนแต่ไม่มีฝาปิดปากหลอด เหมือนหนอนดอกไม้พู่ฉัตร ขนาดความกว้างของหลอดประมาณ 1 เซนติเมตร ความยาวประมาณ 12 เซนติเมตร ทางด้านหน้ามีข้อพู่ขนชั้นเดียวเรียงกันเป็นวง แต่ละเส้นมีแขนงเล็กๆ แตกออกทางด้านข้าง ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของพู่ขน 8 เซนติเมตร ใช้สำหรับโบกจับสารอินทรีย์วัตถุในน้ำกินเป็นอาหารและช่วยในการหายใจ สี: น้ำตาลขาว การกระจายตัว: พบอยู่ตามแนวปะการังใต้ระดับน้ำลงต่ำสุด	หาดเจ้าเกาะ เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ หาดรีน หาดเทียน เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย

PHYLUM MOLLUSKA : MOLLUSKS มอลลัส	
<i>Jorunna funebris</i> (Kelaart, 1858), Black-spotted Sea Slug, ทากเปลือยขาวจุดดำ ลักษณะ: ลำตัวเป็นรูปไข่ ด้านบนโค้งนูนมาก ด้านล่างแบนขนาดความยาวประมาณ 8 เซนติเมตร พื้นผิวลำตัวเรียบอ่อนนุ่ม สีขาวมีรอยแต้มเป็นวงของกลุ่มขนสั้นสีดำกระจาย บริเวณหัวมีหนวด 1 คู่ อยู่ในตำแหน่งคล้ายตา ด้านหลังมีข้อเหงือกยื่นออกมาเห็นได้ชัดเจน สี: ขาวจุดดำ การกระจายตัว: พบอยู่ตามพื้นทะเลแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ หาดขอม
<i>Phyllidia coelestis</i> (Bergh, 1905), Sea Slug, ทากเปลือย ลักษณะ: ทากเปลือยขนาดยาว 6 เซนติเมตร รูปร่างเป็นวงรีลำตัวสีฟ้าอมเทา หรือสีฟ้าอ่อนมีตุ่มเรียบสีเหลืองจำนวนไม่มาก บริเวณหลังระหว่างร่องตุ่ม มีแถบสีดำพาดตามขวางลำตัว ไรโนฟอร์สสีเหลือง หากินเวลากลางวัน กินฟองน้ำเป็นอาหาร สี: ลำตัวสีดำจุดขาวเหลือง การกระจายตัว: พบอยู่ตามพื้นทะเลแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย
<i>Phyllidia elegans</i> (Bergh, 1869), Elegans Sea Slug, ทากเปลือยปุ่มขาวเหลือง ลักษณะ: ทากเปลือยปุ่มขาวเหลืองเป็นทากทะเลกลุ่มหนึ่งที่มีมองไม่เห็นเหงือกทางด้านนอก ขนาดความยาวประมาณ 5-6 เซนติเมตร พื้นลำตัวสีดำ และมีปุ่มปมขนาดใหญ่เล็กกระจายกระจายทั่วไป ส่วนใหญ่มีสีขาวแต้มด้วยปลายสีเหลือง หนวด 1 คู่ด้านหน้ามีสีเหลือง อาศัยอยู่ในน้ำลึก 1-6 เมตร สี: ลำตัวสีดำจุดขาวเหลือง การกระจายตัว: พบอาศัยอยู่ตามพื้นแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า
<i>Phyllidiella nigra</i> (van Hasselt, 1824), Black Phyllidiella, ทากเปลือยปุ่มดำ ลักษณะ: ทากเปลือยปุ่มดำมีความยาวได้ประมาณ 25-75 มิลลิเมตร พื้นลำตัวเป็นสีดำที่มีสีชมพูกลมกับสีม่วงบนหลัง อาศัยอยู่ในน้ำลึก 1-6 เมตร ไรโนฟอร์สสีดำ ถ้าถูกรบกวน จะหลั่งสารสีขาวนํ้านมออกมา สี: ลำตัวสีดำจุดชมพูม่วง การกระจายตัว: บริเวณแนวปะการังน้ำตื้นที่แถบอินโดแปซิฟิก	เกาะกง-ธารเสด็จ
<i>Phyllidiella annulata</i> (Gray, 1853), Annulata Sea Slug, ทากเปลือยแวนนูลาต้า ลักษณะ: ทากเปลือยแวนนูลาต้าขนาดยาว 30-37 มิลลิเมตร ลำตัวสีดำมีวงเล็กๆ เป็นปุ่มเต็มหลังสีขาวที่มีจุดสีดำตรงกลาง สี: ลำตัวสีดำวงสีขาว การกระจายตัว: บริเวณแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิกที่ความลึก 15 เมตร	หาดเจ้าเภา
<i>Hyotissa hyotis</i> (Linnaeus, 1758), Giant Coxcomb Oyster, หอยมือหมี ลักษณะ: หอยมือหมีเป็นหอยนางรมขนาดใหญ่ เปลือกหนา เปลือกเป็นพื้นรูปสามเหลี่ยมตรงปาก ขนาด 30 เซนติเมตร หอยมือหมีมักจะติดกับหินหรือปะการัง กรองกินแพลงค์ตอนเป็นอาหาร สี: ม่วงเข้ม เทาอมดำ หรือน้ำตาลเข้ม การกระจายตัว: พบชายฝั่งไปจนถึงระดับน้ำลึกประมาณ 0-50 เมตรแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย
<i>Lithophaga</i> sp., Date Mussel, หอยแมลงภูปะการัง ลักษณะ: หอยแมลงภูปะการังเป็นหอยสองฝาจำพวกเดียวกับหอยแมลงภู เปลือกเป็นรูปไข่เรียวยาวขนาด 6 เซนติเมตร ผิวเปลือกเรียบมีเนื้อเยื่อแมนติลสีเหลืองทองอมเขียว หอยแมลงภูปะการังเป็นหอยที่	เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ หาดริน

อาศัยอยู่ร่วมกับปะการังโดยการฝังตัวอยู่ในฐานรองรับโพลีของปะการัง สี: น้ำตาลอมม่วง การกระจายตัว: แนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิก	หาดเทียน เกาะกงเก็ย เกาะกงนุ้ย
<i>Tridacna crocea</i> Lamarck, 1819, Boring Clam, หอยมือเสือ ลักษณะ: หอยมือเสือนี้นี้เป็นหอยมือเสื่อขนาดเล็กที่สุด ขนาดเปลือกหอยมีความยาวไม่เกิน 15 เซนติเมตร สีของเปลือกหอยมีสีเทาเกือบขาว แมนเทิลสีฟ้า เขียว ม่วง ทอง ส้ม น้ำตาล มีจุดและลวดลายตรงแมนเทิล มีตาเล็กๆ ใกล้ขอบฝา มีท่อน้ำเข้า มีหนวดเล็กๆ มีท่อน้ำออกฝังตัวติดกับปะการังหรือพื้นผิวแข็ง สี: เปลือกหอยมีสีเทาขาว การกระจายตัว: แนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ
<i>Tridacna squamosa</i> Lamarck, 1819, Fluted Giant Clam, หอยมือเสือเล็บยาว ลักษณะ: หอยมือเสือเล็บยาวขนาดความกว้างของเปลือก 40 เซนติเมตร มีชูแซนเทลลีอาศัยอยู่ แมนเทิลสีน้ำเงินอมเขียว หลากหลายสีและลวดลาย มีช่องให้น้ำไหลเข้าไปในโพรงที่ล้อมรอบด้วยเยื่อแมนเทิลทางด้านท้ายของลำตัว และมีช่องให้น้ำไหลออก 1 ช่องบริเวณตรงกลาง สี: เปลือกหอยมีสีเทาขาว การกระจายตัว: แนวปะการังน้ำตื้นแถบอินโดแปซิฟิก	หาดกรวด หาดเจ้าเภา เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ หาดขอม หาดริน หาดเทียน เกาะกงเก็ย เกาะกงนุ้ย
PHYLUM ARTHROPODA : ARTHROPODS อาร์โทรพอด	
<i>Balanus</i> sp. Da Costa, 1778, Rock Barnacle, เพรียงหิน ลักษณะ: เพรียงหินร่างกายถูกห่อหุ้มด้วยเปลือกที่สร้างมาจากหินปูนมีสีขาวหรือสีเทา มีขนาดตั้งแต่ 5 มิลลิเมตร ถึง 10 เซนติเมตร มีแผ่น 6 แผ่นประกอบเป็นทรงกรวยยึดติดกับหิน เวลาออกมาหาอาหารจะเปิดออก ยื่นยางค์ 2 คู่ออกมาจับแพลงก์ตอนกินเป็นอาหาร สี: ขาว เทา การกระจายตัว: พบได้ทั่วไปตามโขดหินบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล พื้นที่น้ำขึ้นน้ำลง	เกาะกง-ธารเสด็จ หาดริน หาดเทียน เกาะกงเก็ย เกาะกงนุ้ย
<i>Periclimenes brevicarpalis</i> (Schenkel, 1902), Cleaning Shrimp, กุ้งแม่บ้าน ลักษณะ: กุ้งแม่บ้านลำตัวป้อมสั้นและโปร่งใส ขนาดความยาวประมาณ 4 เซนติเมตร ตามลำตัวมีจุดสีขาวขนาดใหญ่แต้มห่างๆ ทางด้านข้างและมีปื้นทางด้านบน กลางหลัง และแพนหางสีขาว ตรงปลายหางมีสีส้มขอบดำ อาศัยอยู่บริเวณฐานหนวดของดอกไม้ทะเล โดยกินสัตว์และอินทรีย์วัตถุขนาดเล็กตามหนวดดอกไม้ทะเลเป็นอาหาร สี: ลำตัวใสมีจุดสีขาวปลายหางสีส้ม การกระจายตัว: พบแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า
<i>Dardanus lagopodes</i> (Forskål, 1775), Hairy Hermit Crab, ปูเสฉวนขน ลักษณะ: ปูเสฉวนขนมีกระดองสีเหลืองทรงกระบอก ความยาวกระดองเท่ากับ 1 ใน 3 ของความยาวลำตัว กระดองส่วนหน้าเป็นแผ่นหนาแข็ง กระดองด้านข้างและส่วนท้ายเป็นแผ่นหนัง ก้ามทั้งสองขนาดใกล้เคียงกัน ขนปกคลุมหนาแน่นทั้งลำตัว อาศัยในเปลือกหอยฝาเดียวหลายชนิดทั้งเปลือกช่องเปิดแคบ	เกาะกง-ธารเสด็จ หาดริน หาดเทียน

ชอบอยู่ตามแนวปะการัง ทั้งตามปะการังเขากวางและปะการังอ่อน บางครั้งลงมาเดินพื้นทราย หรือเกาะนิ่งๆบนปะการัง สี: ก้านตาสีเหลืองอ่อน ขอบสีเหลืองเข้ม ล้อมรอบดวงตาสีดำ ก้ามและขาเดินมีจุดด่างสีน้ำตาล คาคีสีดำ และสีขาว ขนแข็งเป็นสีแดงเข้ม ปลายขนสีขาว การกระจายตัว: พบแถบอินโดแปซิฟิก	
<i>Trapezia cymodoce</i> (Herbst, 1801), Coral Crab, ปูใบปะการัง ลักษณะ: ปูใบปะการังมีกระดองเป็นรูปโค้งแบน ขนาดความกว้างของกระดองประมาณ 1.5 เซนติเมตร พื้นผิวกระดองเรียบมัน ก้ามมีลักษณะแบนยาว ขอบด้านในมีรอยหยักเป็นฟันเลื่อย ขาเดินเรียวยาวเล็ก กระดองมีสีน้ำตาลแดง ก้ามและขาเดินมีสีแดง ปูใบชนิดนี้พบอยู่ในระหว่างกิ่งปะการังพุ่มไม้ การกระจายตัว: พบแถบอินโดแปซิฟิก	หาดเจ้าเกาะ เกาะกง-ธารเสด็จ
PHYLUM ECHINODERMATA : ECHINODERMS เอคไคโนเดิร์ม	
<i>Culcita novaeguineae</i> Müller & Troschel, 1842, Pin-cushion Sea Star, ดาวหมอนปักเข็ม ลักษณะ: ดาวหมอนปักเข็มลำตัวเป็นห้าเหลี่ยม แขนสั้นมาก ด้านบนโค้งนูน ส่วนด้านล่างเรียบ ขนาดกว้างประมาณ 20 เซนติเมตร ระหว่างแขนคู่หนึ่งมีท่อตะแกรงที่มีปุ่มเล็กๆ เรียงอยู่โดยรอบ ด้านล่างมีร่องใต้แขนแยกออกไปจากปากเป็นรูปห้าแฉก ภายในร่องมีเท้าท่อเรียงตัวกันเป็นแถว ทางด้านบนมีสีแตกต่างกัน การกระจายตัว: พบอยู่ในแนวปะการังทั่วไป ทั้งอ่าวไทยและฝั่งมหาสมุทรอินเดีย	เกาะม้า
<i>Ophiothela danae</i> Verill, 1869, Danae Brittle Star, ดาวเปราะเกลียวเชือก ลักษณะ: ดาวเปราะเกลียวเชือกมีแผ่นกลางตัวปกคลุมด้วยผิวหนังหนา จนไม่สามารถมองเห็นแผ่นเกล็ดที่คลุมตัวได้ชัดเจน ปกติแขนมีจำนวน 6 แขน แต่อาจพบจำนวน 3-6 แขนก็ได้ แขนมักม้วนขดเป็นวงตามรูปร่างของสัตว์ที่เกาะอยู่ด้วย สีลำตัวอาจเปลี่ยนแปลงได้มักพบอาศัยอยู่รวมกับสัตว์ชนิดอื่น (Epizoic) เช่น กัลปังหา แส้ทะเล ปะการังอ่อน การกระจายตัว: พบทั้งในอ่าวไทยและทะเลอันดามัน	เกาะกง-ธารเสด็จ หาดรีน หาดเทียน
<i>Diadema setosum</i> Leske, 1778, Long-spined Sea urchin, เม่นตำหนามยาว ลักษณะ: เม่นตำหนามยาวมีหนามยื่นออกมารอบตัว หนามด้านล่างใช้ในการเคลื่อนที่มีขนาดสั้นกว่าด้านบน ขาดเส้นผ่านศูนย์กลางรวมทั้งหนามประมาณ 25 เซนติเมตร ด้านล่างมีปากอยู่ตรงกลาง ด้านบนมีถุงที่ยื่นออกมาจากทวารหนักมีสีส้มเป็นวงโดยรอบ พื้นผิวละเอียดเป็นสีน้ำตาล ยกเว้นหนามด้านล่างรอบๆ ปากมีสีขาว และมีเท้าขนาดเล็กแต่เรียวยาวยื่นออกมาจากลำตัวช่วยในการดูดเกาะ และเคลื่อนที่ การกระจายตัว: พบอาศัยในแนวปะการัง และโขดหินริมชายฝั่งทะเลแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ หาดรีน หาดเทียน เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย
<i>Echinotrix calamaris</i> Pallas, 1774, Banded Sea Urchin, เม่นดาวหนามขาว ลักษณะ: เม่นดาวหนามขาวลำตัวเป็นทรงกลมแบนเล็กน้อย มีหนามสองชุด ชุดแรกเป็นหนามสีขาวยาวเรียวยาวแหลม หรือ อาจมีลายคาดตามขวาง ชุดที่สองเป็นหนามสีดำเรียวยาวเล็กสั้นกว่าชุดแรก และจัดเรียงตัวอยู่โดยรอบเปลือกสลับกับชุดแรกในรูปดาว 5 แฉก ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางรวมทั้งหนามประมาณ 25 เซนติเมตร การกระจายตัว: พบตามแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิก	หาดเจ้าเกาะ เกาะกง-ธารเสด็จ เกาะม้า เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย
<i>Holothuria atra</i> Jaeger, 1833, Black Sea Cucumber, ปลิงดำ ลักษณะ: ปลิงดำมีลำตัวกลมสีดำเรียวยาวเหมือนไส้กรอกที่ยืดหดได้มาก ขนาดยาว 30 เซนติเมตร พื้นผิว	เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ

ลำตัวอ่อนนุ่มแต่ขรุขระ เเท้ท่อมมีปุ่มตุ่มเรียงกัน 3 แถว ตามความยาวของลำตัวทางด้านท้อง ปากมีข้อ หนวด ใช้จับอาหาร ปลิงดำพบมากตามพื้นทรายในแนวปะการัง มักเก็บเอาเม็ดทรายมาปกคลุมผิวลำตัว การกระจายตัว: พบตามแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิก	หาดรีน หาดเทียน
<i>Leptosynapta</i> sp., Sponge Synaptid Sea Cucumber, ปลิงขาว ลักษณะ: ปลิงขาวลำตัวเป็นท่อนกลมเรียวยาว สามารถยืดหดตัวได้มาก ลำตัวโปร่งแสง ผิวด้านนอกเป็น เม็ดเล็กๆ สีขาวทั่วทั้งตัว ขนาดความยาว 15 เซนติเมตร ด้านหน้ามีข้อหนวดยื่นออกมาใช้หยิบจับเศษ อินทรีย์วัตถุกินเป็นอาหาร อาศัยอยู่กับฟองน้ำครกและมักพบอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก การกระจายตัว: พบตามแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า เกาะกงเก็ลยง เกาะกงนุ้ย
<i>Synapta maculate</i> (Chamisso & Eysenhardt, 1821), Chained Sea Cucumber, ปลิงสร้อย ลูกปัด ลักษณะ: ปลิงสร้อยลูกปัดลำตัวเรียวยาวประมาณ 1 เมตร สามารถยืดหดตัวได้มาก ผิวลำตัวมีปุ่มคล้าย ลูกปัดเรียงกันเป็นแถวตามความยาวลำตัว ด้านหน้ามีหนวดเรียงรายอยู่รอบปากใช้เก็บอินทรีย์วัตถุ เป็นอาหาร พื้นลำตัวสีน้ำตาล การกระจายตัว: ปลิงชนิดนี้อาศัยอยู่ในแนวปะการังในเขตน้ำขึ้นน้ำลงแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า เกาะกงเก็ลยง เกาะกงนุ้ย
PHYLUM CHORDATA : CHORDATES	
<i>Carcharhinus amblyrhynchos</i> (Bleeker, 1856), Grey Reef Shark, ปลาฉลามสีเทา ลักษณะ: ปลาฉลามสีเทา มีรูปร่างโดยทั่วไปคล้ายกับปลาฉลามในสกุลนี้ทั่วไป เช่น ปลาฉลามครีบดำแต่มีรูปร่างที่หนาและบึกบึน กว่า ครีบหลังทึบเป็นรูปสามเหลี่ยม ลำตัวเป็นสีเทาอมฟ้า ส่วนท้องเป็นสีขาว มีขนาดลำตัวใหญ่เต็มที่ ประมาณ 1.9 เมตร พบใหญ่ที่สุดถึง 2.6 เมตร และน้ำหนักเต็มที่ 33.7 กิโลกรัม อายุขัยโดยเฉลี่ย 25 ปี การแพร่กระจาย: พบการแพร่กระจายตามแนวปะการัง กองหิน อินโดแปซิฟิก	เกาะม้า
<i>Taeniura lymma</i> (Forsskal, 1775), Blue-Spotted Fantail Ray, ปลากระเบนทอง ลักษณะ: ปลากระเบนทองลำตัวค่อนข้างกลม ด้านบนโค้งเล็กน้อย ด้านล่างเรียบตาโปนโต และมีช่อง จมูกด้านข้างขนาดใหญ่ ด้านล่างมีปากเว้าโค้ง และมีช่องเหงือกจำนวน 5 คู่ ด้านข้างของลำตัวกว้าง 25 เซนติเมตร มีหางยาวเท่าความยาวลำตัว ที่โคนหางมีเงี่ยง 2 อันลักษณะแหลมยาวพื้นผิวลำตัวมี เมือกสี สีสเหลืองทองมีจุดฟ้าแต้มอยู่ทั่วไปด้านบนส่วนด้านล่างมีสีขาว การกระจายตัว: อาศัยตามพื้นในแนวปะการังความลึกไม่เกิน 30 เมตรแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า
<i>Abudefduf bengalensis</i> (Bloch, 1787), Bengal Sergeant, ปลาตะกรับเจ็ดแถบ ลักษณะ: ปลาตะกรับเจ็ดแถบลำตัวสั้นและแบนทางด้านข้าง เกล็ดตามผิวลำตัวค่อนข้างใหญ่ ครีบหลังทั้ง สองตอนเชื่อมต่อกันตลอดปลายครีบหลังและครีบหางยื่นยาวออกไปข้างหลังเป็นชายธง ครีบหูและครีบ ท้องยาวแหลม ครีบหางเป็นสองแฉก ขนาดความยาวประมาณ 15 เซนติเมตร พื้นผิวลำตัวสีเทาอมเขียว และมีสีฟ้าอมดำตามขวางจำนวน 6 บั้ง การกระจายตัว: พบอาศัยอยู่ตามแนวปะการังและริมชายฝั่งทั่วไปแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า
<i>Abudefduf sexfasciatus</i> Lacépède, 1801, Scissortail Sergeant, ปลาตะกรับลายหางแถบ ลักษณะ: ปลาตะกรับลายหางแถบมีแถบสีดำที่คาดตามขวางที่มีจำนวน 5 แถบ ไม่นับคาดสีดำที่ตา และ แถบหนาเด่นชัด ครีบหางเป็นแฉกแหลม และมีที่คาดสีดำที่แถบทั้งสองข้างของหางแต่ละแฉก พื้นผิว ลำตัวมีสีฟ้าอมเขียว	เกาะกง-ธารเสด็จ เกาะม้า

การกระจายตัว: พบอาศัยอยู่ตามแนวปะการังทั่วไปตามอ่าวไทยและอันดามัน	
<i>Abudefduf vaigiensis</i> (Quoy & Gaimard, 1825), Indo-Pacific Sergeant, ปลาตะกรับหัวแถบ ลักษณะ: ปลาตะกรับหัวแถบมีลำตัวสั้นและแบนทางด้านข้าง เกล็ดตามผิวลำตัวค่อนข้างใหญ่ ครีบหลังทั้งสองตอนเชื่อมต่อกันตลอด ปลายครีบหลังและครีบหางยื่นยาวออกไปข้างหลังเป็นชายธง ครีบหูและครีบท้องยาวแหลม ครีบหางเป็นสองแฉก ขนาดความยาวประมาณ 15-20 เซนติเมตร พื้นผิวลำตัวมีลายพาดสีฟ้าอมดำ 4-6 แถบ สลับกับสีเขียวน้ำตาลเลื่อมเหลือือง การกระจายตัว: อาศัยอยู่บนแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิกที่ระดับความลึกถึง 15 เมตร	เกาะกง-ธารเสด็จ เกาะม้า หาดขอม หาดรีน หาดเทียน
<i>Amblygobius nocturnus</i> (Herre, 1945) , Pyjama Goby, ปลาปูปะการัง ลักษณะ: ปลาปูปะการังมีครีบคู่และครีบแผ่แบนออกได้ลักษณะคล้ายพัด มีลำตัวเป็นรูปแบบกระสวย ลำตัวมีสีเทาอ่อน ส่วนหัวมีแถบสีชมพูอ่อน ส่วนหัวไม่มีเกล็ด การกระจายตัว: อาศัยอยู่ในแนวปะการังทั่วไปทั้งอ่าวไทย ที่ระดับน้ำความลึก 1-30 เมตร	เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ
<i>Amphiprion perideraion</i> Bleeker, 1855, Pink Skunk Clownfish, ปลาอินเดียนแดงชมพู ลักษณะ: ปลาอินเดียนแดงชมพูมีลำตัวแบนด้านข้าง ด้านบนโค้งจากหัวไปถึงโคนหาง ครีบหลังเชื่อมต่อกันตลอด ขนาดลำตัวยาวประมาณ 10 เซนติเมตร พื้นผิวลำตัวสีน้ำตาลแดง และมีคาดขาวตามขวางพาดแผ่นปิดเหงือกหลังตา 1 เส้น การกระจายตัว: บริเวณแนวปะการังทั่วไปในอ่าวไทย	เกาะม้า หาดรีน หาดเทียน
<i>Caesio caerulea</i> (Lacepède, 1801), Blue and gold fusilier, ปลากล้วยแถบเขียว ลักษณะ: ปลากล้วยแถบเขียวมีลำตัวยาว หางเรียวยาว แบนข้าง หัวป้อม จะงอยปากสั้น นัยน์ตาค่อนข้างโต มีเยื่อไขมันปกคลุม ปากแคบและเฉียงขึ้น มีฟันเล็กและแหลมคม เกล็ดเล็ก ครีบหลังยาว ส่วนที่เป็นก้านครีบแข็งและก้านครีบอ่อนเชื่อมเป็นแผ่นเดียวกัน ครีบหางเป็นแฉกลึก ปลายแฉกเรียวยาวแหลม พื้นลำตัวเป็นสีน้ำเงินปนเขียว ท้องสีขาวเงิน ด้านข้างมีแถบสีเหลืองด้านละแถบ ครีบหลังมีขอบสีเทาเข้ม การกระจายตัว: อาศัยอยู่รวมกันเป็นฝูงตามแนวปะการังของอ่าวไทยและอันดามัน	เกาะกง-ธารเสด็จ เกาะม้า หาดรีน หาดเทียน เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย
<i>Caesio cuning</i> (Bloch, 1791), Redbelly Yellowtail Fusilier, ปลากล้วยหางเหลือง ลักษณะ: ปลากล้วยหางเหลืองมีลำตัวค่อนข้างและแบนด้านข้าง ขนาดยาวประมาณ 20 เซนติเมตร พื้นลำตัวด้านหลังสีเขียวอมฟ้า ด้านท้องสีขาวอมชมพู แนวสันหลังและหางสีเหลือง อาศัยอยู่รวมกันเป็นฝูง การกระจายตัว: พบในแนวปะการังและเกาะแก่งริมชายฝั่งแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า หาดรีน หาดเทียน
<i>Cephalopholis formosa</i> (Shaw, 1812), Blue Line Grouper, ปลากระรังทองกำปัน ลักษณะ: ปลากระรังทองกำปันมีสีน้ำตาลหรือน้ำตาลเข้ม ตามยาวของลำตัวและครีบบมีเส้นสีฟ้าลักษณะเป็นริ้วๆกระจายอยู่ทั่วไป บริเวณจะงอยปากมีจุดสีฟ้าขนาดเล็ก ขอบหลังของกระดูกปิดเหงือกมีจุดสีน้ำตาลอ่อนค่อนข้างใหญ่ การกระจายตัว: อาศัยอยู่ในแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ หาดรีน หาดเทียน เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย
<i>Cephalopholis megachir</i> (Richardson, 1846), Long-Finned Rock Cod, ปลากระรังเสื่อครีบยาว ลักษณะ: ปลากระรังเสื่อครีบยาวมีลำตัวค่อนข้างป้อมสั้น ปากกว้าง ตาโตอยู่เยื้องไปทางด้านบน ครีบหลังเริ่มก่อนหลังแก้มเล็กน้อย ครีบหูค่อนข้างใหญ่ ขอบกลมมนแบบพัด ครีบหางมีหนามแข็ง ครีบหางเป็นรูปพัด ขนาดความยาวลำตัวประมาณ 30 เซนติเมตร พื้นผิวลำตัวสีเทาและมีจุดดำเป็นดอกขนาดใหญ่รูปเหลี่ยมแต้มทั่วลำตัวและครีบต่าง ๆ ทำให้พื้นสีเทาคล้ายลายตาข่าย	เกาะม้า

การกระจายตัว: อาศัยอยู่ตามซอกหินใต้น้ำ เสาโปะ ตามริมชายฝั่งทะเลแถบอินโดแปซิฟิก	
<i>Cephalopholis miniata</i> (Forsskal, 1775), Coral Hind, ปลากระรังแดงจุดน้ำเงิน ลักษณะ: ปลากระรังแดงจุดน้ำเงิน มีความยาวประมาณ 40 เซนติเมตร ลำตัวมีสีแดงแต้มด้วยจุดสีน้ำเงินตามลำตัวและครีบต่างๆ ยกเว้นบริเวณท้องและครีบหู ครีบหางเป็นรูปมน การกระจายตัว: พบอาศัยตามแนวปะการังในอ่าวไทยและมหาสมุทรอินเดีย	เกาะม้า
<i>Cetoscarus bicolor</i> (Rüppell, 1835), Bicolour Parrotfish, ปลานกแก้วสองสี ลักษณะ: ปลานกแก้วสองสีเป็นปลานกแก้วที่ใหญ่ที่สุดมีความยาวถึง 35 เริ่มแรกชีวิตในวัยเด็กเป็นเพศเมียแล้วเปลี่ยนไปเป็นเพศผู้ ระยะเริ่มแรกเป็นสีน้ำตาลเข้มมีแผ่นครีขนาดใหญ่ที่ส่วนบนของร่างกาย ลำตัวมีสีสดใสลำตัวเป็นสีเขียวและมีสีชมพูจางลงไปที่ลำตัวไปที่ครีบ การกระจายตัว: พบในแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิกที่ระดับความลึกไม่เกิน 30 เมตร	เกาะม้า
<i>Chaetodon octofasciatus</i> Bloch, 1787, Eight-banded Butterflyfish, ปลาผีเสื้อแปดขีด ลักษณะ: ปลาผีเสื้อแปดขีดมีขนาดเล็ก ลำตัวสั้นป้อมค่อนข้างกลม มีขนาดประมาณ 12 เซนติเมตร มีแถบสีดำพาดขวางลำตัว 8 แถบ ปลาชนิดนี้อาศัยอยู่กับปะการังทุกรูปแบบ พบในเขตน้ำลึกเกิน 20 เมตร การกระจายตัว: พบในแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ หาดรีน หาดเทียน
<i>Chaetodon weibelii</i> Kaup, 1863, Weibel's Butterflyfish, ปลาผีเสื้อเหลืองชุมพร ลักษณะ: ปลาผีเสื้อเหลืองชุมพวลำตัวแบนทางด้านข้างเป็นรูปเกือบกลม จะงอยปากยื่นเล็กน้อย เกล็ดลำตัวค่อนข้างมีขนาดใหญ่ พื้นลำตัวมีสีเหลือง และมีแถบสีเหลืองทองพาดในแนวเฉียงประมาณ 15 เส้น บริเวณหัวมีแถบดำสลับขาวคาดตามขวาง โดยแถบดำคาดผ่านตา ตรงโคนหางมีคาดด้วยสีขาวตามด้วยคาดดำ การกระจายตัว: พบได้บริเวณปะการังฝั่งอ่าวไทย	เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ เกาะม้า
<i>Cheilinus fasciatus</i> (Bloch, 1791), Red-Breasted Wrasse, ปลานกขุนทองลายพาด ลักษณะ: ปลานกขุนทองลายพาดลำตัวสั้นและแบนทางด้านข้าง เกล็ดตามตัวขนาดใหญ่ ปากกว้างและยืดหดไม่ได้ ครีบหลังทั้งสองติดต่อกันตลอด ครีบหางเริ่มประมาณกลาง ตัวยาวไปจรดโคนหาง เช่นเดียวกับครีบหลังครีบหางเค้ และมีชายครีบส่วนบนและล่าง ยื่นยาวออกไป ขนาดยาวประมาณ 30 เซนติเมตร พื้นผิวลำตัวสีโพล บริเวณข้างแก้มสีแดง และมีลายคาดสีดำตามขวาง 7-8 แถบ รวมทั้งผ่านครีบหางด้วย การกระจายตัว: อาศัยอยู่ตามเกาะแก่งและกองหินใต้น้ำกลางทะเล แนวปะการัง และพบทั่วไปในน่านน้ำไทย	เกาะม้า
<i>Cheilodipterus quinquelineatus</i> Cuvier, 1828, Five-Lined Cardinalfish, ปลาอมไข่ลายห้าเส้น ลักษณะ: ปลาอมไข่ลายห้าเส้นตัวมีสีเงินวาว มีแถบบางสีดำพาดลำตัว 5 แถบ บริเวณคอคอดหางมีจุดสีเหลือง ด้านในจุดสีเหลืองจะมีจุดสีดำ ในช่วงเวลากลางวันออกหากินเป็นฝูงกันอยู่ระหว่างก้อนหินปะการังหรือระหว่างหนามของเม่นทะเล การกระจายตัว: พบในแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิกที่ระดับความลึกไม่เกิน 40 เมตร	เกาะม้า เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย
<i>Chelmon rostratus</i> (Linnaeus, 1758), Copperband Butterflyfish, ปลาผีเสื้อนกรกระจิบ ลักษณะ: ปลาผีเสื้อนกรกระจิบลำตัวแบนด้านข้าง แนวสันหลังโค้งลาดลงมาถึงส่วนหัวจะงอยปากเป็นหลอดยืดยาวไปด้านหน้า ขนาดลำตัวยาว 15 เซนติเมตร พื้นผิวลำตัวสีขาวอมเหลือง และมีแถบสีส้มขอบน้ำตาลจำนวน 5 แถบ คาดตามขวางผ่านตา ลำตัว และโคนหางบริเวณหลังครีบบนมีจุดสีดำกลมขอบ	เกาะม้า เกาะกง - ธารเสด็จ หาดรีน

ชาวขนาดใหญ่เห็นได้ชัดเจน ครีบต่าง ๆ จะมีสีเหลืองโดยเฉพาะครีบหลัง ครีบทวาร และครีบหางมีขอบสีน้ำเงินสลับขาว การกระจายตัว: อาศัยอยู่ตามแนวปะการังของอ่าวไทย แต่ไม่พบในมหาสมุทรอินเดีย	หาดเทียน
<i>Chlorurus strongylocephalus</i> (Bleeker, 1854), Steephead Parrotfish, ปลานกแก้วหัวตัด ลักษณะ: ปลานกแก้วหัวตัดมีตัวอ้วนกลม หัวตัดโค้ง ปลายแพนหางบนและล่างแหลมยาว ปลาเพศผู้มีสีเขียวเข้ม แก้มมีสีขาวอมเหลือง หลังตามีแถบสีเขียวเข้ม 3 แถบ ปลาเพศเมียลำตัวด้านบนมีสีเหลืองอมเขียวอกและท้องมีสีส้ม มีฟันและจะงอยปากที่เป็นแผ่นตัดแหลมคม มีขนาดความยาวได้ถึง 75 เซนติเมตร การกระจายตัว: พบได้บริเวณปะการังทั้งฝั่งอันดามันและอ่าวไทยในระดับความลึก 2- 25 เมตร	เกาะม้า
<i>Chlorurus troschelii</i> (Bleeker, 1853), Troschel's Parrotfish, ปลานกแก้วแก้มนวล ลักษณะ: ปลานกแก้วแก้มนวลมีลำตัวมีสีเขียวอมฟ้า เกล็ดทุกเกล็ดมีขีดแนวตั้งสีชมพู 1 ขีด ท้องมีสีน้ำเงินอมม่วง หางมีแถบสีรูปสี่เหลี่ยมคางหมูสีน้ำเงินอมม่วง ปลาเพศเมียมีสีน้ำตาล มีแถบสีครีม 3 แถบพาดขวางลำตัว การกระจายตัว: พบอาศัยอยู่ตามแนวปะการังทั้งฝั่งอันดามันและอ่าวไทย	เกาะม้า
<i>Choerodon schoenleinii</i> (Valenciennes, 1839), Blackspot Tuskfish, ปลาแก้วกู่ ลักษณะ: ปลาแก้วกู่เป็นปลานกขุนทองพื้นเมืองในมหาสมุทรอินเดียและตะวันตกของมหาสมุทรแปซิฟิก จากมอริเชียสไปอินโดนีเซียและออสเตรเลีย เป็นปลาที่มีน้ำหนักมากที่สุดถึง 15 กิโลกรัม การกระจายตัว: แนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิกที่ระดับความลึก 10-60 เมตร	หาดรีน หาดเทียน
<i>Dascyllus reticulatus</i> (Richardson, 1846), Two Stripe Damselfish, ปลาสลิดหินคอดำ ลักษณะ: ปลาสลิดหินคอดำมีขนาดเล็กที่มีความยาวถึง 9 เซนติเมตร ลำตัวมีสีเทา และมีลายข้างลำตัวเป็นสองลายเส้นแนวตั้งและมีสีฟ้าอมเขียวที่หาง เป็นปลาที่มีความก้าวร้าวและมักจะทำร้ายปลาขนาดเล็กด้วยกัน การกระจายตัว: พบได้ในฝั่งอ่าวไทย	เกาะม้า หาดรีน หาดเทียน
<i>Diodon liturosus</i> Shaw, 1804, Black-Blotched Porcupinefish, ปลาปักเป้าหนามทุเรียนดำ ลักษณะ: ปลาปักเป้าหนามทุเรียนดำมีรูปร่างทรงกลม มีขากรรไกรและฟันแบบไม่ผ่าซีก ผิวหนังมีหนามสั้น ที่บริเวณใต้ตามีหนามขึ้นหนึ่งซี่ลงด้านล่าง ครีบทุกครีบมีขนาดเล็กปลายมน ลำตัวสีเทาอมเหลือง มีจุดเด่น คือ มีดวงสีดำขนาดใหญ่ที่มีขอบขาวทั่วตัว ครีบทุกครีบมีสีเหลืองใสโปร่งแสง ใต้ท้องสีขาวมีความยาวเต็มที่ประมาณ 30-45 เซนติเมตร การกระจายตัว: พบอาศัยอยู่ใกล้พื้นทะเลแถบอินโด-แปซิฟิก	เกาะม้า
<i>Diploprion bifasciatum</i> (Kuhl & Hasselt, 1828), Two-Banded Soapfish, ปลากระพงเหลืองเล็ก ลักษณะ: ปลากระพงเหลืองเล็กลำตัวมีสีเหลืองอ่อนหรือสีเทาสีเทาจนถึงสีเหลืองสดและมีแถบสีดำผ่านสายตาและแถบสีดำที่กว้างในส่วนหลังด้านหลังของร่างกาย เมื่อถึงช่วงโตเต็มวัยจะมีต่อมปล่อยสารพิษที่ผิวหนัง มีความยาวเต็มที่ประมาณ 25 เซนติเมตร การกระจายตัว: พบได้ตามแนวปะการัง บริเวณอ่าวไทยรวมไปถึงทั้งฝั่งอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า
<i>Echeneis naucrates</i> Linnaeus, 1758, Live Sharksucker, ปลาเหาฉลาม ลักษณะ: ปลาเหาฉลามมีลักษณะทั่วไปคล้ายปลาช่อนทะเล แต่ลำตัวเพรียวยาว และมีอวัยวะดูดติดด้านบนหัว แต่มีพฤติกรรมในการเกาะติดอยู่กับสัตว์อื่น การกระจายตัว: พบได้บ่อยในแนวปะการังในประเทศไทย	เกาะม้า

<i>Epinephelus fasciatus</i> Forsskal, 1775, Blacktip Grouper, ปลาเก๋าแดง ลักษณะ: ปลาเก๋าแดงมีรูปร่างค่อนข้างยาวเรียว แบนข้าง หัวโต จมอยปากสั้น นัยน์ตาโต ปากกว้างและเฉียงขึ้นเล็กน้อย ฟันซึ่งมีอยู่ตรงขากรรไกรบนและล่างมีลักษณะเป็นซี่ยาวและคม ครีบหลังยาว ส่วนที่เป็นก้านครีบแข็งยาวกว่าส่วนที่เป็นก้านครีบฝอย ส่วนหน้าของครีบนั้นมีก้านแข็งเป็นหนามแหลม ครีบหางมนกลม มีจุดเด่น คือ มีทั้งสีแดงสด, สีชมพูอ่อน และน้ำตาลปนแดง ขึ้นอยู่สภาพแวดล้อมและขนาดของปลา ข้างตัวมีแถบสีแดงปนน้ำตาล 5 แถบ ขอบครีบหลังที่เป็นก้านครีบแข็งมีสีแดงปนน้ำตาล เกล็ดเล็กละเอียด มีขนาดตั้งแต่ 15-40 เซนติเมตร การกระจายตัว: แนวปะการังริมชายฝั่งทั้งในอ่าวไทยและมหาสมุทรอินเดีย	เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ หาดขอม เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย
<i>Epinephelus merra</i> (Bloch, 1793), Honeycomb Grouper, ปลากะรังลายรังผึ้ง ลักษณะ: ปลากะรังลายรังผึ้งมีความยาวสูงสุด 32 เซนติเมตร มีสีเหลืองอ่อนมีสีน้ำตาลอ่อนและมีลักษณะเป็นรูปร่างรี มันปกคลุมด้วยจุดที่มีลักษณะรูปหกเหลี่ยมสีน้ำตาลขนาดเล็ก จุดหกเหลี่ยมเหล่านี้ยังมีอยู่ในครีบทั้งหมด ดวงตาเป็นรูปทรงกลมมีสีน้ำตาลแดง การกระจายตัว: พบได้บริเวณแนวปะการังทั้งฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน	เกาะม้า
<i>Halichoeres chloropterus</i> (Bloch, 1791), Pastel-Green Wrasse, ปลานกขุนทองเขียว ลักษณะ: ปลานกขุนทองเขียวมีสีเขียวสดใสบริเวณแนวสาหร่ายทะเล แต่จะมีสีอ่อนหรือมีแถบสีดําบริเวณที่เป็นแนวซากหักพัง บริเวณหัวของตัวผู้มีลายตาข่ายที่สวยงาม มีจุดสีดำอ่อนอยู่บริเวณทวาร ตัวอ่อนและตัวเมียจะมีจุดสีดำบริเวณท้องและส่วนหลังซึ่งไม่พบในตัวผู้ กินสัตว์ทะเลเปลือกแข็ง การกระจายตัว: อาศัยอยู่ตามแนวปะการังน้ำตื้น พื้นทรายและบริเวณที่มีซากปะการังหัก	เกาะม้า
<i>Halichoeres hortulanus</i>, (Lacépède, 1801), Checkerboard Wrasse, ปลานกขุนทองลายตาราง ลักษณะ: ปลานกขุนทองลายตารางมีลำตัวแบนทางด้านข้าง หัวเรียวกลม ขนาดความยาวลำตัวประมาณ 12 เซนติเมตร พื้นลำตัวสีเขียวไพล บริเวณหน้ามีลายเส้นสีส้ม ด้านข้างลำตัวมีลายสีน้ำเงินอมม่วง ครีบหลังและครีบหางสีเหลือง มักอยู่รวมกันเป็นฝูงเล็กๆ การกระจายตัว: ตามแนวปะการังในมหาสมุทรอินเดีย	หาดกรวด เกาะม้า หาดริน หาดเทียน
<i>Halichoeres melanurus</i>, (Bleeker, 1851), Three-Spotted Wrasse, ปลานกขุนทองลายแถบสามจุด ลักษณะ: ปลานกขุนทองลายแถบสามจุดลำตัวเป็นรูปกระสวยเรียวยาวและแบนทางด้านข้าง ส่วนหน้าเรียวแหลม ครีบหลังสองตอนเชื่อมต่อกันครีบหางเป็นรูปโค้งเล็กน้อยขนาดยาวลำตัวประมาณ 12 เซนติเมตร บนครีบหลังมีจุดสีดำขอบฟ้า ตรงโคนหางมีจุดสีดำขนาดเล็กข้างละจุด มักหาอาหารเวลากลางวันจะหมกตัวอยู่ตามพื้นทรายในเวลากลางคืน การกระจายตัว: อาศัยอยู่ตามแนวปะการัง	เกาะม้า
<i>Heniochus acuminatus</i> Linnaeus, 1758, Longfin Bannerfish, ปลาโนรีครีบยาว ลักษณะ: ปลาโนรีครีบยาวมีครีบหลังยาวออกมาเป็นเส้น ลำตัวเป็นลายสีขาวดำ ครีบและหางมีสีเหลืองลักษณะคล้ายกับปลาโนรีโนรีเกล็ด (<i>H. diphreutes</i>) แต่ปลาโนรีเกล็ดนั้นมีลำตัวที่ค่อนข้างกลมกว่า และมีความยาวเต็มที่ประมาณ 25 เซนติเมตร การกระจายตัว: พบอาศัยอยู่ตามแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า
<i>Holocentrus rubrum</i> (Forsskal, 1775), Redcoat Squirrelfish, ปลาข้าวเม่าน้ำลึก ลักษณะ: ปลาข้าวเม่าน้ำลึกลำตัวสีแดงสลับขาว ตามกลมโต เกล็ดหยาบ ชอบอาศัยอยู่รวมกันเป็นฝูงขนาด	เกาะกง-ธารเสด็จ หาดขอม

เล็ก มักหลบซ่อนตัวอยู่ตามชะง่อนผา หรือกองหินใต้น้ำมากกว่าการว่ายน้ำ การกระจายตัว: พบอยู่ตามแนวปะการังและเกาะแก่งริมชายฝั่งทะเล	เกาะม้า หาดริน หาดเทียน เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงนุ้ย
<i>Labroides dimidiatus</i> (Valenciennes, 1839), Bluestreak cleaner wrasse, ปลาพยาบาล ลักษณะ: ปลาพยาบาลมีลำตัวเรียวยาว มีขนาดเล็ก พื้นลำตัวมีสีดำ และมีลายสีฟ้าสะท้อนแสงพาดเป็นทางยาวตลอดลำตัว เมื่อโตเต็มวัยจะมีสีฟ้าอมขาว ชื่อปลาพยาบาลได้ชื่อมาจากพฤติกรรมที่จะคอยเข้าไปเก็บกินเศษอาหารและตอดปรสิตให้กับปลาชนิดต่างๆ และสร้างสถานีพยาบาลในแนวปะการัง การแพร่กระจาย: พบได้ทั่วไปตามแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า
<i>Lutjanus carponotatus</i> (Richardson, 1842), Spanish Flag Snapper, ปลากะรังสีทอง ลักษณะ: ปลากะรังสีทองมีสีฟ้าอมเทาเป็นปลาเขตร้อนสีขาวยที่มีแถบสีเหลืองถึงสีทองประมาณ 8-9 แถบตามครีบลีหลังมีจุดสีดำที่ปลายทวารครีบอก การแพร่กระจาย: พบได้ตามแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิกที่ระดับความลึกไม่เกิน 35 เมตร	เกาะม้า
<i>Lutjanus russellii</i> (Bleeker, 1849), Russell's Snapper, ปลากะพงข้างปาน ลักษณะ: ปลากะพงข้างปานครีบทองมีขนาดใหญ่และปลายเว้าเล็กน้อย มีพื้นลำตัวสีเหลืองหรือสีทองหรือสีน้ำตาลแดงหรือสีขาวย มีเส้นสีแดงบนน้ำตาลจำนวน 8 เส้น พาดผ่านและโค้งไปตามแนวลำตัวบริเวณก่อนถึงโคนหางมีจุดสีดำขนาดใหญ่เห็นได้ชัดเจน อันเป็นที่มาของชื่อ มีขนาดโตเต็มที่ได้ถึง 50 เซนติเมตร หากินอยู่รวมกันเป็นฝูง ปลาวัยเด็กอาศัยอยู่ในเขตน้ำตื้นบริเวณชายฝั่งทะเลและปากแม่น้ำ การกระจายตัว: อาศัยอยู่ตามแนวปะการังและกองหินใต้น้ำระดับความลึก 20-50 เมตร	เกาะม้า
<i>Monodactylus argenteus</i> (Linnaeus, 1758), Silver moonyfish, ปลาเฉีวหิน ลักษณะ: ปลาเฉีวหินมีรูปร่างแบนข้างมาก ลำตัวป้อมสั้นเป็นรูปสี่เหลี่ยม ครีบลึงและครีบก้นยื่นยาว ผิวลำตัวสีเงินเหลือบเป็นประกายแวววาว เกล็ดมีขนาดเล็กละเอียด ครีบลึงสีเหลืองมีลายคาดสีดำตามขวางผ่านตาและบริเวณขอบแผ่นปิดเหงือก ปากเล็กและเฉียงขึ้นบน หัวเล็ก ดวงตากลมโต สามารถโตได้ถึง 13 นิ้ว แต่โดยทั่วไปจะอยู่ที่ 8 นิ้ว มีนิสัยชอบอยู่รวมกันเป็นฝูง ตามแนวปะการังใกล้ชายฝั่งในเขตอบอุ่น มีการกระจายพันธุ์อย่างกว้างขวาง การกระจายตัว: พบได้ตามแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า
<i>Monotaxis grandoculis</i> (Forsskal, 1775), Humnose Big-Eye Bream, ปลาหมูสีตาโต ลักษณะ: ปลาหมูสีตาโตมีลำตัวป้อม แบนข้าง บริเวณหน้าหักชันต่างจากปลาในครอบครัวปลาหมูชนิดอื่นที่มีหน้าตาแหลมยาว ตาค่อนข้างโต ครีบลึงมีครีบอกเดียว ครีบทองแบบเว้าลึก สีของปลาที่โตเต็มที่มีสีเทาที่ลำตัวด้านบน ด้านล่างมีเงิน ครีบลึงไม่มีสี หรืออาจมีสีแดงที่ครีบลึง ครีบทอง และครีบก้น การกระจายตัว: พบได้ตามแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิกที่ระดับความลึก 5-30 เมตร	เกาะม้า
<i>Myripristis melanostictus</i> Bleeker, 1863, Bigscale Soldierfish, ปลาข้าวเม้าแก้มดำ ลักษณะ: ปลาข้าวเม้าแก้มดำมีลำตัวแบนข้าง ตาโตมาก เกล็ดหยาบ ขอบของกระดูกแก้มมีหนามแหลม ก้านครีบลึงมีหนามใหญ่แข็งแรง ครีบลึงตอนท้าย และครีบทองเป็นรูปสามเหลี่ยมที่ขอบด้านหลังอยู่ในแนวเดียวกัน ครีบทองเป็น 2 แฉก ขนาดของความยาวลำตัวประมาณ 25 เซนติเมตร พื้นผิวลำตัวสีแดงบริเวณแก้มมีคาดสีแดงอมดำตามขวาง ครีบทอง ๆ มีสีฟ้าปนแดง	เกาะม้า

การกระจายตัว: อาศัยตามซอกหินและแนวปะการังใต้น้ำ	
<i>Neopomacentrus anabatooides</i> (Bleeker, 1847), silver demoiselle, ปลาสลิดหินเล็กเกล็ดขาว ลักษณะ: ปลาสลิดหินเล็กเกล็ดขาวชอบอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีปะการังหรือหินโผล่ออกมา มักจะอยู่ในความลึก 10-15 เมตร การกระจายตัว: พบได้ตามแนวปะการัง <i>Montipora</i> sp. แถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงน้อย
<i>Ostorhinchus cavitensis</i> (Jordan & Seale, 1907), Whiteline Cardinalfish, ปลาอมไข่ ลักษณะ: ปลาอมไข่ตัวมีสีขาว-น้ำตาล มีแถบบางสีดำพาดที่ลำตัว 1 แถบ มีแถบสีเหลืองแคบๆ อยู่ส่วนหลัง บริเวณคอดหางมีจุด 1 จุดเป็นจุดสีดำ ในช่วงเวลากลางวันออกหากินเป็นฝูงกันอยู่ระหว่างก้อนหินปะการัง การกระจายตัว: อาศัยอยู่ในแนวปะการังพบตั้งแต่ระดับน้ำตื้นจนถึงระดับความลึกมากกว่า 40 เมตร	เกาะกง-ธารเสด็จ
<i>Parupeneus indicus</i> (Shaw, 1803), Indian Goatfish, ปลาแพะแดงหางจุด ลักษณะ: ปลาแพะแดงหางจุดมีหัวโต ปากเล็ก ใต้คางมีหนวด 1 คู่ ที่ไวต่อความรู้สึก ใช้สำหรับคุ้ยหาอาหารตามหน้าดิน หนวดยาวเกือบถึงครีบท้อง ครีบหางเล็ก ลำตัวสีชมพูหรือแดง มีแถบดำพาดบนหัวทับครีบหู มีแถบสีเหลืองบนลำตัว และตอนท้าย สันโคนหางมีจุดดำ ครีบบีหลายเส้นจาง ท้องขาว อยู่ลำพัง อยู่เป็นกลุ่มเล็ก การกระจายตัว: พบอยู่ในแนวปะการังทั่วไปแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า หาดรีน หาดเทียน
<i>Platax teira</i> (Forsskal, 1775), Longfin Batfish, ปลาหูช้างครีบยาว ลักษณะ: ปลาหูช้างครีบยาวมีครีบหลังและครีบท้องยาวมาก ลำตัวมีสีดำคล้ายคางคาว สีกจะค่อย ๆ ซีดจางลงเมื่อปลาโตขึ้น และบริเวณส่วนหน้าก็จะหดสั้นลงด้วย จนทำให้แลดูกลมป้าน มีความยาวเต็มที่ราว 70 เซนติเมตร การกระจายตัว: พบอยู่ในแนวปะการังทั่วไปแถบอินโดแปซิฟิก	หาดรีน หาดเทียน
<i>Pomacanthus annularis</i> (Bloch, 1787), Bluering Angelfish, ปลาสินสมุทรวงฟ้า ลักษณะ: ปลาสินสมุทรวงฟ้ามีลำตัวมีลายสีน้ำเงินพาดโค้งตลอดลำตัว เนื้อแผ่นปิดเหงือกมีวงคล้ายวงแหวนสีฟ้า ซึ่งเป็นลักษณะเด่นที่เป็นที่มาของชื่อเรียก ครีบหลังตอนท้ายเป็นปลายแหลมยื่นยาวออกไป ลูกปลาวัยอ่อนมีลายพาดขวางสีน้ำเงินสลับฟ้าคล้ายกับปลาสินสมุทรหางเส้น (<i>P. semicirculatus</i>) แต่หางของปลาสินสมุทรวงฟ้าเป็นสีขาว โตเต็มที่ยาว 30 เซนติเมตร การกระจายตัว: อาศัยอยู่ตามแนวปะการังที่ความลึก 3-40 เมตร	เกาะม้า
<i>Pomacentrus milleri</i> Taylor, 1964, Miller's Damselfish, ปลาสลิดหินมิลเลอร์ ลักษณะ: ปลาสลิดหินมิลเลอร์เป็นปลาดำโตสีน้ำตาลอมเทา มีสีเหลืองและมีเส้นสีฟ้าสดใสที่ด้านหลัง โดยปกติจะอยู่เดี่ยวๆ แต่อาจอาศัยอยู่ในการรวมตัวที่ค่อนข้างหนาแน่น มักจะปกป้องที่อยู่อาศัย มีการจับคู่ระหว่างช่วงฤดูผสมพันธุ์และวางไข่บนพื้นผิวของโขดหินซึ่งได้รับการปกป้องจากเพศผู้ การกระจายตัว: พบได้ตามแนวปะการังทั่วไป	เกาะม้า
<i>Pomacentrus moluccensis</i> Bleeker, 1853, Lemon Damsel, ปลาสลิดหินมะนาว ลักษณะ: ปลาสลิดหินมะนาวมีลำตัวเป็นสีเหลืองสดตลอดทั้งลำตัวเหมือนสีของมะนาว มีขนาดความยาวเต็มที่ประมาณ 9 เซนติเมตร การกระจายตัว: พบการแพร่กระจายได้ทั่วไปทั้งอ่าวไทยและอันดามัน	เกาะม้า หาดรีน หาดเทียน
<i>Pomacentrus coelestis</i> Jordan & Starks, 1901, Neon Damselfish, ปลาสลิดหินนีออน	เกาะม้า

ลักษณะ: ปลาสลิดหินนิออนมีสีพื้นลำตัวมีสีฟ้าเข้ม หางสีเหลือง ครีบกันมีสีฟ้าเข้ม แต่ปลางบางตัวอาจมีสีเหลืองตอนปลาย โຕเติมที่ยาว 9 เซนติเมตร การกระจายตัว: แนวปะการังริมชายฝั่งแถบอินโดแปซิฟิกที่ระดับความลึก 1-20 เมตร	เกาะกงเกลี้ยง เกาะกงน้ย
<i>Pomatoschistus minutus</i> (Pallas, 1770), Sand Goby, ปลาบู่ทราย ลักษณะ: ปลาบู่ทรายมีครีบหลัง 2 ครีบ ครีบที่เกี่ยวกับกระดูกเชิงกรานจะรวมกับครีบกัน มี 58-72 เกล็ดตามเส้นข้างและเกล็ดเหล่านี้ค่อนข้างเล็กกว่าของบู่ทั่วไป สีของตัวผู้จะเข้มและมีสีส้มขึ้นในช่วงฤดูผสมพันธุ์ ขนาดโดยเฉลี่ยประมาณ 4-5 ซม. ในช่วงฤดูร้อนทำรังอยู่ใต้เปลือกหอย การกระจายตัว: อาศัยอยู่ตามพื้นทะเลแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ หาดขอม
<i>Scarus quoyi</i> Valenciennes, 1840, Quoy's Parrotfish, ปลานกแก้วคางลาย ลักษณะ: ปลานกแก้วคางลายขนาดตัวเล็กกว่าปลานกแก้วชนิดอื่น แก้มมีแถบสีเขียว คางมีลายรูปร่างไม่แน่นอนสีเขียว บางส่วนของกระดูกปิดเหงือกและบริเวณครีบหูมีสีส้ม บริเวณคอดหางด้านบนมีสีเหลืองสว่างหรือเหลืองอมเขียว อาศัยอยู่ในแนวปะการังที่สมบูรณ์ หากินอยู่เพียงลำพัง หรืออยู่เป็นฝูงขนาดเล็ก บางครั้งอาจรวมฝูงหากินอยู่ร่วมกับปลานกแก้วแก้มเขียว การกระจายตัว: พบที่แนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิกที่ระดับความลึก 2-18 เมตร	เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ
<i>Scarus rivulatus</i> Valenciennes, 1840, Rivulated parrotfish, ปลานกแก้ว ลักษณะ: ปลานกแก้ว มีสีม่วงอมเขียวคล้ำด้านหน้าติดกับสีเขียวด้านหลัง กลางลำตัวมีแถบสีเหลืองสั้นๆ พาดยาวลำตัว พบในเขตน้ำตื้น กินสาหร่ายที่ขึ้นอยู่บนพื้นทราย หรือเศษปะการังเป็นอาหาร อยู่กันเป็นฝูงๆ ละ 30-40 ตัว การกระจายตัว: อาศัยอยู่ในแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิก ที่ระดับความลึก 1-30 เมตร	เกาะม้า
<i>Scolopsis margaritifera</i> (Cuvier, 1830), Pearly Monocle Bream, ปลาทรายขาวแถบน้ำเงิน ลักษณะ: ปลาทรายขาวแถบน้ำเงินลำตัวสีเงินมีสีเทา สีกลางมีสีขาว กลางลำตัวมีเกล็ดสีเงินวาว และมีแถบสีเหลืองจาง ๆ กลางลำตัวมีแถบสีดำ 1 แถบพาดตามยาวลำตัว การกระจายตัว: อาศัยอยู่ใกล้แนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิกชอบอยู่ตามพื้นทรายด้านนอกของแนวปะการัง	เกาะม้า
<i>Scolopsis ciliata</i> (Lacepède, 1802), Saw-Jawed Monocle Bream, ปลาทรายขาวหลังขาว ลักษณะ: ปลาทรายขาวหลังขาวมีครีบคู่ แผ่นแบนออกได้ลักษณะคล้ายพัด มีเงี่ยงครีบหลัง 10 อัน ก้านครีบอก่อนที่หาง 9 ก้าน มีการเปลี่ยนแปลงของสีเมื่อโตเต็มวัยอาหารที่กินคือ กุ้ง ปลา และหอยตัวเล็กๆ การกระจายตัว: พบได้ทั้งแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิกที่ระดับความลึก 2-25 เมตร	เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ
<i>Scolopsis vosmeri</i> (Bloch, 1792), Whitecheek Monocle Bream, ปลาทรายขาวน้ำตาลคอกขาว ลักษณะ: ปลาทรายขาวน้ำตาลคอกขาวมีครีบหลังครีบ 9 ครีบ ครีบกันครีบหลัง 7 ครีบ ครีบหน้าอก 17-19 ครีบ มีเกล็ดตั้งแต่ส่วนหัวขึ้นไปถึงรูจมูกด้านหน้า พื้นลำตัวมีสีน้ำตาลหรือมีสีแดงอมม่วง แถบแนวตั้งสีขาวอยู่ที่ด้านบนของศีรษะไปยังส่วนของหลังหัว ครีบบีสีเทาอมชมพู การกระจายตัว: พบบริเวณแนวปะการังฝั่งอ่าวไทย	เกาะม้า
<i>Scorpaenopsis oxycephala</i> (Bleeker, 1849), Tassled scorpionfish, ปลาแมงป่องยักษ์ ลักษณะ: ปลาแมงป่องยักษ์ มีปากกว้าง ส่วนหน้าเว้าเล็กน้อย ครีบอก่อนข้างกลม ปลายรีว ครีบหลังมีก้านสั้น ใต้คางและผิวทั่วทั้งตัวมีติ่งหนามเป็นเส้นริ้วเล็ก ๆ ครีบหางปลายตัดมน มีลำตัวสีแดงหรือสีน้ำตาล มีลายบังสีเข้มและลายด่างสีจาง ๆ หางมีบั้งและขอบสีจาง มีความยาว 35 เซนติเมตร	เกาะกง-ธารเสด็จ หาดรีน หาดเทียน

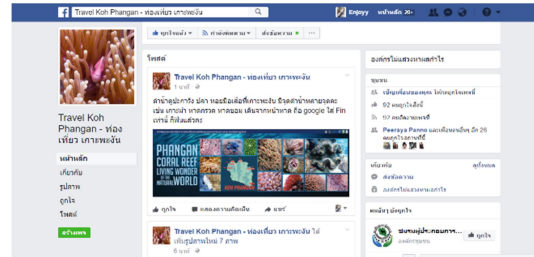
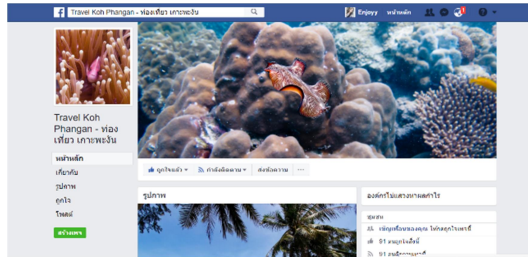
การกระจายตัว: พบในแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิก	
<i>Siganus guttatus</i> (Bloch, 1787), Golden spinefoot, ปลาใบขนุนจุดเหลือง ลักษณะ: ปลาใบขนุนจุดเหลืองมีรูปร่างแบนเป็นรูปไข่ ช่องปากมีขนาดเล็กอยู่ปลายสุดของจะงอยปาก ครีบหลังและครีบก้นมีก้านครีบแข็งหลายชิ้น ครีบท้องมีก้านครีบแข็งทั้งด้านหน้าและด้านหลังรวมสองชิ้น ผิวเรียบ ครีบหางมีปลายตัดตรง ลำตัวมีสีเทา มีจุดประสีเหลืองหรือสีส้มแดงกระจายอยู่ทั่วตัว รวมทั้งที่เป็นลายที่หน้าฐานครีบหลังส่วนปลายมีแต้มสีเหลือง มีความยาว 35 เซนติเมตร การกระจายตัว: พบได้บริเวณปะการังแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะกง-ธารเสด็จ
<i>Siganus javus</i> (Linnaeus, 1766), Java Rabbitfish, ปลาใบขนุนลายแถบ ลักษณะ: ปลาใบขนุนลายแถบมีรูปร่างแบนข้างเป็นรูปไข่ ช่องปากมีขนาดเล็กอยู่ปลายสุดของจะงอยปาก ครีบหลังและครีบก้นมีก้านครีบแข็งหลายชิ้น ครีบท้องมีก้านครีบแข็งรวมด้านหน้าและด้านหลังเป็นสองชิ้น ผิวเรียบ ครีบหางแบบเว้าตื้น ด้านหลังมีสีทึบเหลือง ด้านข้างลำตัวและด้านท้องมีสีเหลือง มีลายเส้นสีจางตามทางยาวหลายเส้นตลอดทั้งลำตัว หัวและด้านหน้าเป็นลายจุด ครีบมีสีคล้ำ หรือมีสีเหลืองสดที่ครีบก้น ครีบหางมีคล้ำ ไม่มีลาย มีความยาว 30 เซนติเมตร อยู่รวมกันเป็นฝูงและอาศัยหากินสำหรับ การกระจายตัว: อยู่บริเวณแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิกที่ระดับความลึกไม่เกิน 40 เมตร	เกาะม้า หาดรีน หาดเทียน
<i>Siganus virgatus</i> (Valenciennes, 1835), Barhead Spinefoot, ปลาสลิดหินหัวบั้ง ลักษณะ: ปลาสลิดหินหัวบั้งลำตัวแบนมากด้านข้าง เมื่อแผ่ครีบอกมีรูปร่างเป็นรูปไข่เกือบกลม หัวเล็กสั้น ปากเล็ก ริมปากหนา ตาโต ครีบหลังตอนหน้าเป็นก้านแข็งตั้งตามด้วยครีบอกเป็นรูปสามเหลี่ยม ครีบหูฐานแคบปลายแบน ครีบท้องมีก้านครีบแข็ง ครีบหางเป็นก้านครีบแข็ง ครีบหางกว้างและเว้าตรงกลางเป็นมุมป้าน โคนหางคอดกัวขนาดความยาวประมาณ 20 เซนติเมตร พื้นผิวลำตัวด้านบนมีสีเหลืองไหล มีเส้นและจุดสีน้ำเงินแต้มทั่วตัว และมีลายบั้งสีน้ำตาลไหม้พาดเป็นแนวเฉียงจากหัวผ่านตาและแก้มจำนวนสองแถบ ชอบอาศัยอยู่รวมกันเป็นฝูง การกระจายตัว: อยู่บริเวณแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิกที่ระดับความลึก 1- 20 เมตร	เกาะม้า
<i>Sphyraena flavicauda</i> Rüppell, 1838, Yellowtail Barracuda, ปลาสาทหางเหลือง ลักษณะ: ปลาสาทหางเหลืองมีรูปร่างเรียวยาว ตาโต เกล็ดค่อนข้างใหญ่ ลำตัวสีเงิน ด้านข้างมีแถบสีเหลืองหรือสีน้ำตาลสองแถบ ครีบหางเป็นสีเหลือง มีความยาวประมาณ 60 เซนติเมตร อยู่รวมกันเป็นฝูงใหญ่ ในแนวปะการังจนถึงไหล่ทวีป ในความลึกตั้งแต่ 2-25 เมตร กินสัตว์น้ำขนาดเล็กเป็นอาหาร เช่น หมึก, ปลา เป็นต้น การกระจายตัว: อยู่บริเวณแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิก	หาดรีน หาดเทียน
<i>Sphyraena qenie</i> Klunzinger, 1870, Blackfin Barracuda, ปลาสาทน้ำลึก ลักษณะ: ปลาสาทน้ำลึกมีลำตัวค่อนข้างกลมยาว หัวแหลม ปากกว้าง กรามล่างยื่นยาวกว่ากรามบน มีฟันแหลมคมแข็งแรง ตาโต เกล็ดเล็กบางขอบเรียบ มีครีบหลัง 2 ตอน ลำตัวมีลายบั้งขวางลำตัวเป็นท่อน ๆ แต่โดยมากมักเป็นสีฟ้าเทา ครีบหางเป็นแถบรูปตัววี มีขนาดความยาวตั้งแต่ 30-180 เซนติเมตร มักอาศัยอยู่รวมกันเป็นฝูงขนาดใหญ่บางครั้งอาจถึง 1,000 ตัว เป็นปลาที่มีความว่องไวปราดเปรียว การกระจายตัว: อยู่บริเวณแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า
<i>Thalassoma lunare</i> (Linnaeus, 1758), Moon Wrasse, ปลาเขียวพระอินทร์ ลักษณะ: ปลาเขียวพระอินทร์มีลำตัวยาวรี แบนข้าง พื้นลำตัวสีเขียวตลอดทั้งตัว มีริ้วสีน้ำเงินพาดขวาง	เกาะกง-ธารเสด็จ

ตลอดตัว บริเวณส่วนหัวมีแถบลาดลายสีม่วงแดง ครีบท่างใหญ่สีเหลือง ปลายขอบบนและล่างเป็นสีแดง อาศัยอยู่เป็นฝูงเล็ก ๆ ประมาณ 2-10 ตัว เมื่อขนาดยังเป็นปลาวัยอ่อนจะมีพื้นสีน้ำตาลแดงที่บริเวณกลาง ครีบท้องและโคนครีบท่างมีจุดกลมใหญ่สีดำ การกระจายตัว: พบตามแนวปะการังในแถบอินโด-แปซิฟิก	
<i>Upeneus tragula</i> Richardson, 1846, Bartail Goatfish, ปลาแพะลาย ลักษณะ: ปลาแพะลายกลางลำตัวมีแถบหนาสีน้ำตาลเข้มพาดตามยาว ท้องมีลายจุดสีแดง ปลายครีบท้องทั้งสองอันมีสีน้ำตาลเข้ม แพนหางบนและล่างมีแถบสีน้ำตาลเข้ม 4-5 แถบขนาดโตเต็มที่ประมาณ 30 เซนติเมตร อาศัยอยู่ในพื้นที่ทะเลเป็นทรายปนโคลนและมีน้ำขุ่น การกระจายตัว: แนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิกที่ระดับความลึก 20 เมตร	เกาะม้า หาดรีน หาดเทียน
<i>Plectropomus pessuliferus</i> (Fowler, 1904), Roving Coral grouper, ปลาจุดสลาดขีดฟ้า ลักษณะ: ปลาจุดสลาดขีดฟ้า ลำตัวมีสีส้มแดง น้ำตาลแดง และมักมีจุดสีฟ้าเล็กๆ ตามลำตัว ครีบท้องมีสีเหลืองอมส้ม ครีบท้องสีส้มแดง มีเงี่ยงที่ครีบท้องรวมทั้งก้านครีบท้อง สีของปลาจะเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงอายุ และอารมณ์ ขนาดความยาว 90 เซนติเมตร การกระจายตัว: พบได้ตามแนวปะการังแถบอินโดแปซิฟิก	เกาะม้า
SEAWEED สาหร่าย	
<i>Caulerpa racemosa</i> var. <i>macrophysa</i> (Sonder ex Kützinger) Taylor, Sea Grapes, สาหร่ายพวงองุ่น ลักษณะ: สาหร่ายพวงองุ่นมีความสูงประมาณ 3-5 เซนติเมตร ส่วนปลายสุดของแขนงย่อยมีรูปร่างเป็นทรงกลม ซึ่งมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 3-5 มิลลิเมตร สาหร่ายชนิดนี้คล้าย <i>C. lentillifera</i> แต่ต่างกันที่มีขนาดใหญ่กว่า และไม่มีรอยคอดระหว่างปลายแขนงย่อยทรงกลมกับก้านสั้น การกระจายตัว: พบอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อนบนโขดหิน ในเขตน้ำขึ้นน้ำลงจนถึงเขตน้ำลงต่ำสุดตามแนวชายฝั่งที่มีคลื่นลมสงบถึงปานกลาง และแอ่งน้ำขัง	เกาะกง-ธารเสด็จ
<i>Halimeda macroloba</i> Decaisne, 1841, Coin Seaweed, สาหร่ายใบมะกรูด ลักษณะ: สาหร่ายใบมะกรูดมีลักษณะแบน รูปร่างคล้ายพัด คล้ายลิ้ม หรือคล้ายไต มีหินปูนเป็นองค์ประกอบ ส่วนขอบเรียบ และโค้งขึ้นลงคล้ายคลื่นอย่างไม่สม่ำเสมอ ส่วนที่คล้ายรากเพื่อยึดเกาะมีรูปร่างเป็นกระเปาะ ซึ่งมีทรายปกคลุมเส้นรากบางๆ อยู่ สาหร่ายชนิดนี้มีสีเขียวหรือเขียวอ่อน การกระจายตัว: พบบนพื้นทราย ในเขตน้ำลงต่ำสุดบริเวณชายฝั่งที่มีคลื่นสงบ	หาดเจ้าฬา
<i>Padina australis</i> Hauck, 1887, Padina, สาหร่ายเห็ดหูหนู ลักษณะ: สาหร่ายเห็ดหูหนูมีลักษณะแผ่นบางนุ่ม สูงประมาณ 15-20 เซนติเมตร มีสีน้ำตาลอ่อน หรือน้ำตาลค่อนข้างขาวในบางบริเวณ เนื่องจากมีหินปูนเป็นองค์ประกอบ เมื่อตัดแผ่นสาหร่ายตามขวางพบว่าประกอบด้วยเซลล์หนา 2 ชั้น ตลอดแผ่นใบ ส่วนอับสปอร์ไม่มีเยื่อคลุม การกระจายตัว: พบเจริญอยู่บนโขดหิน พื้นกรวดทรายหรือซากปะการัง ในพื้นที่เขตน้ำขึ้นน้ำลงจนถึงเขตน้ำลงต่ำสุดบริเวณชายฝั่งที่มีคลื่นปานกลาง	เกาะม้า
<i>Sargassum polycystum</i> (Montagne, 1845), Flat-Stemmed Sargassum สาหร่ายทุ่น ลักษณะ: สาหร่ายทุ่นมีแขนงแบน ผิวเรียบ ส่วนใบยาวเรียวแหลม บริเวณขอบใบมีรอยหยักคล้ายฟันเลื่อย ส่วนที่ทำหน้าที่ยึดเกาะรูปร่างคล้ายจานกลมแบน มีถุงลมทรงกลม หรือรูปทรงรีที่ไม่มีหนาม	เกาะม้า

สาหร่ายชนิดนี้สามารถเติบโตได้สูงสุดถึง 2 เมตร การกระจายตัว: พบในเขตน้ำลงต่ำสุดบริเวณชายฝั่งมีคลื่นปานกลาง อยู่รวมกันเป็นกลุ่มบริเวณโขดหิน	
<i>Turbinaria decurrens</i> Bory de Saint-Vincent, 1828, Triangular Sea Bell, สาหร่ายกระบอง ลักษณะ: สาหร่ายกระบองมีใบเป็นรูปทรงสามเหลี่ยมหนา ตรงกลางเว้าเล็กน้อย ขอบใบมีรอยหยักคล้ายฟันเลื่อยขนาดเล็กซึ่งแหลมคม ฐานรองดอกมีการแตกแขนง การกระจายตัว: พบเจริญบนโขดหิน และซากปะการัง ในเขตน้ำขึ้นน้ำลงจนถึงเขตน้ำลงต่ำสุดบริเวณชายฝั่งที่มีคลื่นแรง	หาดกรวด อ่าวเจ้าเภา เกาะม้า เกาะกง-ธารเสด็จ

4.7 การศึกษาเรื่องการโปรโมทการท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์

สร้างเพจในสื่อสังคมออนไลน์ Facebook ชื่อ Travel Koh Phangan – ท่องเที่ยว เกาะพะงัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาในโครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายและสื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โครงการได้พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เกาะพะงันจำนวน 6 เส้นทาง คือ

เส้นทางที่ 1 เส้นทางประวัติศาสตร์ ณ เกาะพะงันแห่งนี้ ล้นเกล้ารัชกาลที่ 5 ได้เสด็จประพาสถึง 14 ครั้ง และมี ร. 6 ร. 7 และ ร. 9 เสด็จประพาสที่น้ำตกธารเสด็จพร้อมกับจารึกพระปรมาภิไธยย่อ

เส้นทางที่ 2 เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง-โดมศิลา เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการ adventure ชมว่านเพชรหึง เล่นน้ำตกแพง หรือจะไปชมทิวทัศน์ของเกาะน้อยใหญ่ที่จุดชมวิวโดมศิลา

เส้นทางที่ 3 เส้นทางไหว้พระ 9 วัดเสริมสิริมงคลใน 1 วัน เส้นทางนี้ท่านจะได้สัมผัสการเกจอาจารย์ดังหลายท่าน ชมรอยเท้าของหลวงพ่อเพชร

เส้นทางที่ 4 เส้นทางมะพร้าวแห่งชีวิต เส้นทางมะพร้าวนี้ เป็นเส้นทางพิเศษที่เชื่อมโยงการนำมะพร้าวมาเป็นส่วนสำคัญในชีวิตของคนพะงันตั้งแต่การทำมะพร้าวสกัดเย็น การทำเสวียนหม้อ การทำขนมไทย การนำต้นมาเลี้ยงฝังโพรง การปอกมะพร้าว

เส้นทางที่ 5 เส้นทางวิถีพะงัน เส้นทางนี้จะนำความภูมิปัญญาของคนพะงัน วิถีชีวิตที่ยังคงดำเนินอยู่ เช่นการหาหอยกลม การลากวาย การโหละกึ่ง การทำหมึกตากแห้ง การร้องเพลงกล่อมเด็ก

เส้นทางที่ 6 เส้นทางดำน้ำ เส้นทางนี้นำเสนอความงดงามของแนวปะการัง ปลาสาครผุ้งใหญ่ ปลาการ์ตูนแหวกว่ายอยู่ในกอดอกไม้ทะเล รอท่านมาสัมผัสเยี่ยมชม

แต่ละเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ล้วนแล้วแต่น่าสนใจ และมีศักยภาพสูงที่ผู้ประกอบการสามารถนำไปใช้ได้จริง

คณะผู้วิจัยได้ร่วมจัดนิทรรศการ “พระจันทร์หลากสี...ที่พะงัน” (Koh Phangan ColorMoon Festival 2017) ในระหว่างวันที่ 23-27 เมษายน 2560 ณ บริเวณลานกิจกรรมเรือหลวงพั้ง บ้านท้องศาลา อ. เกาะพะงัน จ. สุราษฎร์ธานี นำภาพถ่ายได้น้ำขนาด 20*30 นิ้วจำนวน 20 ภาพ เส้นทางประวัติศาสตร์ และเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง-โดมศิลา และเส้นทางมะพร้าวแห่งชีวิตมาจัดแสดง ซึ่งได้รับความสนใจจาก คุณกอบกาญจน์ วัฒนวรางกูร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา นักท่องเที่ยวชาวไทย

และต่างชาติเป็นอันมาก และขณะนี้ภาพถ่ายได้นำก็ยังดำเนินการจัดแสดงอยู่ที่เรือหลวงพัน บ้านท้องศาลา
อ. เกาะพะงัน จ. สุราษฎร์ธานีเพื่อให้นักท่องเที่ยวและประชาชนที่สนใจได้เข้าชม

5.2 อภิปรายผล

1. เส้นทางที่ 1 เส้นทางประวัติศาสตร์ สำหรับเส้นทางประวัติศาสตร์นี้ ทางคณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ เส้นทางดังกล่าวขาดป้ายสื่อความหมาย ทางคณะผู้วิจัยได้นำป้ายสื่อความหมายนำเสนอและขอความเห็นชอบกับเจ้าหน้าที่กรมศิลปากรที่ 14 จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ปรับแก้ไขตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่กรมศิลปากรที่ 14 ทางกรมศิลปากรที่ 14 สนใจที่จะนำป้ายสื่อความหมายดังกล่าวไปจัดทำข้อเสนอโครงการเพื่อของบประมาณในการพัฒนาเส้นทางดังกล่าวให้เป็นรูปธรรม

2. เส้นทางที่ 2 เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง-โดมศิลา ทางคณะผู้วิจัยได้นำเสนอให้กับเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ เกาะพะงัน ซึ่งทางอุทยานฯ แจ้งว่า ได้รับงบประมาณจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีให้ดำเนินการปรับปรุงเส้นทางและป้ายสื่อความหมาย

3. เส้นทางที่ 3 เส้นทางไหว้พระ 9 วัดเสริมสิริมงคลใน 1 วัน สำหรับเส้นทางนี้ นักท่องเที่ยวสามารถขับรถไหว้พระ 9 วันเสร็จภายในเวลา 1 วัน เนื่องจากพื้นที่เกาะพะงันมีขนาดเล็ก ถนนมีการจราจรที่ไม่แออัด คณะผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงเส้นทางไหว้พระ โดยแต่ละวัดควรมีการจัดทำป้ายสื่อความหมายเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อให้นักท่องเที่ยวรับทราบมาเที่ยววัดแต่ละวัดแล้ว จุดสำคัญและกิจกรรมสำคัญมีอะไรบ้าง รวมถึงทางวัดอาจจะต้องมีพระสงฆ์ที่สามารถเป็นมัคคุเทศก์หรือ เจ้าหน้าที่ที่ทางวัดจัดเตรียมพาทัวร์ได้ จะทำให้การท่องเที่ยวไหว้พระ 9 วัดมีความพร้อมมากยิ่งขึ้น

4. เส้นทางที่ 4 เส้นทางมะพร้าวแห่งชีวิต เส้นทางนี้เป็นเส้นทางที่ดีมากเนื่องจากผู้วิจัยคิดว่าการนำมะพร้าวพะงันที่ได้ GI ออกมานำเสนอให้นักท่องเที่ยวได้เที่ยวชมวิถีมะพร้าวจะเป็นนำ Local Experience ออกมานำเสนอ ผู้ประกอบการและชุมชนได้ดำเนินการเกี่ยวกับมะพร้าวอยู่แล้ว เพียงแต่ยังไม่มีใครมาช่วยพัฒนาให้ผู้ประกอบการและชุมชนได้นำเสนอออกมาให้นักท่องเที่ยวได้ชม ถ้าทางผู้ประกอบการและชุมชนได้รับคำแนะนำให้จัดเตรียมนำเสนอและจัดทำข้อมูลพร้อมขายให้กับนักท่องเที่ยว เส้นทางที่ 4 นี้จะเป็นเส้นทางโดดเด่นเส้นหนึ่งของกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เกาะพะงัน

5. เส้นทางที่ 5 เส้นทางวิถีพะงัน เส้นทางนี้ถ้าได้รับการพัฒนา ผู้วิจัยเห็นว่ารายได้จากการท่องเที่ยวจะไปสู่ชุมชนอย่างแท้จริง การสร้างรายได้ลงสู่ชุมชนรากหญ้าจะเป็นฐานในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ค่านิยมทางสังคมได้ ผู้วิจัยเสนอแนะให้มีการจัดอบรมผู้นำชุมชน และชุมชนต่างๆ ให้ความรู้เกี่ยวกับการนำเสนอผลิตภัณฑ์ จัดการอบรมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้ได้มาตรฐาน เพื่อบริการกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการท่องเที่ยวแบบ Local Experience

6. เส้นทางที่ 6 เส้นทางดำน้ำ สำหรับเส้นทางนี้ ผู้วิจัยได้ดำน้ำรอบเกาะพะงันจำนวนกว่า 10 จุดพบว่า ปะการัง ปลา หอย ดาวทะเล ฟองน้ำ ทากเปลือกและสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ในแนวปะการังยังสมบูรณ์ สวยงาม และน่าค้นหา การที่ชาวบ้านที่ดำเนินกิจกรรมประมงพื้นบ้านจะเปลี่ยนวิถีการทำทัวร์ดำน้ำและพานักท่องเที่ยว

ไปดำน้ำตื้นตามจุดต่างๆ รอบเกาะ จะเป็นการลดการทำการประมงลง รายได้ที่ได้จากการท่องเที่ยวจะเป็น รายได้ที่ดีกว่า และชาวประมงพื้นบ้านเหล่านี้จะเป็นป้อมปราการมนุษย์ที่จะหวงแหน อนุรักษ์แนวปะการังให้อยู่ชั่วลูกชั่วหลานต่อไป ในขณะเดียวกัน นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวฟูมฟูนปาร์ตี้ ก็จะมีกิจกรรมเสริมให้นักท่องเที่ยวได้ทำ เป็นยืดเวลาที่นักท่องเที่ยวมาอยู่บนเกาะ กระจายรายได้ลงสู่ชุมชน

7. การทำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เกาะพะงันนี้ จะเป็นผลดีโดยรวมให้กับชุมชน สังคม และทรัพยากรธรรมชาติของเกาะพะงัน การสร้างรายได้จากการนำวิถีมะพร้าว การร้องเพลงกล่อมเด็ก การนำอาหารพื้นบ้านเกาะพะงัน การได้มาชมการเลี้ยงผึ้งโพรง หาดหอยกลม จะทำให้เกิดผลกระทบโดยกว้างแก่ชุมชน ทำให้ชุมชนตระหนัก รักและหวงแหนวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าไว้

5.3 ข้อเสนอแนะ

การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะประสบความสำเร็จและยั่งยืนได้ ต้องมีการนำชุมชนมามีส่วนร่วม ต้องนำความโดดเด่นของวิถีชุมชน ทัศนธรรม สินค้าพื้นบ้านนำมาเสนอให้กับนักท่องเที่ยวได้มีโอกาสได้สัมผัส

บรรณานุกรม

- กัลยารัตน์ ศิริรัตน์. (2550). การวางแผนเพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดนครศรีธรรมราช.
ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เกษม จันทรแก้ว. 2530. วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : อักษรสยามการพิมพ์.
- ฉลอง นัยฉิม. 2542. การพัฒนาคู่มือสื่อความหมายธรรมชาติและประวัติศาสตร์ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน
อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2520. เครื่องมือเทคโนโลยีทางการศึกษา. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
มหาสารคาม.
- ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร. (2542). สรุปผลการสัมมนาการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือ. กรุงเทพฯ: การ
ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- นภวรรณ ฐานะกาญจน์, วันชัย อรุณประภารัตน์, นันทชัย พงศ์พัฒนานุรักษ์, รติกร น่วมภักดี, และ ชีระพงษ์
ชุมแสงศรี. 2548. ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ (เล่มที่ 1) โครงการระบบสนับสนุนการวางแผนการจัด
แหล่งนันทนาการอย่างยั่งยืนระยะที่ 1. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ประสานจิตต์ ลิ้มโกคา. 2527. หลักการประชาสัมพันธ์. ภาควิชาพัฒนาการเกษตร, คณะทรัพยากรธรรมชาติ,
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พิชา พิทยขจรวุฒิ. 2540. การสื่อความหมายธรรมชาติ เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง การสื่อความหมาย
ธรรมชาติ. (อัดสำเนา). ม.ป.ท.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2545). เอกสารการสอนชุดการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว หน่วยที่ 1-8.
พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ระพีพรรณ ทองหล่อ และคณะ. (2549). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ศักยภาพและข้อจำกัดของกลุ่ม
จังหวัดภาคกลางตอนบน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา.
- วรารณ ศิริวรรณ. 2526. สื่อสำหรับการพัฒนาการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ. วารสารการศึกษานอกโรงเรียน
20 (ตุลาคม – พฤศจิกายน 2526) : 47.
- วิจิตร อาวะกุล. 2522. การประชาสัมพันธ์หลักและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิภา ศรีระทุ. (2551). ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์. สารนิพนธ์ วท.ม. (การ
วางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี. (2529). ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อมรดกศิลปวัฒนธรรม. จุลสารการ
ท่องเที่ยว. ปีที่ 4 (ฉบับเดือนตุลาคม): 31-38.

- สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. (2545). เอกสารสรุปประกอบการเรียนการสอนรายวิชา
ทอส 513 กลยุทธ์การประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สถาบัน
พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สรณรัชฎ์ กาญจนะวณิช. 2540. หลักการและเทคนิคการจัดและนำเสนอกิจกรรมกาสื่อความหมาย
ธรรมชาติ. เอกสารประกอบการฝึกอบรมการสื่อความหมายธรรมชาติแก่ผู้พิทักษ์ป่า, มูลนิธิโลกสีเขียว,
กรุงเทพฯ.
- สาวตรี ศรีสุข. 2537. การสร้างสื่อเพื่อการสื่อสารพัฒนาการ: คู่มือศึกษาธรรมชาติในป่าดิบเขา. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 2559. จำนวนนักท่องเที่ยวพื้นที่อนุรักษ์ธาร
เสด็จ-เกาะพะงัน (เตรียมการ). เข้าถึงวันที่ 18 สิงหาคม 2559, จาก
http://park.dnp.go.th/visitor/visitorshow.php?PTA_CODE=9143.
- สินชัย หอมจันทร์, ดรชนันท์ เอ็มพันธุ์, และสันต์ เกตุปราณีต. 2557. การพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมาย
เส้นทางจักรยานพื้นที่บางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. วารสารวนศาสตร์ 33(1),
97-107.
- สิริรัตน์ สุขสุเสียง, นันทชัย พงษ์พัฒนานุรักษ์, และพัชณู วงศ์วรรณะ พอสเตอร์. 2556. การประเมิน
ศักยภาพเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติระยะไกลในอุทยานแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่. วารสารวนศาสตร์
31(2), 108-118.
- สุโชติ ดาวสุโข. 2529. การใช้สื่อเพื่อการส่งเสริมเผยแพร่. ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อนันต์ อนันตโชติ. 2531. คำบรรยายวิชาการประชาสัมพันธ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ. ภาควิชาการจัดการป่า
ไม้, คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อนันตธนา อังกนันท์ และ เกื้อกุล คุปรัตน์. 2523. สื่อมวลชนและประชาสัมพันธ์การศึกษา. โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ.
- เอกชัย พรหมแสง, นันทชัย พงษ์พัฒนานุรักษ์ และฉัตรชัย เงินแสงสรวย. 2557. การออกแบบโปรแกรมสื่อ
ความหมายธรรมชาติบริเวณเส้นทางเดินป่าระยะไกลในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง. วารสารวนศาสตร์
33(2), 77-87.
- Anderson, S.H. 1985. Managing Our Wildlife Resource. Charles E. Merrill Publishing Co., A Bell
& Howell Co., Columbus.
- Chettamat, S. 1983. Interpretation as a Management Tool for Nation Park in Thailand. Jurnal
of Forestry, January-March 1983, Bangkok.
- Inskeep, E. (1999). Tourism Planning: An Integrated and Sustainable Development Approach.
New York: Van Nostrand Reinhold.

- Knudson, D.M., Cable, T.T., and Break. L. 1995. Interpretation of Cultural and Natural Resources. Cato Avenu. State College, PA: Venture Publishing, Inc. (in Thailand).
- Roger, E. M. and Shoemaker, F.F. 1971. Communication of Innovation. New York: The Free Press.
- Roger, E.M. 1973. Communication Strategies for Family Planning. New York: The Free Press.
- Rubstein, H. M. (1992). Pedestrian Mall, Street Scape and Urban Scapes. USA: John Willey & Son Ins.
- Schramm, W. 1994. The role of information in national development. California: Stanford University Press.
- Sharpe, G.W. 1982. Interpreting the Environment. 2nd ed., New York: John Willey and Sons,
- Tilden, F. 1987. Interpretation Our Heritage. 13th ed. Chapel Hill, Inc: The University of North Carolina. Dess.
- Unterman, R. K. 1984. Accommodation The Pedestrian. NY: Van Nostrand Reinhold.
- Well, M. 1997. Interpretation Research: from concept to practice. In Human Dimension in Park and Protected Area.

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1

สิ่งมีชีวิตที่พบในเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง – โคมศิลา

รายชื่อสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่สำรวจพบในพื้นที่ตำบลเกาะพะงัน

ลำดับที่	วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อไทย
1	BUFONIDAE	<i>Duttaphrynus melanostictus</i> (Schneider, 1799)	คางคกบ้าน
2	MICROHYLIDAE	<i>Kaloula pulchra</i> Gray, 1831	อึ่งอ่างบ้าน
3	MICROHYLIDAE	<i>Microhyla heymonsi</i> Vogt, 1911	อึ่งข้างดำ
4	MICROHYLIDAE	<i>Microhyla ornate</i> (Duméril & Bibron, 1841)	อึ่งน้ำเต้า
5	DICROGLOSSIDAE	<i>Limnonectes blythii</i> (Boulenger, 1920)	กบหูต
6	RHACOPHORIDAE	<i>Polypedates leucomystax</i> (Gravenhorst, 1829)	ปาดบ้าน
7	GEKKONIDAE	<i>Gecko tuberculosus</i> Raddi, 1823	จิ้งจกบ้าน
8	GEKKONIDAE	<i>Dixonius siamensis</i> (Boulenger, 1899)	จิ้งจกตีนลายจุด
9	VARANIDAE	<i>Varanus bengalensis</i> (Daudin, 1802)	ตะกวด
10	VARANIDAE	<i>Varanus salvator</i> (Laurenti, 1768)	เหี้ย
11	PYTHONIDAE	<i>Python reticulatus</i> (Schneider, 1801)	งูเหลือม
12	COLUBRIDAE	<i>Chrysopelea ornata</i> (Shaw, 1802)	งูเขียวดอกหมาก
13	ELAPIDAE	<i>Bungarus fasciatus</i> (Schneider, 1801)	งูสามเหลี่ยม
14	ELAPIDAE	<i>Ophiophagus hannah</i> (Cantor, 1836)	งูจงอาง

รายชื่อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่สำรวจพบในพื้นที่ตำบลเกาะพะงัน

ลำดับที่	วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อไทย
1	RHINOLOPHIDAE	<i>Rhinolophus affinis</i> Horsfield, 1823	ค้างคาวมงกุฎเทาแดง
2	RHINOLOPHIDAE	<i>Rhinolophus stheno</i> K. Andersen, 1905	ค้างคาวมงกุฎ เถียนมลายูทางสั้น
3	HIPPOSIDERIDAE	<i>Hipposideros pomona</i> K. Andersen, 1918	ค้างคาวหน้ายักษ์เล็ก
4	HIPPOSIDERIDAE	<i>Hipposideros larvatus</i> (Horsfield, 1823)	ค้างคาวหน้ายักษ์สาม หลีบ
5	VESPERTILIONIDAE	<i>Myotis siligorensis</i> (Horsfield, 1855)	ค้างคาวหูหนูตีนเล็ก เขี้ยวสั้น
6	VIVERIDAE	<i>Viverricula indica</i> (É. Geoffroy Saint-Hilaire, 1803)	ชะมอขีด
7	VIVERIDAE	<i>Viverra zibetha</i> Linnaeus, 1758	ชะมดแพงหางปล้อง
8	VIVERIDAE	<i>Paradoxurus hermaphroditus</i> (Pallas, 1777)	อีเห็นข้างลาย
9	SUIDAE	<i>Sus scrofa</i> Linnaeus, 1758	หมูป่า
10	CERVIDAE	<i>Rusa unicolor</i> (Kerr, 1792)	กวางป่า
11	SCIURIDAE	<i>Callosciurus caniceps</i> (Gray, 1842)	กระรอกปลายหางดำ
12	MURIDAE	<i>Rattus rattus</i> (Linnaeus, 1758)	หนูท้องขาว

รายชื่อนกที่สำรวจพบในพื้นที่ตำบลเกาะพะงัน

ลำดับที่	วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อไทย
1	CUCULIDAE	<i>Centropus sinensis</i> (Stephens, 1815)	นกกะปูดใหญ่
2	APODIDAE	<i>Cypsiurus balasiensis</i> (Gray, 1829)	นกแอ่นตาล
3	COLUMBIDAE	<i>Streptopelia chinensis</i> (Scopoli, 1786)	นกเขาใหญ่, นกเขาหลวง
4	ACCIPITRIDAE	<i>Accipiter trivirgatus</i> (Timminck, 1824)	เหยี่ยวนกเขาทอง
5	ACCIPITRIDAE	<i>Haliaeetus leucogaster</i> (Gmelin, 1788)	นกออก
6	ACCIPITRIDAE	<i>Spilornis cheela</i> (Latham, 1790)	เหยี่ยวรุ้ง
7	CORVIDAE	<i>Corvus macrorhynchos</i> Wagler, 1827	อีกา
8	DICRURIDAE	<i>Dicrurus macrocercus</i> Vieillot, 1817	นกแซงแซวหางปลา
9	DICRURIDAE	<i>Dicrurus paradiseus</i> (Linnaeus, 1766)	นกแซงแซวหางป่องใหญ่
10	MUSCICAPIDAE	<i>Copsychus malabaricus</i> (Scopoli, 1788)	นกกาขี้นดง
11	STURNIDAE	<i>Acridotheres tristis</i> (Linnaeus, 1766)	นกเอี้ยงสาริกา
12	STURNIDAE	<i>Gracula religiosa</i> Linnaeus, 1758	นกขุนทอง
13	HIRUNDINIDAE	<i>Hirundo rustica</i> Linnaeus, 1758	นกนางแอ่นบ้าน
14	PYCNONOTIDAE	<i>Pycnonotus finlaysoni</i> Strickland, 1844	นกปรอดคอลาย
15	PYCNONOTIDAE	<i>Pycnonotus melanicterus</i> (Gmelin, 1789)	นกปรอดเหลืองหัวจุก
16	TIMALIIDAE	<i>Mixornis gularis</i> (Horsfield, 1822)	นกกินแมลงอกเหลือง
17	DICAEIDAE	<i>Dicaeum cruentatum</i> (Linnaeus, 1758)	นกสีชมพูสวน
18	NECTARINIIDAE	<i>Anthreptes malacensis</i> (Scopoli, 1786)	นกกินปลีคอสีน้ำตาล

รายชื่อพรรณพืชมีท่อลำเลียงทั้งในแปลงและนอกแปลงที่สำรวจพบในพื้นที่ตำบลเกาะพะงัน

ลำดับ ที่	วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อไทย
เฟิร์นและกลุ่มใกล้เคียงเฟิร์น (PTERIDOPHYTES)			
1	CYATHEACEAE	<i>Cyathea gigantea</i> (Wallich ex W. J. Hooker) Holttum, 1935	มหาสแดง
2	DENNSTAEDTIACEAE	<i>Pteridium aquilinum</i> (L.) Kuhn	โชนใหญ่
3	LYCOPODIACEAE	<i>Lycopodium cernuum</i> L. Pic. Serm.	สามร้อยยอด
พืชเมล็ดเปลือย (GYMNOSPERMS)			
4	PODOCARPACEAE	<i>Nageia wallichiana</i> C.Presl Kuntze	ขุนไม้
พืชใบเลี้ยงคู่ (DICOTYLEDONS)			
5	ACANTHACEAE	<i>Asystasia gangetica</i> (L.) T. Anderson	บาทยา
6	ACANTHACEAE	<i>Ruellia repens</i> L.	จำหอม
7	ACANTHACEAE	<i>Thunbergia launifolia</i> Lindl.	รางจืด
8	ANACARDIACEAE	<i>Dracontomelon dao</i> (Blanco) Merr. & Rolfe	พระเจ้าห้าพระองค์
9	ANNONACEAE	<i>Cyathocalyx sumatrana</i> Scheff.	กระดังงาดง
10	ANNONACEAE	<i>Dasymaschalon blumel</i> Finet & Gagnep.	บุหร่ง
11	ANNONACEAE	<i>Melodorum siamensis</i> (Scheff.) Ban.	นมแมว
12	APOCYNACEAE	<i>Aganosma marginata</i> (Roxb.) G. Don	โมกเครือ
13	APOCYNACEAE	<i>Wrightia dubia</i> (Sims) Spreng.	โมกแดง
14	ASTERACEAE	<i>Chromolaena odorata</i> (L.) R.M. King & H. Rob.	สาบเสือ
15	BIGNONIACEAE	<i>Oroxylum indicum</i> (L.) Kurz	เพกา
16	DILLENIACEAE	<i>Tetracera loureiri</i> (Fin. & Gagnep.) Pierre ex Craib	รสสุคนธ์
17	COMBRETACEAE	<i>Terminalia catappa</i> L.	ทุกวาง
18	DIPTEROCARPACEAE	<i>Dipterocarpus alatus</i> Roxb.	ยางนา
19	DIPTEROCARPACEAE	<i>Dipterocarpus hasseltii</i> Blume	ยางใต้
20	EUPHORBIACEAE	<i>Euphorbia hirta</i> L.	น้านมราชสีห์
21	EUPHORBIACEAE	<i>Phyllanthus urinaria</i> L.	หญ้าไต่ใบ
22	FABACEAE	<i>Parkia speciosa</i> Hassk.	สะตอ
23	FABACEAE	<i>Parkia timoriana</i> (DC.) Merr.	เหรียง
24	LAMIACEAE	<i>Clerodendrum paniculatum</i> L.	นมสวรรค์

25	GENTIANACEAE	<i>Fagraea fragrans</i> Roxb.	กันเกรา
26	MALVACEAE	<i>Hibiscus tiliaceus</i> L.	ปอทะเล
27	MELIACEAE	<i>Lansium parasiticum</i> (Osbeck) Sahn & Bennet	ยางสาต
28	MELIACEAE	<i>Sandoricum koetjape</i> (Burm.f.) Merr.	กระท้อน
29	MORACEAE	<i>Artocarpus rigidus</i> Blume	ขนุนป่า
30	MORACEAE	<i>Ficus chartacea</i> (Wall. ex Kurz)	มะเดื่อขี้นก
31	MORACEAE	<i>Ficus hispida</i> L.f.	มะเดื่อปล้อง
32	PRIMULACEAE	<i>Labisia pumila</i> Benth. & Hook. f.	ว่านนางตัด
33	MYRTACEAE	<i>Syzygium claviflorum</i> (Roxb.) A.M.Cowan & Cowan	หว่าหิน
34	MYRTACEAE	<i>Syzygium jambos</i> L. (Alston)	ชมพู่
35	RUBIACEAE	<i>Ixora ebarbata</i> Craib.	เข็มพระราม
36	RUBIACEAE	<i>Morinda elliptica</i> (Hook.f.) Ridl.	ยอเถื่อน
37	RUBIACEAE	<i>Psydrax dicoccos</i> Gaertn.	แกงเลียงใหญ่
38	SIMAROUBACEAE	<i>Eurycoma longifolia</i> Jack	ปลาไหลเผือก
39	LYTHRACEAE	<i>Duabanga grandiflora</i> (DC.) Walp.	ลำพูป่า
40	VERBENACEAE	<i>Lantana camara</i> L.	ผกากรอง

พืชใบเลี้ยงเดี่ยว (MONOCOTYLEDONS)

41	ARACEAE	<i>Typhonium trilobatum</i>	อุตพิต
42	DIPTEROCARPACEAE	<i>Dipterocarpus tuberculatus</i> Roxb.	ทองติ่ง
43	MUSACEAE	<i>Musa acuminata</i> Colla	กล้วยป่า
44	TACCACEAE	<i>Tacca palmate</i> Bl.	บุหงา

ภาคผนวก 2

จุดดำน้ำและรูปแบบปะการังของเกาะพะงัน

จุดดำน้ำและรูปแบบปะการังของเกาะพะงัน

จุดดำน้ำ	รูปแบบปะการัง	รูปแบบการดำน้ำ
1. เกาะม้า	Fringing reef	Snorkeling หรือ Scuba
2. หาดกรวด	Fringing reef	Snorkeling หรือ Scuba
3. หาดเจ้าเกาะ	Fringing reef	Snorkeling หรือ Scuba
4. เกาะก่งน้อย	Fringing reef	Scuba
5. เกาะก่งเกลี้ยง	Fringing reef	Scuba
6. หาดรีน	Fringing reef	Scuba
7. หาดเทียน	Fringing reef	Snorkeling หรือ Scuba
8. เกาะก่ง-ธารเสด็จ	Fringing reef	Snorkeling หรือ Scuba
9. หาดขอม	Fringing reef	Snorkeling หรือ Scuba

หมายเหตุ: Fringing reefs เป็นแนวปะการังที่เกิดขึ้นอยู่ติดชายฝั่งบริเวณแนวลาดชันบนไหล่ทวีปหรือรอบ ๆ เกาะในทะเลนอก แนวปะการังนี้จะเป็นแนวอยู่ตามแนวชายฝั่ง ซึ่งเกิดจากการเติบโตของปะการังในน้ำตื้นใกล้ชายฝั่ง แนวปะการังรูปแบบนี้ ในหลายพื้นที่ของโลกได้รับความเสียหายจากกิจกรรมของมนุษย์ เนื่องจากอยู่ใกล้กับชายฝั่งและง่ายต่อการเข้าถึงปัญหาจากตะกอน สารอาหาร และน้ำจืดจากแม่น้ำที่ไหลลงสู่ทะเล สามารถทำให้เกิดความเสียหายต่อปะการังได้

สิ่งมีชีวิตที่โดดเด่นที่พบในแต่ละจุดของการดำน้ำที่เกาะพะงัน

จุดดำน้ำ	สิ่งมีชีวิตที่โดดเด่น
1. เกาะม้า*	เป็นจุดที่พบสิ่งมีชีวิตที่หลากหลายมากที่สุด เช่น ผูงปลาสาทขนาดใหญ่, กระเบนทอง ปลาฉลามสีเทา รวมไปถึงกัลปังหาและปะการังอ่อนที่สวยงาม
2. หาดกรวด	พบหอยมือเสือเล็บยาวและฝูงปลานกแก้วขนาดใหญ่
3. หาดเจ้าเกาะ*	พบหนอนดอกไม้ทะเลหางนกยูงและหอยมือเสือเล็บยาว
4. เกาะก่งน้อย	พบฝูงปลาหลากหลายชนิด เช่น กลุ่มของปลากระรัง, ปลานกแก้ว เป็นต้น
5. เกาะก่งเกลี้ยง*	พบฝูงปลาหลากหลายชนิด เช่น กลุ่มของปลากล้วย, กลุ่มของปลาเก๋า เป็นต้น
6. หาดรีน*	พบกัลปังหาพุ่มและกัลปังหาพุ่มไม้
7. หาดเทียน	พบปะการังไฟและปะการังดำ
8. เกาะก่ง-ธารเสด็จ	พบหาคเปลือยโจรริ้นาและปะการังที่มีสีส้มสวยงาม
9. หาดขอม*	พบปะการังเขากวางเป็นจำนวนมาก

หมายเหตุ: * คือ จุดดำน้ำที่ชาวเกาะพะงันต้องการอนุรักษ์ และยังมีจุดของหาดสนที่พบปะการังที่สวยงามรวมไปถึงหอยมือเสือด้วย

ภาคผนวก 3

บทความเผยแพร่

INTERVIEW

Freedom Travel ฉบับนี้ได้รับเกียรติจากคุณภัทรชัย เรื่องศรี ประธานกลุ่มดอกไม้ทะเลเพื่อการอนุรักษ์เกาะพะงัน มาเล่าให้ฟังเกี่ยวกับการขับเคลื่อนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลของเกาะพะงันกันค่ะ

Freedom Travel: อยากให้คุณภัทรชัยเล่าให้ฟังเกี่ยวกับกลุ่มดอกไม้ทะเลเพื่อการอนุรักษ์เกาะพะงันหน่อยค่ะ

คุณภัทรชัย: ผมเริ่มตั้งกลุ่มอนุรักษ์ทะเลเกาะพะงันมา 13 ปีแล้วครับ เราทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์แนวปะการัง ป่าโกงกาง เต่าทะเล และพยายามสร้างกลุ่มอนุรักษ์ขึ้นในพื้นที่ เพื่อให้ทรัพยากรทางทะเลคงอยู่และยั่งยืนครับ

Freedom Travel: อยากให้คุณภัทรชัยเล่าให้ฟังเกี่ยวกับกิจกรรมอนุรักษ์ที่กลุ่มทำอยู่ให้ฟังค่ะ

คุณภัทรชัย: พวกเราทำโครงการ “รักษ์แม่รักษ์ทะเล” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ในวันที่ 12 สิงหาคมของทุกปี เพื่อเทิดพระเกียรติของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ มีกระดุมไม้ค้ำหน้าและครูฝึกจากร้านดำน้ำต่างๆ มาเก็บขยะใต้ทะเล Big Cleaning Day ที่บริเวณเกาะม้าหาดโกลกหล้า และหาดขอม เราเก็บขยะได้เยอะมาก เราได้จัดทำอุทยานหอยมือเสือ มีการนำปะการังที่แตกหักมาปลูกที่บริเวณหาดสน

Freedom Travel: อยากให้คุณภัทรชัยเล่าให้ฟังเกี่ยวกับการทำถังหน่อยค่ะ

คุณภัทรชัย: ผมมองว่า การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการสร้างบ้านให้ปลาเข้ามาอยู่ ทำให้ลูกหลานชาว

ภัทรชัย เรื่องศรี ประธานกลุ่มดอกไม้ทะเลเพื่อการอนุรักษ์

เขียนและเรียบเรียง: ศศกมล เวชวิภา เจริญผลาวาสิณี แปลจากภาษาอังกฤษโดย: กานดา

H.M. King Rama V Photograph

จารึกจุลและจุลศักราช

๑๒๕๐
๑๒๕๑
๑๒๕๒
๑๒๕๓
๑๒๕๔
๑๒๕๕
๑๒๕๖

จุลศักราช ๑๒๕๐ ตรงกับ พ.ศ.๑๐๗๓
 ๑๒๕๑ ตรงกับ พ.ศ.๑๐๗๔
 ๑๒๕๒ ตรงกับ พ.ศ.๑๐๗๕
 ๑๒๕๓ ตรงกับ พ.ศ.๑๐๗๖
 ๑๒๕๔ ตรงกับ พ.ศ.๑๐๗๗
 ๑๒๕๕ ตรงกับ พ.ศ.๑๐๗๘
 ๑๒๕๖ ตรงกับ พ.ศ.๑๐๗๙

Thansadet through time

Thansadet through time

พ.ศ.	จุลศักราช	พุทธศักราช	พุทธศักราช	พุทธศักราช	พุทธศักราช	พุทธศักราช
2431	1250	2431	1251	2432	1252	2433
2432	1253	2433	1254	2434	1255	2435
2433	1256	2434	1257	2435	1258	2436
2434	1259	2435	1260	2436	1261	2437
2435	1262	2436	1263	2437	1264	2438
2436	1265	2437	1266	2438	1267	2439
2437	1268	2438	1269	2439	1270	2440
2438	1271	2439	1272	2440	1273	2441
2439	1274	2440	1275	2441	1276	2442
2440	1277	2441	1278	2442	1279	2443
2441	1280	2442	1281	2443	1282	2444
2442	1283	2443	1284	2444	1285	2445
2443	1286	2444	1287	2445	1288	2446
2444	1289	2445	1290	2446	1291	2447
2445	1292	2446	1293	2447	1294	2448
2446	1295	2447	1296	2448	1297	2449
2447	1298	2448	1299	2449	1300	2450
2448	1301	2449	1302	2450	1303	2451
2449	1304	2450	1305	2451	1306	2452
2450	1307	2451	1308	2452	1309	2453
2451	1310	2452	1311	2453	1312	2454
2452	1313	2453	1314	2454	1315	2455
2453	1316	2454	1317	2455	1318	2456
2454	1319	2455	1320	2456	1321	2457
2455	1322	2456	1323	2457	1324	2458
2456	1325	2457	1326	2458	1327	2459
2457	1328	2458	1329	2459	1330	2460
2458	1331	2459	1332	2460	1333	2461
2459	1334	2460	1335	2461	1336	2462
2460	1337	2461	1338	2462	1339	2463
2461	1340	2462	1341	2463	1342	2464
2462	1343	2463	1344	2464	1345	2465
2463	1346	2464	1347	2465	1348	2466
2464	1349	2465	1350	2466	1351	2467
2465	1352	2466	1353	2467	1354	2468
2466	1355	2467	1356	2468	1357	2469
2467	1358	2468	1359	2469	1360	2470
2468	1361	2469	1362	2470	1363	2471
2469	1364	2470	1365	2471	1366	2472
2470	1367	2471	1368	2472	1369	2473
2471	1370	2472	1371	2473	1372	2474
2472	1373	2473	1374	2474	1375	2475
2473	1376	2474	1377	2475	1378	2476
2474						

วารสาร Freedom Travel ฉบับเดือน พฤษภาคม 2560

บทความสัมภาษณ์ ดร.พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ ลงวารสาร Freedom Travel ฉบับเดือนพฤษภาคม 2560

หน้าที่ 1

INTERVIEW

Freedom Travel ฉบับนี้ได้รับเกียรติจากดร. พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ ผู้อำนวยการแผนวิจัยการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการของเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

TbuS Excellent
WALAILAK UNIVERSITY

ดร.พิมพ์ลภัส พงศกร

ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

เรียบเรียงโดย รศ.ดร. มัลลิกา เจริญสุธาสิณี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

Freedom Travel: อยากให้ดร. พิมพ์ลภัส เล่าให้ฟังเกี่ยวกับแผนวิจัย หน้อยคะ

ดร. พิมพ์ลภัส: แผนวิจัยนี้ ได้รับทุนสนับสนุนจากคอบข. ร่วมกับ วช. และ สกว. ในปีงบประมาณ 2559 เป็นแผนวิจัยที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจาก 4 มหาวิทยาลัยคือ มวล. มอ. วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี มรภ.ภูเก็ตและ มก. ภายใต้ที่ปรึกษาคือรศ.ดร.นพวรรณ ฐานะกาญจน์ พงษ์เขียว และ น.สสายโพนม สมสุข ประกอบไปด้วย 4 โครงการย่อยดังนี้

โครงการย่อยที่ 1 การศึกษาโครงสร้างทางเศรษฐกิจและแนวทางการพัฒนาธุรกิจเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เกาะพะงัน มี ดร.วิรัชศักดิ์ คงฤทธิ์ เป็นหัวหน้าโครงการ

โครงการย่อยที่ 2 การสร้างตราสินค้าทางการท่องเที่ยวเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานีอย่างยั่งยืนมี ผศ.ดร.ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ เป็นหัวหน้าโครงการ

โครงการย่อยที่ 3 ตักยภาพทางการท่องเที่ยวและการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดร.พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ เป็นหัวหน้าโครงการ

โครงการย่อยที่ 4 การพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายและสื่อสังคมออนไลน์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว

โยงกับเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วิถีชีวิต และทางประวัติศาสตร์ หากแต่ยังต้องมีการบริหารจัดการที่สามารถยกระดับมาตรฐานการบริการ การพัฒนา กิจกรรมและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อเป็นทางเลือกใหม่ จากเดิมที่นักท่องเที่ยวรับรู้เฉพาะกิจกรรม Full Moon Party ยกตัวอย่างเช่น ผลวิจัยของโครงการย่อยในความรับผิดชอบของ รศ.ดร.กฤษณะเดช เจริญสุธาสิณี ที่นำเสนอ 4 เส้นทางท่องเที่ยวใหม่ หนึ่งในนั้นคือเส้นทาง “มะพร้าวคือชีวิต” ที่รวบรวมกิจกรรมการใช้มะพร้าวบนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับตัวตนของความเป็นพะงันที่ซึ่งมะพร้าวมีความเชื่อมโยงเกี่ยวพันกับกิจกรรมในชีวิตประจำวัน สะท้อนอาชีพที่สร้างชีวิตให้คนพะงันมาตั้งแต่อดีต

Freedom Travel: อยากให้ดร.พิมพ์ลภัส เล่าถึงการใช้ประโยชน์ของงานวิจัยคะ

ดร. พิมพ์ลภัส: จุดเด่นของการวิจัยครั้งนี้คือการเน้นกระบวนการวิจัยแบบบูรณาการเปลี่ยนวิธีคิดหรือมุมมองจากเดิมที่นักวิชาการเป็นผู้กำหนดประเด็นและหัวข้อวิจัย มาเป็นการพัฒนาโจทย์ร่วมกับผู้ประกอบการ ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ จึงเป็นหัวข้อวิจัยตามความต้องการของพื้นที่ ซึ่งผลงานวิจัยภายใต้แผนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ โดยความ

เส้นทางสื่อความที่มีจารึกในการของ 4 รัชกาลใน 14 ครั้งของรัชกาลสร้างตราสินค้า (เที่ยวเกาะพะงัน

“การสร

แต่การออกแบบกระบวนการในอัตลักษณ์และควารมณของแบความเจียบสบมีและ การเรียนการออกแบบคือ

155

ภาคผนวก 4

นิทรรศการพระจันทร์หลากสี...ที่พะงัน

“พระจันทร์หลากสี...ที่พะงัน” (Koh Phangan ColorMoon Festival 2017) ในระหว่างวันที่ 23-27 เมษายน 2560 ณ บริเวณลานกิจกรรมเรือหลวงพงัน บ้านท้องศาลา อ. เกาะพะงัน จ. สุราษฎร์ธานี

สมาคมโรงแรมเกาะพะงัน

KOH PHANGAN HOTELS ASSOCIATION

เลขที่ 209 /15 หมู่ 1 ตำบลเกาะพะงัน อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84280

โทร. 0 7737 7815 โทรสาร. 0 7737 7816 E-mail: pha152555@gmail.com

ส.ร.พ. 08042560

"เกาะพะงัน เกาะแห่งพ

วันที่ 18 เมษายน

เรื่อง ขอเชิญร่วมเป็นเกียรติ เป็นวิทยากร และร่วมจัดนิทรรศการงาน “พระจันทร์หลากสี...ที่พะงัน” (koh Phangan ColorMoon Festival 2017)

เรียน รศ.ดร.ฤกษ์เดช เจริญสุธาสินี

ด้วย สมาคมโรงแรมเกาะพะงันกำหนดจัดงาน “พระจันทร์หลากสี...ที่พะงัน 2017” (Koh Phangan ColorMoon Festival 2017) ระหว่างวันที่ 23-27 เมษายน พ.ศ. 2560 ณ บริเวณลานกิจกรรม บ้านท้องศาลา อ. เกาะพะงัน จ. สุราษฎร์ธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยว สรี ประทับใจกับการท่องเที่ยวแบบวิถีพะงัน 5 โชน โดยมุ่งเน้นให้การท่องเที่ยวกระแสหลัก เชื่อมโยง ชุมชนที่เป็นคนส่วนใหญ่ของพื้นที่ ซึ่งความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 2560 ที่เน้น วิถีไทย อันเป็นจุดเด่นที่แตกต่างจากประเทศอื่นๆ ตามแคมเปญ “ท่องเที่ยววิถีไทย เก๋ไก๋สไตล์ลิเก” นำวให้นักท่องเที่ยวไทยได้เปิดมุมมองใหม่ต่อการท่องเที่ยววิถีท้องถิ่น ให้แก่นักท่องเที่ยว และเพื่อ พะงันเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก มีความปลอดภัยและน่าอยู่ นอกจากนี้ยังจะสานต่อ พัฒนาทักษะและสนับสนุนให้บุคลากรในวิชาชีพโรงแรมให้มีโอกาสได้แสดงความรู้และความ สามารถสู่สาธารณชน โดยในปีนี้ได้รับเกียรติจาก ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ทำ วัฒนธรรมวางกร เดินทางมาเป็นประธานเปิดงาน ในวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2560

จากการประชุมคณะกรรมการจัดงาน มีความเห็นตรงกันว่า จากการที่ท่านดำเนินการวิจัย และบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการของเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี สนับสนุนทุนวิจัยด้านการบริหาร จัดการการท่องเที่ยวในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ นั้น เป็นประโยชน์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น เพื่อเป็นเกียรติ ขวัญกำลังใจ และแนะนำแนวทางการทำงานให้แก่ทุ ภาคีของอำเภอเกาะพะงัน จึงใคร่ขอเรียนเชิญ ท่านร่วมเป็นเกียรติ เป็นวิทยากร และร่วมจัดนิทรรศการ “พระจันทร์หลากสี...ที่พะงัน” (koh Phangan Colormoon Festival 2017) ระหว่างวันที่ 23-27 เมษายน ตั้งแต่ เวลา 12.00 น เป็นต้นไป ณ บริเวณลานกิจกรรมเรือหลวงพะงัน

รศ.ดร. กฤษณะเดช เจริญสุธาสินีและทีมงาน ร่วมกับสมาคมโรงแรมพะงันได้ร่วมจัดนิทรรศการ
 ภาพถ่ายใต้ทะเลขนาด 20*30 นิ้ว จำนวน 20 ภาพ เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จำนวน 3 เส้นทางคือ
 เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกแพง-โดมศิลา เส้นทางประวัติศาสตร์ น้ำตกธารเสด็จ และเส้นทาง มะพร้าว
 แห่งชีวิต ซึ่งได้รับความสนใจจาก คุณกอบกาญจน์ วัฒนวรางกูร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา
 นักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติเป็นอันมาก

